

Møte torsdag den 16. juni kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 98):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg av medlemmer til styret for Domstoladministrasjonen (Innst. S. nr. 253 (2004-2005))
2. Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til den forberedende fullmaktskomité (Innst. S. nr. 237 (2004-2005))
3. Innstilling fra kommunalkomiteen om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2006 (kommuneproposisjonen) (Innst. S. nr. 245 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 60 (2004-2005))
4. Innstilling fra kommunalkomiteen om regionalpolitikken (Innst. S. nr. 273 (2004-2005), jf. St.meld. nr. 25 (2004-2005))
5. Innstilling fra kommunalkomiteen om samtykke til godtakelse av vedtak om videreutvikling av Schengenregelverket (direktiv 2002/90/EF om definisjon av hjelp til ulovlig innreise, transitt og opphold og rammebeslutning 2002/946/JIS om styrking av de strafferettslige rammer for å hindre hjelp til ulovlig innreise, transitt og opphold) (Innst. S. nr. 256 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 62 (2004-2005))
6. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantane Rune J. Skjælaaen, Magnhild Meltveit Kleppa og Eli Sollied Øveraa om styrka finansiering av vidaregåande skular (Innst. S. nr. 257 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:58 (2004-2005))
7. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantane Heikki Holmås og Karin Andersen om å endre reglene for spesialistkvoten slik at det blir lettere for kvalifisert arbeidskraft å arbeidsinnvandre fra land utenfor EU-området (Innst. S. nr. 258 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:80 (2004-2005))
8. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantane Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen og Ågot Valle om å utvide flyktningkvoten og øremerke en del for FN-flyktninger med familie i Norge (Innst. S. nr. 259 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:81 (2004-2005))
9. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantane Øystein Hedstrøm, Lodve Solholm, Torbjørn Andersen og Per Sandberg om å gjeninnføre kravet om arbeidstillatelse for utenlandske sjøfolk på skip under fremmed flagg i fart med last og passasjerer mellom norske havner (Innst. S. nr. 277 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:89 (2004-2005))
10. Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 122):
«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til full avgiftsmessig likebehandling av forvaltningstjenester som boligbyggelagene yter til tilknyttede borettslag og mellom frittstående borettslag og sameier.»
11. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om vilje til forskning (Innst. S. nr. 232 (2004-2005), jf. St.meld. nr. 20 (2004-2005))
12. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Rolf Reikvam og Lena Jensen om innføring av gratis skolemåltid i grunnskolen (Innst. S. nr. 278 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:95 (2004-2005))
13. Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om fritt nasjonalt skolevalg innenfor videregående opplæring, inklusiv landslinjer og landsdekkende tilbud basert på statlig stykkprisfinansiering.»
14. Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om lovbestemt driftsstyre på alle offentlige skoler og slik at foreldrevalgte representanter har flertall.»
15. Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem ny sak med formuleringer av friskoleloven § 6-2b og § 6A-8 første ledd som forhindrer at friskoler pålegges begrensninger i driften som offentlige skoler ikke rammes av.»
16. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):
«Stortinget ber Regjeringen legge frem en grundig gjennomgang av spesialundervisningens plass i norsk skole, herunder en vurdering av ressursbruk og resultater samt det statlige støttesystemets organisering og virksomhet.»
17. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag om å innføre en generell rett til videregående opplæring uavhengig av alder.»
18. Forslag fra stortingsrepresentant Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til ny formålsparagraf i opplæringsloven, med utgangspunkt i formuleringene til skolegruppa under Verdikommisjonen. Forslaget må avspeile at Norge er blitt et flerkulturelt og pluralistisk samfunn, og må kunne samle bred oppslutning fra ulike tros- og livssynssamfunn.»

19. Forslag fra stortingsrepresentant Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 104):
«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til ny læreplan for KRL-faget til behandling i Stortinget.»
20. Forslag fra stortingsrepresentant Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 104):
«Stortinget ber Regjeringen følge opp endringene i KRL-faget med endringer i fagbetegnelsen. Navnet bør gjenspeile at livssyns-, etikk- og verdispørsmål står sentralt i faget, og ikke gi kristen tro og kultur særskilt forrang.»
21. Innstilling frå sosialkomiteen om trygdeoppgjøret 2005
(Innst. S. nr. 279 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 72 (2004-2005))
22. Innstilling frå samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Jan Simonsen om at det settes i gang strakstiltak for å fjerne 65-70 tonn kvikksølv om bord i ubåtvrak U-864 utenfor Fedje i Hordaland
(Innst. S. nr. 280 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:99 (2004-2005))
23. Forslag fra stortingsrepresentant Inga Marte Thorkildsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 13. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 119):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en avklaring av hvordan man vil forholde seg til lagring og sletting av biometriske data.»
24. Forslag fra stortingsrepresentant Magnar Lund Bergo på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 129):
«Stortinget ber Regjeringen om at det innføres en utvidet plikt til å offentliggjøre partienes inntekter 1. september i valgår.»
25. Forslag fra stortingsrepresentant Magnar Lund Bergo på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 129):
«Politiske partier kan ikke ha inntekter fra spilleautomater, dette innebærer også inntekter generert fra spilleautomater utplassert i lokaler hvor det spilles bingo.»
26. Referat

Presidenten: Representantene Rolf *Reikvam* og Finn Kristian *Marthinsen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

S a k n r . 1

Innstilling fra Stortingets presidentskap om valg av medlemmer til styret for Domstoladministrasjonen (Innst. S. nr. 253 (2004-2005))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3043)

S a k n r . 2

Innstilling fra valgkomiteen om valg av medlemmer og varamedlemmer til den forberedende fullmaktskomité (Innst. S. nr. 237 (2004-2005))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 3043)

S a k n r . 3

Innstilling fra kommunalkomiteen om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2006 (kommuneproposisjonen) (Innst. S. nr. 245 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 60 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti 15 minutter hver, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet 10 minutter hver, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Anita Apeltun Sæle (KrF) [10:02:35] (ordfører for saka): Det er i kommunane at velferdssamfunnet vert skapt. Derfor er det viktig at kommunane får moglegheit til å utvikla det samfunnet som vi ynskjer at Noreg skal vera. Eg nektar ikkje for dei utfordringane vi står overfor, men eg ser at mykje er bra – faktisk veldig bra. Så les eg i avisa at nokre representantar er veldig nysgjerrige på kva eg skal seia i dag. Dei kan verta skuffa, men for sikkerheits skuld bør dei lytta nøye.

Først vil eg seia at eg trur på folkestyret. Eg trur at det langstrakte Noreg må ha både regionalt og lokalt folkestyre. Eg trur at dei som har skoen på, veit best kor han trykjer. Det har eg alltid trudd. Derfor meiner eg at makta og oppgåvene må flyttast ut – ut av Oslo, ut til lokalt og regionalt nivå. Eg trur på regionalmakt imot statsmakt. Eg trur at Noreg kan verta styrt betre nedanfrå enn ovanfrå. Derfor er det bra at prinsippmeldinga om det norske styrings-

(Apelthun Sæle)

og forvaltningssystemet vert handsama tidleg i neste periode. Lykke til, de som skal vera med.

Min visjon for Kommune-Noreg er vidare at A4-samfunnet vert eliminert. Eg håpar at det kommunale sjølvstyret skal vera så suverent at folkevalde og innbyggjarar kan utnytta sine komparative fortrinn utan at storsamfunnet grip inn. Eg håpar på større ulikskap, men at tryggleiken aukar – tryggleik for at ein får sjukeheims plass når ein treng det, at ein får pleie når det er naudsynt, at det er skole i nærleiken, og at post- og infrastruktur er på plass, osv. Eg håpar at vi ikkje får bruk for nye handlingsplanar og øyremerkte tilskott, men eg trur det knapt. Særleg trur eg at vi kjem til kort i forhold til eldreomsorg. Kommunane er ikkje førebudde på den eldrebølgja som begynner i 2010, og som kjem for fullt om 15 år. Eg trur faktisk at kommunane kan klara å byggja nok institusjonar og sjukeheims plassar. Vi har alt bygd einarom til 90 pst., nesten til alle som vil ha. Får kommunane fridom, prioriterer dei det viktigaste. Men realitetane kjem likevel til å innhenta oss. Dersom vi berre skal halda ved lag dagens erkjende mangelfulle omsorgsnivå for alle, må kvar tredje ungdom utdanna seg og jobba innan eldreomsorg. Det er ei utfordring.

Bondevik II-regjeringa har sørgt for at det i denne fireårsbolken er oppretta tusenvis av nye arbeidsplassar i omsorgssektoren. Helse og omsorg har hatt hovudprioritet. Samtidig har vi målbevisst arbeidd for å styrkja konkurransevna i norsk næringsliv – for dei fattiges skuld, for kommunanes skuld og for velferdas skuld. Men vi kjem til å mangla ledige hender, som eg sa, hender som kan gje omsorg, hjelp, lindring og støtte. Dette er statistikk, dette er talas klare tale. Dette er konsekvensar av ein livsstil i utakt med livslovene. Dette er resultatet av abortsamfunnet. Dette er framtidens hovudutfordring.

Det er fleire – for Kristeleg Folkeparti – viktige systemendringar som er vedtekne i inneverande stortingsperiode. Vi har endra teljetidspunktet for innbyggjartilskottet, slik at kommunar med rask vekst skal få reelt betalt for dei innbyggjarane dei faktisk har. Eg hugsar godt då Kristeleg Folkeparti, faktisk, for første gong tok dette opp for fem og eit halvt år sia. Departementet, den gongen ved Sylvia Brustad, sa at det ikkje var mogleg. No er det gjort. Vi har endra finansieringa av tunge brukarar. Eg hugsar godt alle brev og telefonar eg fekk frå ordførarar over det ganske land om dette problemet. Vi treng ein toppfinansieringsmodell, vart det sagt. No er det gjort. Vi har endra inntektssystemet for å fanga opp utgifter til rus og psykiatri. Det er umogleg, hevda fleire statsrådar, men no er det gjort. Vi har tilbakeført selskapskatten, eit programfesta krav frå Kristeleg Folkeparti og eit vedvarande krav på alle ordførarkonferansar. No er det gjort. Vi har løyst terskelproblema små kommunar fekk då dei fekk ein innbyggjar for mykje. Mange små kommunar bad om at dei måtte få ein mjukare overgang i inntektsgrunnlaget då dei gjekk frå å vera ein kommune under 3 000 innbyggjarar til å verta ein over 3 000 innbyggjarar – eit rimeleg krav, og no er det gjort. Bondevik II-regjeringa lova å auka fri-

domen og redusera øyremerking av midlar til kommunane, eit vedvarande krav frå KS. No er mykje gjort.

Er det så noko som er ugjort? Ja, så definitivt. Eg meiner at konsultasjonsordninga mellom staten og kommunane må byggjast vidare ut og gjerast meir forpliktande. Når Danmark og andre land i vår nærleik får dette til utan å mista styringa, trur eg det er mogleg også for Noreg. Det gjev kommunestyra landet rundt større moglegheiter til langsiktig planlegging.

Så er ikkje avkastingskravet, resultatet, i Kommune-Noreg tilfredsstillande. Det er betre enn på lenge, men 3 pst. er ikkje nådd. Forslaget frå Regjeringa til kommunøkonomi vil heller ikkje føra til dramatiske betringar, men trass alt litt. Men det har heller ikkje fleirtal, så langt eg kan lesa situasjonen. Eg skulle gjerne gratulera Kommune-Noreg med eit lyft i dei frie inntektene dersom avstemminga vert slik som ein skulle tru, at ein vil stemma for det som ligg nærmast eins eige opplegg etter at eige forslag har falle. Men det er ikkje nødvendigvis slik, så dette vert faktisk ein spennande dag.

Kommunane har det vanskeleg. Kristeleg Folkeparti synest det er urovekkjande at over hundre kommunar er på ROBEK-lista. Det er ikkje tilfredsstillande. Det er bra at ein del har jobba seg gjennom ei krevjande omlegging og fått kontroll på økonomien. Det går altså an. Mange kommunar har det bra. Den dramatiske rentenedgangen har betra kommuneøkonomien betrakteleg. Milliardar er sparde i kommunar med lån over det ganske land. Kommune-Noreg har over 80 milliardar kr i lån, og ein rentenedgang på 4-5 pst. betyr naturlegvis milliardinnsparingar kvart år. Det er bra.

Det er viktig å føra ein økonomisk politikk som ikkje set over styr det vi har oppnådd dei siste åra. Det er optimisme i næringslivet. Eit skatteregime som er konkurransedyktig med våre naboland, låg rente og inflasjon kan skapa klima for nyskaping og arbeid for alle. Det er også den viktigaste faktoren for å kjempa mot fattigdommen. Regjeringas skattelette har gått til bedriftene og skapt ny vekst og optimisme. Dei raude sitt mantra om skattelette til dei rike er eit bedrag.

Den økonomiske politikken til Regjeringa er faktisk ein formidabel suksess, og han må vidareførast.

Forslaget frå Regjeringa får kanskje ikkje fleirtal. Kommunane får kanskje 2,5 milliardar kr meir i frie inntekter dersom det vert fleirtal for noko som helst her i dag. Det kan dei for så vidt trenga. Dei fleste romartallsvedtaka vert også vedtekne. Mange av dei har eit fornuftig innhald, om sant skal seiast, og mange av dei slår inn opne dører. Regjeringa har alt sett i gang arbeid på området.

Eg vil berre anbefale romartall I.

På min siste dag på Stortingets talarstol – enn så lenge, får eg vel seia – trur eg nok at renta vil vera låg også til neste år. Eg trur at deflasjonen vi importerer, vil halda nede inflasjonen, og oljeprisen er jo «all time high». Noreg klarer seg nok, også med dei vedtaka som i dag vert fatta.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A) [10:11:04]: Representanten Apelthun Sæle er ein erfaren parlamentarikar. I ei rekkje innlegg her i Stortinget har ho engasjert seg for at velferda i kommunesektoren skal få gode vilkår. Ho har poengtert at staten spelar ei sentral rolle i denne samanhengen, fordi den bestemmer rammevilkåra som kommunane skal styre ut frå.

I dag er representanten Apelthun Sæle saksordførar for kommuneproposisjonen. Ho har på den måten særleg god moglegheit til å påverke resultatet av behandlinga. Spørsmålet mitt må derfor bli: Meiner representanten Apelthun Sæle at Regjeringa sitt opplegg for kommuneøkonomien er tilfredsstillande i forhold til dei omfattande oppgåvene som kommunane og fylkeskommunane skal løyse i året som kjem?

Anita Apelthun Sæle (KrF) [10:12:25]: Kwart år eg har vore i dette stortinget, har det vore ein liten auke i kommuneøkonomien – litt meir kvart år, litt fleire oppgåver, litt meir pengar og litt større utfordringar på nokre område.

Er så dette, som eg vil presisera er ein auke på 3–4 milliardar kr i rammene og ein auke i frie inntekter på 1,3–2,3 milliardar kr – eg håpar at det vert den øvre delen av denne ramma, nemleg 2,3 milliardar kr meir til kommunane – eit tilfredsstillande budsjett? Eg trur at dersom ein ser det frå Kommune-Noreg si side, om ein er ute i kommunane, vil mange seia at nei, vi treng veldig mykje meir. Men eg trur også at det er til å leva med. Dersom vi sakte, men sikkert byggjer det velferdssamfunnet vi ynskjer, og tek det litt om senn, vil vi få ein trygg økonomi og sakte, men sikkert eit betre Velferds-Noreg.

Per Sandberg (FrP) [10:13:55]: Jeg forstår at representanten Apelthun Sæle er litt frustrert i dag. Jeg tenkte jeg skulle utfordre Kristelig Folkeparti og Apelthun Sæle i forhold til ønskene om å innlemme øremerkede tilskudd. Men jeg leser i dag i Bergens Tidende at parlamentarisk leder i Kristelig Folkeparti, Steensnæs, skylder på Fremskrittspartiet, når han sier:

«Vi ønsket en avtale om kommuneøkonomien og derfor forhandlet vi med Frp. Frp ville lukke boken. Det tar vi til etterretning, sier KrFs parlamentariske leder, Einar Steensnæs.»

Mitt spørsmål til Apelthun Sæle, som jeg har forhandlet med i 14 dager, blir: Hvem var det som lukket boken, og hvem var det som ikke ønsket å forhandle og få en avtale om kommuneøkonomien?

Anita Apelthun Sæle (KrF) [10:15:08]: Det er innlemma mange øyremerkte tilskott i kommuneøkonomien i denne perioden, fleire enn nokosinne. Det står mykje igjen for å oppnå den fridom som vi ynskjer at lokalsamfunna, dei demokratisk folkevalde og dei lokale representantane skal ha. Men det var ikkje det som var spørsmålet, dette var berre innleiinga.

Kven har skulda? Eg har ikkje lese Bergens Tidende i dag, men eg las Bergens Tidende i går. Då var eg sjølv intervjuet, og eg vart stilt det same spørsmålet. Eg håpar repre-

sentanten Per Sandberg har lese kva eg sa. Eg gjev absolutt ikkje Framstegspartiet skulda.

Karin Andersen (SV) [10:16:05]: Når landet blir rikere, er det et spørsmål om hvordan vi skal fordele rikdommen. Jeg registrerer med beklagelse at Kristelig Folkeparti har valgt feil side, og velger økt privat rikdom framfor bedre velferd. Det er også slik at Kristelig Folkeparti dessverre har valgt feil side når det gjelder privatisering og konkurranseutsetting.

Jeg vil stille et spørsmål til Kristelig Folkeparti fordi de har hatt lang tradisjon med å skjønne hva omsorg er. Omsorgens sjel springer ut av noe annet enn det en kan tallfeste på et papir og sette en pris på. Det springer ut av en sosial relasjon mellom den som trenger hjelp og den som skal hjelpe. Nå foregår det en ideologisk kamp om omsorgens sjel, og det dreier seg om konkurranseutsetting. Konkurranseutsetting medfører standardisering, prisfastsetting og telling, mens omsorgens sjel lider og går tapt i dette spillet. Hvorfor velger Kristelig Folkeparti å ødelegge det som har vært kjernen i omsorgen?

Anita Apelthun Sæle (KrF) [10:17:33]: Eg er glad for at representanten frå SV erkjenner at Kristelig Folkeparti har ein tradisjon og ei historie som gjev oss moglegheit for å skjønna kva grunnlag omsorg er bygd på. Eg er einig med representanten i at omsorg ikkje kan teljast i kroner og øre. Det er i menneskelege relasjonar omsorg skjer. Om den som har bruk for hjelp, ikkje får hjelp frå eit anna menneske, er det ikkje omsorg. Men eg er hjartelig ueinig med representanten når ho seier at offentleg omsorg er betre enn privat omsorg. Faktisk er det meste av den omsorga som vert utført i dette landet, privat. Det skjer i heimane i forhold til barn, det skjer i skulen, der nokre er offentleg tilsette og nokre er tilsette i private skular. Eg er ikkje einig i at konkurranseutsetting er noko som reduserer omsorga. Tvert imot, vi får meir omsorg igjen for pengane ved konkurranseutsetting.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Reidar Sandal (A) [10:19:08]: Rundt om i landet vårt er det mange som har stor interesse for det som skjer i den debatten som vi no fører. Først og fremst er det dei leiande folkevalde i kommunar og fylkeskommunar som vender blikket mot Stortinget og kommunalkomiteen si innstilling om kommuneøkonomien for neste år. I sin tur er dette ein debatt som i veldig stor grad handlar om vilkåra for svært mange innbyggjarar. Her drøftar vi i praksis velferda i kommunane våre. Blir det pengar nok til opplæringa for barn og unge? Kva slags eldreomsorg skal vi ha rundt om i landet? Skal ho vere på eit nivå som gir ei verdig omsorg for dei som har slite i mange år på arbeidsplassen sin, og som no treng omsorg og pleie? Eller skal kommunane skjere ned på omfanget av og kvaliteten på eldreomsorga?

Spørsmåla som her blir stilte, kan verke noko fjerne for mange på høgt politisk nivå. For barnet som ikkje får ei forsvarleg opplæring, eller for den pleietrengande kvinna som ikkje får ei tilfredsstillande omsorg, er dette harde

realitetar. Det er her i huset vi bestemmer i kva retning utviklinga skal gå. Vi avgjer kursen som skal følgjast, om dei offentlege tenestene skal vere av skikkeleg kvalitet eller ikkje.

Arbeidarpartiet vil føre ein politikk som gjer det mogleg for kommunane å vere ein krumtapp når velferdstjenester skal ytast. Kommunane skal syte for likeverdige tilbod. Det er vårt verdival. Dessutan skal kommunane vere garantisten for at velferdstilbodet blir politisk styrt, ikkje styrt av marknaden. Eit avgjerande vilkår for at så kan skje, er at økonomien i kommunane og fylkeskommunane er tilfredsstillande.

Det er eit uttrykt mål for Regjeringa å auke bruken av konkurranse i kommunesektoren. Dessutan blir det poengtert at det er eit stort uutnytta potensial i forhold til anbodskonkurranse. Regjeringa uttalar også at med den økonomiske ramma som er fastsett for 2006, vil det vere nødvendig å halde fram med omstillings- og effektiviseringsarbeid.

Arbeidarpartiet meiner at det er behov for omstilling i kommunesektoren. Dette arbeidet må drivast kontinuerleg for å gi innbyggjarane best mogleg tenester og dei tilsette eit godt arbeidsmiljø. Utviklingsarbeidet må skje i nært samarbeid med dei tilsette og deira organisasjonar. Om-sorgs- og opplæringsoppgåver skal vi ikkje sjå på som ei vare som kan setjast ut på anbod. For Arbeidarpartiet er det avgjerande at dei tilsette sine lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår ikkje må svekkjast som følgje av konkurranseutsetjing av offentlege tenester.

Eg vil poengtere at effektivisering ikkje må gå ut over kvaliteten på det tilbodet som kommunen gir. Endrings- og utviklingsarbeidet må setje søkjelyset på kvalitetsutvikling, nye samarbeidsrelasjonar, kompetanseoppbygging og produktivitetsforbetringar gjennom aktiv medverknad frå dei tilsette. Slik er Arbeidarpartiet sin politikk på dette området. Han står i klar kontrast til Regjeringa si linje, der ein einseitig fokuserer på konkurranseutsetjing og privatisering. Det finst mange eksempel på at det rammar personar som sårt treng hjelp og omsorg.

Dersom vi i dag skal ta kommunesektoren på pulsen, er det dessverre ikkje eit lysteleg bilete som teiknar seg. Kvardagen for mange kommunar er vanskeleg, til dels svært vanskeleg. Regjeringa gir ikkje noko håp om betring.

For tida er det ein økonomisk ubalanse i kommunesektoren. Det er ikkje samsvar mellom dei oppgåvene som skal løysast, og dei ressursane som blir stilte til disposisjon. Kommunenes Sentralforbund har i lengre tid påvist dette. Derfor er det sett fram krav om at det blir utarbeidd ein plan mellom staten og kommunesektoren som analyserer kva som er den faktiske situasjonen. Dette kravet har Regjeringa avvist. Framstegspartiet har gitt tilslutning til dette synet.

Arbeidarpartiet meiner at ein forpliktande plan om den økonomiske ubalansen i kommunar og fylkeskommunar må utarbeidast. Deretter må det vere ei oppgåve for Stortinget over nokre år å løyve så mykje midlar at kommunesektoren kjem ut av det økonomiske uføret som han no er oppe i. Før det skjer, blir det ikkje ro rundt denne saka.

Storingsrepresentant Apelthun Sæle har nok også innsett det, for ho har uttalt følgjande til Bergens Tidende:

«Eg utfordrar ... regjeringa til å inngå forpliktande avtale med Kommunenes Sentralforbund (KS) med sikte på å eliminera denne underdekninga.»

Bodskapen frå saksordføraren, Apelthun Sæle, har tydelegvis falle på steingrunn. Statsråd Solberg står fast på si oppfatning. Regjeringspartia og Framstegspartiet gir henne nødvendig ryggdekning.

Teknisk beregningsutvalg peikar på at underskottet i kommunesektoren for lånetransaksjonar var 12 milliardar kr ved utgangen av 2004. Det er rett nok ei lita forbetring i forhold til føregående år, men det er ei svært mager trøyst. Framlagt materiale viser nemleg at underskottet i kommunar og fylkeskommunar har vore uvanleg høgt dei siste åra. Det må Regjeringa ta det heile og fulle ansvaret for. Den økonomiske situasjonen i kommunane er blitt vesentleg forverra under regjeringa Bondevik II.

No er 26 pst. av kommunane sette under statleg tilsyn. Det fortel veldig mykje om den økonomiske tilstanden i kommunesektoren. Aldri før har talet på kommunar med tunge økonomiske problem vore så høgt. I Møre og Romsdal er 13 kommunar sette under administrasjon. I Nordland er talet faktisk like høgt. Denne saka har sjølv-sagt ei finansiell side. Men ho har så avgjort også ein demokratisk dimensjon. Konsekvensen av det som skjer, er at fylkesmannen, som er statleg byråkrat, har det avgjerande ordet når budsjett, investeringar og drift i desse kommunane skal bestemmast. Dei folkevalde, med ordføraren i spissen, må spele andrefiolin. Ordføraren er vald av folket. Det er så avgjort ikkje fylkesmannen.

Velferdstilbodet i mange kommunar er under sterkt press. Det rammar tilbodet til eldre personar som fortener ei verdig omsorg. Pengeproblema i kommunane fører også til at elevane får mangelfull opplæring. Dei elevane som har aller mest behov for støtte, rettleiing og aktiv oppfølging, blir hardast ramma. Slik er kritikverdige.

No krevst det politisk handling for å betre økonomien i kommunesektoren. Arbeidarpartiet avviser Regjeringa sitt økonomiske opplegg for kommunane og fylkeskommunane for neste år. Vi meiner at midlane til kommunesektoren må aukast vesentleg. Arbeidarpartiet foreslår at veksten i dei frie inntektene i 2006 skal setjast til 4,8 milliardar kr. Det vil gi ein vesentleg gevinst for alle kommunar og fylkeskommunar i forhold til Regjeringa sitt opplegg. Elevane kan få betre opplæring. Eldreomsorga blir av høgare kvalitet.

Det sentrale poenget for mange kommunar er dette: Den offentlege velferda er veldig vanskeleg å halde på, fordi ressursane ikkje kjem. I sin tur kan det føre til at kvaliteten på offentlege tenester blir dårlegare. Då ligg arenaen open for private løysingar. Blir kommunane svelteføra økonomisk, legg ein grunnlaget for konkurranseutsetjing og privatisering. Ein slik politikk vil Arbeidarpartiet kjempe imot. På dette området er det eit prinsipielt skilje mellom regjeringspartia og Framstegspartiet på den eine sida og Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet på den andre.

Arbeidarpartiet var mot å innføre ordninga med moms-kompensasjon i 2004. Etter vårt syn var dette i hovudsak

eit tiltak for å fremme privatisering. Når ordninga likevel blei innført, har vi vore opptekne av at det blir laga ei oversikt over uttrekk og kompensasjon for alle kommunar og fylkeskommunar. Dette materialet må leggjast fram for Stortinget i statsbudsjettet for 2006, når rekneskapstala ligg føre.

Arbeidarpartiet meiner at dei kommunane og fylkeskommunane som har fått for store uttrekk, må få ei tilbakeføring snarast mogleg. Tilsvarende må dei som har fått større kompensasjon enn dei skulle hatt, betale tilbake til felleskassa. Eg viser til innstillinga frå komiteen på dette punktet, der det blir teke til orde for ei «eventuell reformering» av midlane. Når det er valt ei så forsiktig formulering, er det fordi vi enno ikkje har fått tilgang til rekneskapstala. Men det finst klare indikasjonar på at ordninga ikkje har verka rettferdig, verken mellom kommunar eller mellom kommunar og fylkeskommunar. Fleirtalet i Stortinget meiner at det må ryddast opp i denne saka inneverande år. Det må Regjeringa følgje opp.

Ein del kommunar har særleg store utgifter til ressurskrevjande brukarar. Det blei innført ei ny finansieringsordning frå 2004 som la klart større plikter på staten på dette området. Det var ein rett politisk kurs. Likevel er det nok somme kommunar som har urimeleg høge utgifter på dette området. Os kommune i Hedmark og Jevnaker kommune i Oppland kan vere slike eksempel. Regjeringa må i statsbudsjettet for 2006 gi ei vurdering av ordninga for ressurskrevjande brukarar og sjå til at desse kommunane kan få ekstra skjønsmidlar for å komme best mogleg ut økonomisk.

Til slutt vil eg gjerne ta opp forslag nr. 1, frå Arbeidarpartiet.

Presidenten: Representanten Reidar Sandal har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Arne Lyngstad (KrF) [10:29:55]: For Arbeidarpartiet er kommunesektoren en viktig leverandør av velferdstjenester, og det er en tverrpolitisk erkjennelse at det er en ubalanse mellom oppgaver og ressurser i kommunesektoren. Derfor ønsker også Kristelig Folkeparti å gi kommunene en realvekst i inntektene i årene framover.

En annen problemstilling som er knyttet til dette, er fordelingen mellom kommunene, som vil være utfordrende. Min bekymring og Kristelig Folkepartis bekymring gjelder spesielt de små kommunene, som trenger en mer differensiert politikk, en politikk som differensierer i forhold til inntekter og oppgaver i småkommunene. Vi trenger en småkommunepolitikk. Inntektene er én utfordring. En annen ting er å holde styr på utgiftene. Det har vært en generell kritikk fra kommunesektoren at de tillegges nye oppgaver uten tilstrekkelig finansiering. Det pålegger dette hus, også Arbeidarpartiet, et ansvar. (Presidenten klubber.)

Senere i dag skal vi drøfte en reform som går på skolemat.

Presidenten: Da får du fortsette da.

Arne Lyngstad (KrF): Det skal jeg gjøre. Spørsmålet mitt er: Kan Arbeidarpartiet garantere at nye oppgaver blir fullt ut kompensert?

Reidar Sandal (A) [10:31:26]: Til representanten Lyngstad vil eg gjerne seie at Arbeidarpartiet tek inn over seg den utfordringa som det er at staten pålegg kommunane mange oppgåver, og at ein ikkje alltid har vore like flink til å sende pengar med. Vi meiner at Stortinget må vere veldig klar på at når kommunesektoren får nye oppgåver, skal finansiering følgje med. Vi kjem med eit aktivt bidrag for å få det til. Det er vår politikk i tida som kjem òg.

Så snakka representanten Lyngstad om fordeling av pengar og oppgåver. Eg vil seie at det som er skuffande, er at Kristeleg Folkeparti, som verbalt har uttalt tidlegare at ein er oppteken av dette, har svikta når fordelingspolitikken har stått på dagsordenen i Stortinget i denne perioden. Eg håper at det kan bli betre tider etter kvart.

Torbjørn Andersen (FrP) [10:32:47]: Representanten Sandal og Arbeidarpartiet fortsetter i kjent stil med å spre sitt deprimerende og pessimistiske budskap om hvor aldeles galt alt er i kommunesektoren i Norge. Riktignok ser også vi i Fremskrittspartiet at det er flere ting innenfor kommunal sektor som med fordel kan forbedres. Men det får da være grenser for å pensle ut et fordreid vrangbilde av virkeligheten, slik Arbeidarpartiet dessverre har hatt for vane å gjøre i forbindelse med behandlingen av kommuneproposisjonen de senere årene.

I 2004 ble Norge kåret av FN – vel for tredje gang – til verdens beste land å bo i. Da må jeg spørre: Forstår jeg Arbeidarpartiet rett, at de mener at FN's konklusjon om at Norge er verdens beste land å bo i, er en aldeles gal konklusjon? Når jeg hører på representanten Sandals pessimistiske og sørgmodige framstilling av tingenes tilstand i norsk kommunal sektor, må det jo være slik.

Reidar Sandal (A) [10:34:10]: Eg kan roe representanten Andersen med at både mitt personlege humør og Arbeidarpartiet sitt politiske humør er godt. Eg vil seie at vi presenterer ikkje noko vrengebilete, men vi prøver å ta pulsen på kva som er situasjonen i Kommune-Noreg. Eg registrerer at dei vurderingane som eg har gitt uttrykk for her når det gjeld dei overordna utviklingstrekk, har fått tilslutning frå framstegspartipolitikarar både i kommunar og i fylkeskommunar rundt om i landet.

Så er det òg slik at Arbeidarpartiet har eit generelt samfunnskritisk syn. Det er det nødvendig å ha. Når vi ser at tendensar og utviklingstrekk i samfunnet ikkje går i riktig retning, må vi vere villige til å justere kursen. Det gjer vi. Derfor må vi satse meir pengar på velferd i kommunane og i fylkeskommunane i tida som kjem.

Karin Andersen (SV) [10:35:30]: Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV står sammen om svært mye i kommuneøkonomien. Vi er veldig enige om verdiprioriteringene og retningen.

Jeg vil ta fatt i noe av det som Sandal sa i sitt innlegg, nemlig at det er viktig at det blir samsvar mellom oppga-

ver og ansvar. SV er veldig opptatt av det, for historien viser, som Sandal også sjøl sier, at slik har det ikke alltid vært. Det er bakgrunnen for et av forslagene som SV fremmer i dag, nemlig at vi skal etablere et eget tilskudd knyttet til læremidler for å følge opp de nye læreplanene som blir vedtatt nå. Regjeringen har ikke kunnet forklare oss hvor mye det vil koste. Det betyr at det er vanskelig å estimere et tall. SV foreslår derfor, for å synliggjøre summen og for å kunne garantere at staten tar regningen, at vi legger dette i et øremerket tilskudd og fordeler det etter inntektssystemets prinsipper. Da blir det ingen skjevfordeling mellom kommunene. Hvorfor vil ikke Arbeiderpartiet støtte dette forslaget?

Reidar Sandal (A) [10:36:50]: Eg er einig med representanten Andersen i den beskrivinga som ho gir av forholdet mellom Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet. Eg er glad for at vi gir veldig sterke signal i innstillinga frå kommunalkomiteen om at vi på vesentlege punkt har ein felles politisk kurs. Det lover godt.

Når det gjeld spørsmålet om læremiddel som følgje av den endringa som skal skje i grunnskulen frå neste år, er eg, som representanten Andersen, sterkt misfornøgd med Regjeringa si handtering av den saka. Det har vore stilt ei rekkje spørsmål til Regjeringa om korleis ein tenkjer seg finansieringa, og kva som er kostnaden for 2006. Det har det ikkje vore mogleg å få klarlagt. Regjeringa gir det hovudsvaret at ein skal komme med ei avklaring i samband med budsjettet til hausten. Vi synest det vil vere greitt å ha den oversikta før vi tek endeleg stilling til korleis dette skal finansierast.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Kari Lise Holmberg (H) [10:38:13]: For Høyre er det viktig å fortsette arbeidet med å skape trygghet for hus, hjem og jobb. Vi vil sikre og skape arbeidsplasser, og vi vil styrke den enkeltes velferd. Vi ser nå i sak etter sak at Regjeringens politikk virker. Pessimismen i næringslivet er snudd til optimisme. Familieøkonomien er bedre enn på lenge. Antall husholdninger med betalingsproblemer er halvert i løpet av de to siste årene, viser SIFO-tall. Dette er det laveste tallet som er målt på 20 år.

Når de rød-grønne prater, høres det ikke slik ut. Men det er et faktum at også Kommune-Norge nyter godt av de gode tidene. Den svartmalingen som opposisjonen tidvis bedriver, skyter langt over mål, etter min mening. Kommunene har hatt den sterkeste inntektsveksten siden 1997. I 2004 var veksten på over 7 milliarder kr. I 2005 var veksten på 4 milliarder kr. Framgangen for Kommune-Norge vil fortsette også i 2006. Det økonomiske opplegget i kommuneproposisjonen innebærer en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 2 og 3 milliarder kr neste år.

Det vil alltid være nye ønsker og nye behov i kommunene, og fra vår side har vi lagt til rette for å imøtekomme kommunenes behov ved at vi i tillegg til inntektsveksten har økt handlingsrommet. Det historisk lave rentenivået er av svært stor betydning for en kommunesektor med

mye gjeld. Det har dessuten vært liten prisstigning, og det har vært moderat lønnsvekst. For å imøtekomme behovet for skolebygg og flere barnehager har vi lagt forholdene til rette ved gunstige låneordninger og investeringsstøtte. Av den totale investeringsrammen for skoleanlegg på 15 milliarder kr for perioden 2002–2009 er allerede 10 milliarder kr faset inn. I revidert bevilges en ny milliard. Det er i budsjettet for 2005 opprettet en tilsvarende ordning for kirkebygg. Ikke minst har vi vedtatt en skattereform som gir kommunene muligheten for økte inntekter, ved at de nå kan beholde mer av selskapsskatten selv. I sum er kommunenes handlingsrom blitt både større og mer fleksibelt.

Informasjonen om kommunesektorens virksomhet viser at 72 pst. av barna i aldersgruppen 1–5 år hadde barnehageplass i 2004. Dette tilsvarer 20 000 flere plasser enn i 2001. Antall mottakere i pleie- og omsorgstjenesten har økt noe de siste årene, og antall elever, både i grunnskolen og i den videregående skole, har økt i inneværende periode – dette mens ressursinnsatsen pr. elev har vært stabil. Kommunenes økonomiske balanse er samlet sett vesentlig sett bedre i dag enn under tidligere regjeringssjefer.

Sosialistenes svartmaling av kommuneøkonomien gjenspeiler seg heller ikke hos befolkningen. Kommuneundersøkelsene i 2003 og 2004 forteller at innbyggerne, særlig brukerne, stort sett er fornøyd med de kommunale tjenestene, og det er jo dem de kommunale tjenestene skal være til for. Dette samsvarer godt med Høyres politikk. Fokuseringen skal først og fremst være på brukernes behov og på kvaliteten på de ulike tjenestene. Hvem som utfører tjenestene, er underordnet og bør med fordel kunne konkurransenutsettes. I den grad en får mer kvalitet ut av hver krone ved å utsette tjenestene for konkurranse eller ved å effektivisere, bør det gjøres, ganske enkelt fordi det gir mer velferd for de pengene som innbyggerne betaler i skatt.

Undersøkelser viser nå at folk mener de får mer igjen for pengene enn tilfellet var for et år siden. Velferden bygges med andre ord ikke ned. Regjeringen satser da også dobbelt så mye på velferd som på skattelettelser. Ett eksempel er den statlige finansieringsordningen for særlig ressurskrevende brukere, som også Reidar Sandal nevnte i sitt innlegg. Denne ordningen medfører at innbyggere med store omsorgsbehov kan få tilfredsstillende kommunale tjenester. Kommunene dekker de første 725 000 kr. På beløp over dette dekker staten 80 pst. av kommunenes utgifter. Tidligere måtte kommunene dekke alt selv. Vi har altså i løpet av denne fireårsperioden innført en reform som har utrolig mye positivt å si, både for den enkelte, uavhengig av hvor i landet den enkelte bor, og for kommunene, som får betydelig drahjelp med statlige midler.

Det betyr mye for oss i Høyre at innbyggerne blir tilbudt likeverdige tjenester av god kvalitet og med god tilgjengelighet, tilpasset individuelle og lokale behov. Det er da også derfor vi legger opp til en politikk som styrker lokaldemokratiet og øker den kommunale handlefriheten. Det gjør vi ved å desentralisere oppgaver, myndighet og ansvar. Ved å flytte ansvar til politiske organer nærmest innbyggerne forsterkes muligheten for aktiv brukertilpassning og brukermedvirkning.

Så litt om prioriteringene innenfor de foreslåtte rammene. Innenfor veksten av de samlede inntektene for 2006 finner vi midler til barnehagesektoren. Vi finner midler til opptrappingsplanen for psykiatri. Vi finner nye læremidler i grunnskolen og frie inntekter. Mellom 1,3 og 2,3 milliarder kr av veksten i samlede inntekter vil komme som frie midler.

På ett område foreslår Regjeringen selv å utsette innlemmingen av øremerkede tilskudd. Regjeringen arbeider for at alle barn som ønsker det, skal få plass i barnehage, og dette må gå foran ytterligere reduksjon av barnehagesatsene. Det er derfor et helt riktig grep at det nå foreslås å utsette innlemmingen av øremerkede driftstilskudd og investeringstilskudd til barnehagene til 1. januar 2007, i påvente av at det oppnås full barnehagedekning. Dette vil sikre stabile og forutsigbare rammevilkår også i sluttfasen av utbyggingen, som, slik det nå ser ut, kanskje kan skje ved utgangen av 2006. I Høyre er vi opptatt av at hovedmålene i barnehageforliket opprettholdes, ikke minst av hvordan en felles, likeverdig finansiering for private og offentlige barnehager skal fungere. Dette er et område som vi fra Høyres side hele tiden vil ha i fokus.

For øvrig er vi tilfreds med at Regjeringen ønsker å fortsette å arbeide med å innlemme de øremerkede tilskuddene i kommunenes frie inntekter. Tilskudd for til sammen 57 mill. kr foreslås innlemmet i 2006 og vil bidra til at andelen frie inntekter økes innenfor den totale inntektsrammen. KS gir tydelig melding om at øremerking bør opphøre. Desto mer forunderlig er det at opposisjonen går sammen og freder øremerkingen på flere områder. Dette reduserer helt klart kommunenes handlingsrom og minsker fleksibiliteten.

En behøver ikke være spåmann eller spåkvinne for å se at vi står overfor store utfordringer de nærmeste årene. Jeg snakker da ikke bare om penger. Jeg snakker om økt konkurranse om arbeidskraft og kompetanse, større forventninger fra innbyggerne til tjenestetilbudet, den demografiske utviklingen, tilpasningen til ny teknologi og begrensede økonomiske ressurser. Særlig vil dette være utfordrende for de mange små kommunene, og det vil være avgjørende at kommunene er omstillingsvennlige og har evne til nytenkning.

Etter Høyres mening ligger løsningen i en mer robust og fremtidsrettet kommunestruktur. Mange kommuner har tatt utviklingen på alvor og fått gode resultater. Det er likevel fortsatt store forskjeller kommunene imellom. Det er derfor helt nødvendig at utviklingsarbeidet og omstillingsarbeidet fortsetter. Min avslutning var myntet på kommunenes arbeid i forhold til den økonomiske situasjon og ikke først og fremst kommunestrukturen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [10:47:04]: Høgre seier at kommunesektoren skal ha gode rammevilkår. Høgre vil styrkje kommunane, både som tenesteproducentar og som ein demokratisk arena. Dette er ambisjose mål. Likevel ser me at eit stort fleirtal av kommunane kuttar i sine budsjett. Seinast denne veka såg me at Nome kommune, som

er i representanten Holmbergs eige fylke, måtte kutte 4 mill. kr. Me ser kutt i velferda. Me ser at tilsette blir sagde opp, og enkelte kommunar budsjetterer jamvel med underskot.

Representanten Holmberg skryter av realveksten i kommunesektoren. Ja, Regjeringa foreslår ein auke i frie inntekter i området 1,3–2,3 millardar kr. Dette dekkjer berre den demografiske utviklinga. Innrømmer representanten Holmberg, tidlegare ordførar i Skien, at kommunesektoren er underfinansiert, eller er representanten tilfreds med at dei fleste kommunane framleis må kutte i velferdstilbudet sitt?

Kari Lise Holmberg (H) [10:48:39]: Som jeg sa i mitt innlegg, vil kommunesektoren alltid ha utfordringer. Det vil alltid være ønsker fra og behov hos en befolkning. Det som er hovedpoenget, er at vi, uansett parti, skal jobbe for å bedre forholdene i kommunene. Det har vår regjering gjort nå gjennom fire år. Disse fire årene har vi hatt den største inntektsveksten i kommunesektoren siden 1997. De store underskuddene, ordføreroppørerne som vi så tidligere, kom under tidligere regjeringssjefers styresett – Jagland-regjeringen og andre. Da hadde kommunene store underskudd som man har dratt med seg.

Vi har nå år etter år prøvd å gjenopprette balansen, og vi ser at det blir bedre. Vi ser at forholdene i kommunesektoren er bedre, og handlingsrommet er større. Én ting er pengeoverføringen. En annen ting er økningen i handlingsrommet, og det betyr vel så mye for kommunesektoren.

Per Sandberg (FrP) [10:50:06]: Denne regjeringen har år etter år fokusert på og lagt på seg selv et mål om at lokaldemokratiet skal styrkes. Da har de brukt innlemming av øremerkede midler som et argument for at det er den eneste måten å få lokaldemokrati på, eller at kommunene skal få større beslutningsgrunnlag.

Jeg vil gjerne spørre representanten Holmberg: Hva er det nå som er igjen av øremerkede midler som skal innlemmes, som i vesentlig grad vil styrke kommunenes beslutningsgrunnlag og lokaldemokratiet? Jeg ser bort fra det som går på leirskoler og småbøløp, 10 mill. kr her og 10 mill. kr der, og barnehagene. Da vil jeg heller rette oppmerksomheten mot forslagene nr. 4, nr. 11 og nr. 12 fra Fremskrittspartiet, som virkelig ville ha styrket lokaldemokratiet, og som Høyre vil stemme imot. Hva er det nå som skal styrke lokaldemokratiet?

Kari Lise Holmberg (H) [10:51:34]: Vi har opp gjennom årene fra statlig hold fått en rekke øremerkede områder på kommunesektoren. I utgangspunktet binder det kommunen på urimelige områder. Det kan være at kommunen allerede har gjort en utmerket god jobb på et område og ikke kan få nyttiggjort seg de pengene som staten øremerker. I denne fireårsperioden har vi ønsket å oppheve og forandre på det. Vi har kommet godt i vei. På mange områder har øremerkingen blitt borte, og kommunens fleksibilitet har der blitt mye større.

Jeg kan være enig i at det ikke er de største områdene som nå står igjen, bortsett fra barnehageområdet, men vi er kommet veldig godt i vei. Men denne saken er like viktig for fremtiden. Nå har KS omsider kommet dit at de støtter Regjeringen og sier det er bra at øremerking forsvinner. Det sa man ikke tidligere. Nå er man kommet så langt, og da er det viktig at man i fremtiden ikke lager statlige reformer med øremerkede midler, for det binder kommunene.

Karin Andersen (SV) [10:52:50]: I Høyre hører man vist det man vil høre, ikke det man ikke liker å høre.

Representanten Holmberg lager nå et stort nummer av 57 mill. kr som skal innlemmes, av øremerkede tilskudd, mens hun nekter å høre på at KS faktisk ber om 4,1 milliarder kr mer for å greie oppgavene sine, for å greie å holde kvalitet, som representanten Holmberg sier. Representanten Holmberg viser til Regjeringens framlegg, der man, når man skal måle effektivitet i skolen, velger å se på karakterene i norsk, matte og engelsk mot antall undervisningstimer og setter tydeligvis det som et godt mål både på effektivitet og kvalitet.

Jeg vil spørre representanten Holmberg: Er det slik at kommunesektoren vil få et vesentlig større handlingsrom ved at disse 57 mill. kr innlemmes, enn om man hadde lyttet til KS' ønske om å få 4,1 milliarder kr mer, slik at man kunne ha gitt et kvalitetsmessig tilbud og valgfrihet, som brukerne faktisk fortjener?

Kari Lise Holmberg (H) [10:54:10]: Det er mange måter å stille spørsmål på.

Kommunene er avhengig av inntektsoverføringer, men også muligheten for handlingsrom og fleksibilitet er vesentlig for kommunene. Det er de to elementene som er helt avgjørende.

Det blir snakket om KS i denne sammenheng. Vi har i disse årene hatt konsultasjonsordninger med KS, og vi har nærmet oss hverandre. Det er jo derfor vi har hatt den store veksten i de frie inntektene de siste årene. Når KS nå ber om ytterligere milliarder og peker på behov i forhold til vedlikehold, må jeg si at vedlikehold alltid har vært kommunenes ansvar og oppgave. Vi skal også huske på at 80–90 pst. av kommunene gjør denne oppgaven helt utmerket og har prioritert det slik de skal prioritere det. Men det er noen kommuner som har forsømt vedlikeholdsansvaret sitt. Men det er og har vært en kommunal oppgave.

Det beste vi kan gjøre for kommunene, er å skape balanse, og det gjør vi med en økning på inntektssiden, men også med større handlingsrom.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Per Sandberg får nå ordet til et ordinært innlegg, på 10 minutter eller der omkring.

Per Sandberg (FrP) [10:55:42]: Takk, president. Jeg skal prøve å holde meg der omkring.

Økonomi er som regel mest i fokus når vi snakker om kommunene. Jeg er faktisk enig i mye av det som Regje-

ringen sier i sin proposisjon, og jeg er også enig i veldig mye av det som er sagt av representantene fra regjeringspartiene.

Problemet i kommunesektoren er i første rekke at vi har en struktur med 433 kommuner, som har 433 forskjellige politiske konstellasjoner i sine organer, som prioriterer forskjellig, og derfor får vi ulike situasjoner i 433 kommuner. Det er egentlig det det handler om, hvorvidt vi her på huset skal akseptere at det blir forskjeller mellom disse 433 kommunene.

Her har jeg litt problemer med å forstå særlig det rød-grønne alternativet, som ubegrenset vil overføre milliarder av kroner til disse 433 kommunene, selv om også det rød-grønne alternativet vet – det er mitt inntrykk at de har gitt uttrykk for at de vet det, men de vet det selvfølgelig – at innenfor disse 433 kommunene er det en rekke kommuner, til dels mange kommuner, som har overveldende god økonomi. Med det systemet som det rød-grønne alternativet ønsker seg, ukritisk å føre flere milliarder over til disse 433 kommunene, vil altså forskjellene øke. Forskjellene vil måtte øke.

Fremskrittspartiet så på det opplegget som Regjeringen la fram, som brukbart når det gjaldt økonomi. Derfor gikk vi inn i forhandlinger med regjeringspartiene her på huset med sikte på å holde oss innenfor den rammen som Regjeringen selv la fram. Vi beklager at vi nærmest ble avvist av Regjeringen. Jeg legger vekt på Regjeringen. Årsaken til at vi ville ha sikret øvre ramme, var det som Regjeringen selv peker på, at det innenfor den veksten på 2–3 milliarder kr for 2006, som Regjeringen la opp til, lå det en satsing på barnehagesektoren, opptrappingsplan for psykiatri, nye læremidler i grunnskolen og frie inntekter. I utgangspunktet ville denne veksten som Regjeringen påstod de ville legge inn, være oppbrukt hvis Regjeringen og statsråd Solberg hadde som formål at frie inntekter skulle være på 1,3 milliarder kr. Ut fra resultatet av forhandlingene har jeg forstått det dit hen at Regjeringen ønsket en maksvekst på frie inntekter på 1,3 milliarder kr. Hvis det ikke var det de ønsket seg, hadde de ingen grunn til å stoppe forhandlingene med Fremskrittspartiet.

Lokaldemokratiet handler om å akseptere forskjeller. Fremskrittspartiet skiller seg ut ved at vi ikke aksepterer forskjeller på primærtjenestene. Vi aksepterer ikke at Tromsø kommune, som er styrt av SV og Arbeiderpartiet, prioriterer kulturhus framfor eldre og skole. Vi aksepterer ikke at Arbeiderpartiets og SVs representanter i kommunestyrene rundt omkring prioriterer kulturhus framfor eldre og skole. Det er derfor vi ønsker at staten i større grad skal styre inntektene til eldreomsorg og skole gjennom stykkpris. Da først får vi sikret et godt og jevnt tilbud på primærhelsetjenester i kommunene.

Vi sier ikke at kommunene skal slutte å levere. Det vi sier, er – faktisk det samme som enkelte i det rød-grønne alternativet prøver å gi uttrykk for, men hos oss er det en garanti – at disse oppgavene skal løses gjennom at staten tar 100 pst. av finansieringen.

Vi tror at de signalene denne regjeringen gir, og det fokuset den har på øremerking, vrir debatten bort fra det som er utfordringene. Å innlemme 57 mill. kr eller å inn-

lemme barnehagetilskuddet vil ikke ha noe å si for handlingsrommet til de 433 kommunene – ingenting. Hvis en skal gjøre noe med handlingsrommet til kommunene, har Fremskrittspartiet i dag tre forslag som ligger til behandling, og som i stor grad ville ha påvirket handlingsrommet reelt sett for kommunesektoren. Det er forslag nr. 4, det er forslag nr. 11, og det er forslag nr. 12. Men disse forslagene får altså ikke en eneste stemme fra noen av de andre partiene. Ikke engang fra Senterpartiet får vi stemmer når vi snakker om hva som skal utvikle og styrke lokaldemokratiet. Å gi kommunene større handlingsrom handler ikke om midler. Det handler i stor grad om rammeverk og regelverk. Jeg tror at de økonomiske rammene for kommunesektoren generelt sett er mer enn gode nok i dag. Men så lenge vi ikke får vedtatt vårt primære opplegg, er vi nødt til å være med og styrke økonomien generelt – blindt – og dermed er vi også med på å skape forskjeller.

Vi kan også se på Os kommune nå, som jeg mener har en virkelig god sak. De har innført flyktningstopp. Hvorfor? Fordi de har et eget regnskap som bekrefter at statlige pålegg når det gjelder bosetting av flyktninger, gir Os kommune ekstrautgifter på mellom 4 og 5 mill. kr. Derfor sier Fremskrittspartiet: Denne ordningen må endres sånn at staten tar 100 pst. av finansieringen. Det har heller ikke de andre partiene vært med på. Vi ønsker å øke tilskuddet til 525 000 kr over syv år, men det har vi blitt nedstemt på, og vi ser ikke noen grunn til å gjenta det gang på gang.

Representanten Sandal sa: Eldreomsorgen blir av vesentlig bedre kvalitet ved bedre økonomi. Nei, det motsatte er jo bevist. En rekke store, sterke arbeiderpartikommuner har fått styrket økonomien vesentlig. Tromsø kommune og Trondheim kommune har fått en vesentlig økning i sine rammer, men Arbeiderpartiet og SV kutter likevel på eldreomsorg og skole. Så det henger ikke sammen, det som Sandal her påstår.

Samtidig vil jeg rette oppmerksomheten mot det ønsket at det skal bli en avtale mellom regjering, storting og kommunesektor for å få kommuneøkonomien i balanse. Det er jo litt interessant at KS i en sånn sammenheng har sagt at ja, hvis vi får en sånn avtale, skal vi også effektivisere for en halv milliard. Litt merkelig – jeg kaller det litt utpressing. KS viser altså til at det finnes et effektiviseringspotensial, men for å ta det ut, skal de ha betaling for det. Det hører ikke hjemme i andre sammenhenger. Når det finnes et potensial for effektivisering, skal det tas ut.

President, 10 minutter er ikke mye, og jeg lovte at jeg skal «prøve å holde meg der omkring». Jeg vil også vise til et annet moment i forhold til «dårlig økonomi» i kommunesektoren. Det er en del oppslag i dag: Beste år siden 1997, vesentlig bedring i kommunens netto driftsresultat. Krødsherad: Jerndisiplin gav resultat. – Jeg kunne vise til en rekke oppslag av den typen. Dette går riktig vei. Jeg synes også, som flere har vært inne på tidligere her i dag, at det er på tide å spre litt optimisme og fokusere på lyspunkter rundt omkring i kommunene, istedenfor hele tiden å svartmale, svartmale, svartmale.

Og for å ta ett oppslag til i dag som jeg også synes var interessant: En liten kommune i Midt-Norge – jeg skal ikke si hvem den er styrt av, jeg trenger ikke å si det når

det er Trøndelag, for der er kommunene i stor grad styrt av noen få partier – har nå besluttet at det skal bygges en ishall. Kommunen går med underskudd. Jeg skal som sagt ikke si hvem som styrer den kommunen, men dette handler om prioritering.

Fremskrittspartiets opplegg i dag når det gjelder rammer, bør få tilslutning – hvis ikke vil det være merkelig.

Jeg vil da bare til slutt fremme de forslag Fremskrittspartiet står bak.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [11:06:04]: Representanten Sandberg later som om det står veldig bra til rundt omkring i Kommune-Norge. Det er ikke riktig. I min lokalavis står det: færre sykehjemsplasser. Kommunen har ikke rådhus, og vi snakker om at kommunen mangler penger.

Så har jeg et spørsmål til representanten: Fremskrittspartiet mener at kommunene trenger økte rammer for neste år, og det er Arbeiderpartiet enig i. Vi mener at det må være samsvar mellom de oppgavene kommunene skal løse, og de pengene de har til rådighet. Dette følger ikke Regjeringen opp. Det betyr fortsatt kutt i velferden, og det blir ingen gode nyheter for folk flest. Fremskrittspartiet ønsker å kalle seg partiet for folk flest. Men Fremskrittspartiet er ikke enig med Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet i at vi trenger en plan for oppretting av denne store ubalansen, og partiet vil stemme imot vårt forslag. Betyr det at Fremskrittspartiet mener at det er samsvar mellom de oppgavene kommunene skal løse, og de pengene de får i overføringer?

Per Sandberg (FrP) [11:07:32]: Jeg tror faktisk at jeg i mitt hovedinnlegg viste til at generelt står det veldig bra til økonomisk i kommunesektoren. Selvfølgelig er det noen kommuner som kommer dårlig ut, men det er på grunn av et inntektssystem som Arbeiderpartiet står last og brast med, som skjevoverfører inntektene til kommunene. Arbeiderpartiet står bak et inntektssystem som gir noen kommuner dobbelt så store inntekter som sammenlignbare kommuner – derfor blir det skjevt. Det prøvde jeg også å vise til i mitt hovedinnlegg.

Ja, vi har et forslag til økt ramme, 1,5 milliarder kr. Samtidig sier KS at det finnes et effektiviseringspotensial på 500 mill. kr. Hvis det finnes et effektiviseringspotensial på 500 mill. kr, og kommunene får økt ramme på 1,5 milliarder kr i tillegg til det Regjeringen foreslår, altså 4,5 milliarder kr, vil 2006 i vesentlig grad være et nytt, godt år for kommunesektoren. Men hvis det er inntektssystemet Arbeiderpartiet ønsker å gjøre noe med, vil vi gjerne være med på det.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:08:54]: Det er hyggelig at representanten Per Sandberg trekker fram effekti-

visering og effektiviseringsgevinster i kommunene – dem finnes det mange av. Det er likevel pussig å se at Fremskrittspartiet nå går imot videre innlemming av øremerkede tilskudd. Er det fleksibilitet og effektivisering Fremskrittspartiet er opptatt av når det fører til økte rapporter til departementet, når det fører til økt kontroll i departementet av kommunene, når det fører til nye forskrifter og regler? Er det effektivisering eller bedre bruk av pengene når Riksrevisjonen skal inn i hvert enkelt tilfelle, for hver enkelt øremerking? Eller er Fremskrittspartiet opptatt av at dette forsterker at de som har god råd, får lov til å bruke de øremerkede tilskuddene, og at de som har dårlig råd, dessverre ikke har muligheten til å søke på de øremerkede ordninger som finnes? Nei, dette fører til mindre fleksibilitet, det låser penger i den sektoren som man eventuelt ønsker å effektivisere, fordi effektivisering vil medføre at øremerkede tilskudd ikke utbetales fordi man bruker mindre penger i sektoren.

Per Sandberg (FrP) [11:10:10]: Jeg skulle nesten ha bedt om 10 minutter, det var mange spørsmål. Mitt svar i forhold til denne utfordringen er: Fremskrittspartiet ønsker å øremerke eller ha statlig stykkprisfinansiering på hovedoppgavene, det som er viktig, helse, eldre og skole. Utover det skal kommunene få lov til å drive med hva de vil, ut fra de inntektene de skaffer seg, de skal få lov til å gjøre akkurat som de vil. Men jeg skal gi et eksempel på hvorfor Fremskrittspartiet er imot innlemming på noen områder. I 2003 innlemmet Arbeiderpartiet og Regjeringen et øremerket tilskudd til rusomsorg i enkelte institusjoner. Hva skjer? Jo, disse menneskene, unge mennesker som er på sidelinja i det norske samfunnet, som er satt utenfor, får ikke noe tilbud, fordi kommunene ikke prioriterer å kjøpe plasser til dem. Den type ting aksepterer ikke Fremskrittspartiet. Derfor ønsker vi en øremerking, for å sikre at disse menneskene får det tilbudet som de fortjener.

Karin Andersen (SV) [11:11:30]: Først vil jeg si at det er ganske oppsiktsvekkende at Fremskrittspartiet ikke kjenner til at når store organisasjoner og store, private bedrifter omstiller, trenger de en økonomisk pott for å sette i gang, for å kunne gjøre de endringene som gjør at man kan ta ut et effektiviseringspotensial. Men jeg skal la det ligge. Jeg skal gå til Fremskrittspartiets ideologi, som er at det meste skal øremerkes, og, som lederen i Fremskrittspartiet pleier å si, da skal pengene komme automatisk. Man kan undres litt over hvordan man da skal kunne ha styring på økonomien, som Fremskrittspartiet tydeligvis er opptatt av, men Fremskrittspartiet følger jo ikke opp det de sier i praktisk politikk. I innstillingen i dag ligger det forslag fra SV, bl.a. om øremerking av penger til læremidler knyttet til de nye lærebøkene som skolen må ha. Fremskrittspartiet stemmer imot det. Vi har også et forslag, sammen med Senterpartiet, om å senke den kommunale egenandelen i toppfinansieringsordningen for særlig tunge brukere. Det er brukere som ikke bør utsettes for skjønn, men der svikter altså Fremskrittspartiet. Hva er grunnen til det?

Per Sandberg (FrP) [11:12:54]: Jeg har full forståelse for at Karin Andersen ikke på noen måte skjønner hvilke prioriteringer Fremskrittspartiet gjør, for de er jo så langt fra det som SV i utgangspunktet ønsker seg. Vi går selvfølgelig ikke inn og øremerker materiell og bagateller til enkeltinstitusjoner. Vi øremerker på den måten at vi finansierer institusjonsplassen for en elev, og så får den enkelte institusjon finne ut hvilket materiell og hvilke styremetoder de ønsker seg på den enkelte institusjon. Det bør være enkelt å forstå.

Når det gjelder ressurskrevende brukere, har det vært en kampsak for Fremskrittspartiet i all tid. Vi har innsett at vi ikke har kommet i mål, og vi har tapt i forhold til vårt obligatoriske ønske om en fullstendig statlig finansiering når det gjelder ressurskrevende brukere. Det har vi innsett, og det har heller ikke SV vært med på, vi har jo stått sammen om det tidligere, men dessverre kom vi ikke i mål i forhold til det. Men hvis SV ønsker å ta opp den kampen, skal vi stå last og brast med dem hvis det rød-grønne alternativet fremmer det forslaget etter valget til høsten. Det tror jeg ikke noe på.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Karin Andersen (SV) [11:14:23]: SV mener at det er behov for å styrke kommuneøkonomiens frie inntekter med mellom 4,5 og 5,5 milliarder kr utover Regjeringens opplegg. Det gjør vi fordi vi mener at vi skal ha en moderne og god skole i Norge, at pleie, omsorg og barnevern skal være der når man trenger hjelp, og at kvaliteten på det vi gjør i offentlig sektor, skal være fullt på høyde med standarden i samfunnet rundt. Det er store forskjeller mellom høyresida og venstresida i norsk politikk når det gjelder hvordan vi vil prioritere velferd, skole og omsorg. Høyresida tror at man vil få det bedre og tryggere ved at de som allerede har mye, får enda mer, og at Norge vil bli rikere hvis vi bruker mindre penger på skole og omsorg. Det er SV dypt uenig i.

Norge er blitt rikere, og hvis vi ser på tallene fra de siste årene, har privat forbruk økt med 4,3 pst. i 2004, i 2005 med 4,1 pst. og i 2006 anslås det til å skulle bli 3 pst., mens det offentlige forbruket bare skal øke med 2 pst. i 2004, 1,7 pst. i 2005 og bare 1 pst. i 2006. Da øker forskjellene, og standarden på det fellesskapet som er så uendelig viktig for oss, blir redusert og hengende etter. Dette er en strategi fra høyresida, som ønsker seg privatisering og konkurranseutsetting. Man ønsker at offentlig sektor skal framstå som noe annenrangs.

Har det blitt bedre i kommunesektoren? Regjeringen påstår det. Ja, kommunesektoren fikk et løft med en engangsbevilgning i budsjettet i fjor. Det hjalp selvfølgelig på den akutte situasjonen, og mange kommuner kunne da legge noen av akuttplanene sine i skuffen. Men den pengesummen er ikke videreført i år og heller ikke til neste år. I tillegg til det er det mange kommuner som har kuttet i tjenestene, og kuttet mye mer enn det som godt er. Derfor er det en framstilling av situasjonen som SV ikke er enig i, når Regjeringen sier at situasjonen i kommunesektoren er blitt bedre. Det er færre eldre over 80 år som nå får

hjemmehjelp eller får plass på sjukehjem, enn før, og Regjeringen påstår at det kommer av at de eldre er blitt friskere. Ja, mon det! I de kommunene jeg kjenner til, står – eller, for å si det slik, ligger – folk i kø for å få plass på sjukehjemmet og for å få hjemmehjelp. Da er det faktisk et enkelt verdivalg for SV når vi sier at vi prioriterer å bruke veksten framover til å styrke velferden for de eldre og for barna.

Det er viktige utfordringer vi har foran oss. SV vil holde det vi har lovet når det gjelder barnehageavtalen. Derfor legger vi inn den økningen som skal til, som et øremerket tilskudd, for å gjennomføre makspris 2 i vårt opplegg. Vi er glad for at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet nå er enige om at tilskudd til barnehager ikke skal innlemmes før man har fått på plass makspris 2, og man har fått barnehageplass til alle. Da er vi enige om at en slik endring kan skje.

SV vil peke på de store ekstrautgiftene kommunesektoren vil få til innføring av nye lærebøker, som følge av nye læreplaner. Med utgangspunkt i det som skjedde ved innføringen av L97, anslår Regjeringen at dette vil koste i hvert fall 2 milliarder kr, og da er det litt merkelig at man får til at dette skal skje innenfor en så liten økning i de frie inntektene som det som ligger inne i dag. SV ønsker at Stortinget og Regjeringen skal forplikte seg til at disse pengene skal fullfinansieres fra statens side. Man ønsker å legge det inn i et eget tilskudd, men pengene skal fordeles som om de var en del av de frie inntekter.

En av de store velferdsutfordringene vi har i dagens samfunn, og som også er en stor utfordring for hele samfunnet, er knyttet til det som kalles inkluderende arbeidsliv. Kommunesektoren er den største arbeidsgiveren vi har. Hvordan greier vi å jobbe med dette viktige området, som bl.a. går ut på å sikre at folk som har nedsatt helse, får en jobb å gå til? Vi har spurt Regjeringen under behandlingen av kommuneproposisjonen: Har man tatt hensyn til dette? Vet man noe om hvordan det er i kommunesektoren? Og vi har fått et meget nedslående svar fra Regjeringen: Nei, man har ikke sjekket om man i kommunesektoren greier å rekruttere folk som står utenfor arbeidslivet. Nei, man har ikke sjekket om man greier å beholde seniorenene. Tvert imot skriver Regjeringen at det er foreløpig lite som tyder på at Regjeringens oppfølging av IA-avtalen har bidratt til at flere med nedsatt funksjonsevne har kommet inn i arbeidslivet, og at det går den gale veien. Dessuten viser de til at når de er så opptatt av å måle effektivitet, så er det slik at de prosjektene de har satt i gang for å måle effektivitet, ikke vurderer effektivitet i lys av IA-avtalens hovedmål 2 og 3, som går ut på at flere som står utenfor arbeidslivet, skal komme i jobb, og at seniorenene skal greie å stå i jobb. Det betyr at Regjeringen har et opplegg for kommuneøkonomien som ikke tar inn over seg de største økonomiske og velferdspolitiske utfordringene vi har i dagens samfunn, nemlig knyttet til at de som trenger og ønsker seg en jobb, skal kunne få muligheter til å få det, og at vi skal ha et arbeidsliv som ikke støter folk ut. Dette må det sjølsagt gis rom for i kommuneøkonomien, for et sted må folk jobbe. Nå blir kommunestyrene rundt omkring i landet bedt om å finne noen å

si opp, eller et eller annet å effektivisere og legge ned. Det betyr jo at kommunene ikke står først i linje nå til å tilby jobb til folk som har dårlig helse, men som trenger en jobb å gå til.

SV er opptatt av at brukerne av kommunale tjenester skal få innflytelse på hvordan de blir behandlet, og at de skal få mulighet til å ha noe å si over sin egen situasjon når de blir hjelpetrengende. Høyre går til valg på det de kaller «valgfrihet og brukermedvirkning», men SV synes at før de bruser altfor mye med fjærene, kunne de kanskje sikre at folk faktisk får en sjukehjemsplass når de trenger det, og nok timer til hjelp når de trenger det. Det vil SV, men det vil ikke Høyre! Så god kommuneøkonomi har de ikke råd til. Nå står – eller retttere sagt ligger – folk i kø, og mange får altfor lite hjelp. Da er det ganske dumt å snakke om valgfrihet. Valgfrihet er bra. SV vil gjøre valgfriheten reell, ta mer hensyn til hvor mye hjelp den enkelte trenger, hvordan timene skal brukes, og at man har mulighet til å klage hvis tilbudet er dårlig. Slikt er det for lite av i dag, og slik er det heller ikke med Høyres «valgfrihet».

I Oslo kan man riktignok nå få lov til å velge private til å vaske golvet, hvis man har fått innvilget slik hjelp. Private kan få lov til å tilby tilleggstjenester. Det er selvfølgelig fint for dem som har mye penger. Det oppleves som positivt, men den kommunale tjenesten får ikke lov til det i høyrestyrte Oslo. Hvis det er slik at man kan organisere dette med få hjelpere rundt den enkelte, slik at man vet at det ikke kommer 35 forskjellige personer med en inn i dusjen, ja, hvorfor kan ikke da høyrestyrte Oslo organisere hjemmetjenesten sin på samme måte? Det er åpenbart riktig å gjøre det slik. Det er åpenbart riktig at mange eldre trenger å ha mer innflytelse på om de trenger å få vasket golvet sitt, gå i butikken eller har lyst til å gjøre noe annet. Hva er da grunnen til at man ikke gjør dette i de kommunene man styrer, hvis man mener at det er riktig? Dessverre er realiteten at det er for få timer til dette, og at man styrer strengt med de kommunale tjenestene, slik at de skal framstå som stivbeinte og gammeldagse, mens man gir økt spillerom for private tjenester, slik at de skal framstå som attraktive, spesielt for folk som har råd til å betale for tilleggstjenestene.

Valgfrihet med hensyn til sjukehjemsplass høres også fint ut, men jeg syns at Høyre og Regjeringen nå skal slutte å narre folk med at de vil sikre folk det. Det ville jo bety at vi måtte ha stående mange ledige plasser på sjukehjem rundt omkring i landet, for ellers kunne jo ikke folk velge. Det er åpenbart at eldre bør få lov til å velge sjukehjemsplass i nærheten av der de bor, hvis det er mulig. Men å ha en masse sjukehjemsplasser stående tomme, slik at folk skal kunne velge dette som om det var et vanlig hotellrom, er lite effektiv bruk av penger og av helsepersonell, som det er for lite av i dag. Det er lysår fra den virkeligheten som er i kommunesektoren i dag. I praksis er det slik at Regjeringen setter effektivitet og pengesparing langt over valgfrihet for gamle og pleietrengende. Det er nå kommuner som løser Eldres behov for personlig hygiene ved at de får dusje bare hver tredje uke, istedenfor, slik som de fleste av oss andre, gjerne hver dag eller annenhver dag. Problemet er at disse kommunene får ros fra Høyre og Regje-

ringen for å være effektive. Det er sikkert effektivt i økonomisk forstand, men etter SVs syn er dette vanskjølset og det motsatte av frihet.

Regjeringen viser til at noen kommuner er mer effektive enn andre. Når de skal påvise dette, viser de f.eks. til rapporten fra NTNU. Der måler man effektivitet i skolen ved å måle karakterer i norsk, matte og engelsk mot antall undervisningstimer. Det er et summarisk mål på effektivitet som er mangelfullt og helt uforenelig med en moderne kvalitetsskole. For eksempel anses skolestruktur i denne rapporten som noe helt frivillig, og det er litt pussig når man ser på det landet vi har, og også på kapitalutgifter knyttet til skoler som f.eks. blir stående tomme eller dårlig utnyttet, hvis man skulle tenke seg at man skulle samle alle elevene i én skole i alle kommuner. Når kommunesektoren får skjenn og smekk på fingrene fordi de ønsker å beholde en desentralisert skolestruktur, slik som mange kommuner ønsker fordi det er et gode, får de beskjed: Ja vel, dere får det, men det er lite effektivt, og dere får betale regningen sjøl. Parallelt med det har altså Regjeringen innført et finansieringssystem for de private skolene som opprettholder og belønner den ineffektive skolestrukturen som Regjeringen ikke tolererer at kommunesektoren får lov til å beholde. Hvis det opprettes en privat skole der kommunen har vært nødt til å legge ned, får jo den pengene sine automatisk fra Regjeringen, uavhengig av om dette er effektivt eller ikke. Dette sier noe om at dette er et verdivalg og ikke dreier seg om verken kvalitet eller lokalt sjølstyr.

Vi har fått mange alvorlige signaler fra kommuner om forholdene for psykiatriske pasienter. Derfor har SV fremmet et forslag om at vi må gå igjennom situasjonen i psykiatrien, samhandlingen mellom første- og andrelinjetjenesten og behovet for tiltak i psykiatrien. Det har vært bygd ned kraftig når det gjelder psykiatriske sykehjemssenger, uten at det er blitt bygd opp tilsvarende på de institusjonene som drives av sykehusene, og uten at kommunesektoren har maktet å følge opp med nok poliklinisk behandling eller annet tilbud. Dette er man nødt til å få rettet på.

Jeg vil også vise til forslag om en tilskuddsordning slik at unge skal slippe å bo på sjukehem. Dette har vi holdt på med i jeg vet ikke hvor mange år. Stortinget har vedtatt at dette skulle det være en ende på i 2005, men det skjer ikke. Og hvorfor skjer ikke det? Jo, fordi kommunesektoren har lite penger, og tjener på å samle unge enten i en type omsorgsgetto der det bor mange gamle mennesker og folk med problemer – slik at det kan bli effektivt, som Regjeringen liker – eller på gamlehem. Men det er altså uverdige, og det har ingenting med valgfrihet for den enkelte å gjøre.

Jeg viser også til forslaget om å utrede en styrking av ordningen med brukerstyrt personlig assistent, fordi dette er svært viktig for at de funksjonshemmede i det hele tatt skal kunne være likestilt med andre i samfunnet.

Til slutt skal jeg si litt om skolen. Skolen er utrolig viktig for framtida. Den som vil sikre framtida, er nødt til å sikre at skolen er så god at ikke ett barn går ut av skolen med krympet sjøtillit og har fått spolert troen på sin egen

framtid. Da trenger vi ulik undervisning, ikke fjerning av delingstimer, vi trenger mer tilpasset opplæring, og barna trenger mange positive erfaringer og gode opplevelser i skolens regi, for da blir de glad i skolen og får lyst til å lære mer. Da kan en ikke kutte, slik som mange kommuner må gjøre nå. Derfor er det utrolig viktig at kommunesektoren nå får en styrking av økonomien sin, slik at de kan ta det ansvaret de faktisk har for å tilby barna våre en skole som er fullt på høyde med samfunnet rundt, der de f.eks. både har skolebygg, oppdaterte og kvalifiserte lærere og teknisk utstyr som er på linje med samfunnet rundt. Dette er viktig for alle barn, og det er aller mest avgjørende for de barna som kommer fra familier med dårlig råd, der skolen skulle vært det instrumentet som kunne oppheve en dårlig sosial arv. Dessverre er det ikke slik i dag.

Jeg vil ta opp de forslagene i innstillingen som SV enten står alene om eller har sammen med andre.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A) [11:30:07]: SV meiner at det skal vere eit forvaltningsnivå mellom staten og kommunane. Dette skal sjølvstøtt vere folkevalt. Partiet gir også i innstillinga frå kommunalkomiteen til kjenne ein del sentrale arbeidsoppgåver som det regionale forvaltningsnivået skal ha.

Fylkesordførarane i landet vårt har samrøystes slått fast at vi treng nye og større folkevalde regionar for å løse dei utfordringane som finst, ikkje minst når det gjeld sysselsetjing og næringsutvikling. I innstillinga peikar SV på at det kan vere aktuelt å la fylkeskommunane også i framtida ha si noverande geografiske utstrekning under eit anna namn og med fleire oppgåver.

Eg vil gjerne utfordre representanten Andersen på dette punktet og spørje: Er SV dynamisk nok på dette punktet?

Karin Andersen (SV) [11:31:25]: Når det gjelder dette området, har SV i flere år fremmet forslag om å overføre oppgaver til fylkeskommunene slik de var, slik at de kunne få spille den rollen som de var tiltenkt da reformen med fylkeskommunene kom. Under behandlingen av oppgavefordelingsmeldingen fremmet vi også forslag om en forsøksordning med større regioner. Det fikk vi dessverre ikke stor nok tilslutning til for å kunne gjennomføre. Det hadde vært et interessant utgangspunkt å ha nå når vi skal gå i gang med en større reform.

Så er det slik at det er veldig ulik størrelse på fylkene i dette landet. De har ulik geografisk beliggenhet. Vi ønsker ikke å låse en slik viktig reform hvis man i noen fylkeskommuner mener at det å slå seg sammen med et annet fylke, umuliggjør den nærheten og det utgangspunktet man har for å kunne drive god politikk innenfor et geografisk område. Derfor ønsker vi reformen, men vi ønsker ikke å låse det fast til at alle er nødt til å slå seg sammen for at reformen skal gjennomføres.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:32:49]: Jeg har den største forståelse for at akademikerne nå flykter fra SV i hopetall.

Det representanten Karin Andersen sier om bevilgningen for 2004, at dette var en engangsbevilgning, er feil. Det må være sagt mot bedre vitende. Den store veksten som var i kommuneøkonomien i 2004, videreføres selv sagt i 2005 – med fire nye milliarder på topp. For 2006 legges det opp til realvekst i kommunesektoren, uansett hvor man bruker vekstintervallet.

Så tok representanten Karin Andersen opp det faktum at en moderne skole virkelig er kjernen i vårt samfunn. Det er jeg hjertens enig i. Men er det representanten Karin Andersens erfaring og ønske at en moderne skole også skal inkludere at barn skal kunne gangetabellen når de går ut derfra?

Karin Andersen (SV) [11:33:59]: I en moderne skole skal barn lære. De skal lære mer enn det de lærer i dag. Derfor ønsker SV å stille høye kvalitetskrav til den offentlige skolen. Vi synes ikke det er noen god metode, slik Høyre foreskriver, at man skal la det skure og gå med den offentlige, og så skal man tilby noen private skoler der man kan velge seg vekk fra den offentlige hvis man ikke synes den er bra nok. Den skolen som ikke er bra nok for mine unger, er ikke bra nok for noens unger. Derfor må vi sikre at hele skolesektoren har god kvalitet.

Da vi hadde en debatt her i vinter om de private skolene, synes jeg Regjeringen avslørte seg sjøl ganske alvorlig. Da var den private Johan Bauer-skolen ute og sa at de ville tilby PC til alle elevene. De ville tilby utenlandstur. De ville tilby en personlig lærer som skulle følge opp elevene. Vi sa at dette var en god idé. Hvorfor skal vi ikke ha slike ambisjoner for den offentlige skolen? Da svarte Regjeringen at det kunne vi ikke ha, for det ble altfor dyrt. Det betyr jo at Regjeringen ikke har ambisjoner på vegne av den offentlige skolen. Derfor går det også dårlig med læringen.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:35:21]: Det er alltid interessant å høre representanten Karin Andersen frese mot konkurranseutsetting og forsvare de offentlige monopoler. Det er jo slik at Norge faktisk har en av de største og mest ressurskrevende offentlige sektorer i verden. SV gjør i år – som tidligere år – det kunststykket igjen å være det partiet som bevilger mest, 8–9 milliarder kr mer foreslår de. Det er også litt interessant å merke seg det spriket som er mellom de rød-grønne partiene – mellom Arbeiderpartiets 5,5 milliarder kr og SVs 8–9 milliarder kr. Hvordan kan det forklares at disse partiene, som eventuelt skal i en felles regjering, kan sprike så mye i sine syn på hva behovet for kommunesektoren er?

La meg spørre: Hvis vi skulle legge til grunn 8–9 milliarder kr mer til kommunesektoren, slik SV foreslår, betyr det at en eventuell framtidig rød-grønn regjering vil måtte øke skatter og avgifter vesenlig for å finansiere dette? Det som blir sagt, er jo nettopp at skattene og avgiftene ikke skal økes.

Karin Andersen (SV) [11:36:42]: Det er rett at SV har den sterkeste kommuneøkonomien av alle partier. Det har vi fordi vi mener at det er et verdivalg. Men det er ikke riktig som representanten Torbjørn Andersen fra Fremskrittspartiet sa, at for å gjennomføre dette, trenger man å øke skattene. Regjeringen og også Fremskrittspartiet legger på bordet at de ønsker store skattelettelser i framtida. Vi kommer til å bli rikere. Hva skal vi bruke den rikdommen til? Fremskrittspartiet og Regjeringen sier at vi skal ha større skattelettelser for de pengene. SV sier nei. Vi vil ha bedre skole, bedre velferd og bedre barnevern for de pengene. Det er et verdivalg, og det står SV for. Det er fullt mulig å bruke pengene på en mye mer fornuftig, målrettet og framtidsrettet måte enn det både Fremskrittspartiet og Regjeringen gjør.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:37:55]: Senterpartiet har høgare mål for tryggleik og lokal velferd enn Regjeringa. For oss er det eit verdival å sikra ein god og gratis skule, ei meir verdig omsorg og høgst nødvendig vedlikehald av kommunale bygg.

Senterpartiet vil at pleiarane som skal ta vare på våre gamle, får betre, ikkje dårlegare, tid. Vi vil sikra borna våre betre oppfølging. Vi vil difor ha fleire lærarar i skulen, ikkje færre. Vi vil at foreldre som har eit funksjonshemma barn, skal føla at dei får betre støtte frå samfunnet, ikkje som no, å vera viste til ein audmjukande eigeninnsats for om mogleg å få til eit tilfredsstillande opplegg for eige barn.

Vi vil ha gode kommunale bygningar, ikkje skular og kyrkjer som står til forfall. Vi erkjenner at kampen mot fattigdom må intensiverast, og at kommunane har ei avgjerande rolle i å ta vare på sine mest vanskelegstilte. Dette kostar, men vi er villige til å prioritera det framfor ytterlegare skattelette.

Det er ikkje lenger nødvendig å drøfta kva ord vi skal bruka for å synleggjera kva kommuneøkonomi eigentleg er. No ser folk det sjølv. Folk ser at når lærartettleiken blir redusert i skulen, når grendeskular forsvinn, når tilbodet i kulturskulen blir redusert, er det på grunn av stram kommuneøkonomi. Folk ser at når deira eigne eldre ikkje får plass på sjukeheim, sjølv om det er gjennomført ei eldrereform, er det kommuneøkonomien som sviktar.

Den auken Regjeringa legg opp til for neste år, er ikkje tilstrekkeleg. Ein auke på 1,3 milliardar kr i frie midlar vil alt i utgangspunktet vera oppeten av auka utgifter som følgje av demografiske endringar. Opplegget vil ikkje gi eit betre tenestetilbod til innbyggjarane. Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vil ha det slik.

Dagens innstilling bekreftar likevel at det er eit alternativ til dagens regjering. Det finst eit alternativ som vil styrkja fellesskapet, og som vil styrkja moglegheta for lokale folkevalde til å følgja opp med gode lokale tenester.

Senterpartiet har i sitt forslag for 2006 prioritert ein auke i dei frie midlane til kommunane i tråd med KS sine krav. Det vil seia minst 5,7 milliardar kr i forhold til Regjeringa sine 1,3 milliardar kr. KS har rekna etterslepet på

vedlikehald av bygningar i kommunesektoren til mellom 30 og 40 milliardar kr. Det er eit særst alvorleg signal om at mange kommunar og fylkeskommunar utset nødvendig vedlikehald på grunn av ein trong kommuneøkonomi. Vi vil ha ein auke i alle satsar av regionaltilskotet på 2 mill. kr. Det inneber at 150 kommunar med om lag 3 000 innbyggjarar eller færre får 2 mill. kr meir.

Vi finn grunn til å minna om dei spesielle utfordringane desse kommunane i dag har. Om folketalet er på retur, minkar inntektene. Kostnadene blir ikkje tilsvarende reduserte om ein vil oppretthalde ein desentralisert skulestruktur eller ei god omsorg i nærmiljøet. Grunnkostnadene er dei same, sjølv om klassane ikkje er fulle. Senterpartiet vil òg sikra innbyggjarane i desse kommunane. Då er det nødvendig med mottrekk til den seigpininga Høgre og Kristeleg Folkeparti utset dei for.

Vi vil gjeninnføra ei meir føreseieleg ordning for ressurskrevjande brukarar. Vi er veldig fornøgde med fem forslag som eg no skal nemna i rekkjefølgje, og som eit breitt fleirtal – alle unnateke regjeringspartia – i dag går inn for.

Vi vil at kommunane skal vita kva dei får når det gjeld ressurskrevjande brukarar. Vi er svært fornøgde med at det i dag blir gjort eit vedtak slik at kommunane skal vite at dei får 80 pst. av kostnadene utover 725 000 kr. Regjeringa praktiserer no eit uholdbart og komplisert system. Det skal vekk. Så vil Senterpartiet at eigendelen frå kommunane skal vera lågare, og fremmar forslag i lag med SV om 650 000 kr.

Vi held fast ved prinsippet om at midlane skal øyremerkjast når det gjeld nokre kommunar, eller for å få opp aktiviteten på eit område. Vi går difor imot desse smålege forslaga som Regjeringa legg fram, og er fornøgde med at det er eit breitt fleirtal for vårt syn. Eit eksempel er at fleire unge på rusinstitusjonar har vore usikre på om dei får eit skuleopplegg under behandlingstilbodet eller ikkje. Eit anna eksempel er tilskottet til lærlingar med særlege behov. Å innlemma det er for oss direkte usolidarisk.

Så nokre ord om momskompensasjonen. Han har skapt mykje hovudbry i kommunane. Vi påpeikte i revidert nasjonalbudsjett at vi ikkje trur Regjeringa har lagt inn nok midlar. Eit fleirtal pålegg no Regjeringa å føreta ei eventuell refordeling av uttrekk og kompensasjon i salderinga av budsjettet for 2005.

Det fjerde forslaget gjeld skyss av helsepersonell – ein gjengangar av ei sak som har skapt mykje ekstrakostnader og mykje ekstra bry for mange kystkommunar, fordi Regjeringa med sitt forslag om overføring av ansvar frå Rikstrygdeverket til helseføretaka ikkje sikrar desse kommunane. Tvert imot skaper dei usikkerheit både når det gjeld organiseringa av legevakt, og i forhold til økonomisk utteljing for desse kommunane. Her ber eit fleirtal Regjeringa avklara ei meir føreseieleg ordning på sikt i samband med budsjettet for 2006.

Så til unge funksjonshemma på eldreinstitusjon. Talet på unge funksjonshemma på eldreinstitusjon har auka i den seinare tida. I nokre kommunar er det openbert eit eksempel på den tronge kommuneøkonomien. Det er òg openbert at nokre få av desse ynskjer eit tilbod på institu-

sjon, men like openbert er det at det her er viktig å føreta seg noko aktivt. Difor har vi eit felles forslag om det.

Så til skjønnsmidlane og ROBEK-kommunane. Ja, det enklaste av alt for ein kommune som er på ROBEK-lista, er sjølvstøtt å kutta, slik at ein kjem seg ut av denne lista. Det er enkelt i teorien, men det er sjølvstøtt ikkje enkelt i praksis for ansvarlege lokale folkevalde som ynskjer å gi eit godt tilbod. Eg synest det er heilt uhørt at regjeringspartia så ukritisk gir ros til desse kommunane, som altså har følt seg tvinga til å kutta fordi dei får tilført for lite midlar.

Spørsmålet om framtidig kommunestruktur er ein gjengangar i kommuneproposisjonen. Lat meg streka under frå Senterpartiet si side at frivillig medverknad er vårt grunnlag. Lat meg òg streka under eit viktig forslag frå oss, om å innføra ordningar som stimulerer til interkommunalt samarbeid. Vi hadde gjerne sett at fleire enn SV var med på det forslaget.

Så blir det jo spennande å sjå kva som skjer med det regionale folkevalde nivået. Senterpartiet står i lag med Arbeidarpartiet og SV om å få fram for Stortinget eit prinsippvedtak, ei avklaring i 2006. Ein klår føresetnad for det er at ei omfattande og systematisk overføring av oppgåver, ansvar og myndigheit frå statleg til regionalt folkevald nivå er avklart. Me har elles sju punkt i denne innstillinga som utdjupar vårt syn på det.

Lat meg seia til slutt: Det ligg i forslaget frå Regjeringa bod om nye oppgåver utan at finansieringa er avklart. Eg tenkjer på kunnskapsløftet. Det er ikkje tvil om at her er det snakk om milliarduttellingar dersom nødvendig læremateriell skal på plass. Det er viktig for oss å få ei avklaring av kostnadene ved dette i statsbudsjettet for 2006. Difor tek me òg atterhald om endring i kommuneopplegget både ved salderinga av 2005-budsjettet og i samband med budsjettbehandlinga til hausten.

Øg så til alle dei som er opptekne at føreseielegheit, anbefaler eg dei to forslaga som ligg frå Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet, som inneber for det fyrste ei meir forpliktande konsultasjonsordning med KS, og for det andre ein fleirårig opptrappingsplan for å retta opp den økonomiske ubalansen.

Eg vil så ta opp forslaga nr. 16 og 17, frå Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A) [11:48:15]: Inntektssystemet vårt er komplisert, og det har gjerne negative konsekvensar dersom ein begynner å flikke på det utan å sjå på alle elementa i samanheng.

Representanten Meltveit Kleppa har tidlegare poengtert at det ikkje bør gjerast viktige endringar no rett før Stortinget skal drøfte innstillinga frå Inntektssystemutvalet. Etter planen skal det skje om eit år. I dag fremmar Senterpartiet forslag om å endre regionaltilskottet. Ser ikkje representanten Meltveit Kleppa at Senterpartiet på denne måten rører ved balansen, og at det kanskje finst

andre element i inntektssystemet som like gjerne kunne ha vore retta på? Eg vil gjerne ha svar på det spørsmålet.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:49:42]: Senterpartiet ser fram til den debatten som skal komma når det gjeld Inntektssystemutvalet, med den største interesse. Vi har meint at det er viktig med grundige vurderingar når ein gjer endringar. Samtidig har altså fleirtalet i denne salen systematisk sørgt for endringar som gjer kvardagen i dei minste kommunane langt verre. Eg tenkjer både på omlegginga når det gjeld rus og psykiatri, og på selskapskatten, som elles ikkje er ei tilbakeføring, men ei omfordeling av midlar. Dette mottrekket er difor heilt nødvendig, fordi vi meiner det er rett og på høg tid å lyfta ein debatt om kva basis dei mindre kommunane skal ha for si verksemd. Dei skal òg sørgja for ein god skule og ei verdig omsorg, og har mange fleire oppgåver.

Kari Lise Holmberg (H) [11:51:05]: I gårsdagens Aftenposten kunne man lese at 16 000 stillinger er ledige i Oslo og Akershus, og det er 19 pst. flere enn i mai i fjor. I mitt hjemfylke, Telemark, er nedgangen i ledighet størst i landsmålestokk. Vi har fått en melding fra Statens institutt for forbruksforskning om at antall husholdninger med betalingsproblemer er halvert i løpet av de siste to årene, og denne utviklingen har trolig sammenheng med sterk rentenedgang kombinert med betydelig inntektsvekst fra utgangen av 2002 og fram til i dag. Folk flest er fornøyd, de synes de har det bra, og FN kårer oss til verdens beste land å bo i. Det henger ikke sammen med alt det vi hører fra en del av opposisjonspartiene her i dag. Medlemmet fra Senterpartiet sier i en merknad:

«Denne medlemen er sterkt uroa over dei totale verknadene av Samarbeidsregjeringa si politiske linje.»

Hva er det som er så galt? Er det Aetat som tar feil? Er det forskningsinstitusjonene som tar feil i sitt tallmateriale, eller er det Senterpartiet som ser med helt særegent blick på situasjonen både i Kommune-Norge og i landet som helhet?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:52:34]: Eg er veldig overraska over at ein representant som har vore på Stortinget i fire år, som har følgt dei vedtaka som er gjorde, ikkje har fått med seg f.eks. at Regjeringa, med støtte frå Framstegspartiet, systematisk har kutta i ein del offentlege velferdsordningar som gjer at billetten inn til sjukelønn for dei som er sjuke, er vanskelegare å få, og at dei som går ledige på dagpengar, har fått ein verre økonomi. Vi har altså fått ei ny gruppe nest fattige, som står i fare for å få eit mindre grunnlag for sin kvardag.

Så er det òg ei oversikt som viser at det har vorte færre stillingar innan skule og innan omsorg, altså har Regjeringa fått sitt mål om ein mindre offentlig sektor oppfylt, og Regjeringa har fått sitt mål om eit Forskjells-Noreg oppfylt.

I Senterpartiet ser vi dei som fell utanfor, og vi ønskjer å gjera noko med det. Eg beklagar at Regjeringa lukkar auga for dagens situasjon.

Per Sandberg (FrP) [11:53:55]: La meg først få lov til å etterlyse dokumentasjon på at arbeidsledige og sykmeldte i dette landet har fått det generelt dårligere. Det tror jeg er viktig å få fram, for det er en tilbakevendende påstand som foreløpig ikke er dokumentert. Det motsatte er imidlertid delvis dokumentert.

Jeg har et spørsmål til representanten Kleppa. I Bergens Tidende i dag sier representanten Kleppa at det blir ikke aktuelt å stemme subsidiært i forbindelse med kommuneproposisjonen i forhold til økonomi. Der ligger det fem rammeforslag. Representanten Kleppa viser til at det kan bli en annen regjering etter valget til høsten. Ja, det kan det bli. Det er ingen som kan tegne det kartet, det er det velgerne som skal avgjøre. Hvordan i all verden kan representanten Kleppa skape forutsigbarhet for kommunesektoren når man ikke ønsker å signalisere nå hvilke rammer kommunesektoren bør få? Selv om Senterpartiet taper budrunden med SV, finnes det alternativer som gir bedre økonomi for kommunesektoren enn det som er innstillingen fra Regjeringen. Det er en utfordring for Senterpartiet som jeg gjerne vil ha svar på.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:55:23]: Det verkar litt merkeleg for meg at representanten Per Sandberg etterlyser føreseielegheit frå kommunane, han som her fleire gonger har vore med på vedtak om hausten som han ikkje har stått ved om våren, og vedtak om våren som han ikkje har stått ved om hausten.

Vi i Senterpartiet skal faktisk gjera det vi kan for å sørgja for føreseielegheit for kommunane, ved å stå ved det opplegget som vi føreslår no i vår. Vi meiner at det trengst mellom 5,7 og 6,7 milliardar kr i frie inntekter, og vi vil òg kjempa for å få på plass eit regionalt tilskott.

Eg vil òg minna om at vi er tre parti som har sagt at vi vil gjera det vi kan for å få til ei alternativ regjering. Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet har alle meir til kommunane enn Framstegspartiet. Vi kjenner Framstegspartiet og den uføreseielegheita som dei representerer. Det er nok å minna om selskapsskatten og dei store orda dei brukte på det i fjor vår.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

May Britt Vihovde (V) [11:56:50]: Kommuneøkonomien er på rett veg. Veksten i 2004 og 2005 har vore rekordhøg. Regjeringa tar viktige skritt for å dekkja det gapet mellom oppgåver og inntekter som er ei følge av mange års politikk, ikkje minst Arbeidarpartiet sine opplegg frå 1990-talet – då øyremerkte ordningar konsekvent vart underfinansierte og ikkje prisregulerte.

Det er ei kjend sak at kommunesektoren hadde ei svak inntektsutvikling i 2002 og 2003, i hovudsak på grunn av auka pensjonsutgifter og svikt i skatteinngangen. Etter det har sektoren fått eit historisk lyft, langt over det t.d. Arbeidarpartiet og Senterpartiet nokon gong var i nærleiken av i posisjon. Som før er desse partia meir sjenerøse i opposisjon, men truverdet i dette talar for seg sjølv. Sjå på historia!

Politikk handlar om prioritering, om å ta ting i rekkjefølgje – og la omsynet til heilskapen i økonomien avgjera kva det er rom for av auka innsats. Det er ein slik ansvarleg politikk som gir hushaldningane, bedriftene og kommunane betre råd – på grunn av låg prisstiging, låg rente og moderate lønnsoppgjær. Effekten av dette er større enn mange milliardar i auka overføringar. Det hjelper ikkje med store løfte frå opposisjonen når ein ikkje fortel bakside av medaljen. Kva vil dei eigentleg prioritera, og korleis skal overboda finansierast?

Eg vil berre minna om eit par reaksjonar etter landsmøta i Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i vår. Eg siterer frå Dagsavisen 2. april:

«SVs økonomiske politikk henger ikke sammen, mener ledende økonomer. De mener økt skatt må til for å oppfylle Kristin Halvorsens valgløfter.»

Om Senterpartiet skreiv VG på leiarplass den 12. mars:

«Løfteflommen som Sp serverer foran valget er så omfattende og kostbar at dagens finansminister, Per-Kristian Foss, må få hetetokter. Det bør også Ap-leder Jens Stoltenberg få.»

Eg trur det norske folket er vaksinert mot uhemma overbodspolitikk. Hadde det vore berre kommuneøkonomien som skulle få fleire pengar, hadde det vore så si sak, men opposisjonen vil jo løyva milliardar til alle moglege formål. Det heng ikkje saman, særleg når dei same partia heller ikkje vil reversera dei skattelettane som dei har brukt heile denne perioden på å finansiera sine auka løfte med – ikkje minst til kommunesektoren.

I første setning i sine merknader i den innstillinga som vi no handsamar, gjentek Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet det evige maset om at Regjeringa prioriterer skattelette for dei rikaste framfor velferd. Kvifor vil då ikkje desse partia auka desse skattane igjen? Kvifor ikkje gjeninnføra investeringsavgifta og flyskatten? Kvifor ikkje auka toppskatten for middels inntekter og senka grensa for minstefrådraget – alle dei postane som monnar?

Når Senterpartiet i tillegg – gjennom intervju i Dagsavisen – lover å nullut bruk av ekstra oljepengar, som dei har nytta seg av gjennom heile denne perioden, må ein berre slå fast at botnen fell ut av opposisjonen sine løfte og overbod. Eg meiner at dei eig ikkje truverde, og velgjærane bør ikkje la seg lura. Og i parentes sagt: Senterpartiet sitt tjuvlån av pensjonsfondet held fram dette året, gjennom revidert nasjonalbudsjett, der dei brukar 800 mill. kr – det skal altså først ta slutt til neste år – samstundes som partiet skal vera med og redusera formuesskatten på arbeidande kapital.

Etter det eg forstår, må dei overboda som dei raude partia presenterer i dag, finansierast ved å sabotera den skattereforma som Stortinget, med Arbeidarpartiet si støtte, har vedteke, og som gir skatteskerperingar for dei rikaste. Eller kanskje skal dei innføra bustadskatten på nytt? Vil Arbeidarpartiet føreslå ein nasjonal eigedomsskatt? Kvifor klarer ikkje tre parti som seier dei skal danna regjering til hausten og bestemma statsbudsjettet for neste år, å samla seg om ein felles økonomi eit halvt år før?

Norske kommunar er tente med ein gradvis vekst i sine inntekter, innanfor ein ansvarleg og nøktern økonomisk politikk. Det hjelper ikkje med ekstra overføringar dersom desse blir spiste opp av auka lønningar og prisar. Norske kommunar er òg tente med auka fridom til å bestemma sjølve korleis dei vil bruka sine ressursar. Derfor er det synd at regjeringspartia ikkje får fleire parti med på eit krafttak for å redusera øyremerking og detaljstyring. Alle parti har sine festtalar på dette feltet, men ikkje alle følgjer opp i verkelegheita. Det er noko fundamentalt gale med eit parti som kan hylla lokaldemokratiet den eine dagen, og krevja nye øyremerkete tiltak den andre dagen.

Det blir ikkje fleirtal i dag for ei bestemt ramme til kommunane neste år. Kommunane gjer klokt i å planleggja ut frå Regjeringa sitt framlegg. Dersom det likevel blir regjeringsskifte, kan kanskje overføringane auka noko, men vinninga kan fort gå opp i spinninga.

Regjeringa har prioritert kommuneøkonomien i denne perioden. Det vil Venstre halda fram med i neste periode, innanfor ein god økonomisk politikk som ikkje set dei gode resultatane vi har oppnådd for arbeidsplassane, heimane og kommunane, på spel.

Vi stemmer sjølvstamt saman med Kristeleg Folkeparti og Høgre òg i denne saka.

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [12:02:15]: Representanten Vihovde representerer eit parti som er oppteke av lokaldemokratiet.

Det me ser i kommunesektoren i dag, er at kommunesektoren er underfinansiert. Kommune etter kommune reduserer sitt velferdstilbod, og dei seier opp sine tilsette. Kva blir det da igjen av lokaldemokratiet?

Dersom ein spør ein kommunepolitkar i dag om kva som er oppgåva i kommunestyret, vil han fortelje deg at dei sit og fordeler armod – dei fordeler armod. Det er ikkje tilfredsstillande, og det er ikkje med på å rekruttere til lokalpolitisk arbeid.

Så til påstanden om overbodspolitikk. Eg registrerer at Venstre har starta den lange valkampen. Meiner verkeleg Venstre at Regjeringa si økonomiske ramme for 2006 er tilfredsstillande for å auke rekrutteringa til lokalpolitisk arbeid, eller slår representanten seg til ro med at det er eit fleirtal i denne salen som likevel vil vedta ei høgare ramme enn det Regjeringa står for?

May Britt Vihovde (V) [12:03:38]: Lat meg starta med det siste. Sjølvstamt står Venstre bak Regjeringa si ramme. Vi vil ha fridomen til, når statsbudsjettet skal setjast opp, å vurdera om den ramma skal aukast, men det må vera innanfor den totale økonomiske politikken, der ein ikkje får ei høgare rente, der ein får ein styrkt kronekurs, og der ein ikkje set arbeidsplassane i fare.

Så til det om at det er så vondt og vanskeleg i kommunane: Ja, veldig mange kommunar slit. Det gjer dei fordi dei har hatt ei underfinansiering på ein del øyremerkte ordningar. Og vi ønskjer sjølvsagt òg å styrkja overføringsane til kommunane. Men eg trur faktisk at når vi sit her i denne salen og vedtek lover og reglar og så sterke føringar for kommunesektoren som vi gjer, fordi vi ønskjer at dei skal prioritera det som vi meiner at dei burde prioritera, er vi faktisk med på å bandleggja ein del ressursar som våre kommunepolitikarar kunne brukt på ein heilt annan måte, dersom dei hadde hatt den fridommen.

Karin Andersen (SV) [12:04:52]: Det er ganske bemerkelsesverdig å bli belært av Venstre om styring av økonomien, når vi vitterlig vet – det melder Dagens Næringsliv – at denne regjeringen har brukt 150 milliarder kr mer av oljepengene enn det handlingsregelen tilsier.

Det er rom i økonomien framover, det er økninger framover. Men det går altså ikke an, ifølge Venstre, å bruke noe av denne økningen til noe annet enn til skattelette til dem som har mest fra før. Det er her SV velger annerledes enn Regjeringen. Når vi vet at det blir økninger i økonomien, sier vi at en større andel av den økningen skal gå til velferd, til skoler og til omsorg. Det er et verdivalg, det! Og jeg synes det er veldig greit at Venstre nå viser fram at de ikke synes det er like viktig. De synes at det er viktigere at man får mer penger i lommeboka som man kan bruke – ja, jeg vet ikke riktig til hva, det får folk bestemme sjøl. Venstre gjør det til et stort poeng at innlemmingen av 57 mill. kr i kommuneøkonomien skal bety økt valgfrihet, mens en større andel til kommuneøkonomien, på flere milliarder, er umulig og betyr ingenting for friheten. Det synes jeg Venstre skal prøve å forklare.

May Britt Vihovde (V) [12:06:22]: Venstre står sjølvsagt bak alle dei skattelettene som vi har vore med på i denne fireårsperioden. Ein god del har faktisk òg Sosialistisk Venstreparti støtta.

Vi kjem til å halda fram med å fremja forslag om skattelette, i tråd med den skattereforma som vi faktisk fekk vedteke på tysdag. Men det betyr òg auka skatt for nokre, gjennom utbytteskatten. Men vi har vore opptekne av å gi skattelettar, for å sikra arbeidsplassar.

Familiane har òg fått auka kjøpekraft, dei har fått redusert sin skatt, og dei har fått låg rente, som dei kan bruka på å sikra ei god velferd for seg sjølve. Det er ikkje berre dei rike som har fått skattelettar, som Sosialistisk Venstreparti så til dei grader ønskjer å påstå.

Vi ønskjer å gi skattelette for å stimulera til auka arbeidsinnsats og til fleire arbeidsplassar, men samtidig ønskjer vi å sikra velferda. Og faktisk har denne regjeringa brukt mykje meir pengar på å sikra velferda og auka velferda for folk flest. Det trur eg folk flest òg oppfattar – velferda er blitt betre.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:07:41]: Avisa Ryfylke har i den siste utgåva si ein leiar der dei skriv om stortingsrepresentantar som reiser til Oslo, og som gløymmer kor dei er komne frå.

Det er ikkje sikkert May Britt Vihovde har gløymt kor ho er frå, men eg forstår at ho synest det er heilt OK at Sveio har stengt symjebassenget, og at dei har kutta formidabelt i skuletilbodet. Eg forstår det òg slik at ho er ueinig med sin kollega Anita Apelthun Sæle, som faktisk gav uttrykk for at ho gjerne hadde sett eit betre kommuneopplegg enn det som Regjeringa no legg fram.

Så forstår eg at ho ikkje har fått med seg at Senterpartiet har fått SSB til å vurdere sitt budsjett. Dei seier at vårt budsjett vil ha minimal påverknad på rente/inflasjon, men det vil bety 10 300 årsverk i kommunane. Det same har KS gjort med det som dei no har bedt om, altså 5,7 milliardar kr. Dei har fått det kvalitetssikra. Det betyr veldig mykje for lokal velferd.

May Britt Vihovde (V) [12:09:03]: Eg har ikkje gløymt kor eg kjem frå. Eg har veldig god kontakt med kommunepolitikarane i Sveio. Eg bur der. Eg nyt godt av eit kjempegodt velferdstilbod, som desse politikarane har klart å styra.

Kommunepolitikarane må prioritera. Nokre gonger vinn Senterpartiet fram med sine prioriteringar, andre gonger vinn Venstre fram med sine. Men dette er faktisk opp til dei enkelte kommunane.

Eg synest vi skal vera litt ærlege og seia at enkelte kommunar slit, men det er òg kommunar som har ein veldig god økonomi, og som kan gi eit kjempegodt tilbod til sine. Så skal vi då slåst for å få auka overføringane til kommunal sektor. Men vi støttar det som ligg frå Regjeringa, og så vil vi sjå det innanfor eit heilskapleg opplegg.

Eg må seia: Vi har sete i regjering saman med Senterpartiet, og då var det beintøffe prioriteringar. Eg er veldig spent på korleis det røde alternativet skal klara å prioritera – med dei overboda og dei ulike syna på finansiering som dei har – ved neste års budsjett.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Steinar Bastesen (Kp) [12:10:31]: Kommuneøkonomien blir en hovedsak i denne valgkampen. Det er slått fast. Ansvar for det ligger i første rekke hos Regjeringen. Staten drukner i penger. Er det da noen grunn til å ofre velferden? Er det på grunn av at medlemmene i Regjeringen og kommunalminister Erna Solberg mener de har mer kunnskap og kompetanse om forholdene i kommuneøkonomien enn fylkes- og stortingspolitikere har? Er det derfor vi ofrer velferden? Eller er det fordi Regjeringen og kommunalministeren går med skylapper og fullstendig overser situasjonen i Kommune-Norge? Jeg mistenker Regjeringen, og kommunalministeren, for det siste.

Statsminister Kjell Magne Bondevik kan mase så mye han vil om at Norge går på skinner under denne regjeringen. Økonomien i landet går så det suser på grunn av internasjonale konjunkturer. Kommuneøkonomien er en stor valgkampsak. Valget avgjør hva slags kommuneøkonomi vi får.

Regjeringens kommunepolitikk er hard å svelge for mang en Kristelig Folkeparti-politiker. Det blir hevdet at

(Bastesen)

misnøyen blant partiets ordførere og lokalpolitikere er en akilleshæl for regjeringssamarbeidet. Det kan jeg understreke. Kystpartiets leder, Roy Waage, var i mange år en sentral lokalpolitiker i Kristelig Folkeparti. Han gikk over til Kystpartiet fordi det ble umulig for ham å drive troverdig politikk i Kristelig Folkeparti.

Regjeringen har selvsagt satt søkelyset på kommuneøkonomien på sin måte. Det er mangelen på kunnskap om sammensetningen av egne utgifter som er alvorlig, fordi det hindrer grunnleggende omstilling, sier kommunalminister Erna Solberg på bakgrunn av en rapport utarbeidet av Ernst & Young. Så enkelt er det ikke. Jeg vil heller si følgende: Når kommunene er presset, fører det til en helt annen måte å arbeide på enn om kommunene visste at de kunne klare ikke bare lønnsøkningen, men også de nødvendige vedlikeholdsutgiftene og investeringene som kommunene har.

Kommunene tar ikke inn over seg at utgiftene stiger, hevder analyseselskapet. Er nå det riktig? Selvsagt skal kommunene bli flinkere med økonomistyring, men det forutsetter jo at kommunene har en økonomi å styre, etter at alle faste utgifter og alle lovpålagte utgifter er dekket. Det er mange kommuner som ikke har de økonomiske ressursene som skal til for å se noen som helst mulighet for å styre kommuneøkonomien ut av hengemyra. Vel 100 kommuner er i dag på Kommunaldepartementets liste for tilsyn. Det utgjør 27 pst. av alle landets kommuner. Kommune-Norge sliter med en svært stram økonomi, og det er faktisk vi stortingsrepresentanter som er ansvarlig for det. Disse kommunene er spredt over hele landet. Vi finner bykommuner som Molde, Ålesund, Bergen, Kongsberg, Fredrikstad, Porsgrunn, Skien og Elverum. Jeg nevner det, fordi det kanskje er skapt et feilaktig inntrykk av at det stort sett er små kommuner i distriktene som er kommet inn under denne ordningen. Sett i relasjon til påstanden fra kommunalministeren om at større områder, større regioner, driver mer lønnsomt – det vitner ikke akkurat om det, det jeg nettopp sa – kan kanskje denne oppsummeringen også være svært interessant. Den viser med all tydelighet at det ikke er størrelsen det kommer an på.

Hva betyr så en dårlig kommuneøkonomi i forhold til en god kommuneøkonomi? Det betyr stor forskjell i velferdsgodene, kort og greit. Flytter man til en av kommunene på listen, kan man ikke forvente så gode velferdsløsninger som om man flytter til andre og rikere kommuner. Det betyr at det er stor forskjell på folk, alt etter hvor man bor i landet.

Er det slik Regjeringen vil møte en situasjon med stadig flere arbeidsledige innenfor helse- og omsorgsyrkene, mens behovet øker dramatisk? Det er det sosiale ansvaret som ligger til grunn for en god kommunepolitikk.

Kan vi tolke Regjeringens forslag dit hen at Bondevik-regjeringen mangler antenner for den sosiale utviklingen i landet? Ja, vil jeg si.

Nå skal også øremerkingen av tilskudd til barnehager forsvinne ut av kommuneøkonomien. Regjeringen tror at det vil føre til flere gode og sunne barnehageplasser. Det tror ikke jeg.

Jeg tror ikke denne Regjeringen har visjoner for et livskraftig Norge med framtidstro i tusenvis av nærmiljøer der det er plass til alle. Man kan ikke hevde at det ligger an til milliardinnsparinger ved å konkurranseutsette offentlige tjenester, slik Regjeringen legger opp til. Det blir feil.

I altfor mange tilfeller har det vist seg at konkurranseutsetting av velferdstjenester gir dårligere og minst like dyre tjenester. Det må tas til etterretning, selv om det viser seg at enkelte kommuner er mye mer effektive enn andre.

Kystpartiets leder, Roy Waage, har sagt det slik: Jeg tror tiden er omme for protester og opprop mot staten.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Per Sandberg (FrP) [12:15:57]: Representanten Bastesen bruker å ha mange kloke ord. I innlegget han holdt nå, var det konstant uttalelser om dårlig kommuneøkonomi, og dårlig kommuneøkonomi.

Mitt spørsmål til representanten Bastesen er: Deler han Fremskrittspartiets syn når det gjelder inntektssystemet til kommunesektoren, som gir skjeve utslag i kommunesektoren? Eller er Bastesen også på linje med Senterpartiet, som mener at samtlige 433 kommuner er i en elendig økonomisk situasjon, eller kan det være tilfeller der mange kommuner også har en meget god økonomi? Slik jeg forstår innlegget til representanten Bastesen, er det jo generelt dårlig i alle disse 433 kommunene, selv om vi har tall som viser at enkelte kommuner har meget, meget god økonomi.

Steinar Bastesen (Kp) [12:17:10]: Til Per Sandbergs orientering tror jeg det er mange kommuner som sliter med økonomien. Det er vel enkelte kommuner som har god økonomi, men jeg kjenner ikke til dem. De fleste har dårlig økonomi. Det må være noe galt med inntektssystemet når vi har rike kommuner som bidrar til staten med store summer, men selv går på fattigkassa. Da er det noe galt med inntektssystemet, det er jeg enig med Per Sandberg i. Vi må gjøre noe med det. Men vi må styrke kommunenes økonomi. Det er det viktigste.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:18:08]: Vår velferd og vår trygghet avhenger i stor grad av våre felles velferdsordninger – om våre barn har et godt skoletilbud, om våre eldre får gode hjemmehjelpstjenester, om man får sykehjemsplass når man har behov for det, og om man får rask behandling ved sykdom.

For de fleste av oss er mangler ved disse velferdstjenestene et større problem enn mangelen på privat rikdom. Derfor vil Arbeiderpartiet bedre kvaliteten i skolen, styrke undervisningen i norsk, matematikk og engelsk, gi leksehjelp, gi opplæring tilpasset den enkelte elev og gi lærerne videre- og etterutdanning.

På samme måten vil vi bedre eldretjenestene, styrke kultur- og aktivitetstilbudene, gi dem som har behov for pleie, personlig stell, respekt og privatliv, gi alle som

ønsker det, enerom på sykehjem, og gi plass til korttidsopphold for dem som trenger det. Derfor vil vi også styrke kommunesektoren. Det er et politisk veivalg.

Under denne regjeringen har vi sett en alvorlig svekkelse av kommunesektorens økonomi. Derfor blir tilbudene svekket istedenfor styrket. Foreldre får brev om at svømmeundervisningen kuttes for å spare penger. Ekstra ressurser til undervisning kuttes. Skoler legges ned. Eldre får beskjed om at det går lengre tid mellom besøkene fra hjemmehjelpen. Avdelinger i sykehjem står ubenyttet.

Dette er resultatet av bevisste valg. Høyre og Fremskrittspartiet lar skolebarn og eldre betale for skattelettelsen til dem med høyest inntekt. De kunne valgt annerledes. Høyre og Fremskrittspartiet kunne valgt å styrke skolen, styrke eldretjenestene og styrke helsetilbudet, men de valgte å ikke gjøre det. De valgte heller å gi 23 milliarder kr i skattelette.

Arbeiderpartiet velger annerledes. Vi vil styrke skolen, styrke eldretjenestene og styrke helsetilbudet. Derfor har vi hvert eneste år denne perioden gått inn for å bruke mer penger til kommunene og mindre til skattelette.

For en kommune som Fredrikstad er f.eks. forskjellen i løpet av perioden summert til 60 mill. kr mer med Arbeiderpartiets opplegg enn det som er blitt vedtatt.

I opplegget for neste år forplikter ikke Regjeringen seg til å øke de frie inntektene mer enn til knapt nok å dekke merkostnadene kommunene får som følge av at det blir flere eldre og flere skoleelever, 1,3 milliarder kr. Regjeringen tar ingen grep for å bedre situasjonen i kommunene.

Arbeiderpartiet mener at de frie inntektene må økes med 3,5 milliarder kr utover dette – altså med 4,8 milliarder kr. Samtidig mener vi det er nødvendig å etablere en forpliktende plan for å rette opp den økonomiske ubalansen i kommunesektoren. Dette illustrerer forskjellen mellom bedre fellesgoder og skattelette til dem som har mest. Det er det valget til høsten vil dreie seg om.

Statsråd Erna Solberg [12:22:00]: Det er med en viss forbauselse jeg har sittet og hørt på deler av denne debatten, på harang etter harang som har kommet om hvilken elendighet det norske samfunnet lever i – ikke minst når representanten Magnhild Meltveit Kleppa klarer å mistenkeliggjøre debattanter og sine politiske motstandere som hun gjorde da hun sa at vi hadde nådd målet vårt om et større Forskjells-Norge. Jeg fikk bekreftet i nyhetssendingen i går morges at jeg har nådd målet mitt som politiker, ved at færre familier har betalingsforpliktelser i dette landet i dag enn de hadde i 2003, og det har de fått – representantene fra SV burde ta med seg det – fordi vi har hatt et høyere privat konsum. De private inntektene har økt mer, slik at folk kan betale regningene sine. Det viktigste i vårt samfunn er faktisk at folk klarer å betale regningene sine og føler den tryggheten som ligger i bunnen for det. Man har altså halvert antall familier i den situasjonen. Jeg synes man skal ta dette med seg i denne svartmalingen som foregår i politikken, om at alt er galt. Det er faktisk slik at noen av de svakeste har fått en styrket situasjon, hvor de klarer å betale regningene sine. Det dreier

seg om skattelettelser, det dreier seg om lav rente, og det dreier seg altså om at vi har bidratt til en økonomisk politikk som gjør det bedre.

Så synes jeg også det er viktig å ta med seg i det vi nå diskuterer, nemlig kommuneøkonomien: KS har bedt om, har mange sagt her, 5,7 milliarder kr i 2006 – jeg tror det var representanten Karin Andersen som sa det var for å opprettholde kvaliteten på det arbeidet de driver på velferdssektoren. Nei, KS har bedt om at de får dekket 1,3 milliarder kr for demografi. Det er bunnplanken til Regjeringen i det intervallet vi har. De har bedt om 1,4 milliarder kr for å få netto driftsresultat opp på 3 pst., som dreier seg om å beholde kvaliteten på tjenestene som de er, uten å ta innsparinger. De har sagt at det er 500 mill. kr i mulig effektiviseringsgevinst, og da er vi innenfor intervallet for den frie inntektsveksten som Regjeringen har foreslått, for å opprettholde kvaliteten og for å klare å komme i balanse etter den økonomiske ubalansen som vi har jobbet med i flere år nå. Så foreslår de, i tillegg til det, 3,5 milliarder kr knyttet til vedlikehold, hvorav 2 milliarder kr skal ta igjen for etterslepet på vedlikehold. Det er altså ikke eldreomsorgen, det er ikke kvaliteten på tjenestene; det er vedlikeholdet på bygningene som har vært KS' krav, og som er lagt inn i dette. Det hadde kanskje vært et poeng at vi hadde hatt en ryddigere debatt om hva forskjellige grupperinger har lagt opp til. Den debatten jeg har hørt på i dag, gjør egentlig konsultasjonsordningen overflødig. For det er jo ingen her som engang lytter til hva KS faktisk sier, de hører bare tall. Da kan jeg, etter ønske fra Stortinget, konsultere KS igjen. Det kan jeg gjøre mange ganger. Men spørsmålet mitt er: Er det slik at man skal bli lyttet til, eller er det slik at valgkampen nå er i full gang, så det betyr ingen ting?

Reidar Sandal sa at det var Regjeringens skyld at vi har økonomisk ubalanse. Vel, jeg mener at vi alle har en del-skyld i dette, og det viktigste grunnlaget for den økonomiske ubalansen ble lagt på slutten av 1990-tallet. I 1996 valgte Arbeiderpartiet å fremme forslag om 0,15 pst. vekst i de frie inntektene, i 1997 valgte de 0,2 pst. vekst i de frie inntektene, og i 1998, 1999 og 2000, da med kommunalministere fra Senterpartiet, valgte de 0,2 pst. vekst i de frie inntektene. Det forslaget vi har nå, er prosentvis seks ganger så høy vekst i frie inntekter som det Arbeiderpartiet foreslo i 1996, og det er fem ganger så høy vekst som det som ble foreslått de tre gangene Senterpartiet var med og la frem opplegg. Selvfølgelig var det problemer på det tidspunktet. Da laget man en underbudsjettering av kommunesektoren, man valgte å satse på de øremerkede ordningene, og man kuttet ut de frie inntektene. Mitt polemiske spørsmål – tilbake til talen til Magnhild Meltveit Kleppa nettopp – er: Ville Senterpartiet den gangen ikke ha god skole? Ville man den gangen ikke ha god eldreomsorg? Var det den gangen ikke viktig med kvaliteten, siden de ikke hadde penger til å gjøre noe med det da?

Jeg tror en av de viktigste utfordringene for politikere i fremtiden dreier seg om å skape respekt for politikerjobben og sørge for at politikerforakten blir mindre. Den debatten vi har hatt så langt her, og det bildet som gis av hva man kommer til å ha råd til hvis man kommer i regjering,

er så lite troverdig at jeg tror at den virkelig store baksmellen som kommer for demokratiet i Norge ved denne typen debatter, er en utstrakt politikerforakt, for her loves så mye man ikke kan levere, at det egentlig burde være flaut for dem som har sagt noe.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Reidar Sandal (A) [12:27:17]: Ifølgje NTB den 13. mai, altså den dagen kommuneproposisjonen blei lagd fram, uttalte kommunal- og regionalministeren seg:

«Og bevilgningene er ifølge Erna Solberg med på å sørge for at pengekrisen i norske kommuner snart vil kunne avblåses.»

Regjeringa har sjølv informert oss om at det no finst 115 kommunar som er lagde under statleg tilsyn. Underkottet i kommunesektoren har vore historisk høgt dei to føregåande åra. Velferdstilbod er blitt skorne ned i mange kommunar.

Eg vil derfor spørje: Trur statsråden at t.d. ordførarane i Molde, Austevoll og Lillesand, som har omfattande økonomiske problem, vil stille seg bak den siterte utsegnen som NTB har komme med?

Statsråd Erna Solberg [12:28:34]: Nei, men hvis Reidar Sandal hadde lyttet til hva jeg sa i mitt innlegg, ville han hørt min gjennomgang av hva KS og vi er enige om, og hva som faktisk er mankoen ved inngangen til neste år i forhold til driftsutgifter. Det er 1,4 milliarder kr. Det betyr at et opplegg som er innenfor ytterrammene for frie inntekter som vi har lagt opp til fra Regjeringens side, gir et utgangspunkt for at underbalansen som ved utgangen av 2003 ble målt til 5,5 milliarder kr, er tatt igjen. Det er sånn man må lese det når man går igjennom det som KS har skrevet. Da synes jeg det er grunnlag for å si at da er vi på vei til å ta igjen den økonomiske krisen. Det er mange viktige velferdsoppgaver som skal løses fremover, men vi må ha orden i økonomien først. Vi må ha balanse, hvis ikke skyver man utgiftene foran seg. Og det synes jeg faktisk at vi har fått til gjennom de to siste årene.

Så har jeg lyst til å minne om en ting, at det i 2004 ikke var noe rekordstort underskudd – det var et bra år, med en bra driftsbalanse – mens i 2002 og i 2003 var det det, på grunn av skattesvikt. Jeg har også lyst til å minne om at i 2002 hadde Arbeiderpartiet totalt sett 250 mill. kr mer enn Regjeringen til kommuneøkonomien, og det hadde ikke bidratt særlig til å redusere underskuddet i 2002.

Presidenten: Presidenten vil minna om at tida er 1 minutt.

Per Sandberg (FrP) [12:30:06]: Først må jeg få lov til å si at jeg deler statsrådens bekymring i forhold til den svartmalingen som skjer daglig fra det rød-grønne alternativet. En kunne jo bli deprimert av mindre. Det kunne vært interessant å utfordre statsråden til å tegne noen scenarier om hvilke utslag det gir at en driver den typen svartmaling daglig.

Men mitt spørsmål til statsråden gjelder det særlig Arbeiderpartiet hele tiden viser til, denne listen med kommuner som er under statlig tilsyn. Vi vet alle sammen hva som er grunnene til at de kommer på den listen. Det trenger ikke nødvendigvis være at det mangler noen kroner i kassa, det kan være bagateller, helt enkle, små feil som kommunene har gjort.

Vi leser nå at eldre må dele enkeltrom, de får ikke gå på do selv, skoler legges ned, osv. – stort sett i SV- og arbeiderpartistyrte kommuner. Hvilke sanksjonsmuligheter har Regjeringen overfor disse kommunene, når de ikke prioriterer i henhold til reformen som ble vedtatt i storting og regjering?

Statsråd Erna Solberg [12:31:29]: La meg først understreke at når det gjelder den såkalte ROBEK-listen, opplever en for øyeblikket at kommuner forsvinner med rekordfart. Vårt estimat er at vi kommer under 100 kommuner som står på den listen, når regnskapsavslutningen for 2004 er ferdig. Da vil det altså være kanskje 20–25 flere kommuner enn det det var da man opprettet listen i 2001. Jeg har alltid sagt at jeg er mest bekymret for dem som stod der i 2001, og som aldri har kommet seg ut. Vi har der en del kommuner som har noen av de virkelig store strukturproblemene, og kanskje av og til også kompetanseproblemer når det gjelder å få orden på økonomien. Det volder bekymring når det er kommuner som har vært der så lenge. Men vi har også noen eksempler på at noen har kommet seg ut igjen.

Vi har 91 pst. eneromsdekning i Norge nå. Det tilsvarer det som også ligger i forskriften. For øyeblikket er det ikke noen grunn til bekymring for at vi ikke når de hovedmålene som er lagt i forskriften om at vi skal ha ca. 90 pst. eneromsdekning, fordi ca. 10 pst. av rommene til enhver tid brukes til så kortvarige opphold at det må være tolerabelt at man der eventuelt har to på rommet. Men det er noen bekymringsfulle signaler fra enkelte kommuner. Så langt synes det som om de kommunene bruker noe mer dobbeltrom fordi de er i en ombygningsfase når det gjelder nye sykehjem, eller sykehjem som skal oppgraderes. Da må man kanskje leve med det en periode, men Regjeringen følger alltid godt med på om forskriftene på disse områdene følges opp.

Karin Andersen (SV) [12:33:14]: Jeg synes kanskje statsråden kunne jekke seg ned noen hakk når hun setter karakterer på debatten og framstiller det som om det er helt umulig å bruke penger som Høyre har lovt i skatteletter, til velferd og skole i kommunesektoren. Det er faktisk mulig å velge annerledes enn Høyre, og SV gjør det.

Men jeg skal ta en av de store samfunnspolitiske utfordringene vi har foran oss. Flere og flere blir utstøtt av arbeidslivet, går på attføring og er uføretrykdet. SV har spurt statsråden: Vet hun hvordan dette fungerer i kommunesektoren? Har vi tall på det? Nei, svarer statsråden, vi har ikke tall. Og dessuten: Det vi vet om det, indikerer at dette går gale veien. I tillegg til det er Regjeringen opp-tatt av effektivisering, men de prosjektene for effektivisering de har satt i gang, vurderer ikke effektivitet i lys av

IA-avtalens delmål 2 og 3, som dreier seg om at folk som står utenfor arbeidslivet, skal få jobb. Mener statsråden at dette effektivitets- og kvalitetsmålet er godt nok?

Statsråd Erna Solberg [12:34:31]: Jeg kunne nå kommet med en god sannsynliggjøring av hvorfor Karin Andersen ikke kommer til å ha råd til det kommuneopplegget hun har lagt opp til, selv ved at hun skal finansiere det ved Høyres budsjett for skattelettelse. Jeg har lyst til å minne om at Høyres program forutsetter skattelettelse. Det kan gjennomføres med ca. 20 milliarder kr. Hvis vi tar 5 milliarder kr hvert enkelt år fordelt på den neste fireårsperioden, så har ikke representanten Andersen engang penger til kommuneopplegget for neste år, ved å finansiere det på den måten. Derfor er det ikke troverdig at man ikke skal øke skattene, eller at man ikke skal bruke mer oljepenger framover, for allerede før man skal finansiere kommuneopplegget sitt, har man brukt opp betydelig mer penger enn dette.

Jeg er opptatt av at vi skal gjennomføre IA-avtalen. Regjeringen er opptatt av IA-avtalen, særlig dette med å inkludere flere grupper er viktig. Det er en av de tingene vi setter mer trykk på når vi nå jobber med videreutviklingen av IA-avtalen. Den fungerer etter hvert på sykelønn, men nå er vi nødt til å se på den utstøtingsmekanismen som fins.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:36:01]: Statsråden er oppteken av politikarforakt. Det som verkeleg skapar politikarforakt, må jo vera at landet har ein kommunalminister som stadig er oppteken av kva som skjedde ti år tilbake, i staden for å sjå på framtida, og som brukar sine tal som ho vil, og som ikkje seier noko om at det faktisk var noko som heitte meir skattevekst, som kommunane fekk behalda, f.eks. under sentrumsregjeringa.

Så vil eg be statsråden bekrefte eller avkrefta at Regjeringa har forlate prinsippet om utjamning – eg har forstått det slik. Og det seier ei rekkje forskarar vil bety ei retning med større forskjellar i dette landet.

Og så føreslår statsråden altså 1,3 milliardar kr. Senterpartiet er opptekte av ein god skule, ei verdig omsorg og at kommunane skal ha pengar til vedlikehald. Korleis skal dei klara det innanfor 1,3 milliardar kr?

Statsråd Erna Solberg [12:37:17]: Jeg mener at det er relevant, og jeg vet at det er plagsomt for Senterpartiet – veldig plagsomt for Senterpartiet – å bli minnet på sin deltakelse og sitt arbeid for kommuneøkonomien da de satt i regjering sist.

Den forrige partilederen i Senterpartiet, som også hadde vært kommunalminister, hadde ydmykhet nok til å si at den ubalansen som oppstod i kommuneøkonomien, var det mange som hadde bidratt til – inklusiv at de selv ikke hadde gjort en god nok jobb. Hadde det vært sånn at den ydmykheten hadde vært uttrykt av Senterpartiets talspersoner nå, hadde jeg ikke syntes det hadde vært et stort poeng, men historien viser troverdigheten i hva Senterpartiet klarer å prioritere, og hva de får gjennomslag for.

Og så er det altså slik at vi har ikke foreslått 1,3 milliarder kr, vi har foreslått en vekst på mellom 1,3 og 2,3 milliarder kr. Hvor vi havner i det vekstintervallet, er avhengig av hva slags andre utgifter som kommer inn i budsjettet, og hvordan inntektssiden går fremover for hele statsbudsjettet.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:38:33]: Kommunenes økonomi er blitt betydelig svekket i denne perioden, og det ser vi daglig virkninger av.

Så gir statsråden en rosende omtale av utviklingen de siste årene. Ja, i 2004 ble altså kommunesektorens økonomi bedret med 2 milliarder kr som følge av budsjettforliket med Arbeiderpartiet og ytterligere 2 milliarder kr som følge av nysalderingsforliket med Fremskrittspartiet, altså stikk i strid med Regjeringens vilje. I 2005 la Regjeringen opp til en vekst i frie inntekter klart under det som var merkostnadene som følge av befolkningsendringene, så ble den noe større som følge av budsjettforliket med Fremskrittspartiet, men igjen mot Regjeringens vilje.

Opplegget for 2006 er altså at Regjeringen knapt forplikter seg til å gi like mye som veksten i folketallet tilsier. Er dette fra Regjeringens side en politikk for å bedre kommunesektorens økonomi? Eller er det slik at det som måtte ha vært av forbedringer, er et resultat av enighet i Stortinget, som har gått mot Regjeringens vilje? Og er det ikke slik at vi like fullt står overfor en situasjon der kommunene samlet sett står atskillig dårligere rustet nå enn de gjorde da denne regjeringen overtok?

Statsråd Erna Solberg [12:39:53]: Det er slik at kommunene faktisk er i en bedre situasjon, den leverer flere tjenester, det gis flere undervisningstimer, det gis omsorg til flere i hjemmehjelpstjenestene. Det eneste området som kanskje har en liten bikk fra 2001, er antallet institusjonsplasser, og det visste vi ville bli et resultat av eldreomsorgsreformen, altså av eldreplanen, fordi det ble bygd for få institusjonsplasser, altså sykehjemsplasser til eldre, og eneromsreformen spiste opp noe av den kapasiteten som har vært.

Hvis man går igjennom hva man leverer av tjenester på alle områdene i kommunesektoren, så leverer altså kommunesektoren mer tjenester nå enn de gjorde i 2001. Situasjonen økonomisk er altså at vi mangler 1,4 milliarder kr på å nå målet vårt på 3 pst. driftsresultat, men det har vært flere år tidligere hvor man også har vært i ubalanse i forhold til det.

Så har jeg bare lyst til å si til det Magnhild Meltveit Kleppa i forrige replikkrunde sa, at det hadde vært så stor mervekst i skatteinntektene. Vel, i 1999 var det 200 mill. kr i merskattevekst, og likevel foreslo Senterpartiet samme året bare 0,2 pst. vekst i de frie inntektene – ikke særlig mye.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Signe Øye (A) [12:41:40]: Det var ingen kommunepolitikere eller ordførere fra noen partier som tok bølgen den dagen kommunalministeren la fram kommunepropo-

sisjonen for neste år. Frustrasjonen og oppgittheten ble bare enda større.

Og etter behandlingen i Stortinget har ikke situasjonen endret seg. Høyre og Kristelig Folkeparti her i Stortinget har ikke lovet en krone utover det som står i proposisjonen, og som kommunalministeren foreslo. Selv om Kristelig Folkeparti-representanten og saksordføreren feller noen tårer i Bergens Tidende og mener dette er altfor lite, hjelper det ikke det grann overfor Høyre-statsråden. Kristelig Folkeparti taper i kampen om pengene til kommunene. Lovnaden nå er at veksten i de frie inntektene – for det er det som er av interesse – skal være på 1,3 milliarder kr til neste år. Det mener Arbeiderpartiet er altfor lite. Vi mener at en vekst på 4,8 milliarder kr i frie inntekter er nødvendig. Det gir en samlet vekst på 5,5 milliarder kr. I tillegg kommer Arbeiderpartiets satsing på barnehager, som går langt utover Regjeringens opplegg. Vi vil også ha en forpliktende plan for oppretting av den økonomiske ubalansen i kommunesektoren, og ber Regjeringen sette i verk et slikt arbeid. Det får vi ikke flertall for.

Det er ikke kommunepolitikere og ordførerne som bekymrer Arbeiderpartiet. Nei, det er gamlemor som så sårt trenger å få en time mer hjemmehjelp hver 14. dag – minstepensjonisten som ikke har fått skattelette, som ikke får ta del i den økte private velferden som noen har fått, og som ikke skjønner at kommunene må kutte i tilbudene. Men med det som blir vedtatt her i dag, vil ikke kommunene kunne utvide tilbudene til neste år. Det vil ikke bli mer hjemmehjelp. Nei, for den økningen som nå kommer, og som regjeringspartiene, inklusiv Kristelig Folkeparti, skryter av, dekker bare kostnadene ved at det blir flere eldre, flere skolebarn osv. Utover det er det ingen økning, dessverre.

Noen bedring blir det heller ikke for Martin på sju, som så gjerne skulle gått på skolefritidsordningen mens moren er på arbeid. Men skolefritidsordningen er blitt veldig kostbar, fordi kommunen ikke har hatt andre muligheter for å opprettholde ordningene enn å legge på prisen. Derfor blir det med nøkkel rundt halsen sjuåringen rusler til skolen og hjem til tomt hus når skoledagen er over, også til neste år.

Dette var et par hverdageksempel fra Norge. De minner ikke mye om den rike staten som vi hører så mye om. Men det er dette som er virkeligheten for mange. Og de som rammes, rammes hardt.

Slik vil ikke Arbeiderpartiet at det skal være. Derfor mener vi at vi bør ha mer fellesskap, bedre kommuneøkonomi og mindre privat overflod for noen. Det er det vi går til valg på til høsten. Behandlingen i dag av kommuneøkonomien er jo et godt eksempel på at det er nødvendig med et nytt flertall og en ny regjering til høsten, slik at velferden kan økes, og at de som trenger det mest, får et bedre tilbud, ikke et enda dårligere.

Så til vertskommunetilskuddet. Moss kommune var vertskommune for Oslo før HVPU-reformen trådte i kraft. Oslo sendte de mest ressurskrevende brukerne dit. 55 brukere bor der fortsatt. Kommunen har beregnet et underskudd på nesten 16 mill. kr for denne gruppen på det de får av overføringer. Det gir en håpløs situasjon for

kommunen med kun én utgang: Hvis ikke kommunen får dekket mer av sine faktiske utgifter, må tilbudet til brukerne bli mye dårligere. Derfor er det bra at Arbeiderpartiet får flertall for en full gjennomgang for å synliggjøre de virkelige utgiftene vertskommunene har. Det gir nytt håp for Moss kommune, og det gir nytt håp for brukerne.

Så til representanten Sandberg, som skryter av at Fremskrittspartiet bevilger nok penger til kommunene for å ta imot innvandrere. Det er jo helt feil, for Fremskrittspartiet har gått imot at staten skal betale kommunene for dem som kommer på familiegjennforening med dem som har fått opphold på humanitært grunnlag. Da får kommunene null kroner, ikke over 500 000 kr, slik representanten Sandberg prøver å fremstille det.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:46:54]: La meg først rette opp en åpenbar misforståelse fra representanten Signe Øye.

Minstepensjonister har også fått skattelettelser. Formuesskatten reduseres, og formuesskatten er en skatt hvor 40 pst. blir betalt inn av pensjonister. En stor andel av disse er altså minstepensjonister. Fjerningen av boligskatten går også til fordel for minstepensjonister, og særfradraget for alder økes. Totalt sett får minstepensjonister langt mer igjen nå enn de gjorde i 2001, da Arbeiderpartiet satt med makten.

Så er det jo fristende å trekke parallellen til tidligere finansminister Schjøtt-Pedersen og hans tid som finansminister, og til kommuneoppbrot og de protester som da kom, men det vil være et ytterst trist kapittel for Arbeiderpartiet å trekke det fram igjen, så vi går glatt videre.

Vi er definitivt overadministrert i Norge. Offentlig sektor er i Norge svært stor, og spesielt bekymringsfullt er det faktum at vi har en kommunestruktur fra 1960-tallet, og 19 fylkeskommuner som aldri burde ha vært opprettet. Det gjør at innbyggerne våre ikke får den kvaliteten på tjenestene som de burde hatt. Noen kommuner er for små til å ha den fagkompetanse de trenger på alle områder, og ressursbruken totalt sett på administrasjon er vesentlig høyere enn det den behøver å være.

Det er også fristende å henlede oppmerksomheten på vårt naboland Danmark, der antallet kommuner nå er redusert fra 276 til 98. Der ble det av Folketinget bestemt en minimumsstørrelse på 30 000 innbyggere pr. kommune, men inndelingen stod man fritt til å gjøre lokalt. Det flyttet fokuset fra hva vi er kjent med i Norge, nemlig: «Min kommune er mer enn stor nok, og akkurat passe gjerne», over til: «Hvem kan vi samarbeide med for at mine innbyggere skal få et best mulig tjenestetilbud?» Det kom også mange lokale folkelige initiativ for at deres kommuner skulle samarbeide med andre kommuner enn det politikerne bestemte, og mange av disse initiativene vant så påfølgende folkeavstemning. Gamle kommunegrenser forsvant, og nye ble opprettet.

Jeg vil si at dette er et fyrtårn – eller en ledestjerne – for oss her i Norge. Vi har igjen behov, et sterkt behov, for å tegne et nytt kommunekart, til beste for våre innbyggere.

Mange trekker fram utstrakt interkommunalt samarbeid som et alternativ til kommunesammenslutning. Det

blir å stikke hodet i sanden. Utstrakt bruk av interkommunalt samarbeid er altfor ofte et uttrykk for at kommunestrukturen ikke er tilfredsstillende med hensyn til å løse kommunesektorens oppgaver. Demokratiunderskudd og oppbygging av byråkrati som gir mindre ressurser igjen til direkte tjenesteyting, er for meg de viktigste prinsipielle argumentene. I tillegg gir det svakere kostnadskontroll for den enkelte kommune. Et omfattende interkommunalt samarbeid vil også kunne bidra til en fragmentert styringsstruktur, uklart ansvarsplassering og til at det blir vanskelig å samordne tjenester, spesielt til de ressurssvake brukerne. Jeg vil likevel påpeke at fram til vi får en robust og framtidsrettet kommunestruktur, er for mange av de minste kommunene interkommunalt samarbeid likevel den beste løsningen. Målet framover må være en kommunereform som gir bedre tjenester til våre innbyggere.

Det er vanskelig å diskutere kommuneproposisjonen uten å komme inn på kommuneøkonomi. Man må innrømme at for enkelte av landets kommuner har økonomien også i denne stortingsperioden vært stram. Men den er likevel bedret. For 2004 var resultatet på 2,4 pst., eller 5,6 milliarder kr. Dette resultatet er en konsekvens av mer enn bare ekstrabevilgninger fra Stortinget. Regjeringens økonomiske politikk har bidratt til det ekstraordinært lave rentenivået. Vi har lav prisstigning, og vi har moderate lønnsoppgjør. Alt dette er også Regjeringens fortjeneste.

Samtidig har mange kommuner både modernisert og effektivisert sin drift. Synkende ledighet har også en betydning for kommuneøkonomien. Det skapes nå nye jobber i høy fart, og mest gledelig i så henseende er at stadig flere skaper sine egne arbeidsplasser. Gründerviljen er tilbake i Norge. Det betyr igjen høyere skatteinntekter og lavere utgifter på sosialbudsjettene. Totalt sett gir dette et klart bilde også for kommuneøkonomien og kommunesektoren. Norge trenger ikke en ny kurs, Norge trenger fortsatt framgang.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:52:11]: Det er med en viss oppgitthet at man må konstatere at debatten om kommuneproposisjonen fortsatt blir redusert til en krangel om hvilket parti som er bestemann i klassen når det gjelder å bevilge flest mulig ekstramilliarder til kommunesektoren. Det å konsentrere debatten om kommuneproposisjonen til i hovedsak å bli et økonomisk bevilgningsspørsmål blir etter mitt syn for snevert i forhold til de mange utfordringer som norske kommuner står overfor i framtiden. Man bør derfor bli flinkere til i større grad å fokusere på kommunenes evne til omstilling, fornyelse, modernisering, konkurranseutsetting og sammenslåing. Dette er vel så viktige tema i debatten som antallet overførte milliarder fra staten.

Det er beklagelig at den kommunale tjenesteproduksjonen nærmest er stivnet til i en struktur preget av det offentliges monopolstilling, som altså er skjermet fra konkurranse fra privat sektor. De fleste kommuner har fortsatt ikke maktet å tenke noe nytt her. I det å skape et fornuftig konkurranseforhold mellom kommunal tjenesteyting og private aktører når det gjelder produksjon av offentlig finansierte velferdstilbud, er Norge en sinke. Vi vet at de aller fleste produkter vi som forbrukere i dag nyter godt av,

har lav pris og høy kvalitet nettopp fordi det er konkurranse i privat sektor om å tilby forbrukerne de beste og billigste produktene. Og så kan man spørre: Hvorfor skal det ikke også være slik i offentlig sektor at forbrukerne kan velge det de mener er best for dem selv? Hvorfor skal forbrukere av offentlig finansierte tjenester bare henvises til en offentlig monopolist, uten noen mulighet til selv å velge hvem de ønsker som leverandør?

Det må da være slik at når det gjelder velferdstilbud, må forbrukerne ha valgfrihet for å sikre høy kvalitet og riktige priser på disse. Når det gjelder retten til å kunne velge mellom offentlige eller private omsorgstilbud, offentlige eller private skoler, offentlige eller private sykehjemsplasser, har man i de fleste kommuner liten eller ingen valgfrihet i dag. Dette er en gammelsovjetsk monopolistisk situasjon som burde ha vært forbudt i Norge. Skal vi øke kvaliteten på velferdsytelsene og samtidig tøyte veksten i de offentlige kostnadene, vil det i framtiden ikke være noen som helst vei utenom å åpne opp for en fornuftig grad av konkurranse mellom offentlige og private om å tilby offentlig finansierte velferdsytelser i kommunesektoren.

Debatten om kommuneøkonomien har alltid vært et vedvarende politisk stridstema, selv under skiftende regjeringer. Jeg kan ikke huske at kommunene noen gang har uttalt at de har vært annet enn misfornøyde med at de statlige overføringene har vært for små til å utføre de oppgavene kommunene er satt til å løse. Men sannheten er likevel at veksten i kommunal sektor aldri har vært sterkere enn i de siste årene, og aldri noensinne har kommunene hatt flere penger til disposisjon, reelt sett. I fjor lå netto driftsresultat for norske kommuner på 2,4 pst., noe som altså er langt bedre enn på mange år. Dette er et gledelig fremskritt, og Fremskrittspartiet er selvsagt fornøyd med at vi også har vært med og bidratt til å gi kommunene en liten ekstrapott med penger. Men så lenge den kommunale tjenesteproduksjonen er i en monopolstilling og ikke er utsatt for den konkurransemessige markedskorreksjonen som motvirker ineffektivitet, tilsier faktisk dette i seg selv at vi må ha stramme budsjetterammer fra statens side som et virkemiddel mot kommunal ineffektivitet.

Denne evigvarende politiske striden om kommuneøkonomien taler for at tiden er inne for at vi må innføre et helt nytt og annet finansieringssystem enn dagens rammefinansieringssystem. Dette systemet er utgått på dato. Derfor vil Fremskrittspartiet ha et helt nytt finansieringssystem for de kommunale tjenester som sikrer likeverdige tilbud over hele landet, uansett om man bor i en fattig eller rik kommune. Fremskrittspartiet vil ha et nytt finansieringssystem for de kommunale velferdstilbudene, basert på en statlig stykkprisfinansiering av de grunnleggende kommunale velferdstilbudene, samt at vi vil legge til rette for økt valgfrihet for brukerne av offentlig finansierte tjenester, slik at de kan velge fritt mellom offentlige eller private tjenesteprodusenter. Spørsmålet er ikke *om*, men *når* vi må innføre et slikt nytt finansieringssystem, kombinert med valgfrihet og markedsløsninger når det gjelder de kommunale tjenestetilbudene, i tråd med det Fremskrittspartiet har hevdet i alle år.

Sigvald Oppedbøen Hansen (A) [12:57:59]: Ein sterk offentleg sektor har vore og er eit viktig fundament i vårt samfunns utvikling mot ein trygg og god velferdsstat. Dei offentlege fellesløysingane står sentralt i Noreg. Dette gjeld ikkje minst på område som skule og eldreomsorg.

Eitt av måla for det norske folk i etterkrigstida har vore å fjerne klassemotsetnadene i samfunnet ved å skape lik rett og like moglegheiter for alle. Men forskning og erfaringar har vist oss at dette er kompliserte spørsmål som ikkje har enkle svar og enkle løysingar. Inntektssystemet til kommunesektoren har òg element i seg som tilseier at det blir store forskjellar og variasjonar frå kommune til kommune.

Det blir meldt om økonomisk krise i fleire kommunar. Kvardagen er vanskeleg. Oppgåvene og utfordringane er større enn pengesekken strekkjer til. Og i fleire kommunar blir altså konsekvensen dramatiske kutt i velferdstilbodet. Det bør òg Framstegspartiet ta inn over seg.

I livet i og utanfor kommunehuset vil politikarar og administrasjonen møte, og må løyse, komplekse utfordringar og arbeidsoppgåver. Dårleg økonomi gjer òg sitt til at det blir vanskelegare å rekruttere til politisk arbeid.

Omstilling, effektivisering, nedskjering – dette er ord som går igjen i kommunesektoren. Det blir stilt store krav til kommunen, både frå eit kravstort samfunn og frå kravstore innbyggjarar. Dette er krav som innbyggjarane kan hevde med rette. I tillegg er det mange, for ikkje å seie dei aller fleste, som har sterke meiningar om korleis ein skal drifte ein kommune i dag. Denne kvardagen slit på både administrasjonen, tilsette og folkevalde.

Korleis ein moderne kommune skal utviklast og vere i framtida, er det ingen som kan gje eit fasitsvar på, sjølv sagt ikkje, fordi ingen er i stand til å sjå alle dei endringane som vil skje i løpet av rimeleg kort tid. Så omstilling må sjølv sagt til.

Eg trur at me no har kome i den situasjonen at kommunen si fremste oppgåve blir å slå ring om det eksisterande, og at ein dermed ikkje tek høgd for befolkningsendringar og aukande behov. Fleire eldre i kommunen krev større satsing på eldreomsorg. Dersom ikkje kommunen får nødvendig vekst i sin økonomi, vil det resultere i eit dårlegare tilbod til alle. Me må for all del ikkje skape det eg vil kalle for velferdssamfunnets paradoks. Innbyggjaranes forventingar må stå i forhold til det tilbodet som kommunane gjev og skal gje.

Stortinget har ved fleire høve lagt stor vekt på å utvikle og vidareføre velferdssamfunnet. Med andre ord har det vore og er stor politisk einigheit om å investere i velferd. Utfordringa er at det ikkje finst eit politisk fleirtal i denne salen som vil ta tak i dette på ein skikkeleg måte.

Andre negative faktorar av ein pressa kommuneøkonomi er mangel på trivsel på arbeidsplassen, det vere seg det fysiske eller det psykiske arbeidsmiljøet, med mange omstillingar, mangel på tilrettelagde arbeidsplassar og eit generelt krav om større effektivitet. Eg har stor forståing for at mange gruer seg kvar einaste dag for å gå på jobb. Eg skal for all del ikkje generalisere dette, for eg veit at dei fleste kommunetilsette fungerer godt i jobben sin, sjølv

om dei til tider føler seg utbrende. Desse arbeidstakarane er ein stor ressurs for velferdsproduksjonen. Eldre arbeidstakarar er på mange måtar dei mest utsette. Desse problema i høve til våre eldste arbeidstakarar er ikkje nye, dei har alltid vore der. Men eg meiner at det no er viktigare enn nokon gong før å setje denne utfordringa i fokus. Eldre tilsette må for all del ikkje miste evna til å tole og forstå omstillingar og endringar. Men då må me som ansvarlege myndigheiter leggje forholda til rette for å hjelpe dei til ei verdig avslutting på yrkeslivet.

Kva kan så me gjere? Det finst det ingen enkle svar på, men eg er overbevist om at ein mykje betre kommuneøkonomi – slik Arbeidarpartiet foreslår – vil medverke til eit mykje betre arbeidsmiljø for dei tilsette i kommunesektoren. Derfor er det viktig at me også set desse spørsmåla på den politiske dagsordenen når me diskuterer framtida for kommunesektoren.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Berit Brørby (A) [13:03:28]: På mandag diskuterte vi Makt- og demokratiutredningen. Den reiste mange viktige spørsmål knyttet til forholdet mellom staten og kommunene.

Reformene som ble gjennomført fra midten på 1980-tallet, skulle øke den lokale handlefriheten. Resultatet er imidlertid, ifølge utredningen, at staten har stilt standardiserte krav til kommunene og dermed har begrenset den lokale selvbestemmelse. Kommunene er pålagt en rekke nye oppgaver, men uten at de er tilført tilstrekkelige ressurser til å kunne utføre alle oppgavene på en tilfredsstillende måte. Kravene til effektivisering øker. Kravet til budsjettbalanse også i kommunene synes i mange tilfeller å være viktigere enn at tilbudet til befolkningen holder en akseptabel standard. Også bruken av øremerkede midler representerer en innskrenkning i det lokale selvstyret.

Kommunenes økonomi er valg av samfunnsretning, og innstillingen viser forskjellene i samfunnssyn. Vi i Arbeiderpartiet mener det gis større handlefrihet og trygghet for det enkelte mennesket om kommunene blir satt økonomisk i stand til å levere kvalitetstjenester til sine innbyggere. Omsorg skal ikke være en vare. Det er ikke vanskelig å få kommunebudsjettene i balanse hvis en ikke bryr seg om, og ser bort fra, at det er tjenester til mennesker det handler om. Bare i opplandskommunene det siste året er det kuttet 190 mill. kr i budsjettene, med den følge at det har blitt færre tjenester til innbyggerne.

Med Regjeringens økonomiske opplegg for kommune neste år blir det ytterligere kutt som må gjennomføres, og som vil svi enda mer, og som enda tydeligere vil få fram forskjellen på hvilken samfunnsretning Arbeiderpartiet vil ha, og hvilken høyrepartiene vil ha. Dessuten er det en merkelig holdning at alt kommunalt er ineffektivt. Hele tiden er det et jag om at man skal effektivisere mer og mer. Det er kanskje på tide å se på om statens ulike etater og departementer drives effektivt nok.

Den som har vært ute på sykehjem i bygda si, ser at det går ikke an å løpe fortere. De ansatte yter maksimalt alle-

rede. Jeg vil heller ha penger å gi til omsorgstjenester i kommunene, og gi brukerne den trygghet det er å ha ei hånd å holde i, enn å ha lommene fulle av penger som jeg har fått i skatteletelse.

Bak hvert kutt i budsjettene er det mennesker det handler om. Derfor har jeg en utfordring til statsråden, og det er om hun har god nok oversikt over hva det egentlig koster å ha mange ressurskrevende brukere i en kommune. De skal ha et godt tilbud, selvfølgelig, men f.eks. i Jevnaker, der jeg bor, utgjør utgiftene til ressurskrevende brukere 11 pst. av brutto driftsutgifter. Det forteller at innslagspunktet på 725 000 kr er for høyt. Jeg er klar over at ordningen skal evalueres, men jeg ber statsråden om å se nærmere på den enkelte kommune for faktisk å kunne gi ekstra midler til dem som har særlig høye utgifter til ressurskrevende brukere. Det vil i hvert fall øke den kommunale handlefriheten betraktelig.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Einar Holstad (KrF) [13:06:48]: Viktigere enn det å overby hverandre med løfter om mer penger til kommunesektoren er det å etablere fordelingsmekanismer i inntektssystemet som er treffsikre i forhold til utfordringene.

Regjeringen har gjennomført flere viktige endringer i inntektssystemet de siste årene som møter denne utfordringen. Inntektssystemutvalget har bl.a. som oppgave å vurdere alternative mekanismer på henholdsvis sentralt og kommunalt nivå som kan bidra til større stabilitet i utgiftene til velferdstjenesten i det finansieringssystem for kommunesektoren som er etablert fra og med 2005.

Inntektssystemutvalget har fått forlenget tidsfristen til 1. oktober i år. Kristelig Folkeparti har forventninger til utvalgets arbeid, og vi ser fram til å drøfte fordelingsmekanismer som gir bedre grunnlag for å møte nye utfordringer i kommunesektoren.

Jeg vil likevel tillate meg å se tilbake i tid. Da tidligere kommunalminister Gunnar Berge var på besøk i Akershus for om lag ti år siden, fikk han spørsmål om Rattsø-utvalgets arbeid med inntektssystemet, og om dette ville føre til tap for mange kommuner. Svaret var at ingen kommuner skulle tape på Rattsø-utvalgets konklusjoner. Det ble etter den tid en liten endring av systemet, men behandlingen i denne sal har siden den gang ikke vist at det er noen vilje til endring. Flertallet i denne salen har stått som garantist for dette løftet om ingen endring. Mange bynære kommuner opplever i dag, som den gang, at inntektssystemet ikke gir den rettferdighet i fordeling av midler man viste til i Rattsø-utvalgets innstilling for ti år siden.

Det er urovekkende at et flertall i denne sal på den ene siden har bestemt at bruken av skjønnsmidler skal reduseres, mens man på den andre siden over tid legger inn midler til spesielle formål i skjønnsmidlene, som forsterker en skjevfordeling kommuner og fylkeskommuner imellom. Over lang tid har kommuner og fylkeskommuner som representerer 40 pst. av befolkningen, fått 60 pst. av skjønnspotten. Skjønnsmidlene skal kompensere for forhold som inntektssystemet ikke fanger opp. Dersom inn-

tektssystemet fungerer så dårlig for en gruppe kommuner og fylkeskommuner at de snart må ha en stor del av hele skjønnspotten, er det på høy tid at hele inntektssystemet pensjoneres.

Det hadde etter manges mening vært mer oversiktlig å lage et kriteriesystem hvor de såkalte objektive kriteriene hadde vært fri for politiske føringer og geografi. Utenfor systemet kunne man så legge politikken. Da ville det være synlig for langt flere hvor pengene ble sendt, og hvordan virkningen av dem ble.

Målet for den pågående og sikkert også framtidige gjennomgang av inntektssystemet må være å finne en mer rettferdig fordeling av den overfloden som tross alt er mange steder i Kommune-Norge.

Grethe G. Fossum (A) [13:10:09]: Kommunalminister Erna Solberg har i det siste avlyst skattelette som den store valgkampsak for Høyre, og vil i stedet satse på en mykere, varmere og mer kvinnelig profil. En god politisk strategi, spør du meg, selv om det ikke var et eneste spor av denne myke, kvinnelige profilen i statsrådets innlegg i dag. Her var det rene ord for pengene – orden i økonomien, Høyre har funnet balansepunktet i kommuneøkonomien, alle bevilgninger utover det Regjeringen har foreslått, er etter statsrådets oppfatning uansvarlig, bortkastet, og vil bare skape politikerforakt.

Med tre og et halvt års erfaring fra kommunesektoren siden sist jeg var i Stortinget, er jeg forundret over regjeringens beskrivelse av hvordan det står til i kommunene. Mange har orden i økonomien, påstås det. Er det da ikke et problem at 115 kommuner ikke har det? – Og at orden i økonomien ikke gir orden på kvaliteten. Har den tanken slått statsråden?

Det er flere kommuner som må nedlegge sykehjemsplasser, som må redusere antall lærere i skolen, og som ikke ser seg i stand til å vedlikeholde kommunebygningmassen. Det er ikke fordi politikerne ikke vil, men det er fordi pengene ikke strekker til. Det å være kommunepolitiker i dag er en øvelse i nedskjæring og nedbygging, noe som neppe er en drivkraft for den demokratiske utviklingen. Jeg synes følgende skulle være en bønn fra Kommune-Norge: Slutt å si effektivisering, når man mener nedskjæring. Slutt å si modernisering, når man ikke selv går foran med et godt eksempel. Kommunaldepartementet økte antall stillinger, mens resten av Kommune-Norge måtte skjære ned. Slutt å kalle det svartmaling når noen sier ifra, «whistleblowerne» sitter også i Kommune-Norge. Slutt å si at kommunene ikke forsøker, for det gjør de, det kan jeg forsikre om, men de mangler penger.

Arne Sortevik (FrP) [13:12:49]: Det er etter Fremskrittspartiets mening beklagelig at så mye av utdanningsfinansieringen ligger innen rammene som går til kommuner og fylkeskommuner. Det er en ordning som gir liten sikkerhet for elevene. I grunnopplæringen er det slik at eleven er viktigst. Kommuner og fylkeskommuner er mindre viktige. Derfor burde vi ha en annen finansiering. Vi burde ha en finansiering hvor pengene følger elevene.

Et begredelig eksempel på hvordan denne ordningen virker, har vi knyttet til leirskolesituasjonen. Heldigvis har et flertall, sammen med Fremskrittspartiet, nå avvist ytterligere innlemmelse av midler til leirskoler. Det er synd at SV ikke hadde den oppfatningen for to år siden, da vi behandlet kommuneproposisjonen for 2004. Da var SV med og tok vekk en del av de øremerkede midlene til leirskolene. Effekten av det er jo blitt at tilbudet nærmest er forsvunnet. Mange steder hvor det er blitt opprettholdt, er det slik at foreldrene må betale. Da er vi ganske langt fra det SV iallfall sier at de er opptatt av å forsvare, nemlig gratisprinsippet i skolen.

Så til en annen sak, nemlig byggvedlikehold, som også foregående taler var inne på. Vi har med ulike konstellasjoner i Stortinget nå bevilget 10 milliarder kr til byggvedlikehold, og vi har 5 milliarder kr igjen på det programmet som Regjeringen la frem, og som det har vært enstemmig oppslutning om i Stortinget. Det er lagt inn i kommuneproposisjonen en vurdering som er en slags selvvurdering. Man spør skoleeierne om de synes byggene er bra. Det er omtrent like troverdig som å spørre råkjørere om de synes de overholder fartsgrensen. Vi har i dag fått en ny rapport fra Riksrevisjonen som slår i hjel dette bildet, og som viser at seks av ti skoler får stryk, som det står i Dagsavisen i dag. 58 pst. av skolebyggene har en bygningsmessig tilstand som ikke er tilfredsstillende. Vi snakker om elevenes læringsmiljø, vi snakker om arbeidsmiljøet for norske skoleelever. Her må det fortsatt tas et krafttak. Det er ikke slik at jeg frikjenner kommuner for skyld når det gjelder prioritering av byggvedlikehold. Der er nok bildet veldig varierende. Noen kan med rette si at de har hatt det trangt med midler, og andre har ikke prioritert det. Men jeg vil frikjenne elevene for straff. Når det gjelder å avgjøre skyldspørsmålet her, har det akademisk interesse for elever og foreldre. Det som er viktig for dagens elever, er at vi får gjort noe med den bygningsmessige skolestandard i Norge, som altså jevnlig roser seg av å være blant verdens rikeste land, men hvor 58 pst. av skolebyggene har en bygningsmessig tilstand som ikke er tilfredsstillende. Det er en skam. Her må det tas et krafttak.

Eirin Faldet (A) [13:16:06]: I dag er det 27 pst. av kommunene som står på svarteliste – det betyr at de ikke har fått sine budsjetter i balanse. Denne prosenten kunne vært mye høyere hvis det ikke hadde vært for at 73 pst. av kommunene allerede har skåret inn til beinet og redusert og svekket gode velferdstilbud innen eldreomsorgen og økt foreldrebetalingen på kulturskolene og barnehagene.

I Åsnes kommune tilbakefører kommunestyret 16 årsverk og vedtar et kommunebudsjett med underskudd, fordi kommunen ikke har hjerte til å redusere skoletilbudet til barna i Åsnes. Jeg sier ære være den politiske ledelsen i Åsnes.

Sånn er situasjonen for mange kommuner i Hedmark. I Os kommune i Nord-Østerdal bruker kommunen 14 pst. av budsjettet for å gi de mest hjelpetrengende et godt tilbud. Dette dreier seg om menneskeverd og respekt for barn og unge med store hjelpebehov.

Jeg er takknemlig for at kommunalkomiteen har tatt tak i den økonomiske situasjonen som kommunene har kommet i som følge av at de gir et tilbud til såkalte tunge brukere. Ved at de reelle kostnader i den enkelte kommune ble lagt til grunn, og ikke, som i dag, at det regnes ut et gjennomsnitt av alle kommuner, ville noe av skjevheten blitt rettet opp. Ikke noe menneske eller bruker er gjennomsnitt – vi er alle mennesker.

Løten kommune er, sammen med Stange kommune, den kommunen i Hedmark som har aller lavest friinntekter. Kommunen har i alle år hatt en god økonomistyring, der en har satt tæring etter næring. Kommunen har ikke hatt noe valg. Den må drive sin virksomhet til en tilsvarende lav kostnad. Samlet anslår vi at Løten kommune driver sine pleie- og omsorgstjenester til 25 pst. lavere kostnad enn andre kommuner det er naturlig å sammenligne med. For 2004 rapporterte Løten kommune sju ressurskrevende brukere. Dersom kommunen hadde utført sine pleie- og omsorgstjenester til samme kostnad som det sammenlignbare kommuner gjorde, hadde Løten vært berettiget til 2–3 mill. kr mer fra staten i 2004. Det betyr at kommunen straffes for å ha lave driftsutgifter.

I mange alders- og sykehjem er bemanningen redusert til det uforsvarlige: én person på vakt om natta med 30 gamle og pleietrengende. Tenk hvordan det sliter psykisk og fysisk på alle dem som jobber i helse- og omsorgssektoren, og som bærer hele ansvaret alene. Sånn kan vi ikke ha det.

Det er helt nødvendig å overføre mer penger til kommunene, slik at kommunene får en økonomi som står i forhold til de oppgavene de skal løse, til beste for innbyggerne.

Olav Gunnar Ballo (SV) [13:19:25]: Norske kommuner står overfor en rekke utfordringer som på en del områder også er blitt langt større gjennom de siste årene. Vi har hatt en utvikling når det gjelder det psykiske helsevernet, der vi ser at store institusjoner har fått bygd ned sine døgnplasser, og en del tilbud er flyttet fra institusjonene og ut til kommunene. Det betyr at man har forventninger til at kommunene skal klare å løse oppgaver som tidligere i større grad ble løst innenfor spesialisthelsetjenesten.

Ser man på den utviklingen som har vært når det gjelder det psykiske helsevernet, er det på mange måter en bekymringsfull utvikling når det gjelder døgnplasser. Mens antall sykehusavdelinger har holdt seg rimelig konstant med ca. 2 940 behandlingsplasser, så har det når det gjelder de psykiatriske sykehjemmene, skjedd en kraftig nedbygging. I 1996 hadde man i Norge ca. 2 300 døgnplasser på landsbasis, mens det var kommet ned i 555 i 2003. Det man også har sett, er at det har vært knyttet en god del faglig arroganse til vurderingen av de tilbudene. Mange av de tilbudene som har vært gitt i Norge ved psykiatriske sykehjem, har vært rimelig gode tilbud for den gruppen man skulle ivareta – lavterskeltilbud der man lett kunne få en plass, men der man ikke nødvendigvis har hatt tilgang til psykiater eller annet høyt kvalifisert personell. Man har i takt med opptrappingsplanen innenfor psykiatri satset på veldig spesialiserte tilbud, til dels også i kommunene, og

så har man ikke sett at den gruppen som man da hadde et tilbud til tidligere, til dels har mistet det tilbudet.

Jeg må si at det er veldig positivt at et flertall i kommunalkomiteen har sluttet seg til det forslaget SV tok initiativet til om å kartlegge det samlede tilbud når det gjelder døgnkontinuerlige plasser, for på den måten å finne ut hvordan man best dekker behovet i framtiden. Samtidig synes jeg det er rart at ikke en enstemmig komite har sluttet seg til det. Jeg ser at regjeringspartiene ikke er med på forslaget.

Det må være tjenlig å ha et kritisk blikk på dette, og at man ut fra en faglig forankring finner ut av hvordan man skal gå fram videre i forhold til disse plassene, og hvor man satser best for å oppnå mest. Jeg registrerer at det er stor rådvillhet, også i mange kommuner, om hvordan det tilbudet best skal ivaretas. Vi ser at man i opptrappingsplanen har hatt en idé om å beholde langt flere av de psykiatriske sykehjemsplassene enn det man nå har bevart. Det betyr altså at det er en motstrid mellom opptrappingsplanen og den nedbyggingen som har skjedd, og det som skulle være målsettingen. Derfor bør man kunne forvente at Regjeringen også klargjør de målsettingene videre, slik at man ikke får ytterligere nedbygging uten at man har sikret at dette tilbudet ivaretas, enten gjennom å beholde psykiatriske sykehjemsplasser, styrke de distriktpsykiatriske sentrene eller bygge ut flere behandlingsplasser ved de psykiatriske avdelingene og ved psykiatriske sykehus.

Kari Lise Holmberg (H) [13:22:48]: Karin Andersen påstod i sitt innlegg at Høyre ønsker at offentlig sektor skal framstå som annenrangs. Så feil går det an å ta. Det faller for øvrig på sin egen urimelighet.

Høyre sørger for bedre økonomisk balanse i kommunesektoren. Vi styrker kommunene for tredje år på rad – og mest siden 1997. Men samtidig sier vi at kommunene selv må fortsette sitt omstillingsarbeid, og ta i bruk sine muligheter. Er det så urimelig?

I Høyre ønsker vi et sterkt, godt og sunt lokaldemokrati. Det får vi definitivt ikke med SVs statlige politikk og detaljstyring, for tilliten til lokalpolitikkerne er liten der i gården.

Det er et verdivalg, sa Karin Andersen i sitt innlegg. Det er riktig. Om SV får styre, vil vi ganske sikkert få se at velferden totalt sett går usikre tider i møte. Én ting er SVs svartmaling, pessimisme og manglende tillit til lokalpolitikkerne. Det verste er imidlertid at SVs økonomiske politikk ikke henger sammen.

Det er lett å love mye i en kommuneproposisjon. Det er statsbudsjettet som binder. Det er i statsbudsjettet for 2006 at SV og de andre rød-grønne partiene skal vise sine prioriteringer. Der må de tilkjenne hva de prioriterer. En behøver ikke å kunne spå for å se at skatter og avgifter vil økes mer og mer om SV får være med på å styre og stelle. For næringslivet vil det bety forverrede vilkår – dårligere rammebetingelser – som på sikt vil føre til utflagginger og nedleggelse, til arbeidsledighet og til at folk får betalingsproblemer. Da vil velferden bli satt i fare.

Jeg synes det er katastrofalt at SV ikke ser sammenhengen mellom en sunn økonomisk politikk og fortsatt

trygg og god velferd. Det er faktisk Regjeringen med sin politikk som sikrer trygghet for hus, hjem og jobb – sikrer trygghet for en god velferd.

Anita Apelthun Sæle (KrF) [13:25:23] I går fekk eg ein rapport frå kommunen «Lucky» Næroset, med ein helseminister som helsar på folk, og med skilt med opplysning om ledige tomter i Kuala Lumpur. Avgrensingane i «Lucky» Næroset er fåe. Ein vel stort sett sjølv om ein vil fokusera på det positive eller på det negative, var deira bodskap, og valet får konsekvensar.

På slutten av denne debatten synest eg det er rett å peika på at situasjonen for kommunane har vorte betre. KS innrømmer faktisk at får dei 1,4 milliardar kr – i tillegg til dei 1,3 milliardar kr endringane i demografien inneber – og effektiviserer dei slik dei planlegg, er driftsresultatet på 3 pst. nådd. Det vil seia at 2,2 milliardar kr er tilstrekkeleg. Og eg vil minna om at frå Regjeringa si side er vekstintervallet for frie inntekter på 1,3–2,3 milliardar kr. Sjølv sagt ynskjer vi at dette skal liggja i øvre sjikt. Vi kan oppleve at kommunane er fornøgde neste år – eg skulle gjerne ha vore her og opplevd det.

KS peiker på manglande vedlikehald og ynskjer nokre milliardar til det. Manglande vedlikehald er noko som ikkje akkurat har oppstått under Bondevik II-regjeringa. Gamle synder i kommunesektoren vert no framstilte som underdekning. Det er neppe tilfellet. Men også her er vesentlege forbetringar på gang: 1 milliard kr til vedlikehald av kyrkjebygg og 15 milliardar kr til skule – der 10 milliardar kr er stilte til rådvelde – er mykje. Det er klart at kommunane kan ha behov for meir pengar – eg er sikker på at dei ville ha brukt dei forstandig – men fram til eldresunamien skyl inn over Noreg, vil ting suksessivt verta betre, dersom ikkje store kostnader vert påførde utan finansiering.

Det er vidare ikkje tilfellet – vil eg påstå – at omsorg og velferd er bygde ned. I denne fireårsperioden har det vorte 16 000–17 000 fleire som jobbar med eldre og sjuke i kommunane. Det er kanskje ikkje bra nok, men det er definitivt auka omsorg som vert resultatet av det. Og Kristeleg Folkeparti er – i motsetjing til SV – ikkje bekymra over at fleire av tenestene er utførde av private. Det som er viktig, er naturlegvis at tenestene vert tilfredsstillande utførde.

SV er mest oppteke av at alt skal vera i offentlig regi. Kristeleg Folkeparti vil ha eit variert tilbod. Då vil ein dekkja fleire behov og auka valfridomen for alle. For vi tenkjer ikkje alle likt, vi ynskjer ikkje alle det same, vi har ikkje dei same behova. For Kristeleg Folkeparti er det faktisk eit verdivalg å taka vare på mangfaldet og valfridomen.

Heikki Holmås (SV) [13:28:43]: Jeg har truffet mange folk med liv som er kjipe.

De jobber dobbel nattejobb og kan ikke begripe hvorfor kommunen sine leiligheter er blitt så dyre.

De spinker og sliter, men har knapt råd til hyre.

For når skattene går ned,

så ryker kommunene med,

og da skvises de som strever

i sitt ansikts sved.
 Jeg er Heikki
 fra Sosialistisk Venstreparti.
 Jeg vil forandre verden,
 skape ting i folks regi.
 Folk som jeg, fra SV
 – ja, det stemmer at vi
 er på jakt på høyresiden,
 og da skremmer vi de.

På Holmlia ble det drept en liten gutt.
 Nazister jagde og stakk han til livet hans tok slutt.
 I sorg samlet folk seg til en minnestund
 – et vakkert syn i grunnen,
 men med hul bunn.

For løftene ble gitt av både høy og høy
 om at barn på Holmlia fortjener å ha det gøy.
 Politikerne løftet hånden,
 lovet bot og bedring.
 Alle unge skulle få slippe
 den totale fornedring
 å få fritidsklubb lagt ned
 – skulle aldri mer skje.
 Nå skjer jo nettopp det
 i Høyre-styrte Oslo.
 For tilbud sør for Nordstrand
 kan bare si god natt
 når folk oppe i åsen
 skal slippe eiendomsskatt.
 Jeg er Heikki
 fra Sosialistisk Venstreparti.
 Jeg vil forandre verden,
 skape ting i folks regi.
 Folk som jeg, fra SV
 – ja, det stemmer at vi
 er på jakt på høyresiden,
 og da skremmer vi de.

250 000 mennesker går arbeidsløs.
 Og unge som går ledige,
 havner lett i en døs.
 De ser ingen framtid,
 går ledige i stedet,
 dropper ut av skolen.
 Hva skal de med det?

Vi er ulike mennesker, men skal ha like muligheter,
 skal være det samme om det heter Ahmed eller Peter.
 Men hvis du trenger oppfølging av barnevern og lærer,
 er du prisgitt det som skjer i de høyere sfærer,
 for det er vi her som bestemmer om det fins penger til
 han
 som trenger hjelp, trenger støtte for å komme seg i
 gang.
 Men når lærerne slutter fordi kommunene kutter,
 er det de som taper, en haug med skakkjorte gutter.

Valget til høsten vil heldigvis vise
 om det er rik eller fattig vi i framtiden skal skvise,
 for folk må få bestemme,

og da må de ikke glemme
 at pengene må strømme herfra til hvert sted.
 Mitt råd, president, er at folk må bli med,
 slik at forskjellene i Norge kan bli kuttet ned.
 Vi er lei av høyrestyre og flere rike,
 for det er fattige i Norge som betaler for slike.
 Jeg er Heikki
 fra Sosialistisk Venstreparti.
 Jeg vil forandre verden,
 skape ting i folks regi.
 Folk som jeg, fra SV
 – ja, det stemmer at vi
 er på jakt på høyresiden,
 og da skremmer vi de.

Statsråd Erna Solberg [13:31:33]: Jeg beklager at jeg
 ikke kan gi motsvar på samme måte. Jeg får heller ta den
 mer byråkratiske innfallsvinkelen.

Jeg har bare tenkt å kommentere noen få ting.

Først til Arne Sortevik, som mente at metoden til Riks-
 revisjonen var så mye bedre enn den metoden som resul-
 tatene i kommuneproposisjonen er basert på. Jeg har lyst
 til å gjøre oppmerksom på at det er spørreundersøkelser i
 det Riksrevisjonen også har gjort, en egevaluering fra
 dem som er rektorer, og andre som gir en vurdering. Så
 det er vel i og for seg den samme metoden. Vi kan disku-
 tere hvilke tall som er de riktige, osv. Jeg er enig i at man
 kan stille spørsmål ved en metode hvor man selv skal gi
 en egenvurdering av tilstanden ved byggene.

Så til Grethe G. Fossum, som sa at det er færre ansatte
 i kommunesektoren. Det er faktisk slik at i 2004 var det
 1 pst. aktivitetsvekst. Det var 1 pst. økning i antall time-
 verk som ble utført. Det er mulig at en del av de timever-
 kene ble utført fordi det var et lavere sykefravær. Men jeg
 går ut fra at man ikke ønsker et høyere sykefravær for å få
 flere ansatte i kommunesektoren. Det er altså ikke slik at
 det er mindre aktivitet. Det er mer aktivitet. Aktiviteten
 økte med 1 pst.

Så har det vært nevnt mange kommuner i Hedmark.
 Men det er én som glimrer med sitt fravær, Rendalen
 kommune. Rendalen kommune er Sør-Norges største
 kommune geografisk sett. Den har i underkant av 2 000
 innbyggere. Det er altså en virkelig grisgrendt kommune.
 Den har 4,3 pst. i driftsresultat. De har 13 mill. kr på bok,
 og de har styrt sikkert hvert eneste år for ikke å komme i
 underskudd. Det har vært en tett og god styring for å få det
 til. Det har vært en tradisjonell, god og gammeldags sen-
 terpartist som har styrt, som altså har ment at det å holde
 tilbake er viktig, for da står en bedre rustet for fremtiden.
 Jeg forstod det slik at det var ikke Senterpartiets kommu-
 nalpolitiske talskvinne særlig imponert over.

Ressurskrevende brukere er blitt tatt opp av flere her.
 Jeg har bare lyst til å si at denne modellen som man nå ber
 om, gikk ikke flertallet inn for ved forrige gangs behand-
 ling av denne saken. Bakgrunnen den gangen var at man
 var opptatt av at de kommunene som hadde størst utgifter
 til ressurskrevende brukere, altså de som har en unormalt
 stor andel av disse utgiftene, skulle komme bedre ut, og
 ikke bare at de skulle være gjennomsnittlige. Det betyr at

vi har kommuner som får opp mot 95 pst. dekning av utgiftene på dette området, og noen kommuner som får en betydelig lavere dekning.

For Sarpsborg kommune vil den modellen som her er lagt til grunn, innebære at de taper vel 5,7 mill. kr, og de har altså 51 mill. kr i utgifter utover innslagspunktet i dag. En kommune av tilsvarende størrelse, Asker kommune, vil tjene 2,2 mill. kr, men de har bare 12 mill. kr utover innslagspunktet når det gjelder den typen utgifter. Det er mulig at vårt system er byråkratisk, men det er faktisk bedre for ressurskrevende brukere at kommunen har råd til å gi dem et tilbud.

Arne Sortevik (FrP) [13:35:05]: Til byggvedlikehold: Poenget er bl.a. at det er fremvist et ganske betydelig sprik. Det er også en av grunnene til at vi i merknads form har lagt inn et ønske om å få en uavhengig vurdering av dette. Det er i hvert fall åpenbart at det er et langt sterkere behov enn det skoleeierne, de som har ansvaret for å betale, synes. De som har ansvaret for skolemiljøet, for læringsmiljøet, altså de som driver skoler med levende elever, ser dette på en helt annen måte. Det er faktisk slik at elevene har rettigheter nedfelt i opplæringsloven kapittel 9a.

Jeg vil også når det gjelder dette området, minne statsråden om det som også står i vår merknad, nemlig at fra 2007 begynner tilbakebetalingen å løpe for dem som var først ute. Da har de brukt opp sine første fem avdragsfrie år. Når de 10 milliardene som nå er lagt inn i ordningen, treffer med full tyngde, er det 0,5 milliard kr i året, basert på 20 års avskrivning. Da blir det merkbart. Vi må altså ha et svar å gi dem som håper på et liv etter de første fem avdragsfrie årene.

Så noen ord om private rusbehandlingsinstitusjoner. Jeg har ikke oppfattet at noen har snakket om dem. Det gjelder Tyrilistiftelsen og 40 andre private rusbehandlingsinstitusjoner, som også gjennom grep i kommune-proposisjonen har mistet sine øremerkede tilskudd. I den saken står SV og Fremskrittspartiet sammen. Vi gleder oss over å se at nå har Arbeiderpartiet kommet på litt andre tanker.

Den praktiske konsekvensen av at 35 mill. kr, som tidligere var øremerket via et annet departement til undervisning, til opplæring, av dem som er inne til rusbehandling, er vekk, er at tilbudet er i ferd med å bli borte. Det var slett ikke hensikten. Det beste er å legge tilbake de øremerkede pengene, for ikke å snakke om å la dem følge direkte den enkelte som blir behandlet i institusjon. Men det er åpenbart for voldsomt for flertallet i salen å la penger følge den enkelte.

Så til slutt: ROBEK-listen har vært diskutert. Det er riktig at mange av de kommunene som er på listen, nå er på vei ut av den. Men vi bør kanskje stoppe opp og tenke litt på om vi skal gi noen føringer med på veien for dem som har stelt seg så dårlig at de har havnet på denne listen og må kontrolleres av offentlig og statlig myndighet for sine økonomidisposisjoner, og som nærmest slipper fri i etterkant. Da må jeg si at jeg dessverre må bruke min egen hjemkommune, Bergen, som et grelt eksempel. Bergen er på denne listen fortsatt, men har et kjempeprosjekt på

gang. Man vil bygge en bybane til 2 milliarder kr og er uten å nøle villig til å ta på seg et udefinert ansvar for et årlig driftsunderskudd. «Vanvittig» er helt sikkert et parlamentarisk uttrykk, så det skal jeg ikke bruke, men det er sterkt beklagelig hvis man skal slippe fri fra offentlig økonomistyring og nærmest kaste seg ut i fullstendig økonomisk uansvarlighet. Vi bør faktisk ta inn over oss også å vurdere om det skal legges noen føringer med på veien når man har fått orden i eget bo.

Presidenten: Presidenten er helt enig med representanten i at i den sammenheng er ordet «vanvittig» neppe særlig parlamentarisk.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [13:38:35]: Det er kanskje slik at denne debatten har vore prega av både sterke uttrykk og nokre mistydingar.

Eg vil for det fyrste avvisa representanten Sandberg sin karakteristikk av Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet når det gjeld midlar til kommunane. Han kalla overføringane «ukritiske» og uhemma. Det er feil. Det det handlar om, er midlar i samsvar med oppgåvene.

Så sa Anita Apelthun Sæle at det var «eit bedrag» å seia at den skatteletten som var given, gjekk til privatpersonar. Eg vil berre minna om den oversikta som kjem årleg og femårleg, og som fortel om korleis inntektsutviklinga er mellom dei 10 pst. som har minst, og dei 10 pst. som har mest i dette landet. Ho var òg oppteken av tunge brukarar, og av at den ordninga som er i dag, er så god. Eg er godt nøgd med at Arbeidarpartiet, SV, Senterpartiet og Framstegspartiet står saman om å få til ei betre ordning, og òg om andre forslag som vil gi meir føreseielegheit for grupper som treng spesiell merksemd i kommunane. Det er bra at òg Framstegspartiet bidreg til det i dag.

Når det så gjeld grendeskular, er det ein ideleg kamp i ei tid med dårleg og trong kommuneøkonomi. Vårt mottrekk er regionaltilskotet for dei mindre kommunane, men eg ser at det treffer ikkje alle, og vi kjem i så måte til å stemma for SV sitt forslag nr. 15.

Så må det seiast at det blir utført svært mykje godt arbeid i kommunane. Det viser òg mange undersøkingar. Desto større er undringa over at Høgre stadig sår tvil om det arbeidet som blir gjort, ved å anbefala konkurranseutsetjing sjølv om ein faktisk har negative erfaringar med det.

Heilt til slutt: Det var Bondevik I som tok initiativ til konsultasjonsordninga, og det var Arbeidarpartiet som følgde det opp. Det har òg dagens regjering gjort. Eg – og Senterpartiet – ser fram til ei meir forpliktande konsultasjonsordning. Eg forstår at statsråden ikkje har fått med seg at det faktisk er nokre av oss i denne salen som er parate til å leggja vekt på kva KS seier, og som ynskjer at det skal bli vidareført i ei forpliktande konsultasjonsordning.

Per Sandberg (FrP) [13:41:46]: La meg først slutte meg til alle dem som også har funnet lyspunkt i kommunesektoren. Selvfølgelig er det mange kommuner som har gjort en veldig god jobb. Det synes jeg vi skal dra fram i større grad.

Jeg pekte i mitt hovedinnlegg på en liten kommune, Krødsherad, som startet en slanke-/spareprosess i 2003, hvor resultatet er blitt veldig bra, uten at en kan se at tjenestetilbudet for øvrig til innbyggerne har blitt noe særlig redusert. 14,5 årsverk ble fjernet fra Krødsherad kommune.

Jeg husker tilbake til den gang jeg selv var kommune-styrerepresentant – det er jeg for øvrig ennå, men jeg får ikke tid til å møte. Da kom arbeiderpartiordføreren fram i media og var stolt av at han i løpet av ett år hadde fjernet 45 årsverk fra Levanger kommune. Han var stolt av det. Egentlig skulle han ha vært flau, for da det ble fjernet 45 årsverk, var det ingen i kommunen som merket det. For meg var det en bekreftelse på at Levanger kommune i mange, mange år hadde hatt 45 årsverk for mye, noe som hadde gått på bekostning av tjenestetilbudet. Og det er det vi ser resultatet av nå, at flere og flere kommuner har innsett dette og tatt krafttak for å komme i balanse. Derfor er det så beklagelig når en også i den type debatter som vi har nå, særlig fra Arbeiderpartiets side, både hovedtaleren og andre i Arbeiderpartiet, bruker uttrykk som at det nå kuttes i kommunale budsjetter. Nå kuttes det i budsjettene! Det er jo ikke det som er realitetene. Det er jo prioriteringene det gjelder. Det flyttes på midler innenfor et budsjett. Hvis det hadde vært slik at man kuttet i budsjettene, hadde budsjettene sannsynligvis blitt redusert, men det er ikke det faktiske forhold. De øker i alle kommuner. Når en bruker det uttrykket, får en inntrykk av at økonomien er så elendig at det må mangle noen penger der.

Jeg vil også benytte anledningen til å svare Senterpartiet og Meltveit Kleppa som beskyldte Fremskrittspartiet for å ha vært med i forlik i forbindelse med kommuneproposisjoner tidligere, og ikke fulgt det opp i budsjett. Det har vi gjort. I samtlige sammenhenger der vi har inngått forlik i forbindelse med en kommuneproposisjon, har vi fulgt det opp. Jeg kan vise til i fjor. Da gikk vi lenger enn til å følge opp: Vi kompenserte med 2,2 milliarder kr bare i tapte skatteinntekter, pluss at vi fikk på plass 800 mill. kr ekstra til kommunene.

Jeg tror alle nå er tjent med at vi får en edruelig debatt om kommunene, både når det gjelder økonomi, og når det gjelder struktur. Jeg vil bare avslutte med at den eneste og beste løsningen er Fremskrittspartiets modell. Det er bare beklagelig at det tar så lang tid før den får innpass i andre partier, og en får en bekreftelse på at det er den rette medisinen.

Karin Andersen (SV) [13:45:09]: Sandberg må vel ha vært forholdsvis bevisstløs den siste tida hvis han ikke har fått med seg at det faktisk legges ned sjukehjemsplasser, legges ned fritidsstilbud, kuttes i hjemmehjelp og reduseres i tilbud i veldig mange kommuner i dag. De har lenge prøvd så godt de har kunnet, å opprettholde et tilbud som befolkningen vil ha, men nå går det ikke lenger med det opplegget som Regjeringen ønsker.

Så til opplæringstilbudet til rusinstitusjonene, spesielt på Tyrili: Det er helt riktig at det er gjort en forandring på det, og det fungerer ikke. Det må forandres, og det er med beklagelse jeg må si at Regjeringen har pekt på en akutt

løsning nå som gjør at man tar penger fra rusomsorgen. Det er vitterlig kommuner og fylkeskommuner som skulle ha betalt for opplæring til de brukerne som de har på institusjonene. Det har Regjeringen valgt ikke å gjøre.

Regjeringen har inngått et forlik, der de har brukt ganske mange millioner kroner av ymseposten, men når det dreier seg om opplæringstilbud til folk som har greid å komme seg inn på et avrusings- og rehabiliteringstilbud etter tungt rusmisbruk, har de altså ikke penger til det. De må ta det enten fra fattigdomspakken eller fra rusomsorgen. Jeg må si at jeg beklager det.

I det brevet som jeg fikk fra statsministeren i dag, sies det at man skal finne en akutt løsning på dette. Jeg håper inderlig at det blir gjennomført. Man har altså en og en halv uke på seg. Dette tilbudet driver Ringsaker kommune nå, sjøl om det ikke er deres ansvar. I over ett år har Regjeringen visst at dette går dårlig. De har sittet med hendene i fanget og tatt sjansen på at dette skulle gå over ende. Det er opprørende, og den saken må løses.

Representanten Holmberg var oppe og sa at SV ikke var opptatt av et sterkt lokaldemokrati. Jeg blir ganske i stuss over det. SV mener at kommunestyrene er fullt kapable og i stand til å ivareta og disponere en større del av totaløkonomien. Vi stoler på dem fordi vi tror de tar bedre valg enn det vi gjør, i hvert fall bedre enn det denne regjeringen gjør.

Dessuten er det litt underlig at et av de partiene som har stått for den største sentraliseringen i de siste årene, nemlig overføringene av sykehusene til staten – det er dobbelt så mye som det er i rammeoverføringer til kommunene – skal sitte og ha pekefinger mot SV som ønsker at dette skulle være en oppgave som lokalforvaltningen skulle fortsette å ha. Nå har helseforetakene brukt ganske mange flere milliarder kroner. Pasienter blir behandlet, og det er bra. Men det hadde også fylkeskommunene greid hvis de hadde fått de økonomiske rammene som sykehusene har fått etter overtakelsen.

Dette dreier seg om å ta i bruk de mulighetene vi har, og stole på at kommunestyrene faktisk er i stand til å disponere penger. Det stoler SV på.

Ola D. Gløtvold (Sp) [13:48:30]: Først en kommentar til dette med opplæringstilbud innen rushabiliteringen, med utgangspunkt i den såkalte Tyrilikollektiv-saken: Nå må Regjeringen ta sitt ansvar. Det går ikke an å stå på Frokost-TV, og å sende brev, uten at det nå blir en avklaring som kommer innen kort tid, og som gir forutsigbarhet både for rusomsorgen og rehabiliteringsarbeidet der, og samtidig for de kommuner som nå er i en skvis på grunn av dette.

Jeg har lyst til å si noe mer om helse, velferd og kommunepolitikk. Desentraliseringen innenfor psykiatrien er på mange måter bra. Men spesialisthelsetjenestenivået må ha igjen døgninstitusjonsplasser i et forsvarlig antall, og kommunene må settes ressursmessig i stand til å ta vare på det av psykiatrien som nå mer og mer blir lagt over på kommunehelsetjenesten. Utskrivingspolitikken i statens sykehus er også slik at staten lesser nye og tunge oppgaver over på kommunene. Da må det flere ressurser til for at

sykehjemsdrift og forsvarlig medisinsk behandling, pleie og omsorg kan ytes i kommunene.

Jeg har også lyst til å avlegge eldreomsorgen en liten visitt. Vi har fått en rapport fra Helsetilsynet som viser forskrekkelige tall når det gjelder brudd på forskrifter for god pleie og omsorg. Det gjør at vi må ha en kvalitetsheving i eldreomsorgen på kommunenivå. Vi må ha en kompetanseutvikling som står i stil med det som er oppgavene. I den sammenheng foreslo Senterpartiet 40 mill. kr i årets statsbudsjett. Det er i tråd med hva bl.a. Sykepleierforbundet ønsket og foreslo for at man skal kunne drive utdanning, videreutdanning og perfeksjonering innenfor helsepersonellet, spesielt i kommunal sektor.

Ressurskrevende brukere og omsorgslønn har vært nevnt av flere. Skal de ordningene bli fullgode, må staten gå inn og ta et større ansvar. Hvis vi først skal snakke om likeverdige tilbud og forhold, må staten være med i slike ordninger. Den åpne omsorgen preges i dag av at det blir færre og færre timer for dem som trenger hjelp i hjemmet, og det er et nivå innenfor eldreomsorgen i institusjon som trenger et løft. Det betyr at kommuneøkonomien må heves. Det betyr også at vi må sette inn virkemidler på andre områder, bl.a. når det gjelder legedekning og tannlegedekning. Vi tror ikke på normgivning når det gjelder antall tilsynstimer for leger i sykehjem. Vi mener, i tråd med hva bl.a. den svenske riksdagen sa da vi fra sosialkomiteen var der, at det må stilles tilstrekkelig med ressurser til disposisjon, slik at legedekning og kvalitetssikring kan være på den riktige siden.

Ellers er jeg for øvrig glad for at vi i hvert fall får et forslag fra SV når det gjelder grendeskolene, og at vi vil støtte det subsidiært, i forhold til regionaltilskuddsordningen som ikke får ... (Presidenten klubber.)

Steinar Bastesen (Kp) [13:51:57]: Kystpartiet går inn for å øke veksten i overføringene til kommunene med nærmere 10 milliarder kr i 2006. Dette er mye penger, men vi ser det som svært viktig at det blir tatt et krafttak for kommunene. Forfallet på kommunesektoren skjer så fort at det raskt kan bli snakk om betydelige milliardbeløp bare for å rette opp denne skeive utviklingen hvis den får fortsette. Det er regnet på etterslepet. Et etterslep på 40 milliarder kr på vedlikehold vil alene fort føre til årlige ekstrautgifter på flere milliarder kroner.

Dette skjer mens staten vasser i penger. Det er lite samsvar mellom statens økonomi og kommunenes økonomi. Det er en situasjon som utfordrer demokratiet og svekker velferdsstaten. Dette må det gjøres noe med før politikerforakten får slå ut i full blomst. Mange lokalpolitikere lurer i fullt alvor på hva vi holder på med her på Stortinget, og det kan de ha all grunn til. Det er dette misforholdet jeg mener vi stortingspolitikere, for vår egen del, må sette søkelyset på. Vi har fått mandat til å opptre som overformyndere og bedrevitere i en situasjon der vi sitter på en stor pengesekk.

De aller fleste kommunene, som faktisk står nærmest befolkningsgruppene når service skal ytes, ser at de ikke har råd til å yte den servicen vi som stortingspolitikere har lagt opp til. Da får vi en situasjon der det er folkevalgte på

kommunenivå som i frustrasjon legger opp til den store politikerforakten. Forskjellige nivå innen politikken kommer i skvis. Resultatet kan bli at befolkningen snur ryggen til politikken.

Kystpartiet håper for demokratiets og politikken del at denne situasjonen vil mobilisere ved høstens valg. Det finnes alternativer til en overordnet politikk som viser total forakt for politikken på grasrotnivå. Kystpartiet er ett av disse alternativene. Vi tar folket på alvor.

På denne bakgrunn vil Kystpartiet stemme for forslagene nr. 2 og 3, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Kystpartiet støtter forslagene nr. 4, 8 og 12, fra Fremskrittspartiet, forslagene nr. 13, 14 og 15, fra Sosialistisk Venstreparti, og forslag nr. 17, fra Senterpartiet. Kystpartiet støtter videre komiteens tilråding.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 3043)

S a k n r . 4

Innstilling fra kommunalkomiteen om regionalpolitikken (Innst. S. nr. 273 (2004-2005), jf. St.meld. nr. 25 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:55:56] (ordfører for saken): Norge er et mangfoldig land. I Setesdal, Lofoten, Oslo og Tana er det store forskjeller når det gjelder kulturliv og levesett. Det er dette som er Norge: byer og bygder med ulike roller i den nasjonale verdiskapingen – levende samfunn over hele landet.

Over tid har vi sett betydelig nedgang i folketallet i enkelte distrikter, særlig langs kysten av Nord-Norge. Da kan vi som politikere møte det på ulike måter. Vi kan se behovene for en helhetlig distriktpolitisk innsats, eller vi kan senke ambisjonene. Dessverre er det *det* dagens regjering og flertallet på Stortinget gjør.

Når målet reduseres til å holde folketallet på landsdelsnivå, sier man samtidig at det er tilstrekkelig å sikre folketallet på de største stedene i landsdelen. Størstedelen av Nord-Norge har hatt stor nedgang i folketallet de siste tjue årene, men veksten i Tromsø by har alene vært så sterk at landsdelen samlet sett har hatt økning. Men er det nok? Ja,

sier regjeringspartiene. Nei, sier Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Det er beskrivende.

I få saker ser vi så gjennomgripende forskjeller i politisk syn som i dagens innstilling om regional- og distriktspolitikken. For dette er meldingen om regional- og distriktspolitikken hvor distriktspolitikken ble borte. Man skulle knapt tro at Regjeringen har hørt om Distriktskommisjonen, som den selv nedsatte med stor ståhei. Meldingen er ikke i nærheten av Distriktskommisjonens enstemmige råd om strategier. Regjeringen svekker ambisjonene, mangler en klar strategi, svekker de distriktspolitiske virkemidlene og vil ikke gi regionene kraft til å skape ny utvikling. Det viser at det trengs en ny politikk – et nytt flertall.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet står fast ved hovedmålet om å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og legge til rette for likeverdige levekår over hele landet. Vi vil at regional- og distriktspolitikken skal bygge på tre hovedstrategier:

1. Vi må legge til rette for utvikling i de enkelte regioner ved å styrke kompetansen, stimulere til nyskaping og næringsutvikling, redusere avstandshindre, utvikle livskraftige lokalsamfunn og fremme en bærekraftig bruk av naturressursene.
2. Vi må satse målrettet på å utvikle næringsvirksomhet bygd på de fortrinn som finnes i de ulike delene av landet.
3. Vi må sette inn en særskilt innsats for å møte utfordringene i de mest utsatte områdene.

Den internasjonale konkurransen blir hardere. Norge må ikke møte dette gjennom lavere lønninger og dårligere arbeidsvilkår. Vi må møte utfordringene gjennom kunnskap og kreativitet. Da kan vi selge våre produkter selv om vi har et høyt kostnadsnivå. Derfor må vi styrke kunnskapsmiljøene i de enkelte regioner, utbygge desentraliserte utdanningstilbud, innrette utdannings- og forskningspolitikken mot regionale satsingsområder og gjennom en ekstra innsats for å styrke forsknings- og utviklingsaktiviteten i Nord-Norge ved å legge målrettede programmer for å utvikle regionens fortrinn til universitet og høyskoler i landsdelen.

Næringspolitikken må bli mer regional. Vi må utvikle regionale verdiskapingsmiljøer der det er tette samspill mellom aktørene. Vi må styrke samspillet mellom kunnskapsmiljøene og næringslivet, bl.a. ved satsing på forskningsparker, kunnskapsparker, næringsparker, næringshager og inkubatorer, og vi må utbygge sentre for samarbeid mellom næringsliv og kunnskapsmiljøer som skal utvikle verdensledende kompetanse.

Avstand har alltid vært et hinder for utvikling i distriktene. Derfor vil Arbeiderpartiet styrke utbyggingen av veier, jernbane, lufttransport og havner vesentlig utover det som Regjeringen har lagt opp til.

Ny teknologi gjør det nå mulig å fjerne vesentlige deler av avstandsulempene. Men det forutsetter jo at distriktene sikres tilgang til telenett med høy hastighet, og det forutsetter at den nye teknologien brukes bevisst til å skape arbeidsplasser i distriktene. Alle norske bedrifter og alle norske husstander må sikres tilbud om tilknytning til høy-

hastighets telenett innen utgangen av 2007, med statlig medvirkning til finansiering der det ikke er markedsmessig grunnlag for utbygging.

Vi må utvikle lokalsamfunn som er attraktive å bo i, som gjør at kvinnene vil bli, og som gjør at unge familier blir værende eller flytter tilbake. Da må det være arbeidsplasser for begge kjønn, gode boliger, gode velferdstilbud, gode kommunikasjonsløsninger og et bredt spekter av service- og kulturtilbud. Derfor må vi drive en aktiv stedsutvikling. Mange steder vil ikke alene kunne gi et så bredt og variert tilbud som ønskelig, men ofte vil det være tilstrekkelig at bredden i tilbudet finnes i regionen. Utvikling av større arbeids-, bolig- og serviceregioner vil derfor kunne gi regionen som helhet en større kraft.

Arbeiderpartiet vil derfor utvikle regionale sentre som ledd i en strategi for utvikling av sterke regioner. Her har også små og mellomstore byer en svært viktig rolle. Samtidig må innsatsen overfor småsamfunn med sterk nedgang i folketallet og lang avstand til sentre forsterkes.

En ny og mer offensiv distriktspolitikk må bygge på de næringsfortrinn som finnes i de enkelte regioner. Vi må ha en nasjonal kraft i utviklingen av disse fortrinnene, ikke sitte passivt og vente på utviklingen. Staten må være aktiv i utviklingen, fylle verktøykassen og bruke verktøyet.

Vi må legge en nasjonal strategi for utvikling av fiskerier næringen som bygger på vårt fortrinn med tilgang til ferskt råstoff av høy kvalitet. Vi må ha ambisjon om å være verdens fremste sjømatnasjon, ikke sende fryst råstoff til Kina for bearbeidelse. Slik må vi ta tak i mulighetene. På samme måte må vi forme en nasjonal reiselivsstrategi. Vi må gjennomføre en målrettet markedsføring av Norge som reiselivsmål, og vi må se mulighetene også på andre områder.

Norge må være ledende i verden innen maritim forskning, kompetanse og nyskaping. Vi må utvikle petroleumsvirksomheten i nord i samspill med Russland. Slik må vi ta tak i mulighetene for å utvikle en ny og helhetlig kystpolitikk, som gjør kysten til en drivkraft for nasjonal verdiskaping.

Og slik må vi ta tak i mulighetene i innlandet: Satse på reiselivet, kultur- og opplevelsesnæringene, industrien, bioteknologien, bioenergien og bruke kunnskapen om informasjonssikkerhet. Men da må staten ha vilje til å påta seg lederskap, til å drive næringspolitikk og til å drive distriktspolitikk.

Det er oppsiktsvekkende at Regjeringen og flertallet i Stortinget fullstendig overser Distriktskommisjonens arbeid. Distriktskommisjonen foreslo at distrikts- og regionalpolitiske hensyn skal gis større vekt. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet er enig i det. Regjeringen ofrer det knapt en omtale.

Distriktskommisjonen foreslo å styrke de distriktspolitiske virkemidlene. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet er enig i det. Regjeringen og stortingsflertallet sier nei!

Noe av det første denne regjeringen gjorde, var jo å kutte dramatisk i distriktspolitikken. I det mest utsatte området – Finnmark – er virkemidlene kuttet med en fjerdedel under denne regjeringen. Det er ikke internasjonalt regelverk som hindrer en mer aktiv distriktspolitikk. Det

er Høyres, Kristelig Folkepartis og Fremskrittspartiets manglende vilje!

Nå ligger det til rette for at regelverket i EU/EØS endres, slik at vi også kan gjeninnføre det mest målrettede distriktspolitiske virkemidlet, den graderte arbeidsgiveravgiften. Norge må sette alle krefter inn på å få gjeninnført ordningen. Da er det oppsiktsvekkende at statssekretæren med ansvar for distriktspolitikk signaliserer at det ikke er sikkert at Regjeringen vil gjøre det likevel. Er det også et signal om at Regjeringen tviler i sin innsats for å få endret regelverket? Vi må bruke all vår kraft på å få gjeninnført ordningen i hele området som tidligere hadde lav avgift. Da er det kritikkverdige at Regjeringen i brev til EU varsler at det uansett bare er aktuelt å gjeninnføre ordningen i en mindre del av det området som tidligere hadde lav avgift. Det er et fullstendig galt signal.

Et tredje råd fra Distriktskommisjonen var å gi regionene større kraft i utviklingsarbeidet. Regjeringen skyver spørsmålet foran seg. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet mener at den regionale utviklingspolitikken er så viktig at myndigheten må forankres i et organ som er direkte valgt av folket, og må videreføres i tre folkevalgte forvaltningsnivåer i Norge. I likhet med Distriktskommisjonen mener vi at det er nødvendig å desentralisere makt og myndighet, særlig innenfor områder som har stor betydning for lokal og regional utvikling, og som er egnet til å tilpasses til lokale og regionale forutsetninger.

Arbeiderpartiet mener at mange av dagens fylkeskommuner er for små til å ivareta disse oppgavene, og at vi derfor trenger større og sterkere regioner. Inndelingen i regioner må selvsagt ta hensyn til avstander og identitet, og den må skje i en prosess der både kommuner og dagens fylkeskommuner deltar.

Jeg kan ikke se at det er behov for ytterligere evaluering av fylkeskommunene. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet mener at Stortinget har tilstrekkelig grunnlag for å treffe en beslutning om at det skal være tre folkevalgte forvaltningsnivåer i Norge, at dagens fylkeskommuner skal avløses av regioner som er sterkere enn dagens fylkeskommuner, og at det skal desentraliseres ytterligere myndighet til det regionale nivået. Vi foreslår derfor at det bør settes i gang et arbeid med å forberede en reform av det regionale nivået i tråd med dette.

Denne innstillingen viser tydelig de politiske skillelinjer. Dette er et spørsmål om politisk veivalg. Regjeringen senker ambisjonene for bosetting i distriktene, mens Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil ha en mer helhetlig politikk for å nå målene.

Regjeringen svekker de distriktspolitiske virkemidlene, mens vi vil styrke dem. Regjeringen mangler en klar strategi, mens vi vil trekke opp en helhetlig og offensiv strategi.

Både Brundtland-regjeringen, Jagland-regjeringen og Stoltenberg-regjeringen la fram stortingsmeldinger om distrikts- og regionalpolitikken. I dag behandler vi Bondevik-regjeringens melding om regionalpolitikken. Det er ikke bare i innhold distriktspolitikk er blitt borte, den er jammen blitt borte i navnet også! Det er i seg selv en illustrasjon på Regjeringens politikk!

O d d b j ø r g A u s d a l S t a r r f e l t hadde her teke over presidentplassen.

Kari Lise Holmberg (H) [14:06:16]: Gode rammebetingelser er en forutsetning for et velfungerende næringsliv. Et velfungerende næringsliv er igjen grunnlaget for å kunne bevare og videreutvikle velferdspolitikken. Regjeringens skatte- og avgiftspolitikkk har stimulert næringslivet, som i dag gir uttrykk for større optimisme enn da Regjeringen overtok etter Stoltenberg-regjeringen i 2001. De rekordmange nyetableringene i den senere tid er et godt eksempel på at målet om full sysselsetting kan nås. Det er derfor positivt at Regjeringen legger opp til å videreføre en økonomisk politikk som støtter opp under stabilitet og utvikling i produksjon og sysselsetting i alle deler av landet.

Målet i regionalpolitikken er å ta vare på hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og utløse verdiskapingspotensialet nettopp i alle deler av landet. I motsetning til det røde regjeringalternativet er Høyres klare utgangspunkt at staten ikke bygger landet. Derimot er det statens og denne regjeringens oppgave å føre en politikk som legger til rette for at enkeltmennesket, virksomheter og institusjoner selv kan virke og skape verdier for seg og for samfunnet. Norge er et land med store variasjoner og rikt mangfold. Med et slikt utgangspunkt kan ikke virkemidlene som benyttes for å nå målene i regionalpolitikken, være like for alle deler av landet. De må skreddersys. Derfor er det viktig å delegere myndighet nedover i statsforvaltningen. De som er nærmest utfordringene, er og har alltid vært de dyktigste til å finne de gode løsningene.

Jeg kan ikke unnlate å bemerke at saksordføreren nok har bestrebet seg på å skrive en ny regionalmelding med annen vinkling og annet innhold enn den meldingen vi nå skal behandle. Det er knapt et tema eller et område som ikke er kommentert og utdypet. I Høyre har vi fra vår side ikke sett behovet for å overprøve alle de samlede tiltakene som Regjeringen har lagt fram gjennom flere meldinger denne våren.

I forhold til regional nyskaping vil jeg fremheve tre punkt som særdeles viktige: Det første er å legge forholdene til rette lokalt for eksisterende og nye aktører for å lykkes i et internasjonalt konkurransedyktig næringsmiljø. Dernest må vi styrke entreprenørskap og kommersialisering med ekstra fokus på de områdene som har en sårbar næringsstruktur. Og for det tredje må vi fortsatt fjerne hindringer samtidig som det etableres flere moderne løsninger for næringslivet, slik at ytterligere nye bedrifter kan etableres.

80–90 pst. av befolkningen bor i ulike typer byregioner. Det er det viktig å ta hensyn til. Byene har en svært viktig rolle som motor for regional utvikling, både i kraft av sin egen vekst og ved at de gir omlandet et bredere tilbud av varer og tjenester. Jeg vil i denne sammenhengen også peke på viktigheten av ambisjonen om å ta hele landet i bruk. Utviklingen i de små og mellomstore byene må løftes fram som et viktig element i distrikts- og regionalpolitikken. Byene er en ressurs for sine respektive omland, og det er et mål at de skal være attraktive alternativ

(Holmberg)

for folk og bedrifter som ønsker å etablere seg i en by, samtidig som de skal være attraktive for området rundt.

Regjeringens visjon er å løfte Norge fram som den mest innovative og kunnskapsbaserte nasjonen. Dette er en visjon som Høyre fullt og helt støtter. Et av Norges fortrinn er en høyt utdannet befolkning. Det må vi vite å benytte oss av. I tillegg må vi stimulere gründerånden og få flere til å starte egen virksomhet. Satsingen på Ungt Entreprenørskap i skolen er tiltak som bør positivt framheves. Et annet virkemiddel er SkatteFUNN-ordningen, som skal stimulere til mer forskning og utviklingsarbeid i næringslivet. Ordningen har vært svært vellykket, og viser at med de rette virkemidlene kan en stimulere til utvikling som gir gode og varige resultater.

Vi må ta vare på og videreutvikle mangfoldet i landet vårt. Vi har potensial til mye mer enn dagens råvareproduksjon og primæruttak. Det må stimuleres til optimisme og tro på egne krefter. Det er et godt utgangspunkt når Regjeringen i meldingen er innstilt på å legge til rette for næringsutvikling også i utsatte områder med negativ befolkningsutvikling. I den forbindelse viser jeg til virkningen av endrede kriterier for etablering av næringshager, etablering av statlige arbeidsplasser og utflytting av statlige tilsyn. Det har vært en positiv utvikling av forskningsparker, næringsparker, næringshager og inkubatorer de siste årene, og det er viktig å legge til rette for slike miljø der det er en viss bredde i nyskappingsarbeidet. Vi ser det derfor som en fordel at det nå legges til rette for en videreføring av slike etableringer, spesielt på steder med tynne og kapitalfattige næringsmiljø.

Så litt om den differensierte arbeidsgiveravgiften. Først vi jeg framheve det gode arbeidet Regjeringen gjør for å få gjeninnført den gamle ordningen, også i mindre folketette strøk i Sør-Norge. Jeg vil bemerke at den differensierte arbeidsgiveravgiften fremdeles utgjør en stor del av den distriktpolitiske ekstrainsatsen. Kompensasjonen for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift ser også ut til å være treffsikker i forhold til næringslivets behov og prioriteringer og er kommet inn som et særskilt positivt og betydelig virkemiddel. De statlige overføringene er fremdeles forbeholdt distriktene i stor grad. Jeg må bemerke at innlegget fra Karl Eirik Schjøtt-Pedersen om dette temaet nok ikke var helt redelig.

Det er to områder i landet vårt jeg kan tenke meg å legge turen innom, og det er nordområdene og hovedstaden vår.

Nord-Norge er høyt prioritert i fordelingen av den særskilte regional- og distriktpolitiske innsatsen, og det er på grunn av de spesielle utfordringene i landsdelen når det gjelder avstand til markedet, tynne næringsmiljø og mange områder med nedgang i folketallet. Regjeringens arbeid med Stortingets vedtak om å bevilge 75 mill. kr til Finnmark er kommet godt i gang. Det ble det også redegjort for i tidligere innlegg. De første 46 mill. kr er fordelt, og alle de aktuelle kommunene har bidratt på en positiv måte. Høyre mener at de resterende midlene også bør kanaliseres til å skape varig virksomhet i de kommuner som er mest utsatt i Finnmark. En mer variert distriktpolitikk

vil fange opp regionenes særegne behov og derved legge til rette for en endring i flyttemønsteret.

Så til hovedstaden – nær sagt nesten i den motsatte enden av landet. Det arbeidet som nå er satt i gang i hovedstadsregionen, er positivt. Det meldes om entusiasme fra alle deltakende kommuner og fylkeskommuner, og det bidrar til stor framdrift i dette arbeidet. Spesielt vil jeg løfte fram SWOT-analysen og utredningen om styringsutfordringer som særlig viktige bidrag i det som nå skal skje i denne regionen, og ikke minst som bidrag i Regjeringens videre arbeid med hovedstadsmeldingen som kommer til behandling senere.

Så skal Norges fortrinn som olje- og gassnasjon ikke undervurderes i en regionalpolitisk sammenheng. De påviste gassressursene på sokkelen gjør Norge til en stor gassprodusent de neste femti til hundre årene. Det er positivt at det nå skal satses på økt innenlands bruk av naturgass for å skape ny industri og nye arbeidsplasser, og vi mener det må legges til rette for kostnadseffektive transportløsninger for naturgass. Det må også legges til rette slik at gassprodusentene finner det interessant å levere gass til innenlands bruk. Stortinget har tidligere hatt grundige debatter om disse temaene, både i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om innenlands bruk av naturgass og ved behandlingen av stortingsmeldingen om innovasjonsvirksomheten for miljøvennlige gasskraftteknologier. Det er bare å glede seg til den videre utviklingen. Det gjør vi i Grenland, der jeg kommer fra, ikke minst fordi vi nå ser hvordan Stortingets gassvedtak har skapt optimisme i regionen og i fylket. Det samme gjelder andre deler av landet hvor vi ser en tilsvarende god utvikling.

Da skal jeg til slutt si litt om fylkeskommunens framtid, som også berøres i denne innstillingen. Fra Høyres side vil vi presisere at det ikke er ønskelig med en sterk forsering av Regjeringens skisserte behandling, slik enkelte i salen vil. Vi ønsker å forholde oss til den prosessen som meldingen legger opp til.

Helt til slutt skal jeg bare sitere fylkesrådmann Matz Sandman:

«Det verste som kan skje etter strukturdebatten er at vi får en litt oppsminket fylkeskommune og en nesten uendret kommunestruktur.»

Det må vi unngå, og derfor ønsker vi å holde tidsplanen.

Presidenten: Det er ganske viktig å halda tidsplanen her øg.

Per Sandberg (FrP) [14:17:03]: Jeg lyttet med interesse til saksordføreren Schjøtt-Pedersen. Han gjentok en rekke ganger at Arbeiderpartiets ønsker skiller seg vesentlig fra Regjeringens når det gjelder framtidig forvaltningsstruktur. Men jeg hørte ingenting om hva Arbeiderpartiet ønsket seg med hensyn til framtidens forvaltningsstruktur, i hvert fall ikke når det gjaldt innhold. Det rødgrønne alternativet har samlet seg om antydninger om noen framtidige regioner. Det i seg selv er jo veldig interessant når vi vet at disse tre partiene skiller seg vesentlig

ut med hensyn til hvilke ønsker de har for innholdet i framtidig regionstruktur. Det i seg selv er en interessant debatt. Det er ikke parlamentarisk korrekt å gi uttrykk for at noen er feige, men jeg ønsker å be Arbeiderpartiet om å være mye mer klar og konkret i forhold til hva man ønsker seg med framtidige regioner, for det eneste klare, konkrete signalet jeg får fra Arbeiderpartiet, er at de ønsker seg nye regioner.

Det som ligger på bordet nå, og det som er sagt fra saksordføreren og Arbeiderpartiet generelt, er at de ønsker seg nye fylkeskommuner. Og da er spørsmålet: Hvorfor skal man da få større fylkeskommuner, hvorfor ikke bare opprettholde eller gå tilbake til 1976-vedtaket, hvis det er det man ønsker seg? Historien rundt strukturdebatt i Norge er mangfoldig, og debatten har pågått siden annen verdenskrig, særlig når det gjelder kommunestruktur. Vi har hatt utredninger, kommisjoner og komiteer opp og ned i mente. Jeg har prøvd etter beste evne å finne ut av alle utredningene fra disse komiteene og kommisjonene, men vi har aldri fått noe konkret, foruten da en liten endring i kommunestrukturen i begynnelsen på 1960-tallet. Jeg føler at vi er i akkurat det samme sporet nå, vi snakker og vi diskuterer og vi debatterer, men så tør vi ikke å ta de grepene som er strengt tatt nødvendige for at vi skal få en effektiv og rasjonell offentlig forvaltningsstruktur om 10–15 år. Jeg er stygt redd for at det tempoet som Regjeringen legger opp til, men som også det rød-grønne alternativet vil måtte legge opp til for eventuelt å komme fram til en enighet, bare betyr å trekke det mer og mer ut i tid. Den belastningen er det jo i første rekke de som er ansatt i disse organene, som lider under, og så innbyggerne. Jeg vil påstå at den framdrift som både Regjeringen og det rød-grønne alternativet her har, er useriøs. Det er useriøst, og det er uproft. Jeg kan ikke skylde på at det er valgkamp heller, fordi denne debatten har pågått i så mange år.

Det er strengt tatt nødvendig med en endring i strukturen i Norge, og Fremskrittspartiet har løsningen. Vi fremmer en konkret løsning nå i dag – og vi får her ikke tilslutning fra noen, ikke engang fra Høyre – og det er at nå bestemmer vi oss for at i framtiden skal det være to forvaltningsnivåer, ferdig med det. Dersom Stortinget kunne ha besluttet det, kunne vi ha vært ferdig med det, og så kunne vi ha planlagt ut fra det. Her har vi også ivaretatt noe som alle partier er opptatt av, lokaldemokratiet, og den muligheten kommunene har til å påvirke. Gjennom å legge ned fylkeskommunen får en to forvaltningsnivåer. Så kan kommunene, vel å merke hvis en får en annen kommunestruktur, få delegert makt fra dette hus og også fra den ruinerte og nedlagte fylkeskommunen. Men det er jo ingen signaler, det har det i hvert fall ikke vært det siste året. Det kommer jo ikke noe signal fra SV, Senterpartiet eller Arbeiderpartiet om å gi mer makt til kommunene. Det rød-grønne alternativet har tvert om gått i motsatt retning det siste året. Fremskrittspartiet hadde et omfattende, godt og gjennomarbeidet forslag her til behandling om å gripe inn i fylkesmannens innsigelsesrett. Det er jo det kommunene sliter med. De får ikke selv ta sine beslutninger, skjønt det er de som kjenner sine lokalsamfunn. Arbeiderpartiet er den sterkeste motstanderen av det, sammen med Senter-

partiet, overraskende nok. En sånn liten, enkel sak som å la kommunene selv få lov til å bestemme bruk av snøscooter innenfor sine egne grenser, ville disse representantene ikke engang tillate. Ja, hvordan kan da disse representantene tro at kommunene kan ta noe annet ansvar, når de ikke kan gi kommunene dette lille ansvaret? For meg blir det helt meningsløst.

Vi må nå bygge en framtidig struktur med to forvaltningsnivåer, med større, sterkere og kompetente kommuner som får makt og innflytelse – med basis i vekst i sin egen region. Når det gjelder vekst, næringsskapning, forskning, arealutnyttelse og infrastruktur, er det områder som de store, sterke, nye kommunene nå må få råderett over – men det rød-grønne alternativet vil ikke det. Jeg etterlyser innsats fra Regjeringen på det området. Det er den veien vi må gå. Men det er ingen som signaliserer at de er interessert i å gi en brøkdel av makt til kommunene, de ønsker derimot det motsatte. Det rød-grønne alternativet vil ha nye regioner med mer makt. Makt fra hvem? Jo, makt fra kommunene. Da griper en enda mer inn i den lokale selv-råderetten. Og så sier en i parentes at en skal få noe makt fra staten også, men dette huset har bevist at det ønsker en ikke.

Hvis vi skal tenke framover, og hvis vi mener noe med lokal selv-råderett, må vi først og fremst akseptere at det blir forskjeller. Da må det bli forskjeller mellom de nye kommunene. Når jeg sier nye kommuner, baserer jeg det på kommunestrukturen rundt ABS-områdene. Det trenger ikke nødvendigvis bli låst fast, men jeg mener at en bør begynne på null for å tegne de riktige kommunegrensene, med basis i ABS-grensene og regionale fortrinn i forhold til næringsutvikling. Da må vi akseptere forskjeller utenom det som går på tjenesteyting direkte til innbyggerne, og derfor må vi koble det fra den nye strukturen. Da må staten gå inn og ta det direkte ansvaret med økonomien i forhold til helse, skole og eldreomsorg.

Jeg vet det er mange som har vanskelig for å forstå et slikt system, men samfunnet vil i framtiden ikke bli noe mindre mobilt enn det er i dag. Folk vil flytte mye mer. Grensene betyr mindre og mindre mellom kommuner og mellom landegrenser, og derfor blir det strengt tatt nødvendig, hvis vi skal yte tjenester til våre innbyggere, at pengene i større og større grad må flyte etter, etter hvert som en etterspør tjenester.

Det blir for meg litt småsært når saksordføreren – og jeg regner også med senere innlegg her i dag – legger stor vekt på at framtidens forvaltningsstruktur skal være med basis i vekst og fortrinn og med basis i å styrke selv-råderetten, når man faktisk beviselig gjør det motsatte. For meg blir det meget sært.

Fremskrittspartiet har to forslag her i dag. Vi mener at det er gode forslag, og vi vet at det er flertall for disse forslagene i salen. Det er flertall for disse to forslagene i salen i dag, men igjen er vi i den situasjonen at til tross for utredninger – Schei-komiteen, på slutten av 1940-tallet, Kristiansen-utvalget, Rattsø I og II, Oppgavefordelingsutvalget, Distriktskommisjonen, Effektivtutvalget og Maktutredningen – blir det ingen verdens ting ut av det, for det er ingen som tør å ta initiativ til virkelig å gjøre noen vedtak

som sørger for at vi får endret framtidens forvaltningsstruktur. Det er beklagelig, men jeg erkjenner at slik er det. Jeg håper at store deler av valgkampen vil få et slikt innhold at vi kan få debattert og diskutert maktfordeling mellom forvaltningsnivåene og innbyggernes fortjente tjenester, altså det de ønsker seg både fra det rød-grønne alternativet og fra Regjeringen.

Til slutt vil jeg ta opp forslagene fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har teke opp dei forslaga han refererte til.

Karin Andersen (SV) [14:27:27]: SV vil ha et løft for distrikts- og regionalpolitikken, fordi det ligger mange ubrukte muligheter over hele landet, og fordi det er mange menneskelige ressurser som også kan få blomstre mer enn det de gjør i dag. Det er et ansvar som storting og regjering har, å gi alle deler av landet like gode muligheter til å utvikle seg og gi alle mennesker like gode muligheter til å utvikle seg. Da trengs det en forsterket innsats på mange områder i politikken. Det trengs at man lager en politikk som tar utgangspunkt i de lokale og regionale fortrinn og gir rom for å bygge opp og støtte opp rundt det. Det trengs at staten i sin egen politikk tar distriktpolitiske hensyn under behandlingen av alle saker.

Hvis man skal vite hvordan ting blir, må man jo finne ut hvordan ting virker i praksis. Når politikken på mange områder virker sentraliserende, må man synliggjøre det, og så må man sette inn virkemidler som kan motvirke det – hvis man er opptatt av en god distriktpolitikk. Det betyr at vi må erstatte Regjeringens ensidige markeds- og konkurransestrategi med en samarbeids- og samordningsstrategi der man ser hvordan ting fungerer sammen.

Regjeringens politikk er litt slik at hver enkelt enhet skal lønne seg for seg – nesten hver enkelt telefonkiosk skal lønne seg for seg, og snart skal hvert enkelt menneske lønne seg for seg. Vi vet at i de områdene av landet der det er færre mennesker og mindre virksomhet, er det viktig at de virksomhetene som er der, samarbeider godt, og at man ser på hva som er det mest optimale ved å samarbeide. Hvis man utsetter alle deler av samfunnet og alle deler av landet for en skarp konkurranse, vil virksomheter havne i sentrale strøk. Det er rett og slett ikke mulig å vinne den konkurransen i mange deler av landet. Da taper man de ressursene som ligger i det mangfoldet som alle sier de vil ta vare på.

Jeg vil vise til at det har vært tre store utredninger som ligger, eller burde ha ligget, til grunn for den regionalmeldingen vi har fått i dag. Den ene er Effektutvalgets utredning, som påviser hvordan virkemiddelbruken har vært. På 19 politikkområder, på praktisk talt all sektorpolitikk som de har gjennomgått, er det blitt mindre regional- og distriktpolitikk over tid. Det er fastslått av dette utvalget. Og i praksis virker det slik at det skjer mindre utover i regionene og i distriktene.

Handlingsromutvalget viser hvordan Norge gjennom internasjonale avtaler er bundet på enkelte områder, også i distriktpolitikken. Det er nok bare å minne om at den

differensierte arbeidsgiveravgiften ble kjent ulovlig av EFTA-domstolen, på tross av løfter fra det politiske flertallet om at slik skulle det selvfølgelig ikke være. Men slik var det. Men det Handlingsromutvalget påpeker, er at vi har mye større muligheter enn det vi bruker i dag. Vi har mye større muligheter når det dreier seg om støtte til bedrifter på en del områder, og ikke minst har vi mye større muligheter når det dreier seg om de regionale tilretteleggende midler, altså midler som kan gå til infrastruktur, midler som kan gå til forskning, midler som kan gå til utdanning og midler som kan gå til å få i gang samarbeid mellom bedrifter og mellom bedrifter og det offentlige for å finne gode synergier og utløse nye muligheter. Så der har vi altså et langt større handlingsrom enn det vi bruker i dag.

Det er selvfølgelig politisk uenighet om hvorvidt man skal bruke dette handlingsrommet eller ikke. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet mener at handlingsrommet skal brukes. Regjeringen satses på tradisjonell høyrepolitikk, med skattelette til bedrifter som går bra, som den beste løsningen. Det vet vi fører til at enkelte bedrifter nok gjør det veldig bra, men det er veldig mange bedrifter som kunne hatt livets rett, og som burde hatt det, som da ikke får verken starte opp eller leve videre. SV ønsker derimot at vi satses mye mer på de tilretteleggende midlene, som gjør at alle mennesker kan få bruke sine evner og ressurser, gjennom en god utdannings- og forskningspolitikk. Vi ønsker også å støtte bedrifter, både i oppstartingsfaser og i omstillingsfaser, med tilskudd og kapital.

Særlig er det viktig å peke på at for mange deler av landet er kapitaltilgangen svak. Derfor er det viktig også å ha fond som kan støtte opp under utvikling i de deler av landet der de vanlige bankene og andre kapitalinteresser ikke ser seg så tjent med å være til stede. Hvis man vil utnytte ressursene som er over hele landet, må man faktisk også gjøre det.

Det har vært et prinsipp i norsk næringspolitikk en stund som man kaller næringsnøytralitet. Det er en strategi som SV tror vi må gi på båten, fordi vi er nødt til å ta tak i regionale fortrinn og i de behovene vi ser framover, som er viktige ut fra både distrikts- og regionalhensyn og andre hensyn. Jeg skal ta et eksempel på dette.

Det er et område der Norge og verden har store utfordringer framover, og det gjelder miljøpolitikken og det å greie å produsere mer miljøvennlig energi. Samtidig ser vi at det er noen næringer i landet som er litt på nedtur, nemlig de tradisjonelle skog- og landbruksnæringene. Vi ser også at i de områdene av landet der de tradisjonelle skog- og landbruksnæringene er tunge, har man heller ikke noen særlig del av den store teknologi- og arbeidsplassutviklingen som er knyttet til gass- og oljesektoren. Det er heller ikke særlig mye fiskeri og havbruk i innlandsområdene, men derimot er det masse bioressurser og skog.

Det er veldig gledelig at en samlet komité nå understreker at man ønsker en satsing, en stor satsing, på utvikling av bioenergi framover. Det betyr nemlig at man kan få en løsning på veldig mange viktige oppgaver samtidig. Jeg er ikke i stand til å se en eneste negativ virkning av en slik satsing.

Det er en realitet at utvikling av bioenergi gir mange arbeidsplasser. I Sverige er bioenergi en stor næring. Der produseres det ca. 100 TWh nå, og det er 25 pst. av landets energibruk, noe som er nesten like mye som den gjennomsnittlige norske vannkraftproduksjonen. I det nordiske energimarkedet er bioenergi allerede større enn vannkraften, men Norge er på hælene.

Dette vil, i tillegg til å skape mange arbeidsplasser, gi oss miljøvennlig energi og teknologiutvikling i områder av landet som er koblet litt fra ellers. Det vil også være med på å holde jordbrukslandskapet oppe, og det er kjempeviktig for andre regionnæringer, som f.eks. reiselivet, som er avhengig av at det ikke bare er krattskog og kjerr landet rundt.

Vi vet at det faktisk blir tusenvis av arbeidsplasser hvis vi setter inn virkemidler for å få dette til. Derfor er det svært gledelig at det nå, i hvert fall i denne innstillingen, er enighet om dette. Det må på plass noen virkemidler for å få det til, selvfølgelig, men slik var det også da Norge ble en vannkraftnasjon. Da var det jo ikke slik at man satt med hendene i fanget og ventet på at det skulle skje, nei, man tok modige initiativ. Staten og kommunene medvirket, man koblet også på andre kapitalinteresser og fikk det til å skje. Slik var det da Norge ble en olje- og gassnasjon, slik må det også være når Norge skal bli en storprodusent av miljøvennlig energi.

Nord-Norge, og særlig Finnmark, står overfor store utfordringer framover. Det er det området i landet, med unntak av noen få kommuner ellers, som opplever stor fraflytting, og som har opplevd veldig stor nedgang i antall arbeidsplasser, særlig knyttet til fiskeri. SV jobber med en særlig vekstplan for Nord-Norge. Den vil inneholde en rekke tiltak på veldig mange samfunnsområder som skal ta tak i de mulighetene som finnes i Nord-Norge, for mulighetene er store.

Jeg skal kort si litt om utdanningssektoren.

Utdanning er utrolig viktig, særlig i områder der det er lite folk. Menneskene er landets viktigste ressurs, det er alle enige om. 77 pst. av våre framtidige ressurser er de menneskelige ressursene. Det er altså egentlig ikke naturressursene som er grunnlaget for framtidig vekst. Det må bety at foredlingen av den viktigste ressursen, både når det gjelder utdanning og helse, er en avgjørende faktor for å lykkes framover. Det er jo kjempeviktig i de områdene der det er lite folk. Det er viktig at de ungdommene som vokser opp i deler av landet der det ikke er veldig mye folk, får minst like god tilgang til utdanning som de som bor i sentrale strøk, og at det er mulig å få utdanning uten nødvendigvis å måtte flytte.

Derfor vil jeg understreke betydningen av de regionale høyskolene. Jeg vil understreke betydningen av at man nå greier å få en forskningsinnsats – noe som vi skal diskutere senere i dag – knyttet til både de regionale høyskolene og til alle universitetene, og at man også greier å innrette forskningspolitikken slik at den treffer de delene av landet som den ikke treffer så godt i dag. Det dreier seg om ordninger som f.eks. SkatteFUNN.

Når det dreier seg om utdanning, vil jeg særlig trekke fram ett viktig område, og det er desentralisert høyere ut-

danning. Det er gjennomført med stor suksess flere steder i landet. Det man da oppnår, er at særlig voksne mennesker som har begynt i yrkeslivet, men som ønsker å utdanne seg videre – kanskje fordi det er behov for mer kvalifisert arbeidskraft på ulike områder i lokalmiljøet – får mulighet til å ta en slik utdanning uten å måtte flytte fra stedet. For mange som har etablert seg med hus og hjem og unger og kanskje en ektefelle som er i jobb, er ikke det å skulle flytte av gårde for å ta en utdanning på kanskje to, tre eller fire år en mulighet. Det har vist seg at dette virkemidlet er veldig godt. Folk tar utdanning, folk gjør det veldig bra, de gjør det mye bedre enn snittet ellers på høyskolene. Hvis man etablerer slike typer sentre for desentralisert høyere utdanning landet over, er det mulig å ta ned utdanning fra ulike utdanningsinstitusjoner, både høyskoler og universiteter i Norge, og også i andre land, og tilby høykvalifisert utdanning over hele landet. Det vil gjøre at man på en mye bedre måte kan greie å sette både de små lokalsamfunnene og det enkelte mennesket bedre i stand til å klare livets ulike kast. Det er klart at det å ha en utdanning, og ikke minst ha gått igjennom en utdanning og vite at dette greide du faktisk, gjør at du vet at du kanskje kan klare andre utfordringer i livet også.

Det er utrolig viktig at vi nå får på plass en finansieringsordning for desentralisert høyere utdanning som gjør at vi får styrket og utvidet disse tilbudene, og at man kan få på plass en finansieringsordning som gjør at man kan være trygg på at det er noen i lokalmiljøet som har ressurser til å sitte og koordinere dette – å finne fram til behovet i lokalmiljøet og skanne markedet for utdanning for å finne ut hva slags utdanning det er som faktisk tilbys. Det er utrolig viktig.

Så til virkemiddelbruken. SV er veldig opptatt av at de næringshagene som er etablert, har vært veldig vellykket. Det viser resultatene. De har vært spesielt vellykket i forhold til kvinnesatsing. Vi er derfor forundret over at det ikke er et flertall for å videreføre den grunnbevilgningen som næringshagene har, slik at de faktisk kan fortsette å gi muligheter til de nye bedriftene over hele landet. At de skal drive butikk og kanskje av og til også konkurrere med de bedriftene de er med og etablerer, virker ikke hensiktsmessig. SV ønsker at den grunnfinansieringen som de har, skal videreføres, og vi vurderer å gjøre den permanent, fordi det er et virkemiddel som virker.

Til slutt: SV ønsker en regionreform. SV har utallige ganger foreslått å desentralisere oppgaver til et regionnivå. SV har foreslått forsøk med større regioner. SV mener at man trenger et folkevalgt nivå mellom staten og kommunene. Men selvfølgelig må det nivået ha flere oppgaver enn fylkeskommunene har i dag, hvis det skal kunne utføre den region- og distriktpolitikken som SV har ambisjoner om å sette ut i livet.

Ruth Stenersen (KrF) [14:42:58]: Først vil jeg innom forrige representant, Karin Andersen, som sa det slik at hvert enkelt menneske skal «lønne seg». Jeg vil sterkt understreke at dette ikke er Regjeringens politikk, og slett ikke Kristelig Folkepartis syn. Denne regjeringen legger

vekt på at det enkelte menneske har sin unike verdi. Mennesket er et mål i seg selv og ikke et middel.

Jeg vil så tilbake til første taler, til Schjøtt-Pedersen, som sa at Distriktskommisjonens forslag ikke var behandlet i meldingen. Da jeg var på høring med Distriktskommisjonens leder, uttrykte han at han var fornøyd med regionalmeldingen og det som lå i kommuneproposisjonen. Så for meg virker det som om vi ikke har vært på den samme høringen.

Regionalmeldingen legger visjonen fra Distriktskommisjonen til grunn for sin distrikts- og regionalpolitikk. Den vil videreutvikle attraktive og livskraftige lokalsamfunn gjennom et aktivt og konkurransedyktig næringsliv og likeverdige tjenestetilbud i hele landet, med sikte på å holde ved like hovedtrekkene i bosettingsmønsteret.

Norge er et land med store variasjoner og rikt mangfold. Gjennom regional- og distriktspolitikken er det viktig å ta vare på og utvikle dette mangfoldet. Kristelig Folkepartis hovedstrategi er å etablere rammevilkår som er så gode at virksomheter, kapital og arbeidskraft blir værende i Norge, og at utenlandske investorer ønsker å investere hos oss. En ansvarlig økonomisk politikk er viktig for å sikre konkurranseevnen. Lav rente, konkurransedyktig kronkurs og lavere skatter er i denne sammenheng særdeles viktig. Dette blir også understreket av Distriktskommisjonen. Den økonomiske politikken som denne regjeringen har ført, har bidratt til dette. Dette er god distriktspolitikk.

Vi vil satse sterkere på regioner og sentre som har vekstpotensial. Vi vil styrke vekstkraften og samtidig sikre grunnlag for gode levevilkår i alle deler av landet. Kristelig Folkeparti vil framheve betydningen av regionale innovasjonssystemer og klynger for regional vekst. Hensikten er å styrke samarbeidet mellom kunnskapsmiljøene, de regionale institusjonene og næringslivet. Det er en utfordring for forsknings- og utdanningsinstitusjonene at de i for liten grad fungerer som kunnskapsleverandører til næringslivet. Vi vil prioritere virkemidler som kan medvirke til å styrke evnen til innovasjon og nyetablering i alle deler av vårt langstrakte land, med vekt på gründere og entreprenører.

Kristelig Folkeparti vil delegere mer ansvar og flere oppgaver til underliggende nivå. Den nasjonale innovasjonspolitikken mål og strategier må bygge på kraften i regionalt forankrede ressurser og fortrinn.

Kristelig Folkeparti sier ja til at politiske avgjørelser blir tatt nær den det gjelder. Vi ønsker derfor å delegere mer ansvar nedover i statsforvaltningen og desentralisere mer ansvar og flere oppgaver til kommunesektoren. Ulike regioner og ulike kommuner krever ulike løsninger. Vi har tro på at kommuner og regioner selv vet best hva som passer for dem.

Vi må ha virksomhet i alle deler av landet for å sikre den samlede verdiskapingen. Råvareuttak og primærproduksjon i distriktene er grunnlaget for store deler av verdiskapingen. Her er det potensial for mye mer! Tro på egne krefter og muligheter er viktig for å utløse nyskaping og vekst.

Verdiskapingen er grunnlaget for å videreutvikle vår velferd. Norge er et høykostland med god velferd, og de

fleste har gode inntekter. Klima, geografi, kostnadsnivå og store avstander påvirker vår konkurranseevne og våre forutsetninger for å vedlikeholde vårt velferdssamfunn. Globaliseringen er en utfordring. Norske bedrifter må møte dette med å utnytte egne fortrinn.

Sysselsetting og bosetting har økt i byområdene, mens det har vært nedgang utenfor byområdene. Derfor er det nødvendig å føre en politikk som gir bedre balanse mellom bosetting og utnyttelse av verdiskapingsmuligheter i alle deler av landet. Byene fungerer som motorer for omlandet.

Jeg er glad for at det i forskningsmeldingen, Vilje til forskning, som behandles senere i dag, legges opp til styrking av forskningsinnsatsen i Norge. Det vektlegges at forskning må bidra til verdiskaping, ny næringsvirksomhet i alle deler av landet. SkatteFUNN-ordningen er en god ordning for bedriftene. Og Kristelig Folkeparti er fornøyd med at det er gjort vedtak om å opprette fire nye såkornfond.

Jeg vil også løfte fram SIVA, som er en viktig aktør i det regionalpolitiske og næringspolitiske arbeidet. Jeg er glad for at det i revidert er foreslått en tilleggsbevilgning på 38 mill. kr. Satsing på kompetanseheving gjennom prosjekter som «Centres of Expertise», Sentre for forskningsdrevet innovasjon og «Innovasjonsløft Nord» er spennende. For meg, som kommer nordfra, blir det spennende å følge med på hva som kommer ut av «Innovasjonsløft Nord».

Petroleumsnæringen er en viktig næring, som kan bety store endringer og nyskaping i den nordlige landsdelen. Norge må delta i utviklingen av petroleumsvirksomheten i nord i samspill med Russland. Samhandlingen med Russland er en viktig strategi for å lykkes i Barentshavet. Norge må være en pådriver i utviklingen av næringer i Barentshavet. Det gjelder ikke minst på viktige felt som sikkerhet, miljø og offshore. Regjeringen har vært aktiv med å rydde opp i atomproblematikken i Nordvest-Russland.

Kristelig Folkeparti er positiv til at det skal satses mer på økt innenlands bruk av naturgass for å skape industri og nye arbeidsplasser. Det må legges til rette for kostnadseffektive transportløsninger for gassen og skapes innenlands marked for denne.

Jeg vil peke på at den forrige saken vi behandlet her i dag, henger nøye sammen med regionalmeldingen. I kommuneproposisjonen er oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivå, behovet for et folkevalgt mellomnivå samt geografisk inndeling av kommuner og et mellomnivå drøftet. Jeg ser fram til en helhetlig og grundig gjennomgang av hele styrings- og forvaltningsstrukturen. Jeg registrerer at flertallet i Stortinget ønsker å forsere dette arbeidet noe.

Det er viktig med formålstjenlige forvaltningsstrukturer som tilpasses de aktuelle oppgavene, og det må veie tungt når en skal organisere og dele inn de ulike aktivitetene. Det er nødvendig å se de ulike statlige sektorene i en helhet. Det er viktig med bedre samhandling og kontakt mellom statsforvaltning, fylker og kommuner. Jeg vil understreke at en ny forvaltningsstruktur må fylles med reell makt og spennende oppgaver.

Til slutt vil jeg understreke at St.meld. nr. 25, Om regionalpolitikken, må ses i sammenheng med andre viktige stortingsmeldinger som er behandlet denne våren. Dette er viktig, da regionalpolitikken er sektorovergripende. Jeg må si meg enig med Innovasjon Norge, som i høring med kommunalkomiteen konkluderer sånn: Dette er en god melding.

Presidenten: Siste talar på føremiddagsmøtet er Magnhild Meltveit Kleppa. Meltveit Kleppa har ei taletid på inntil 10 minutt. Presidenten foreslår at me – om nødvendig – utvidar møtet litt, slik at Meltveit Kleppa kan få fullføra innlegget sitt. – Det vert sett på som vedteke.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [14:53:00]: Regjeringa skulle ha eit særleg godt grunnlag for å laga ei regionalmelding med dei utvalsinnstillingane som no ligg føre. Eg tenkjer på Distriktskommisjonen, Effektutvalet, Handlingsromutvalet og òg fyrste del av Lokaldemokratikommisjonen. Dessverre ser vi få spor av dei råda som er gitt i desse dokumenta.

Eg vil visa til merknadene i innstillinga frå Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet, som er klare alternativ til det Regjeringa legg fram. Vi har felles meir ambisiøse mål når det gjeld busetjing, –vi vil halda ved lag hovudtrekka i busetjingsmønsteret, men meiner det er behov for ein alternativ politikk, ein meir offensiv distrikts- og regionalpolitikk.

Senterpartiet vil gå utover dei felles merknadene som vi står i lag med SV og Arbeidarpartiet om. Vi har endå høgare ambisjonar – langt høgare ambisjonar – på vegner av dei ulike regionane og distrikta. Vi la fram eit eige dokument på vårt landsmøte som hadde overskrifta: Det store distriktslyftet. Nokre av dei områda som eg vil komma inn på, finn ein igjen der. Eg har ikkje tid til å gå inn på alle, men m.a. omhandlar dokumentet ein tipunksplan for å sikra eit ungt perspektiv på distrikts- og regionalpolitikken – altså attraktive distrikt med valmoglegheiter for ungdom på ein annan måte enn i dag.

Senterpartiet ynskjer ein nasjonal næringslivsstrategi. Vi vil systematisk leggja til rette for å vidareutvikla næringslivet i heile landet med utgangspunkt i naturressursar, kapitalstyrke og kunnskap. Det inneber at prinsippet om næringsnøytralitet må vika til fordel for satsing på klart definerte område, som t.d. marine og maritime næringer, sektorar som energi, petroleum, reiseliv, matproduksjon, treforedling og IKT.

Vi vil binda landet betre saman. Eg viser til at vi vil byggja fleire vegar, jf. Nasjonal transportplan. Vi ynskjer ein plan for vedlikehald av vegar – der er det no eit etterslep på 11 milliardar kr. Vi vil ha ikkje berre utbygging av breiband, men òg lik pris til alle innan 2007. Vi vil ha gratis ferjer. Ferjene er vegen for mange i dette landet – eg minner om det. Gratis ferjer er frå Senterpartiet si side eit langsiktig mål. Å halda ved lag flyplassnettet er viktig, merking av farleier, og faktisk er det òg slik at det å sikra betre mobiltelefondekning er avgjerande viktig for ein del bedrifter i distrikta i dag, og sjølvsagt òg for ei heil rekkje enkeltpersonar når det gjeld val av kor ein buset seg.

Så ynskjer vi å styrkja dei gode ordningane som er i dag når det gjeld verkemiddel for næringsutvikling. Vi vil gjeninnføra den differensierte arbeidsgivaravgifta, dvs. at vi vil sikra næringshagane, og vi vil gjeninnføra det kommunale næringsfondet. Det er for oss eit stort paradoks at næringsfonda, som førte til 1 810 arbeidsplassar og 970 bedrifter årleg, er kutta. Det var eit feilgrep. Desse fonda må gjeninnførast.

Så vil vi ha nokre nye ordningar. Vi ynskjer ein eigen gründerbank for å styrkja dei eksisterande ordningane for nyetablerarar. Då treng ein meir offensive instrument enn i dag, og ein slik bank kan forvaltast i ein kombinasjon mellom det regionale folkevalde nivået og Innovasjon Norge.

Vi foreslår òg regionale næringsfond, ein eigen kapitalbase på 20 milliardar kr, der avkastinga kan nyttast i eit samarbeid mellom næringsaktørar og private investorar. Vi trur det vil utløysa eit stort potensial for verdiskaping rundt i landet.

Vi er veldig fornøgde med at Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet står saman om ei nasjonal satsing for småsamfunn utover det som Regjeringa foreslår. Vi ynskjer eit nasjonalt senter som tek vare på både utkantprogrammet, småsamfunnssatsinga og bygdeutviklingsprogrammet for ytterlegare å fokusera på livskraftig næringsliv og bulyst i distrikta.

Så ynskjer vi å oppretta eit verdiskapingsprogram for fersk fisk etter modell av verdiskapingsprogrammet for landbruket, som kvart år bidreg til å utvikla nye produkt innan den næringa. Vi vil ha meir ressursar til dei regionale forskingsinstitutta. Dei bør få auka grunnløyvingar.

Tidlegare var det ei god og rettferdig ordning som heitte «fraktutjamningstilskott». Det er òg avvikla. Vi ser gjerne at ein får fleirtal for å gjeninnføra eit slikt tilskott.

Så ynskjer vi å oppretta noko vi kallar distriktovervakingorgan, ein kan forkorta det til DSA, altså eit ESA, men som er plassert i Noreg og har Noreg og norsk distriktpolitikk i fokus, som tek vare på distriktas interesser, som sikrar at politiske myndigheiter legg til rette for ei positiv utvikling i distrikta og gjer dei rette vala, og som òg driv faktaopplysning overfor ålmenta, for media og politikarane. Eg viser til ein fyldig merknad om akkurat det.

Vi ynskjer òg å innføra ein nærleiksgaranti for føde- og akutt-tenester. Vi veit at det ikkje er mogleg i vårt langstrakte land å sikra at ingen får meir enn to timars reisetid til føde- og akuttavdeling, men vi meiner det er rett å ha eit slikt mål, og at det må vera eit godt butilbod for dei gravide der dette ikkje er mogleg å oppnå – dette sett i forhold til den stadige fokuseringa på sentralisering av sjukehusenester som denne regjeringa medverkar til.

Vårt forslag om vernepause er eit forslag for å hindra gjengroing. Vi er gjerne med på andre kreative forslag for å sikra eit aktivt reiseliv, og då er kampen mot gjengroing viktig for landet vårt.

Så har det vore ein debatt her om eit regionalt folkevalt nivå. Senterpartiet meiner at det er ein svært god og haldbar argumentasjon for eit regionalt folkevalt nivå som tek avgjersler utover det som den enkelte kommunen, den enkelte generalistkommunen, skal ta hand om. Men for oss

er det då ein viktig føresetnad at vi avklarar oppgåver, ansvar og myndigheit, og at vi er villige til å overføra makt og myndigheit frå det statlege nivået og over på det regionale. Difor har vi sju konkrete punkt med kva for oppgåver vi meiner bør overførast. Vi ser ingen grunn til å hala ut ei slik avklaring i tid. Difor støttar vi eit forslag om prinsippavklaring i løpet av 2006.

Så til slutt. Eg var saksordførar i samband med den førre regionalmeldinga. Det er kvart fjerde år vi har ein slik prinsippdiskusjon. Eg må seia eg er overraska over eit parti som vi stod veldig tett saman med i mange merkna-

der og forslag, nemleg Kristeleg Folkeparti, og det skiftet som dei har føreteke. Dei kjem i dag til å ta avstand frå forslag som dei openbert til og med har i programmet sitt, men som dei ikkje kan støtta her.

Eg tek opp forslaga frå Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa har teke opp dei forslaga ho gjorde greie for.

Då tek me pause i forhandlingane, og set møtet igjen kl. 18.

Møtet slutt kl. 15.04.

Møte torsdag den 16. juni kl. 18

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 98)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 4

Innstilling fra kommunalkomiteen om regionalpolitikken (Innst. S. nr. 273 (2004-2005), jf. St.meld. nr. 25 (2004-2005))

May Britt Vihovde (V) [18:03:36]: Det er brei, grunnleggjande semje om distrikts- og regionalpolitikken i Noreg. Alle parti vil ta heile landet i bruk. Samstundes er det slik at få politikkområde har vore så prega av symbolpolitikk og symbolretorikk, godt blanda med historisk viktige konfliktlinjer i norsk politikk, mellom sentrum og periferi.

Venstre snakka for nokre år sidan om behovet for ein ærlegare distriktsdebatt. Det har Regjeringa bidrege til. Det gjer dessverre ikkje opposisjonen i den raude alliansen i same grad. Innstillinga er på ny full av honnørord og symbolmarkeringar utan reell substans, anna enn tradisjonelle økonomiske overbod på nokre tiltak.

Men det er kanskje nokre som hugsar regjeringa Stoltenberg, der finansministeren var representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen. Hugsar de kor høg renta var den gongen? Hugsar de korleis kronkursen truga industri og andre arbeidsplassar i distrikta? Hugsar de distriktsopprøret, og at Stoltenberg måtte reisa til Vadsø? Og hugsar de kor mange som møtte opp for å protestera?

Eg trur vi skal minna kvarandre om dette når representanten Schjøtt-Pedersen og dei andre i den raude opposisjonen prøver å skapa stor politisk avstand på dette feltet og framstå som distrikta si store redning.

Vi kan òg gjerne minnast sentrumsregjeringa, den i utgangspunktet mest distriktsvennlege regjeringa Noreg har hatt. Også då hende det at folk flytta på seg, og dei særskilde tiltaka som vi forsøkte, endra ikkje flyttestraumen på nokon fundamental måte.

Venstre vil ha ein god nasjonal politikk som legg forholda til rette for arbeidsplassar og velferd i alle delar av landet. Ein nøktern økonomisk politikk og kamp mot populistisk overbodspolitik er ein viktig del av dette.

Venstre vil ha ein god regionalpolitikk der fylkeskommunen har ei viktig rolle som utviklingsaktør med stor fri-dom til å nytta ressursane ut frå eigne vurderingar, ikkje sentralstyrt frå Oslo.

Vi vil ha ein god distriktpolitikk for dei særskilt utsette områda der ein treng spesielle verkemiddel for at verksemder og samfunn skal klara seg i framtida.

På alle desse områda leverer Regjeringa – i form av ein god, ærleg analyse og ein god politikk. Det hjelper ikkje med retorikk og lovnader om meir aktiv politikk og ei overdriven tru på at ulike fond skal vera ei Sareptas krukke utanfor normale budsjett og prioriteringar.

Distrikts- og regionalpolitikken kan ikkje primært sjåast som noko særskilt, som ein driv med på sida av og i tillegg til den øvrige, store politikken. Tvert om er det å ta heile landet i bruk ei oppgåve som må gjennomsyra all politikk, ikkje minst den økonomiske politikken, som er mest avgjerande for arbeidsplassar, husstandar og kommunar, uansett kor i landet dei er.

Velferd i kommunane og velferd gjennom privat økonomi og den sivile sektoren, næringspolitikken og korleis vi møter den globaliserte verkelegheita, er av stor betydning for busetjing i Noreg. Vi kan ikkje møta dette med motstraumpolitikk som ikkje tek innover seg den konkurransen norsk næringsliv møter. Utdannings- og forskingspolitikken, samferdslepolitikken, kulturpolitikken, fiskeri- og landbrukspolitikken, ja i røynda all politikk, må ha eit breitt, nasjonalt perspektiv, der landet er eitt og ressursane skal nyttast overalt.

Derfor er det ikkje i distrikta si interesse at ein gjer distriktpolitikk til noko særskilt og spesielt, og der ein dyrkar motsetningar mellom by og land. Byane har sine særskilde utfordringar, og det same har bygdene i ulike delar av landet. Men saman er dei Noreg, og ein samla del av den nasjonale politikken.

Då må vi ha lit til at vettet er jamt fordelt, og desentralisera og delegera makt og ansvar. Eg merkar meg den raude alliansen si understreking av staten si rolle – mot Regjeringa si tru på lokale avgjerder.

Det er mange av dei ulike områda eg kunne hatt lyst til å kommentera i mitt innlegg, men eg vil trekkja fram noko som eg ikkje ser er omtalt i komiteinnstillinga, ei heller i stortingsmeldinga. Det er mange som i dag ønskjer å flytta ut i distrikta, få seg ei stor tomt, driva kanskje med eigen matproduksjon – med andre ord leva det gode livet på bygda.

Regjeringa har ved endring av konsesjonslova, bl.a., og ved å gi kommunane større myndigheit sørgja for at småbruk som i dag ligg mørklagde, igjen kan få lys i vindaugo. Venstre ønskjer i tillegg å endra odelslova. Skal menneske som ønskjer å busetja seg i litt meir grisgrendte strøk, få moglegheita til det, må dei òg få moglegheit til å kjøpa seg ein eigedom som kanskje er litt større enn eitt mål.

Noreg går godt, talet på nyetableringar er rekordstort. Utfordringar er det alltid. Venstre trur ikkje på den totale harmonien og tilfredse samfunn, men i heile landet har ein no dei beste føresetnadene for å ha eit godt liv og skapa gode samfunn. Eg registrerer ikkje noko distriktsopprør i Noreg i dag. Støynivået i distriktsdebatten er lågt. Det tyder på at Regjeringa sin politikk verkar.

Vi treng ikkje såkalla ny politikk, som ikkje er så ny, men som er å gå tilbake til ein velprøvd politikk som slett ikkje verkar.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) (fra salen): President! Kan jeg få ordet for å rette en faktisk feil?

Presidenten: Karl Eirik Schjøtt-Pedersen får ordet til en åpenbar misforståelse – men da får han holde seg til misforståelsen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [18:08:58]: Jeg skal forsikre presidenten om at jeg skal holde meg til misforståelsen – det var to faktiske feil. Den ene er at stigningen i valutakursen skjedde en god stund etter at regjeringsskiftet fant sted. Som representanten Vihovde sikkert vil huske, skjedde regjeringsskiftet i oktober 2001. Den andre faktiske feilen knytter seg til det såkalte distriktsopprøret i Finnmark, som skyldtes en uro for nedleggelse av fylkeskommunen. Det har som kjent Arbeiderpartiet gått imot. – Dette i motsetning til en uro som det er større grunnlag for nå.

Presidenten: Som vanlig er presidenten av den oppfatning at dette ikke er det man ber om ordet til en åpenbar misforståelse for. Dette kunne representanten ha tatt under et annet innlegg, og det er misbruk av Stortingets forretningsorden og taletiden.

Steinar Bastesen (Kp) [18:09:51]: Kystpartiet er med på å videreutvikle attraktive og livskraftige lokalsamfunn gjennom et aktivt og konkurransedyktig næringsliv og likeverdige tjenestetilbud i hele landet, med sikte på å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og å utvikle lokalsamfunnene til å stå sterkere i et framtidig Norge, der det blir satset sterkere på distriktene. Med det mener vi at det må satses på å utvikle Norge. Vi i Kystpartiet vil ikke holde oss til handlingsregelen om å nytte en redusert avkastning av petroleumsfondet i landets økonomi.

Nå er det jo sånn at heller ingen av de andre partiene på Stortinget holder seg til denne regelen. Alle partiene har inne et overforbruk på flere titalls – ja nærmere 100 – milliarder kroner av petroleumsfondet. Vi sier klart fra at vi vil ha en slik ekspansiv politikk, mens de andre partiene bruker pengene og likevel fastholder at det må føres en stram økonomisk politikk.

Det viktigste for Kystpartiet er å bruke oljeformuen til å modernisere landet. Vi vil investere milliarder av kroner til å modernisere deler av industrien, til å modernisere marin sektor, til å modernisere og utbygge infrastrukturen, til forskning i samarbeid med industriselskaper, til utbygging og modernisering av helsevesenet, der vi vel å merke også vil opprettholde lokalsykehusene.

Denne politikken blir avfeid av Regjeringen. Ikke engang det rød-grønne alternativet vil gå inn for en så aktiv økonomisk politikk som Kystpartiet. De begrunner det med en rekke sosialøkonomiske teorier som har vist seg ikke å stemme. For hadde disse teoriene stemt, skulle vi allerede ha opplevd en samfunnsnedbrytende inflasjon og en svært svekket krone. Men det har ikke skjedd. Det betyr at Kystpartiets økonomiske politikk utmerket godt kan la seg realisere. Hvorfor vil ikke Regjeringen og det rød-grønne alternativet satse på Norge, sånn som vi i Kystpartiet vil?

Petroleumsfondet blir i dag nærmest forvaltet etter bankenes, forsikringsselskapenes og utenlandske investorer ønske. Jeg har en følelse av at vi politikere har frasagt oss ansvaret for å benytte oljepengene til å satse på fedre-

landet. Ikke bare jeg, men også norske investorer ser med stor skepsis på vår bruk av petroleumsfondet.

Se på petroleumsfondet. Dette er et av verdens aller største fond. Men her skal man bare putte pengene inn i utenlandske selskaper. Hva betyr det? Vi putter pengene rett inn i konkurrentene våre. Har folk virkelig tatt det innover seg? Det spør skipsreder Fred. Olsen om i et intervju med Økonomisk Rapport. Han gjentar sin kritikk av statens spareiver. Formålet med petroleumsfondet er jo å opparbeide en sparekasse for framtiden uten å øke inflasjonen. Da burde jo også den private sfæren få adgang til det samme, uten å betale skatt på disse midlene investert i norskkontrollerte selskaper. Det er helt forferdelig. Vi burde heller legge opp politikken slik at det ble rom for at norske selskaper kunne drive og vokse i Norge, sier Fred. Olsen. Han sier det samme som Kystpartiet har sagt i en årrekke.

Jeg vil hevde følgende: Hadde EU-politikerne styrt i Norge og hatt mindre midler enn det Norge har å rutte med, hadde Norge allerede hatt en ny og mer moderne infrastruktur, rett og slett for å fremme norsk næringsliv.

Hvordan svarer vi på disse utfordringene? Jo, vi lager bompenger, et bompengesystem som er svært fordyrende for norsk næringsliv. Dette er en politikk som er iscenesatt både av Regjeringen og av de rød-grønne – de grønne fordi de tror et fordyrende norsk næringsliv er et grønt alternativ.

Det har aldri vært en slik sammenheng. Det er alltid et lønnsomt næringsliv som har ført til nye, moderne og mer miljøvennlige løsninger. Ingen skal kunne si om California-økonomien at den er tilbakeholden. Men der har vi tenketanker, til og med, der har vi moderne løsninger, der har vi IT-næringsens Mekka.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [18:14:06]: Politikk handlar ofte om å bruke pengar. Alle politikarar deltek i eit kappløp om å løyve mest mogleg til flest moglege gode formål som skule, helse og eldreomsorg eller politi og samferdsel. Enkelte parti driv også og kappast om å gå inn for lågast moglege skattar. Også dette fører lett til auka pengebruk, fordi det private forbruket i så fall aukar. Å fortelje kva me vil bruke meir pengar på, anten det er trygg pensjon eller lågare bustadskatt, er ein viktig del av dei politiske partias oppgåve. Problemet er at me alle nesten alltid bruker meir tid og får meir merksemd når me snakkar om korleis me skal bruke meir, ikkje når me snakkar om korleis inntektene skal sikrast.

Dessverre er regionalpolitikk ikkje blant dei politiske tema som fengjer mest i store delar av landet. Slik bør det ikkje vere, og slik har det ikkje alltid vore. Arbeidarpartiet har tidlegare gått inn i valkampar med store plakatar der det stod: «Vi bygger landet», og det har vore bilete av gravemaskiner og kraftgater. Den tida verken bør eller vil kome tilbake, men meir merksemd om korleis me skal sikre verdiskapinga her i landet, er av stor betydning.

Derfor er regionalpolitikk noko av det viktigaste me jobbar med. Det krev at politikarane tør å vere aktive innafor dei avgrensingane i det internasjonale regelverket alle

land må leggje til grunn. Dette regelverket betyr ei anna rolle enn før, med mindre politisk styring og mindre statsstøtte.

Hadde EØS-avtala eksistert på 1950-talet, ville nok mange av våre store statlege selskap aldri blitt etablerte, og ESA hadde sikkert funne ein paragraf i EUs oljedirektiv som hadde gjort det umogleg å byggje opp Statoils og Hydros oljedivisjon på 1970-talet.

Me kan like det eller ei, men rammene for distrikts- og regionalpolitikken er heilt andre i dag enn tidlegare. Før kunne me gje statsstøtte til norske bedrifter, me kunne gje billigare straum, me kunne gå inn med løyvingar til bedrifter som sleit tungt, me kunne tildele oppdrag til norske bedrifter utan å tenkje på utanlandske konkurrentar. Den tida er over.

Men me har framleis «verktøy», og det må brukast. Jo sterkare og meir open den internasjonale konkurransen er, dess viktigare er det at me bruker dei verkemidla me har. Me må få til eit samspel mellom marknaden og det offentlege, mellom bedriftene og staten. Me må sjå moglegheter og vere kreative. Derfor må myndighetene delta aktivt i regional- og distriktsutviklinga, saman med regionar, kommunar og organisasjonar.

Regionalpolitikk handlar om svært mykje. Me ønskjer ein aktiv regionalpolitikk, at staten skal engasjere seg og ikkje berre lene seg tilbake og overlate mest mogleg til marknaden. Ser me stort på det, kan me seie at barnehaqepolitikk, skule- og utdanningspolitikk, likestillingspolitikk, ja all velferdspolitik er det same som ein god regionalpolitikk.

World Economic Forum har kåra dei nordiske velferdsstatane til dei beste landa for næringslivet. Det er ikkje tilfeldig. Trygge menneske er skapande menneske.

Det høyrst kjedeleg ut, men eg må starte med orda «orden i økonomien». Ein stabil kronekurs, låg inflasjon, låge renter og forsvarleg budsjettpolitikk er viktig for utviklinga i norske regionar. Me må styrkje både privat og offentleg forskning og innovasjon, for å sikre at me har bein å stå på også etter oljen. Kompetanse må vere ein drivande faktor i arbeidet for omstilling, fornying og nyetablering. Våre naturressursar er og skal framleis vere drivkrafta i verdiskapinga over heile landet. Innovasjon Noreg er eit viktig instrument, som må ha både pengar og rett kompetanse til å hjelpe næringslivet i distrikta når behovet er til stades i ein sårbar oppstartfase. Regjeringa og stortingsfleirtalet har dessverre bygd ned mange av desse verkemidla. Fleirtalet kuttar i budsjetta til Innovasjon Noreg ved kvart høve, og dei har heller ikkje prioritert forskning og utvikling godt nok.

Utbygde velferdsordningar og god fordelingspolitikk gjev god distriktspolitikk. Staten må ta ansvar for å sikre ein effektiv infrastruktur. Det må vere ein heilskapleg og effektiv samferdselspolitikk, med investering og nok til drift og vedlikehald av vegar. Me må sikre breiband til alle delar av landet, og me må sikre industrien nok energi til ein konkurransedyktig pris innafor EØS-regelverket. Me må vere villige til å ta gassen i bruk i Noreg, ikkje berre selje den til andre land. – Eg ser tida er ute, president, men eg kan godt halde fram!

Presidenten: Nei, det synes ikke presidenten!

Statsråd Erna Solberg [18:19:56]: Den meldingen om regionalpolitikk som Regjeringen har lagt frem, har definert to klare mål for regionalpolitikken. Det ene er å ta vare på hovedtrekkene i bosettingsmønsteret, konkretisert til balansen i bosetting mellom landsdelene i et 20-årsperspektiv, det andre er å utnytte verdiskapingspotensialene i alle deler av landet. Det er de to hovedmålene vi har. De to hovedmålene er der fordi det er det grunnleggende for om vi vil ha arbeidsplasser og lokalsamfunn som kommer til å fungere fremover.

Når vi har definert en regionalpolitikk, er det for å si at det er ulike strategier i ulike deler av landet som skal til for å utløse de forskjellige delene av våre verdiskapingspotensialer. Norge er fortsatt et land hvor hovedtyngden av vårt næringsliv kan føres tilbake igjen til ressurser som ikke først og fremst kan dyrkes gjennom aktiviteten i byene, men dreier seg om samspill.

Saksordføreren forsøker å gjøre det til et poeng at vi har kalt dette en melding om regionalpolitikk og ikke en melding om distrikts- og regionalpolitikk. Det har vi gjort for å understreke at dette ikke er en melding som bare dreier seg om de tradisjonelle områdene hvor det settes inn ekstra innsats og virkemidler. Regionalpolitikk dreier seg også om samspill og aktiviteten i alle deler av landet, om man er innenfor eller utenfor virkemiddelområdet. Men det står jo også klart i denne meldingen at det kreves en ekstra innsats i de områdene som har de største utfordringene av den mer tradisjonelle typen i distriktene, og som dreier seg om fraflytting og annet. Det krever en ekstra oppmerksomhet, men det krever også politikere som er villige til å være realistiske.

Og unnskyld meg, jeg synes det har vært mange voldsomme ord. Jeg synes at det er så mye retorikk i distrikts- og regionalpolitiske debatter at jeg skjønner faktisk ikke hvordan man klarer å si så mye som enkelte sier. Representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen har hvert år i alternative statsbudsjetter minsket innsatsen når det gjelder distrikts- og regionalpolitikken i forhold til det opprinnelige budsjettforslaget i 2001 – hvert eneste år har han prioritert noe annet mer enn distrikts- og regionalpolitikken i forhold til det han gjorde året før, selv om det alltid har vært litt mer enn det Regjeringen gjør. Det er alltid litt mer. Men det lille «mer» forsvarer ikke den typen ordbruk som Arbeiderpartiet bruker om distrikts- og regionalpolitikken.

Så er jeg grunnleggende enig i det Oppebøen Hansen sa: Det er forferdelig viktig å holde orden i økonomien. Det er forferdelig viktig for distriktspolitikken at man gjør det, for de mest sårbare bedriftene og de mest sårbare arbeidsplassene vi har i dette landet, er i konkurransesatt næringsliv. Det er først og fremst i Distrikts-Norge vi har store deler av dette, og det vet Finnmarkskysten utmerket godt. Men da er det ikke bare ansvarlig politikk og balanse i kronekursen som er viktig. Det er faktisk like viktig om man har røde tall eller går med overskudd. Og da er skatte- og avgiftslettelser meget viktig for Distrikts-Norge. For den økonomiske bæreevnen i deres bedrifter i kon-

kurransesatt næringsliv er avhengig av hvilket lønnspress vi har. Det er avhengig av hvilke kostnader og hvilke avgifter de skal betale. Og det er noe av det som har bidratt til at vi nå har optimisme i Distrikts-Norge. Særlig sier målingene at det for øyeblikket er en sterk optimisme i Nord-Norge. Det skyldes bl.a. at man har valgt ikke bare helheten, ikke bare det å ha balanse, men faktisk også å stimulere til dette gjennom skatte- og avgiftslettelser.

De utfordringene vi har i vårt land i et regional- og distriktpolitisk perspektiv, må møtes på flere måter. Den økonomiske politikken som bidrar til gode og stabile rammevilkår for næringslivet, er fundamentet. Uten det får vi mer og mer sentralisering. Og svaret er ikke en politikk man har forsøkt, som har gitt mer og mer sentralisering. Det er også viktig å ha en politikk for å fremme innovasjon og nyetablering som er tilpasset regionale variasjoner. På det området synes jeg at flere representanter har holdt gode innlegg i denne debatten til støtte for det som faktisk er Regjeringens politikk, det som ligger i meldingen, som vi følger opp med 22 mill. kr i satsing på innovasjon, med særskilte tiltak i innlandet og i Nord-Norge, i revidert nasjonalbudsjett.

Så har vi også sagt at det er viktig med en bred innsats for å møte omstillingsutfordringer i områder med ensidig næringsstruktur og små arbeidsmarkeder. Når omstillingene blir for store, må vi også på nasjonalt plan trå til med ekstraordinære tiltak. Men det er viktig at det ikke undergraver den ansvarsdelingen vi har foretatt, for fylkeskommunen har faktisk fått et ansvar for å følge opp de langsiktige omstillingsutfordringene.

Så skal vi ha en mer systematisk satsing på å utvikle attraktive mellomstore og små byregioner, for det er en av de viktige strategiene for å hindre at det blir enda mer sentralisering i Norge.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [18:25:25]: Statsråden, og Høyres leder, var bekymret for språkbruken. Jeg merker meg at da Regjeringen la fram sitt første budsjett, kalte Høyres nåværende sentralstyremedlem, Jens Petter Ekornes, kuttene i distriktpolitikken for en katastrofe.

Statsministeren la stor prestisje i oppnevningen av Distriktskommisjonen. To av Distriktskommisjonens bærende og enstemmige forslag var å gi distrikts- og regionalpolitikken større vekt i sektorpolitikken og å styrke de distriktpolitiske virkemidlene. Regjeringen sier et klart og entydig nei til begge deler. Er det ikke å holde folk for narr når Regjeringen gir kommisjonen, med representanter for alle politiske partier, stor tyngde i deres møte med samfunn og media, for deretter å se fullstendig bort fra deres enstemmige råd?

Statsråd Erna Solberg [18:26:36]: La meg da få lov å referere det som Distriktskommisjonens leder sa på høringen med kommunalkomiteen – jeg var ikke der, men jeg har hørt det, og jeg har ikke hørt det motsagt – at det er en god melding vi har lagt frem. Og når det gjelder det opplegget vi har i kommuneproposisjonen for arbeidet

med forvaltningsområdene, har en også lagt opp til en god prosess. Da går det ikke an å trekke Distriktskommisjonen frem og si at vi ikke følger opp, eller annet, når vi faktisk får kvittering fra lederen på at det er en god melding.

Det representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen underslår hver gang han snakker om Distriktskommisjonen, er at de har sagt akkurat det samme som oss: Det viktigste og mest fundamentale er hvilke rammebetingelser man har i forhold til stabil økonomisk utvikling, og i forhold til evnen til å opprettholde et vekstkraftig og levedyktig konkurransesatt næringsliv. Det er fundamentet. De begynner der, og så vil de ha mer. De vil ha mer, og det hører jeg også at representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen vil ha. Og det er helt riktig, vi utnytter ikke det handlingsrommet som finnes innenfor regelverket, men det finnes ikke ett parti i denne salen som har budsjettforslag som utnytter handlingsrommet. Det er snakk om noen millioner i forskjell, ikke milliarder.

Torbjørn Andersen (FrP) [18:28:03]: Jeg vil få vise til at Fremskrittspartiet har to forslag i innstillingen der vi ber om en endelig evaluering av fylkeskommunen og forslag til ny struktur. Vi vil også legge til grunn at det skal være to forvaltningsnivåer i Norge med direkte folkevalgt styring. Er ikke statsråden enig i at det nå snart er behov for en slik endelig evaluering av fylkeskommunen, og at det bør legges opp til to folkevalgte nivåer? Hva er statsrådens kommentar til at Fremskrittspartiet blir stående alene med sine forslag vedrørende dette, som jeg trodde var noe Høyre var helt enig i?

Statsråd Erna Solberg [18:28:58]: Regjeringen har ikke gjort seg opp en mening om hvor mange forvaltningsnivåer det skal være. Jeg personlig, og partiet Høyre, mener at det skal være to forvaltningsnivåer. Men det er ikke slik at det blir to forvaltningsnivåer ved å vedta det her i salen. Det som er det viktigste, er å gjøre den jobben som vi har sagt vi ønsker å gjøre frem til 2007. Så forstår jeg at flertallet ønsker større tempo i å utrede hva som er forutsetningene for de ulike alternativene – om man skal ha tre eller to forvaltningsnivåer, hvordan vi da skal organisere oppgavene og hvilke oppgaver det skal være.

Det er enkelt å ha konkludert akkurat på det, men der Fremskrittspartiet og Høyre sannsynligvis kommer til å skilles ad, er f.eks. i hvordan man skal fordele oppgavene. Vi ønsker flere oppgaver til kommunene, mens vi opplever at Fremskrittspartiets svar ofte er at flere av disse oppgavene skal føres over til staten og inn i andre systemer som gir mindre styring. Da er vi ikke enige om hvordan oppgavefordelingen skal være, selv om vi er enige om resultatet, i form av to forvaltningsnivåer.

Karin Andersen (SV) [18:30:13]: Et av de store funnene fra Effektutvalget var at staten gikk foran i sentraliseringen. Det kommer av at man ikke tar distriktshensyn i sektorpolitikken, og at man heller ikke, sjøl fra Kommunaldepartementet, som skulle være samordningsdepartementet, har greid å aksle rollen som den som skal få statlig politikk til å henge sammen, der helhetsresultatet til slutt

skal være det som er det beste. Spørsmålet er: Erkjener statsråden at hennes regjerings politikk virker slik? Er det statsrådets vilje at det skal fortsette å være slik at den allmennelige sektorpolitikken skal sentralisere?

Og så: Fordelingen av forskningsinnsatsen i Norge er meget skeiv. Vi vet at f.eks. SkatteFUNN-ordningen trefrer noen bedrifter godt, men andre veldig dårlig. Kan statsråden være med på å endre ordningen, slik at den også treffer småbedrifter i utkantene?

Statsråd Erna Solberg [18:31:37]: I et samfunn som er i omstilling og endring, er det ganske viktig å være våken med hensyn til hvordan omstillingene og endringene skjer, slik at de ikke virker sentraliserende. Men det å si nei til at omstillingen og endringen skjer, vil som oftest aldri være noe bolverk mot det. Derfor er det en del ting som denne regjeringen har vært opptatt av. Vi har f.eks. vedtatt å flytte en rekke tilsyn ut i regionhovedstedene for å bidra til balansen mellom de forskjellige landsdelene, for å kompensere noe av den sentraliseringen av arbeidsplasser som skjer gjennom effektivisering, automatisering og modernisering.

Men jeg registrerer at landsmøtet til SV og landsmøtet til Arbeiderpartiet har sagt nei til å flytte ut flere arbeidsplasser. Det skal ikke denne regjeringen gjøre. Det er for øvrig et interessant punkt, i alle fall er det det i den tolkingen disse partiers Oslo-representanter har av sitt eget program. Og det er vel ikke slik at man har ett program i Oslo til valget, og ett program alle andre steder? Det interessante er jo at de som på papiret har det mest ambisiøse programmet når det gjelder utflytting, nemlig Senterpartiet, skal samarbeide med dem som for øyeblikket har minst ambisjoner på dette området.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [18:33:21]: På eitt punkt skal Regjeringa få støtte frå Senterpartiet. Det er i utlokalisering av arbeidsplassar.

Men eg vil tilbake til Distriktskommissjonen og deira anbefalingar, for ei anbefaling er desentralisering av betydeleg meir makt frå staten til folkevalt regionalt nivå. Det vart sagt at behovet for eit sterkare folkevalt regionalt nivå er godt utgreidd. Konklusjonane i dei ulike utgreiingane konvergerer mot ei styringsreform som inneber betydeleg desentralisering av makt. Tidlegare anbefalingar er ikkje følgde opp. Det er no behov for gjennomføringskraft. Det same vart jo sagt i mange høyringsutsegner til meldinga, m.a. f.eks. frå fylkesutvalet i Rogaland.

Kva er det som gjer at statsråden, som elles tek handlekraft til inntekt for seg i mange saker, driv bortimot trening av ei sak som det er brei dokumentasjon på at det er behov for?

Statsråd Erna Solberg [18:34:39]: Jeg blir faktisk litt opprørt, jeg, når kommunalkomiteens leder anklager meg for å trenere, når jeg følger en tidsplan som Stortinget sluttet seg til ved behandlingen av St.meld. nr. 19 for 2001-2002 den første våren under denne regjeringen. Da la vi frem det faktum at vi skulle evaluere de forsøkene og den oppgavedifferensieringen som var. Da flyttet Regje-

ringen på tidspunktet for å evaluere fylkeskommunen, fordi det var et sterkt ønske fra fylkesordførerne om å kunne bevise de nye forsøkene, og hva det skulle være, og at det ville være for tidlig å levere denne evalueringen. Det sluttet en enstemmig komite seg til. Da har jeg ikke trenert én eneste ting.

Jeg kan jo ikke flytte på en plan som Stortinget har godkjent, fordi om noen stortingsrepresentanter utenfor denne salen gir uttrykk for at de nå kunne tenkt seg noe annet. Jeg forholder meg til de signalene som et enstemmig storting har gitt meg. Jeg oppfatter det slik at det er det man skal gjøre når man er statsråd: å ha respekt for stortingsflertallets timeplaner. At fylkesordførerne har angret på det fordi de tror de nå har et bedre momentum, kan ikke endre på det faktum at Stortinget og jeg har hatt en dialog om dette, og jeg har fulgt det som det er blitt enighet om i den dialogen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [18:36:18]: Som en følge av ordbruken som statsråden var opptatt av, kan jeg kanskje få lov til å fortsette med Høyres ordfører i Balangen, som sa:

«Det regjeringen har gjort i distriktspolitikken er skremmende».

Jeg merker meg statsrådets omtale av Distriktskommissjonen. Jeg merker meg samtidig at Distriktskommissjonen hadde fire strategiske forslag. Det ene er det bred enighet om, politikk for endring. Det andre, som går på en større regional reform, har statsråden aktivt argumentert imot. Den har hun for så vidt skjøvet ut i tid. La det ligge, men de to andre strategisk bærende elementene er altså en sterkere vekt på distrikts- og regionalpolitiske hensyn og en sterkere bruk av distriktspolitiske virkemidler. Dersom statsråden mener at hun har fulgt opp på disse tre punktene, synes jeg det er interessant om statsråden kan bekrefte det fra Stortingets talerstol: Mener hun at vi skal legge sterkere vekt på det? Mener hun at vi skal styrke de distriktspolitiske virkemidlene? Hvis ikke, må det være lov til å si at da er det ikke stort av Distriktskommissjonens innstilling man finner i denne meldingen.

Statsråd Erna Solberg [18:37:36]: Dette gir meg anledning til å si at Jens Petter Ekornes er meget fornøyd med det som har skjedd etter de fire årene, siden han mente det var farlig at Innovasjon Norge ikke skulle få så mye penger.

Det går veldig bra i møbelindustrien på Sunnmøre for tiden. Det går faktisk veldig bra i hele Distrikts-Norge, fordi vi har ført en ansvarlig økonomisk politikk hvor ett av elementene er å holde offentlige utgifter nede, deriblant at vi høsten 2001 reduserte en del av de pengene som ble brukt over Innovasjon Norges budsjett. Så har vi målrettet noe av det. Vi øker de distriktspolitiske virkemidlene på noen områder. Vi har sagt at vi skal øke på næringshager, vi skal øke på inkubatorer, og vi skal innføre det nye konseptet «Center of Expertise» og bruke mer penger på det.

Jeg har lyst til å minne om at Arbeiderpartiets alternative budsjett på dette rammeområdet, ikke bare for dis-

triktspolitikken, men for innvandring, distriktspolitik og arbeidsmarkedspolitik, hadde 337 mill. kr mer enn Regjeringen. De hadde 337 mill. kr mer enn Regjeringen, som altså skulle dekke arbeidsmarkedspolitikken, innvandringsforslagene og distriktspolitikken, og det er mindre enn det kuttet var høsten 2001.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Reidar Sandal (A) [18:39:13]: Regjeringa legg i meldinga som vi no har til debatt, opp til at målet for distrikts- og regionalpolitikken skal endrast. Det skal skje ved at busetjingsmålet blir presisert til å vere vekst i folketallet i alle landsdelar dei neste 20 åra. Dette synspunktet er eg ueinig i. Hovudmålet må vere å halde oppe hovudtrekka i busetjingsmønsteret og å leggje til rette for likeverdige levekår over heile landet. Regjeringa sin politikk vil representere eit tilbakesteg. Etter mitt syn vil han dessutan vere ei opning for sterkare sentralisering. Eg vil nemne ein illustrasjon: Dersom nedgangen i folketallet blir stort i eitt eller fleire fylke i ein landsdel, kan Regjeringa sitt nye mål bli nådd ved at det skjer ein sterk vekst i ein kommune eller eit fåtal av kommunar. Dermed kan befolkningsutviklinga i landsdelen bli positiv. Denne strategien er Arbeidarpartiet ueinig i.

Regjeringa legg i stor grad opp til at regionalpolitikken skal vere av stimulerande karakter. Denne dimensjonen skal sjølvstendig spele ei sentral rolle. Men tradisjonelt har distrikts- og regionalpolitikken også hatt eit klart kompenserelement. Arbeidarpartiet meiner at det må leggast vekt på begge desse omsyna. Vi bør stimulere til utvikling og kompensere for ulemper som finst i distrikta.

Det finst klare forskjellar i levekår i landet vårt, men desse går ikkje mellom by og land. Det er ikkje dårlegare levekår i bygdesamfunn som er årsaka til at mange flyttar derifrå. Det er mangel på interessante arbeidsplassar som er hovudgrunnen til flyttinga. Det må vere ei oppgåve for styresmaktene å skape interesse for dei positive livskvalitetane i distrikta våre og det potensialet som finst innanfor næringslivet.

Det er no grundig dokumentert at tilskotta til næringsutvikling i distrikta er sterkt reduserte dei siste åra. Effekttualet slår dette ettertrykkelig fast. Denne negative utviklinga har skjedd trass i at verkemidla har positive effektar for næringsutviklinga i distrikta. Endringa i den statlege politikken på dette området får lite omtale i regionalmeldinga. I den grad saka blir kommentert, er Regjeringa klart defensiv. Ho uttaler m.a.: «Staten byggjer ikkje landet, men skal vere ein aktiv medspelar for å få utløyst vekstpotensial.»

Arbeidarpartiet er ueinig i denne vurderinga. Ein velferdsstat må definitivt ha som oppgåve å vere med på å bygge landet. Innsats på område som utdanning, forskning, helsestell og forvaltning viser til fulle at innsats er strengt nødvendig for å få til vekstkraft i ulike regionar. Arbeidarpartiet meiner det er ei svært viktig oppgåve for offentleg sektor å vere utviklingsaktør. På den måten kan det bli inspirert til auka innsats i dei ulike regionane. Det er ein offensiv politikk. Den må spele på det potensialet

som finst, og dei utfordringane som ein møter i dei forskjellige områda av landet.

Dersom vi skal lykkast i utforminga av politikken, må vi ha forståing for folks ulike ønske og behov. Dei kan variere mykje. Eg vil spesielt nemne den store utfordringa som enkelte område har med å rekruttere nok kvinner og ungdom. Skal ein lykkast i arbeidet med å motverke skeiv fordeling i befolkninga på dei nemnde områda, må det satsast målbevisst på å styrkje grunnlaget for utviklinga i den enkelte regionen. Det må skje ved å utvikle ressursane i området, ved å leggje til rette for nyskaping og næringsutvikling og ved å spele på den kompetansen som finst. Eg meiner at spesielle fordelar for den enkelte region har, må det leggast særleg vekt på. I somme område er utfordringane ekstraordinære. I desse områda må dei distriktpolitiske verkemidla styrkjast.

Av erfaring veit vi at det kan oppstå spesielle utfordringar i enkelte kommunar eller regionar på grunn av stort tap av arbeidsplassar. Spesielt kan nemnast problem som har meldt seg på einsidige industristader og i sterkt fiskeriavhengige samfunn. Arbeidarpartiet meiner det i slike situasjonar må setjast inn omstillingstiltak så raskt som mogleg, helst før nedbemanning tek til. I slike tilfelle kan det vere aktuelt å gi ein kommune særskilt omstillingsstat.

Regjeringa må vere villig til å tilføre ekstra midlar til fylkeskommunar for å førebygge problem i samfunn der næringsstrukturen blir sterkt endra. Innovasjon Norge må i slike tilfelle setje inn tiltak for omstilling, samfunnsutvikling og etablering av nye arbeidsplassar. Det må skje eit aktivt samarbeid mellom ulike aktørar i omstillingsprosessen, og det bør bli teke sjølvstendige initiativ frå staten si side i samråd med lokale og regionale styresmakter.

Peter Skovholt Gitmark (H) [18:44:37]: Regionalmeldinga er en av de sakene der de sosialistiske partier nok en gang framstår som et sosialistisk eksperiment. Man er enig på det overflatiske planet, om økt pengebruk, men når man kommer ned i sakens realiteter, er man stort sett uenig. Man er enig om at distriktene må ha mer. Man er enig om at det skal satses på storbyer. Man er enig om at det satses på småsamfunn, mer til vei, mer til næringsfond og mer til kommuneøkonomien. Hvis man tar summen av dette, er man stort sett ikke enig. Bare kommuneøkonomistyrkingen alene medfører mer penger enn våre totale skatteletter – hvis man legger Høyres program til grunn – pr. år i neste fireårsperiode.

Jeg etterlyser et svar fra Karl Eirik Schjøtt-Pedersen på følgende spørsmål: Hva ønsker representanten Schjøtt-Pedersen med det tredje forvaltningsnivå, med dagens fylkeskommuner som skal bli regioner? Ønskes det at høyskolene skal legges inn? Ønskes det at sykehus skal tilbakeføres? Jeg og Høyre ønsker det ikke. Vi ser at vi er best tjent med, både fra innbyggernes ståsted og fra samfunnets totale ståsted, at to nivåer velges. Jeg synes også det er pussig at Schjøtt-Pedersen har den sterke troen på regioner, kanskje spesielt i representantens eget hjemfylke, som da ville medføre at dagens fylkeshus i Vadsø blir

flyttet til Tromsø – takket være representanten Schjøtt-Pedersen. Vi i Høyre har derimot stor tro på kommunene. Økt kommunalt selvstyre betyr satsing på kommunene.

La meg så gå videre til SVs ønske om å grunnlovfeste det lokale selvstyret. Partiet gjør jo det stikk motsatte. SV er motstander av flere innlemminger av øremerkede tilskudd – de er til og med for nye. I spørsmål om plan- og arealsaker – og da snakker jeg spesielt om strandsonen – er partiet livredd for det lokale selvstyret. Partiet ønsker å innføre en 6-timersdag, som har en proveny på minimum 50 milliarder kr. Det vil medføre økt rente, hvis ikke det tas fra økte skatter, eller drastiske kutt på andre områder. Dette vil spesielt ramme kommunesektoren. Det vil gi dårligere tjenester, fordi man vil støvsuge arbeidsmarkedet for kompetent arbeidskraft, som igjen går ut over dem som trenger tjenestene mest. Slik jeg ser det, er det overhodet ikke behov for å grunnlovfeste det lokale selvstyret. SV trenger bare å gå bort fra noe av sin egen politikk.

Senterpartiet, derimot, ønsker som prinsipp at næringsnøytralitet må vike for bl.a. – og jeg siterer fra Nasjonen i dag – «marine og maritime næringer, energi, reiseliv, matproduksjon, trefordeling og IKT». Mitt spørsmål til Senterpartiet er: Hvilke næringer ønsker partiet ikke å satse på? Jeg oppfatter Senterpartiet som et parti som ønsker å satse på samtlige næringer. Det ønsker Høyre og denne regjeringen. Hvis man satser på samtlige næringer, er ikke det pr. definisjon å være næringsnøytral?

Vi ser at vi har optimisme tilbake i hele landet, uavhengig av om det er såkalte distriktskommuner, bykommuner eller andre kommuner. Det er nye arbeidsplasser som skapes, det er mer lønnsomme bedrifter, det er færre konkurser, det er flere gründere, og det er lavere ledighet. Dette kommer av stabilt gode rammevilkår. Distriktene, som resten av landet, etterspør én ting – stabilt gode rammevilkår. Vi er på riktig vei. Vi ser at skatte- og avgiftspolitikken vår virker. Vi ser et historisk lavt rentenivå takket være bl.a. Regjeringens økonomiske politikk. Vi ser at vi nå har en mer konkurransedyktig kronekurs, samtidig som moderate lønnsoppgjør gjør det lettere for bedriftene å konkurrere.

Svaret her er enkelt: Vi trenger langt ifra en ny kurs. Norge trenger fortsatt framgang.

Torbjørn Andersen (FrP) [18:49:45]: I et geografisk sett langstrakt land som Norge, som er preget av en svært spredt bosettingsstruktur, ville det være politisk uansvarlig ikke å ha politiske ambisjoner om å tilrettelegge for livskraftige regioner og bærekraftige lokalsamfunn i de ulike deler av landet.

Norge er et land som er forholdsvis rikt på naturressurser. Disse naturgitte fortrinn som ressursgrunlaget gir, utgjør en viktig forutsetning for arbeidsplasser og bosetting flere steder i landet. Skal vi skape sterke regioner og grunnlag for næringsliv og bosetting over hele landet, er det en viktig premiss at det er grunnlag for lønnsom næringsvirksomhet som gir arbeidsplasser og verdiskaping.

Det overordnede perspektiv for å få til en vellykket regional utvikling vil for fremtiden ligge i en nasjonal, målbevisst satsing på utdanning, forskning og utvikling og en

så attraktiv stimulering av innovasjon og entreprenørskap som mulig.

Det er bred politisk enighet om at det bør tilrettelegges best mulig for bosetting og arbeidsplasser i flest mulig lokalsamfunn i vårt langstrakte land. Men folk må allikevel få flytte fritt dit de selv vil, for å realisere sin egen utdanning eller andre ting. En høy grad av mobilitet i befolkningen er viktig, og det er viktig med en nødvendig vilje blant folk til å flytte dit arbeidsplassene finnes. Jeg mener det er et «must» Norge som nasjon er helt avhengig av. Å oppnå regionale og distriktpolitiske målsettinger om bosetting og arbeidsplasser over hele landet vil som oftest være helt avhengig av at det finnes lokalt næringsgrunnlag som gir lønnsomhet og verdiskaping.

I tillegg er det en hovedutfordring at det skapes nye arbeidsplasser over hele landet, som er attraktive for en befolkning som har stadig høyere utdanning. Vi vet at sentraliseringstrenden og flyttemønsteret i betydelig grad kan forklares ut fra et generelt høyere utdanningsnivå i befolkningen. Folk flytter mer enn noen gang tidligere, fra de mer perifere deler av landet og inn til tettsteder og byer, fordi det er her de attraktive arbeidsplassene finnes, og fordi det i Utkant-Norge ofte er vanskelig å finne arbeidsplasser som er tilpasset et høyt utdanningsnivå i befolkningen.

I mange år har norske politikere brukt mye energi og betydelige økonomiske ressurser på å føre en svært ambisiøs distriktpolitikk. Alt fra landbrukspolitikken til inntektssystemet for kommunene har vært og er gjennomsyret av distriktpolitiske støtteordninger som skal få folk til å bo der de er født. Dette er i dag en helt håpløst utdatert politikk. Folk må få lov til å flytte fritt. Vi kan ikke lenger subsidiere ulønnsom landbruksdrift eller annet bare fordi den skal være en bærebjelke i distriktpolitikken. Man kan, på tross av mangeårig kolossal distriktpolitisk satsing, i dag konstatere at Norge bare i mindre grad har lyktes med de distriktpolitiske målsettinger. Folk har flyttet fra distriktene og inn til byene som aldri før. Måloppnåelsen har i liten grad stått i stil med de politiske ambisjoner og den store økonomiske innsatsen i norsk distriktpolitikk.

Flyttemønsteret og sentraliseringstrenden de siste 50 årene indikerer i seg selv klart at norsk distriktpolitikk har vært til dels mislykket. Den erkjennelsen av en feilslått satsing på norsk distriktpolitikk har ført til at den rendyrkede distriktpolitiske tenkingen nå er i ferd med å bli gradvis mer fortrent for en bredere, regionalpolitisk tenking. Jeg tror det er viktig å føre en politikk som har en vekstfilosofi som går ut på å ville styrke de regionale sentra og fylkeshovedstedene framfor å skulle opprettholde antall innbyggere på hvert nes eller i hvert dalføre, som tradisjonell norsk distriktpolitikk tidligere har basert seg på.

Framtiden vil vise at veksten fortsatt vil skje i byene og i de regionale sentra. Det er en naturlig utvikling. I stedet for å motarbeide den naturlige flytteprosessen i befolkningen og endringen i bosetningsmønsteret, som et moderne samfunn medfører, bør vi anse regional sentralisering som et gode og høy mobilitet i befolkningen som en styrke for det norske samfunn.

Eirin Faldet (A) [18:54:48]: Arbeiderpartiet vil at folk skal kunne bo i hele landet, og vil legge til rette for likeverdige levevilkår.

Arbeiderpartiet vil styrke demokratiet både lokalt og regionalt.

For fylkene Oppland og Hedmark savner vi en mer markert innlandsstrategi. Nord-Norge får sitt. Kysten får sitt, men innlandet har lite konkret å hente, utover tynne beskrivelser av landbrukets betydning. Innlandet, med fylkene Hedmark og Oppland, er et stort geografisk område, 23 ganger større enn Vestfold, jevnstort med Finnmark og ti ganger større enn Akershus. Vi bor mer spredt i de to fylkene enn i noe annet, og færre bor i tettsteder enn i noe annet fylke i landet.

Regjeringen har gjennom landbruks- og matminister Lars Sponheim lansert en egen innlandsstrategi, Innlandet 2010. Dette arbeidet er ledet av fylkesmann Sigbjørn Johnsen, med deltakelse fra de to fylkeskommunene og mange andre aktører fra privat og offentlig sektor. Innlandet 2010 tar tak i de utviklingstrekk som er beskrevet i de to fylkeskommunenes fylkesplaner, og strategiene er også sammenfallende med tiltak fra regionale utviklingsprogrammer i de to fylkene, i tillegg til flere enkeltprosjekter.

I Innlandet 2010 er det trukket fram seks områder som skal vektlegges spesielt: Industri, bioteknologi, bioenergi, reiseliv, kultur- og opplevelsesnæringer og informasjonssikkerhet. Det som mangler, er konkret oppfølging fra Regjeringen med å bevilge friske penger i tillegg til det som allerede er finansiert fra lokale og regionale aktører.

En svært viktig overordnet felles strategi for innlandet er å bidra til at høyskolene i innlandet kan kvalifisere seg til å bli et universitet. Vi savner stort en nasjonal strategi som støtter opp om dette felles løftet, mellom høyskolene, kommunesektoren og privat næringsliv. Kompetanse er viktig for framtidig arbeidsplassutvikling, og et universitet som bidrar med forskning på vitenskapelig nivå og undervisning på høyt nivå, er avgjørende for å sikre kompetansen i innlandet.

Innlandet har gjennom avlsorganisasjoner og Høgskolen i Hedmark et av landets fremste fagmiljøer innenfor landbruksbasert bioteknologi. Gjennom lokale og regionale strategier satses det på en videreutvikling av denne kompetansen, hvor det gjennom partnerskap mellom næringsliv, organisasjoner, kommuner og fylkeskommuner og høyskolene skal utvikles framtidsrettede arbeidsplasser. Det er et mål å etablere et Center of Expertise innen bioteknologi i Hamar.

Av helt konkrete prosjekter vil vi trekke fram arbeidet med å sikre en VM-runde i rally til innlandet i 2007. Arrangementet vil ha hovedbase i Hamar, men det vil være løyper i både Oppland og Hedmark. Regjeringen har sagt nei til å støtte arbeidet med søknaden økonomisk, men vi gir oss ikke.

En VM-runde i rally har en enorm mediedekning. TV-sendingene distribueres til 195 land, noe som vil bidra til å markedsføre denne regionen og landet på en svært god måte.

Næringshagesatsingen er meget viktig. Regionalmeldingen peker på at bedrifter i næringshagene har hatt øk-

ning i sysselsetting, og næringshagene har ført til økt lokalt engasjement for næringsutvikling i distriktene. Næringshagene har bidratt til å utvikle lokale næringsmiljøer som på sikt kan bidra til flere nyetableringer i distriktene. Jeg vil understreke at næringshagene har bidratt til å trygge etablerte bedrifter i områder med svakt næringsgrunnlag. Næringshagene har også bidratt til å etablere et attraktivt arbeidsmiljø for høyt utdannede kvinner i distriktene. Regjeringen følger opp i regionalmeldingen med nye næringshager. Det er jeg svært fornøyd med.

Jeg vil imidlertid understreke at det er viktig at det følges opp med penger, slik at nye næringshager ikke går på bekostning av dem som allerede er i drift.

Vi ser ut fra resultater i de første næringshagene at fem år har vært for kort tid til å være banebryter og bygger for prosjektet næringshager. Det har tatt tid å finne en form, men vi ser at resultatene kommer. Miljøene styrkes på sikt, og næringshagene er en suksess med et stort potensial for videre utvikling og vekst.

Per år har hver næringshage mottatt utviklingsmidler for at daglig leder kan være en ressurs for næringsutvikling og nyskaping lokalt. Det betyr altså at hver daglig leder etter fem år må kompensere utviklingsandelen i annet inntektsgivende arbeid. Det er viktig at næringshagene har forutsigbarhet i økonomien.

Helt til slutt vil jeg understreke hvor mye det betyr at vi har arbeidsplasser, velferd og attraktive lokalsamfunn som kan tilby en viss bredde og jobbmuligheter i hele landet.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Arne Sortevik (FrP) [19:00:13]: Først til noe av det som ikke er behandlet, nemlig fremtiden til fylkeskommunen. Det er dessverre ikke behandlet. Denne regionalmeldingen burde vært gravølet for fylkeskommunen. Når det ikke blir gravølet over fylkeskommunen, er det tydelig at hensynet til byråkratiet og forvaltningens bevarelse er overordnet hensynet til innbyggernes makt og innbyggernes innflytelse. To forvaltningsnivåer vil gi styrket lokaldemokrati og styrket innbyggermakt. Det er synd at Fremskrittspartiet blir stående alene om å ville foreta den avklaringen og oppryddingen her i dag. Det kan være grunn til å minne om at vi ikke har en befolkning på 40 millioner i dette landet. Vi er mye nærmere 4 millioner.

Så til noe som er behandlet, med utgangspunkt i at vi i Fremskrittspartiet selvfølgelig deler ønsket om å få til en god verdiskaping over hele landet. Det som er viktig for verdiskaping alle steder i alle regioner, både sentralt i regionene og perifert i regionene, er gode veier. I innstillingen omtales noe som kalles «reduere avstandshindre». Sagt litt mer folkelig og forståelig: Det vi trenger, er gode veier. Det som faktisk er den største utfordringen, er ikke å bygge nye veier, men faktisk å vedlikeholde de veiene vi har, med utgangspunkt i at svært mye av det transportar-

beidet som skjer innenfor vare- og tjenestesektoren, foregår på sekundærveinettet. Det er bl.a. på fylkeskommunenes nåværende ansvarsområde hvor etterslepet i veivedlikeholdet er over 9 milliarder kr. Det er så ufattelig stort at de forvaltningsenhetene vi skal slite med litt til, ikke har noen realistisk mulighet til å gjøre noe med dette problemet på en merkbar og tydelig måte. Det er slik at de som driver med verdiskaping i hverdagen, som kjører bil ute i periferien på det sekundære veinettet, møter veier hvor veikanten raser ut, hvor det ikke er plass til passering, hvor det ikke er mulig for et vogntog av moderne kvalitet å møte et annet vogntog, hvor det er dype furer i veien, hvor asfalten forsvinner, det er huller osv. Det er hverdagen for verdiskaperne som bruker sekundærveinettet. Her må det et løft til. Her må Regjeringen vise vilje til å løfte sammen med de som skaper verdier ute i regionene, og her trengs det solide midler for å gi mer verdiskaping. Her må man for en gangs skyld kanskje klare å se på tvers av sektorgrensene og skjønne at å bruke mer penger på å rus-te opp veiene faktisk er en investering for verdiskaping og ikke bare en utgift i ett årlig statsbudsjett.

Heidi Grande Røys (SV) [19:03:33]: Representanten Peter Skovholt Gitmark gjorde seg til kommentator og prøvde seg på ei slags oppsummering av SVs program, både stortingsprogram, revidert budsjett, kommuneproposisjon og det meste, ettersom eg forstod. Eg synest han løyste det på ein sær s dårleg måte. Eg anbefaler at Peter Skovholt Gitmark i sitt neste innlegg opplyser salen om kva som er Høgre sin regionalpolitikk, så kan vi konsentrere oss om kva som er SV sin.

Elles skulle eg, som Eirin Faldet, snakke mest om næringshagane. Det er spennande greier. Det er veldig moro når ein er rundt om i fylka og besøker næringshagar, for då treffer ein mykje spennande folk, folk som har teke høgare utdanning, og som tør å reise tilbake til distriktskommunen sin og satse på å byggje seg ein arbeidsplass, og til og med skape fleire arbeidsplassar. Det er veldig bra, og det treng vi. I eit distriktsfylke som Sogn og Fjordane, som slit med rekruttering, både med å få vår eigen ungdom heim og å få andre ungdommar til Sogn og Fjordane, med høgare utdanning i bagasjen, ser vi at næringshagane har vorte eit veldig viktig bidrag til det. Tidlegare i vår var statsråden i min heimkommune, Florø, og opna ein ny marin næringshage. Det er veldig spennande, og der skjer det mykje. Det er veldig bra at ein i regionalmeldinga omtaler næringshagane på den måten ein gjer, og at ein ønskjer å gå vidare og fortsetje med det.

Det det er usemje om i innstillinga, går på korleis ein vidare skal finansiere. Femårsregelen er ein einig om at ein skal ha. Men SV, Arbeidarpartiet og Senterpartiet har nokre betraktningar av om ein ikkje burde sjå på om ein burde forlengje den femårsperioden, med erfaring frå den perioden vi har bak oss, i eit fylke som f.eks. mitt, Sogn og Fjordane, som no har slite. Vi har jo eit veldig eksportretta næringsliv, og når det går dårleg og ein har nedgangskonjunkturar, slit òg resten av næringslivet. I dei næringshagane som no har halde på i tilnærma fem år, ser ein at ein har brukt veldig mykje av den tida omtrent på å

halde i gang aktiviteten og halde seg oppreist. Men det tek lenger tid enn fem år. Sjølv om det no begynner å gå oppover, og verfta våre får ordrar, som då sjølv sagt svingar over på resten av næringslivet, ser vi at fem år er ei veldig kort tid. I dei næringshagane er ein allereie i gang med det oppbyggjelege arbeidet. Folk er i gang, og det er innovasjon og kunnskap. Innovasjon Noreg kallar denne fasen for «blodbadet». Det tek nokre år før den ideen som grunderane har, eller den vidareutviklinga eller nyskapinga som bedrifta har, har vorte lønnsam. Det tek faktisk tid. Kanskje tek det litt meir tid i tynt befolka distriktsfylke enn i andre, og då bør vi tore å sjå om ikkje utvidinga av den femårsperioden nettopp er med på å underbyggje det som næringshagane er og skal vere.

Lena Jensen (SV) [19:06:56]: En ny region- og småsamfunnspolitikk er nødvendig. Muligheter for utvikling er skjevfordelt i landet vårt, og det må vi gripe fatt i. Det betyr en ny næringspolitikk, en ny sysselsettingspolitikk, mer satsing på utdanning og forskning og en ny samferdselspolitikk.

Vi har enorme muligheter, men også store utfordringer. Den største utfordringen vi står overfor, er miljøet. For noen måneder siden kom en internasjonal forskningsrapport som konkluderer med at det er alvorlige klimaendringer i Arktis. Isbjørnen spås små sjanser til å overleve. Klimaendringene er ikke bare en hypotese, men en realitet. En merker det fortest i nord. Rapporten konkluderer med at endringer vil komme fortere og sterkere dersom verden ikke greier å redusere sine CO₂-utslipp. Klimautfordringen må tas alvorlig.

Når enkelte skuer utover Nord-Norge, kan det se ut som at den eneste oppskriften for å få vekst i Nord-Norge er gass- og oljeproduksjon. Det er langt fra riktig. Det gir få arbeidsplasser og få ringvirkninger. Den gigantiske satsingen på petroleumsvirksomhet som et flertall i Stortinget går inn for, er kortsiktig. Den er forbundet med usikkerhet for miljøet. Den er en gambling med framtiden vår, en gambling med det sårbare miljøet i Barentshavet, som er verdens største matfat, som har et biologisk mangfold, og som er et enormt laboratorium for forskning. Å satse på åpning av Barentshavet for petroleumsvirksomhet nå er å gå med ryggen inn i framtiden.

Flere olje- og gasselskaper har innsett at olje og gass ikke er framtidens satsingsområde, både fordi reservene tømmes, og fordi klimatrusselen øker. Hvis ikke verdens regjeringer handler, styrer vi mot en katastrofe, advarer Shell-direktør, og toppsjefen i BP er helt enig.

I dag er det slik at det er en voksende produksjon av solstrøm, solvarme, vindkraft og bioenergi. Antall nye transportløsninger øker hvert år, med 20–35 pst. i året. Investeringene beløper seg til titalls milliarder kroner årlig. Det er bare en forsmak på veksten som kommer i framtiden. Det er her framtidens satsinger ligger. Dette er det poenget som vi er nødt til å gripe fatt i og satse på. Hvis vi satser på det nå, vil det gi et fortrinn som virkelig gjelder.

Alt nå jobbes det med det i Nord-Norge. Flere arbeidsplasser enn det som oljen vil bidra med, er det nå på Scan-

(Lena Jensen)

cem og Scan Wafer i Nordland – 300 arbeidsplasser. Det er enorme muligheter for fremtiden.

Vi må satse på de fortrinn vi har. Vi må satse på fiske-riene, som den fiskerinasjonen vi er. Vi må satse på turismen, på det fortrinnet vi har med den rene og fantastiske naturen. Den gir arbeidsplasser alt i dag og vil gi flere arbeidsplasser enn det olje og gass noensinne kommer til å gi.

Det man trenger nå, er konkrete politiske grep. Disse grepene har SV tatt.

Steinar Bastesen (Kp) [19:10:14]: De distriktpolitiske virkemidlene må styrkes. Vi vet fra tidligere erfaringer at man kan oppnå mye i distriktene ved å lage gunstige finansieringsregler, ved å satse på moderne industri og ved å legge opp til en gründerkultur. Slik ble den norske industrien utviklet.

Jeg forstår at Arbeiderpartiet vil legge opp til en satsing i Finnmark. Det vil også Kystpartiet. Men vår satsing går ikke ut på at man nærmest gir fra seg evigvarende kvoter av naturressurser, som fisken i havet, gratis til investorer.

Vi i Kystpartiet har ikke gitt opp, slik mye tyder på at talsmenn for Arbeiderpartiet og Regjeringen har gjort, når de gir bort de enorme ressursene i Finnmark i håp om å få aktivitet. Vi vet at fisken i havet er en evigvarende og sterk ressurs som vil bli stadig viktigere. Vi vet at en sterk satsing på bioteknologi i fiskerinæringen vil gi oss ekstremt verdifulle nye næringer. Vi vet at Finnmark vil bli et sentralt vekstområde i Norge. Vi vil satse på Nord-Norge, med alle de ressursene som finnes.

Kystpartiet vil endatil satse på å utvikle en ny og moderne industri, som filmindustrien, til en ny og sterk distriktsnæring. Vi har folkene. Vi har kapitalen. Den ligger i petroleumsfondet, noe som gjør at vi også kan satse på den nest raskest voksende industrien i verden, slik de gjør i Distrikts-Sverige, med egne filmbyer, og i Danmark.

Men Regjeringen og Arbeiderpartiet har havnet i EU-tåka. Derfor både vil og ønsker de å binde det norske folk og norsk næringsliv på hender og føtter ved å være lydø- re overfor ESA og med hensyn til EØS-reglene. Globaliseringen er blitt en ekstra trussel for Norge fordi vårt petroleumsfond blir brukt aktivt i denne prosessen, mens vi har politikere her hjemme som nekter det norske folk å delta i utviklingen av Norge, fordi de skal presse oss inn i et EU som ikke lenger engang de store EU-landene vil være med i utviklingen av. Det er den mest skremmende framtidsvisjonen som både Regjeringen og Arbeiderpartiet legger opp til.

Kystpartiet ønsker fortsatt å ha tre direkte folkevalgte nivåer. Vi ser kampanjen mot dagens fylkeskommuner som et forsøk på å redusere den folkevalgte deltakelsen i beslutningsprosessen og med det svekke demokratiet.

For øvrig er vi mot at Norge selges bit for bit.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [19:13:33]: Eg vil bidra til at statsråden ikkje held fram med å vera opprørd over alle dei punkta som ho har vorte opprørd over i dag.

Eg må seia litt meir om framdrifta med omsyn til 2007. Det er rett at det vedtaket som Stortinget har gjort i ei sak om det regionale folkevalde nivået, er 2007. Det er likevel slik at Distriktskommisjonen etterlyser gjennomføringskraft. Fleire fylkeskommunale folkevalde etterlyser framdrift. Eit fleirtal i kommunalkomiteen fremmar i dag forslag om ei prinsipiell avklåring i 2006, på vilkår av at overføringa av ansvar, makt og myndigheit frå det statlege nivået til det regionale nivået er avklåra. Det betyr at statsråden kunne ha fått fleirtal for ei raskare framdrift, om ho hadde vilja det. I staden ser det ut som, sett utanfrå, at det skjer lite når det gjeld avklåring av overføringa frå det statlege nivået til folkevald styring. Men det er mogleg at statsråden kan stadfesta at det skjer meir internt i departementet.

Så til Gitmarks spørsmål om Senterpartiet si prioritering. Ein av hovudforskjellane på Senterpartiet og Høgre er at Senterpartiet vil at staten skal vera ein aktiv medspelar for å forsterka dei områda der Noreg har fortrinn.

Eg skal ta to eksempel. Det eine er frå den lista som Gitmark heilt rett las opp – han treng ikkje bruka Natio- nen, for det står i innstillinga – og gjeld matproduksjon. Dersom Høgre og Senterpartiet hadde hatt samanfallande synspunkt, hadde det vore ei tydelegare norsk stemme i WTO for å sikra importvern. Då hadde budsjettnemnda sine tal blitt tekne meir på alvor, slik at inntektene i land- bruket hadde gått opp og ikkje ned.

Eit anna eksempel er IKT. Då hadde tilrettelegginga av breiband gått raskare, med ei framdrift som sikrar der marknaden ikkje når, til ein overkommeleg pris for alle. Det hadde altså vore ein annan statleg medverknad. Då hadde vi heller ikkje lege etter med omsyn til infrastruktur, slik som denne regjeringa gjer når det gjeld Nasjonal transportplan.

Så vil eg utfordra Høgre på eitt punkt. Eitt av mange virkemiddel som har fungert, er næringshagar. Kvifor kan ikkje Høgre bekrefte at næringshagane er komne for å bli, at staten framleis skal bidra?

Statsråd Erna Solberg [19:16:54]: I regionalmel- dingen går det frem at næringshager er et godt tiltak vi har tenkt å fortsette med. Næringshager skal vi videreutvikle, og vi har nettopp lagt inn penger i revidert nasjonalbud- sjett til flere. Spørsmålet er om vi skal følge det opplegget som ble etablert da næringshageprogrammet ble iverksatt, nemlig om det skal være fem år med statlig støtte i begyn- nelsen. Det har vi tenkt å fortsette med. Så har vi tenkt å bidra til å finansiere nettverksaktiviteter mellom nærings- hagene. Men forutsetningen var at de skulle være livskraftige etter fem år, at de skulle klare å finne en finansiering etter fem år. Og selv om jeg er enig i at det er mange gode sider ved næringshagene, klarte ikke evalueringen å iden- tifisere at det reelt sett var skapt nye arbeidsplasser på bakgrunn av næringshageetableringen.

Da er det kanskje viktig å si at vi skal fortsette med noe vi tror er et godt tiltak, gi dem litt mer tid, vi skal utvide til flere steder, men vi må kanskje ikke legge alle eggene våre der, vi må kanskje se at det er noen andre tiltak som også er viktige.

Så har jeg bare lyst til å si at jeg har vært forbauset over alle de store ordene fra representanten Schjøtt-Pedersen. Nå er det ikke uvant at ordene er større enn handlingen, men her blir det veldig stor forskjell, særlig når han anklager Regjeringen for at de reduksjonene som vi har gjort i de distriktpolitiske virkemidlene, er en katastrofe. Ja, vi erkjenner at vi har redusert her, fordi det er en del av det å skape en stabil og god økonomisk utvikling. Så vi har bidratt til at det nå er mer optimisme i hele landet. Men av nysgjerrighet, fordi jeg ikke husket det helt, har jeg nå fremskaffet Arbeiderpartiets alternative budsjett og sett på hva som faktisk ligger inne der til regional utvikling, som skulle være basisen for Karl Eirik Schjøtt-Pedersens store ord om at den distriktpolitikken som vi driver med, er feil. 43 mill. kr mer til regional utvikling ligger det der. Det betyr at nå mener representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen at det er mulig å kutte over 300 mill. kr mer enn det han mente skulle brukes på dette området da han var finansminister. Det er det som reelt sett ligger i deres alternative budsjett. Og jeg går ut fra at hvis han mener at det nå er mulig å kutte så drastisk fra 2001 til 2005 på regionale utviklingsmidler, er det fordi den regionalpolitikken som har vært ført de siste fire årene, er betydelig mer vellykket enn den som ble ført tidligere, slik at det nå er en bedre situasjon i Distrikts-Norge – siden man trenger mindre regionale utviklingsmidler i forhold til Arbeiderpartiets egne tidligere forslag.

Per Sandberg (FrP) [19:20:06]: Det har kommet fram i debatten at noen av dem som har hatt innlegg, er opprørt. Så har det kommet representanter som har påstått at noen er *for* opprørt, og noen har påstått at andre er *for* lite opprørt.

Jeg er ikke opprørt i det hele tatt, for den debatten vi har hatt her i dag, har vi hatt mange ganger før, og akkurat det samme er sagt – om att og om att. Og i særdeleshet må jeg si at jeg ikke er enig med statsråden i at Schjøtt-Pedersen bruker store ord. Det er tomme ord, for de er gjentatt av Arbeiderpartiet i det uendelige.

For det første vil jeg gjerne utfordre Schjøtt-Pedersen, for han er blitt ekspert i å kommentere hva Distriktskommisjonen har lagt til grunn for sine meninger. Jeg har vært medlem av Distriktskommisjonen. Jeg var også med da enstemmig distriktskommisjon sa at vi skulle styrke de distriktpolitiske virkemidlene. Men jeg vil ha meg fra bedt at representanten Schjøtt-Pedersen peker på hvilke distriktpolitiske virkemidler *jeg* vil bruke, i forhold til hvilke virkemidler *han* vil bruke. Det vil jeg gjerne få lov til å tolke selv. Og det er ikke slik at en går inn i en distriktskommisjon med det mandat å legge inn det enkelte partis programerklæring og ønsker. Det er klart og tydelig også lagt inn i Distriktskommisjonens innstilling.

Schjøtt-Pedersen pekte også på lokale fortrinn og regionale fortrinn. Ja, hvis Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV mener noe med å se på de regionale fortrinnene, tror jeg de bør ta noen runder med seg selv i forhold til det som har skjedd de siste 10–15 årene, der disse partiene har lagt lokk på mulighetene for regional og lokal utvikling, gjennom verneplaner, nasjonalparker osv., osv. Vi kan ta en li-

ten kommune i Nord-Trøndelag, Snåsa, som eksempel. Hvis en legger alle verneplanene oppå hverandre, er denne stakkars kommunen vernet snart 700 ganger. De har ikke mulighet til å se på noen lokale fortrinn. Det samme gjelder for øvrig hele Nord-Trøndelag. 80 pst. av Nord-Trøndelag er på en eller annen måte vernet eller fredet fra å ta i bruk de lokale fortrinnene. Det har Schjøtt-Pedersen stått sammen med de andre partiene om. Det er ikke mulig å ta i bruk de lokale og regionale fortrinnene med den politikken som føres fra venstresiden i norsk politikk – særlig ikke hvis de skal inn i et rød-grønt alternativ, der SV skal styrke miljøprofilen og verne og frede enda mer. Da blir i hvert fall trønderne, og jeg regner med resten av landet også, enda mer passive. Det samme kan sies om gass. Arbeiderpartiet har talt med to tunger i snart ti år nå: De vil ha gass, men sørger ikke for at det blir gass.

Jeg skal avslutte med det jeg innledet med: Denne debatten fører ingen steds hen, før man får et skikkelig alternativ der Fremskrittspartiet får skikkelig innflytelse på regionalpolitikken.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [19:23:39]: Jeg synes det er betryggende å høre at både statsråden og representanten Sandberg har hørt mine argumenter før. Jeg kan forsikre dem om at de kommer til å høre dem mange flere ganger også, fordi vi mener det vi mener om distriktpolitikken, og har en fast kurs. Vi mener at det bør føres en langt mer offensiv distriktpolitikk, og det kommer vi til å stå fast ved.

Jeg har ikke kritisert representanten Sandberg eller Fremskrittspartiet for at de ikke har utformet de distriktpolitiske virkemidlene på den måten som jeg måtte ønske. Selvsagt er det slik at man i de enkelte partier kan ha ulike meninger om det. Det jeg har påpekt, er at Regjeringen har invitert en bredt sammensatt distriktskommisjon til å komme med råd. Distriktskommisjonen, inklusiv Sandberg, har kommet med råd. Svaret til statsråden og Regjeringen er ikke at man skal velge en innretning av distriktpolitikken, det er at det nivået som er på distriktpolitikken, er tilstrekkelig. Det er noe ganske annet enn å ha ulike meninger om hvordan innretningen skal være.

Jeg registrerer at statsråden peker på Arbeiderpartiets alternative budsjetter. Ja, Arbeiderpartiet har en mer offensiv nærings- og sysselsettingspolitikk i sine budsjetter, og vi foretar årlig en avveining av hvilke tiltak som skal prioriteres. Nå har statsråden for så vidt brukt mesteparten av sitt engasjement her i dag til å henvise til en bevilgning på 22 mill. kr – tror jeg det var – i revidert nasjonalbudsjett, som den store massive satsingen på distrikt. Jeg går ut fra at det dobbelte ikke kan være helt ueffent.

Men det er allikevel ikke mitt poeng. Mitt poeng er at denne debatten viser veldig klare ulike veivalg når det gjelder hvor man ønsker å gå i distriktpolitikken. Regjeringen foretar en svekkelse av de distriktpolitiske virkemidlene slik de er gjennomført, mens Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ønsker en styrking.

Statsråden kom i skade for å si at jeg hadde uttalt at distriktpolitikken og kuttene var en katastrofe. Nei, jeg har faktisk ikke brukt så sterke ord. Det har derimot Høyres

sentralstyremedlem Jens Petter Ekornes. Det var han som brukte ordene at det var en katastrofe. Jeg har heller ikke brukt formuleringen at det denne regjeringen har gjort i distriktpolitikken, er skremmende. Jeg har faktisk heller ikke brukt så sterke ord. Det er faktisk Høyres ordfører i Ballangen som har gjort det. Jeg kan fortsette med at statssekretæren i Samferdselsdepartementet da disse kuttene var gjennomført, uttalte at statsbudsjettet har en «dårlig distriktsprofil, og dette må det gjøres noe med. Statsminister Bondevik kan ikke sitte ansvarlig for dette». Jeg registrerer det. Jeg er fullt ut enig i det han uttalte, men jeg har altså ikke brukt så sterke ord som Høyres senere sentralstyremedlem har.

Jeg registrerer at representanten Sandberg sier at denne debatten fører ingensteds hen. Jo, det gjør den. Den fører ikke til noen konklusjon som det kommer til å være noe flertall for, dessverre, fordi det er et flertall i Stortinget som ikke ønsker å føre en mer offensiv distriktpolitikk. Men den klargjør alternativene, og den klargjør at dersom man ønsker en mer offensiv distriktpolitikk, dersom man ønsker en mer offensiv politikk for å skape arbeidsplasser og velferd i distriktene, trenger man et annet flertall, og det flertallet er beredt til å utøve en annen distriktpolitikk.

Karin Andersen (SV) [19:26:57]: Først til Fremskrittspartiet og Høyre, som signaliserer sterkt at de ønsker en tonivåmodell i Norge, med store kommuner og staten. Ja, den som ikke skjønner at det blir et regionalt nivå, uansett hva man bestemmer for dette, er passe naiv. Poenget er da at det blir et statlig byråkrati og et embetsvelde som skal styre på regionnivå. Da registrerer jeg at disse partiene synes at det er greit. Jeg går ut fra at det ikke er noe parti her som ser for seg at man greier å lage så store kommuner i dette landet at man kan fri seg fra problemet.

Det er slik at landet er variert, og at det er behov for å kunne drive forskjellig politikk. Hvis man fikk større råderett over virkemidler i næringspolitikken, i kulturpolitikken, i samferdselspolitikken, i næringspolitikken og kanskje også i deler av utdanningspolitikken, hadde det vært mulig å ta regionale hensyn. De burde selvfølgelig tas politisk, av noen som velgerne har innflytelse på, og ikke av et statlig embetsverk man ikke har innflytelse på.

I SV tror vi det er bra at man har store og små kommuner, byer, distriktskommuner, stor og liten, fattig og rik, innenfor noen enheter der man må ta hensyn til hverandre. Det som er riktig i dag, er at det er en stor dynamisk utvikling i byene, og det er bra. Det er attraktivt å bo der og fint å være der. Men hvis de får lov til å kople seg fra distriktene og ikke behøver å ta hensyn til distriktene, men tvert imot bare ta hensyn til egne interesser, vil den dynamikken forsterkes, og vi vil få enda større problemer med å kunne ta i bruk ressursene i hele landet, som alle snakker om, og gi likeverdige levekår til alle – fordi dynamikken vil være slik.

Så til debatten om en storutflytting av nye statlige arbeidsplasser. Jeg kunne tenke meg å se statsråd Solbergs liste, hvis hun mener at hun har en slik liste til. SV sier at

vi gjerne vil ha arbeidsplasser ut av Oslo, nye arbeidsplasser bør flyttes ut av Oslo. Men hovedpoenget er at hvis man fører en sektorpolitikk som sentraliserer, skjer det en voldsom sentralisering av arbeidsplasser hele tiden, og så foretar man noen slike symbolutflyttinger, som om det skulle være en kraftfull distrikts- eller regionalpolitikk. Det er ikke riktig. Da man skulle flytte Arbeidsdirektoratet til Trondheim, begynte man en underliggende regionalisering av det, der man skulle samle Buskerud, Oppland, Hedmark, Akershus og Oslo i regionkontor i Oslo. Resultatet av de foreløpige drøftingene man hadde, var at Oslo-kontoret skulle bli større enn det var før, og man sentraliserte en masse arbeidsplasser som før lå ute i regionene. Det er slik det skjer hele tida. Jeg må si at SV ikke er spesielt imponert over en slik regional eller distriktpolitisk utflytting av arbeidsplasser.

Statsråd Erna Solberg [19:30:18]: Jeg er godt kjent med at det var mange som ikke var enig da vi gjorde de budsjettendringene høsten 2001, og at det var en del reaksjoner blant enkelte næringslivsledere i distriktene. Noen av dem var medlem av sentralstyret i Høyre. Men det interessante er jo at det er ikke det de sier nå, for nå har de sett hvordan vår distriktpolitikk virker for deres bedrifter. Nå har de sett hva det vi har gjort, har bidratt til. Jeg har konstatert at det har også Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Arbeiderpartiet, for nå har de et budsjettopplegg for inneværende år som inneholder et like stort kutt på regionale utviklingsmidler som det kuttet som denne regjeringen gjorde høsten 2001, i forhold til deres eget opplegg den høsten.

Problemet er at det er vanskelig å forholde seg til en politisk debatt hvor noen bruker ord som om de hadde milliarder, men når man så ser på hva de har, er det 43 mill. kr mer på en bevilgning som er omtrent på 1 milliard kr i utgangspunktet. Da er det hult å snakke om at vi ikke utnytter handlingsrommet, men at det ville Arbeiderpartiet ha gjort. For med de 43 mill. kr hadde man ikke kunnet utnytte noe særlig handlingsrom i det hele tatt. Da synes jeg faktisk at man burde hatt en annen og mer realistisk politisk debatt som hadde gagnet distriktene på en bedre måte. Og så synes jeg man burde ha innrømmet at summen av alt det man snakker om fra Arbeiderpartiets side, ikke holder i en ansvarlig økonomisk politikk. Hvis man systematisk går inn og ser på det alternative budsjettopplegget som Arbeiderpartiet har lagt frem, hvor man sier at man er ansvarlig og derfor har holdt omtrent den samme pengebruken som Regjeringen har gjort, finner man jo at man ikke klarer å prioritere alt det man snakker om i alle disse debattene.

På formiddagens møte klarte Arbeiderpartiet bare på sak nr. 3 å bruke opp omtrent en årsvirkning av økte skattelettelser i forhold til Høyres program, som det vanligvis skremmes med. Det var før man begynte å snakke om distriktpolitikken eller arbeidsmarkedspolitikken og alt det andre. De 3,4 milliardene som er forskjellen på dagens skattenivå og det som var i 2005, og som man har lovet ikke å heve, er jo spist opp fordi kontantstøtten nå skal vernes frem til 2008. Man har i revidert nasjonalbudsjett

skjønt at det ikke var så lurt å kutte på Steinerskolen, som bl.a. arbeiderpartilederen har gått på, på de katolske skolenene, osv.. Derfor har de ikke gjentatt det kuttet på 500 mill. kr som de hadde i budsjettet. Kuttene er borte, men selv med de kuttene fikk de ikke plass til det de snakker om i disse debattene. Det synes jeg faktisk er dobbeltkommunikasjon.

Presidenten: Per Sandberg har hatt ordet to ganger og får nå ordet til en kort merknad.

Per Sandberg (FrP) [19:33:23]: Takk, president. Da må jeg være rask.

Kort til Schjøtt-Pedersen og Arbeiderpartiet: Nei, Arbeiderpartiet har ikke noen argumenter. Representanten Schjøtt-Pedersen viser jo det, for det eneste han gjør fra talerstolen, er å sitere andres argumenter. Jeg etterlyser fortsatt hva det er Arbeiderpartiet ønsker med sine regioner, for det har ikke kommet noen konkrete argumenter fra Arbeiderpartiet.

Jeg registrerer også at representanten Schjøtt-Pedersen har slått fast at SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet nå har slått seg sammen og ønsker den samme regionalpolitikken. Det er interessant. Det skal vi følge med omhu.

Så til innretningen på distriktspolitikken: Det beste grepet vi kan gjøre for at distriktene skal få levelige vilkår, er å åpne for at de skal få utnytte de fortrinnene de har. Det innebærer en massiv satsing på infrastruktur, i særdeleshet satsing på vei, og det tredje er skatte- og avgiftslettelser. Disse tre momentene sammen er det som skal til for å løfte distriktene. Alle disse momentene er Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet imot, og da får vi ikke noen ny innretning på norsk distriktspolitikk.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [19:34:41]: Representanten Sandberg har åpenbart glemt at Arbeiderpartiet ved behandlingen av Nasjonal transportplan foreslo en vesentlig styrking av samferdselsvirkemidlene, og at Fremskrittspartiet – så langt jeg husker – stemte subsidiært for det.

Det som imidlertid gjorde at jeg grep ordet, var at statsråden gir inntrykk av at Arbeiderpartiet på grunn av at de ønsker å øke kommunesektorens frie inntekter, på en måte har brukt opp det man kan kalle handlingsrommet i den økonomiske politikken. Det er jo ikke riktig. Arbeiderpartiet har 3,5 milliarder kr mer til kommunesektoren enn Regjeringen i årets budsjett. Og Arbeiderpartiet har funnet rom for mange andre prioriteringer innenfor det budsjettet. Og så er det helt riktig at Arbeiderpartiet innenfor det budsjettet prioriterer både en styrking av kommunesektoren og en styrking av tiltak for å skape arbeid. Så er det en vurdering innenfor hvert enkelt budsjett hvor mye man skal styrke de ulike tiltakene som også har virkning i distriktene. Det er helt åpenbart at det å styrke kommuneøkonomien, har en klar virkning i distriktene, på samme måte som en del av de næringstiltakene som ligger der, har det.

Statsråden vet utmerket godt at det er en ganske annen sak å sitte i regjering og lage budsjett, enn det er for opposisjonen å gjøre det, i den forstand at det er mye vanskeligere å flytte på ting når man sitter i opposisjon, enn når man sitter og utformer budsjettet. Jeg kan forsikre statsråden om at oppfølgingen av Arbeiderpartiets ønske om en mer offensiv distriktspolitikk selvfølgelig vil skje i den utstrekning det blir rom for å gjøre det fra regjeringsposisjon. Men statsråden må slutte med å gi inntrykk av at ingen andre har økonomisk rom for å drive politikk. Selvsagt har man det! Man har for det første allerede innenfor dagens budsjett vist at man kan utnytte det rommet som er, til å foreta helt andre prioriteringer. Men da prioriterer man en bedre skole, da prioriterer man en bedre eldreomsorg, da prioriterer man mer innsats for arbeid og sysselsetting, både i sentrale strøk og i Distrikts-Norge. Men da lover vi heller ikke de samme skattelettelsene som denne regjeringen har gjort, og vi lover heller ikke de samme skattelettelsene som Høyre lover for den neste perioden. Da er det rikelig rom for å iverksette en del andre politiske tiltak. Det er det som illustrerer alternativene som står opp mot hverandre ved valget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 3047)

S a k n r . 5

Innstilling fra kommunalkomiteen om samtykke til godtakelse av vedtak om videreutvikling av Schengen-regelverket (direktiv 2002/90/EF om definisjon av hjelp til ulovlig innreise, transitt og opphold og rammebeslutning 2002/946/JIS om styrking av de strafferettslige rammer for å hindre hjelp til ulovlig innreise, transitt og opphold) (Innst. S. nr. 256 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 62 (2004-2005))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3048)

S a k n r . 6

Innstilling frå kommunalkomiteen om forslag frå stortingsrepresentantane Rune J. Skjælaaen, Magnhild Meltveit Kleppa og Eli Sollied Øveraas om styrkt finansiering av vidaregåande skular (Innst. S. nr. 257 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:58 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Reidar Sandal (A) [19:39:11] (ordførar for saka): Det er for tida ein sterk auke i søknadene om å opprette private vidaregåande skular. Utan tvil kan dette gjere det vanskelegare for fylkeskommunane å gi eit kvalitativt godt tilbod i dei offentlege skulane. Dette er bakgrunnen for at tre stortingsrepresentantar for Senterpartiet har fremma forslag om ei styrkt finansiering av vidaregåande opplæring.

Eigentleg har saka to ulike dimensjonar. Den eine er av finansiell karakter og handlar om å få i stand ei betre finansiering, slik at den fylkeskommunalt åtte og drivne delen av vidaregåande opplæring ikkje blir skadelidande. Den andre sida av saka er av utdanningspolitisk karakter og gjeld kva som skal vere lovgrunnlaget for godkjenning av søknader om å få starte private vidaregåande skular.

Komiteen har delt seg under behandlinga av saka. Det er, som vanleg, Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet som står bak innstillinga. Fleirtalet konstaterer at den finansieringa som eksisterer, er uakseptabel. Ho fører nemleg til større uttrekk enn det ein fylkeskommune sparer dersom private skular overtek ein del av elevane frå den offentlege skulen. Dessutan blir det poengtert at fylkeskommunane har ansvar for å oppfylle retten til vidaregåande opplæring og må av den grunn ha stor nok kapasitet for å kunne møte elevane sine ulike val.

I kommuneproposisjonen for 2006 blir det gjort greie for at trekktsatsen for justering av inntektsramma blir redusert til 80 pst. av gjennomsnittskostnaden pr. elev. Det er ei forbetring i forhold til noverande praksis. Regjeringa skal dessutan vurdere om det bør bli innført fleire trekktsatsar. Dessutan blir det i proposisjonen peikt på at ei arbeidsgruppe skal vurdere moglege endringar i korreksjonsordninga.

Fleirtalet ønskjer at Regjeringa har høgt tempo under behandlinga av denne saka, fordi den er prinsipielt viktig, og fordi den har mykje å seie for den fylkeskommunale økonomien. På dette grunnlaget blir det fremma eit forslag om at det i statsbudsjettet for 2006 skal presenterast ein ny modell for uttrekk og korreksjonsordning for private skular.

Regjeringspartia er ueinige i dette, og står av den grunn ikkje bak det forslaget som komitefleirtalet fremmar. Framstegspartiet har ei heilt anna tilnærming i saka og foreslår at det blir innført ei stykkprisfinansiering i grunnskule og vidaregåande opplæring.

Det andre hovudspørsmålet som blir teke opp i saka, gjeld godkjenning av søknader om private vidaregåande skular. I vurderinga av dette spørsmålet finst det klare politiske skiljelinjer. Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at ifølgje lova skal private skular ikkje godkjennast dersom det fører til «vesentlege negative konsekvensar for vertsfylket». Fleirtalet i komiteen meiner at denne formuleringa er for svak. Det bør leggjast avgjerande vekt på synspunkta til fylkeskommunane. Dersom konsekvensen av privat skuledrift blir negativ for skulestrukturen eller opplæringstilbodet i den aktuelle fylkeskommunen, bør godkjenning ikkje bli gitt.

Etter gjeldande lov har fylkeskommunen som skuleeigar ansvaret for den vidaregåande opplæringa i sitt geo-

grafiske område. Det blir umogleg for fylkeskommunen å forvalte ansvaret for opplæringa dersom ein ikkje har reell påverknad på godkjenninga av nye og konkurrerande tilbod.

Fleirtalet foreslår på dette grunnlaget at Regjeringa fremmar forslag om lovendring. Godkjenning av private vidaregåande skular skal vere avhengig av at den aktuelle fylkeskommunen gir si tilslutning til etableringa. Kravet bør skjerpast i forhold til gjeldande lov, meiner fleirtalet i komiteen. Regjeringspartia og Framstegspartiet avviser det nemnde forslaget.

Eg skulle gjerne sett at innstillinga frå kommunalkomiteen hadde fått tilslutning i Stortinget i kveld, men eg innser at resultatet kan bli annleis.

Peter Skovholt Gitmark (H) [19:43:58]: Den nye loven om frittstående skoler som Regjeringen har fått gjennomslag for, gjør at man ikke lenger trenger å representere et alternativt pedagogisk eller religiøst opplegg for å få lov til å starte opp og drive en skole. Der man tidligere måtte tilby elevene en alternativ religiøs eller pedagogisk skole, holder det i dag å tilby elevene en god skole. Dette har ført til økt mangfold i skolesektoren, det har ført til en positiv kamp om elevene, og det har gitt den enkelte elev mye større grad av valgfrihet.

Det er imidlertid helt riktig som forslagsstillerne sier, at flere fylker nå opplever en sterk økning i antall søknader om etablering av nye frittstående skoler. Det er også riktig at svært mange av disse skolene vil konkurrere med det eksisterende offentlige tilbudet. Det er nettopp den økte konkurransen og det økte mangfoldet mellom skolene som er selve poenget med den nye friskoleloven. Der hvor elevene tidligere bare hadde én skole å velge, har de nå kanskje to. Der hvor skolene før ikke trengte å gjøre en innsats for å tiltrekke seg elever, er de i dag helt nødt til å skjerpe seg for å vinne elevenes gunst. Der hvor det tidligere i praksis bare var én linje og én fagretning å velge, er det i dag på mange steder et vidt spekter av ulike fag- og linjeretninger å velge mellom. Her ligger «i dag» fram i tid. Det er absolutt å håpe at «i dag» blir så raskt som mulig.

Forslagsstillerne uttrykker i sitt forslag en sterk bekymring for hvilke konsekvenser den økte graden av valgfrihet og mangfold for elevene vil kunne ha for de allerede eksisterende offentlige videregående skolene. Dette må være feil fokus å ha. Problemstillingen må ikke være om de offentlige skolene taper elever til fordel for de nye friskolene, men snarere om elevene kan være sikre på at den skolen de ønsker å gå på, også er en god skole som holder god kvalitet, og som er til det beste for dem. Hvorvidt skolen er en friskole eller en offentlig skole, må være fullstendig likegyldig. Dersom de offentlige videregående skolene taper elever til fordel for friskolene, må det ikke være friskolenes skyld, men snarere må de offentlige skolene innse at de har et tilbud elevene ikke ser som attraktivt nok.

Når det gjelder forslagsstillerens punkt 1, om å endre dagens modell for utregning av rammetilskuddet for økningen av elever på friskoler, har Regjeringen i kommu-

neproposisjonen for 2006 foreslått at trekksatsen for justering av inntektsrammen blir redusert til 80 pst. av gjennomsnittskostnaden pr. elev, slik at den samsvarer bedre med kommunesektorens innsparinger for elever i frittstående skoler.

Det er forholdsvis store forskjeller i kostnadene for de 15 ulike studieretningene. Dersom elevtallsveksten i vidaregåande friskoler i all hovudsak kommer på de billigste studieretningene, foreslår Regjeringen vidare at det innføres to eller flere trekksatser, slik at det blir symmetri mellom det staten trekker inn fra kommunene/fylkeskommunene, og kommunenes/fylkeskommunenes innsparinger ved at elevene går i statlige eller private skoler.

Korreksjonsordningen er en del av utgiftsutjevningen i inntektssystemet. I korreksjonsordningen omfordeler midler fra kommuner og fylkeskommuner med en stor andel elever i frittstående skoler og statlige skoler, til kommuner og fylkeskommuner med lavere andel elever i frittstående og statlige skoler.

Fylkeskommunen har etter opplæringsloven ansvar for å planlegge og bygge ut vidaregåande opplæring med hensyn til nasjonale mål. Samtidig lovfester friskoleloven retten til godkjenning og etablering av frittstående vidaregåande skoler, forutsatt at lovens vilkår er oppfylt. Regjeringen ser det som svært viktig at det er balanse mellom hensynet til fylkeskommunens overordnede ansvar etter opplæringsloven og hensynet til muligheten til å etablere frittstående vidaregåande skoler. Det ivaretas i dag ved at retten til godkjenning etter friskoleloven ikke gjelder dersom etablering av en frittstående vidaregåande skole vil medføre «vesentlige negative konsekvenser for ertsfylket».

Fylkeskommunens konkrete innflytelse på avgjørelser og søknader om godkjenning følger av friskolelovens krav om at ertsfylket alltid skal gis anledning til å uttale seg i forbindelse med slike søknader. Hva som må til for at vesentlighetskravet skal anses oppfylt, vil bero på en konkret vurdering.

Arne Sortevik (FrP) [19:49:18]: Dette er en omkamp om friskoleloven. Fremskrittspartiet ser ingen grunn til å ha den omkampen, derfor skal jeg være rimelig kort.

Det er selvfølgelig fullstendig uten sammenheng med virkeligheten at vi nå står foran en masseflukt og en masseforflytning av elever innenfor vidaregåande utdanning. Slik vil det ikke bli. Men det er stor interesse for de mange friskolene som har søkt om å få starte vidaregåande opplæring, og vi håper at direktoratet nå snart somler seg til å gi alle de elevene som venter på avklaring, en avklaring for sommeren setter inn.

Det som er avgjørende viktig, og som Fremskrittspartiet legger avgjørende vekt på, er å få konkurranse og mangfold i undervisningstilbudet. Med mangfold følger kvalitet i undervisningen. Vi legger altså avgjørende vekt på det som tjener elevene og foreldrene, mens det synes som om forslagstillerne legger avgjørende vekt på å beskytte en bestemt gruppe skoleeiere, altså de som har tilnærmet monopol i dag, og som blir utfordret av den nye

friskoleloven. Vi avviser flertallsinnstillingen fra komiteen, og vi vil avvise initiativet fra forslagsstillerne.

Hvis ærendet er å legge vekt på det som tjener elevene, bør man følge Fremskrittspartiets forslag, som jeg herved tar opp, et forslag som vil la pengene følge elevene. Da blir alle elevene likestilt, og vi verner om retten til valgfrihet, som etter Fremskrittspartiets syn er en viktig og en avgjørende rett å verne for elever og foreldre. Da vil alle elever være likestilt, og det vil være opp til de ulike skolelærerne, når de presenterer og driver sitt tilbud, å rekruttere interesserte elever til sitt skoletilbud. Det er å legge forholdene til rette for mangfold og kvalitet, og det er å likebehandle alle elever.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslag?

Arne Sortevik (FrP) [19:51:38]: Det gjorde jeg – i en innskutt bisetning.

Presidenten: Det var elegant – gjelder det både forslag nr. 1 og forslag nr. 2?

Arne Sortevik (FrP) [19:51:40]: Ja.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har tatt opp de forslagene det ble referert til.

Karin Andersen (SV) [19:52:00]: I denne saken går det en ideologisk skillelinje mellom venstresiden og høyresiden. Men jeg reagerer når representanter for Høyre forsøker å framstille som om det før man fikk en ny friskolelov, bare var én linje i den vidaregåande skolen, og der måtte liksom alle gå. Det er med skam å melde fullstendig feil. Det er mange linjer å velge mellom. Det skal være mange linjer å velge mellom. Og det er slik at det er fylkeskommunene som faktisk har ansvaret. Jeg merker meg at Fremskrittspartiet omtaler fylkeskommunen som en monopolist. Fylkeskommunene er altså blitt pålagt ansvaret for å sikre vidaregåande utdanning i full bredde til alle elever, både med fagopplæring og med allmenn studiekompetanse. Fylkeskommunene prøver etter søknaden fra elevene å legge til rette for dette over hele landet, og med så stor bredde i tilbudet som overhodet mulig.

Nå har vi sett en stor søkermasse fra de private vidaregåande skolene, og det er bekymringsfullt hvis de blir godkjent, for poenget er at fylkeskommunenes ansvar for å gi et tilbud til disse elevene forsvinner ikke om det blir godkjent en privat vidaregåande skole. Så i det øyeblikket den skolen finner ut at dette har man ikke tenkt å drive med lenger, ja, så sitter fylkeskommunene der med det ansvaret. Det har jo også vært sånn at fylkeskommunene har kapitalutgifter knyttet til infrastrukturen de har. Fylkeskommunene har utgifter knyttet til lærerlønninger. Fremdeles er det over 30 pst. av lærerne i vidaregåande skole som har en personlig ordning med uoppsigelige arbeidskontrakter. Dette er lærere som fylkeskommunene ikke kan få sagt opp sjøl om departementet skulle finne på å si ja til mange private vidaregåande skoler og det ikke er disse lærerne som får jobb i de skolene. Det betyr at man

sitter igjen med veldig store utgifter, og samtidig er man like forpliktet til å gi et bredt tilbud til de elevene som til enhver tid måtte søke en offentlig skole. Og for å kunne ivareta det ansvaret i sin helhet må man faktisk ha ansvaret for skolestrukturen. Det er det viktigste grepet man har. Fordi man ikke har ubegrensede ressurser til dette, må man husholdere med pengene slik at man greier å møte flest mulig av elevene i deres ønsker og tilby en kvalitet som er god.

Det er positivt at Regjeringen har erkjent at uttrekket fra fylkeskommunene slik det er i dag, er for høyt, jf. noen av de argumentene jeg brukte i sted. Det er bekymringsfullt at Regjeringen ikke ser at den som blir pålagt en slik omfattende oppgave som det er å skulle gi vidaregåande skole i full bredde til alle elever, ikke da også skal ha full myndighet over skolestrukturen, slik at man er i stand til å ivareta den oppgaven på en god måte.

Jeg skal også gjøre en liten visitt til det systemet som man bygger opp for skoler, for man har hatt mange lange pekefingerer overfor kommuner og fylkeskommuner fordi de ikke er effektive nok, og så henviser man da f.eks. til rasjonalisering av skolestrukturen som en alternativ måte å drive mer effektivt og rasjonelt på. Samtidig etablerer man altså et finansieringssystem for private skoler. Slik det er i dag, får man den private skolen godkjent bare alle fagplanene er i orden, alle delene i søknaden er i orden. Dermed vil man med statlig finansiering opprettholde en skolestruktur som Regjeringen mener er ineffektiv og altfor kostbar hvis det er fylkeskommunene eller kommunene som driver den, men så lenge det er statlige skoler, er det helt greit å opprettholde en ineffektiv og altfor kostnadskreven struktur.

Jeg hadde ønsket meg en regjering som hadde hatt som ambisjon å tilby de aller beste skolene gjennom det offentlige. Når Johan Bauer kommer med sine tilbud om gratis PC til alle elever, skoleturer, kontaktlærer, så skulle det offentlige har svart ja, dette er vår ambisjon med den offentlige skolen også, dette skal vi faktisk tilby elevene, for dette er bra. Men det sier denne regjeringen at de ikke har råd å tilby elevene i den offentlige skolen. Og det er da jeg konkluderer med at Regjeringen ønsker at det offentlige skal framstå som noe annenrangs og ikke å være i stand til å konkurrere med denne typen private tilbud.

Anita Apelthun Sæle (KrF) [19:57:11]: Det er sant det representanten Karin Andersen seier, at det går eit ideologisk skilje i friskolesaka. Men det undrar meg at dei er redde for at det skal verta for mange friskolar, for berre 1,9 pst. av grunnskoleelevane går i dag på friskolar, og berre 4 pst. av elevane i vidaregåande skolar går på friskolar. Det er ekstremt lite. Det er lite samanlikna med situasjonen i dei fleste landa i vår nærleik. Det er mindre enn i Sverige. Det viser at det må ha vore svært vanskeleg å oppretta slike skolar i dei mange åra med Arbeidarpartiet i regjeringskontora. Og Arbeidarpartiet har i regjering trenert friskolesøknader slik at sjølv Montessori-skolane hadde problem med å verta godkjende. Eg seier ikkje at det var i Reidar Sandal si tid som minister, men slik er det iallfall naturlegvis ikkje no.

- Vi har etter mitt syn bruk for fleire friskolar, fordi
- friskolane er eit positivt supplement til ein naturlegvis god offentlig skole
- friskolane viser at det går an å få eksellente resultat, faktisk med mindre midlar enn det den offentlege skolen har
- foreldreretten krev det, rett og slett
- menneskerettane føreset slike borgarrettar
- fleire friskolar på vidaregåande nivå kan hjelpe oss til å gje eit skikkeleg tilbud til dei store ungdomskulla som no treng slikt tilbod
- friskolane ikkje minst er eit alternativ som mange ynskjer og har bruk for

Eg har sjølv vore støtteperson for ei mor på leit etter ungdomsskole til sonen, som strevde med konsentrasjonsproblem og mobbing. Ein av friskolane i Bergens-området vart eit trygt og tilpassa tilbod, betre enn det offentlege i det heile kunne tilby. Eg er glad for at denne guten får eit godt tilbod, og det er det som er vitsen, det er eit tilbod tilpassa til han.

Naturlegvis burde vi som politikarar behandla alle barn i Noreg likt, iallfall tilnærma likt, og det er etter mitt syn urimeleg at barn som går på friskolar, får mindre støtte frå fellesskapet enn andre barn. Noko er gjort i siste periode, men målet er ikkje nådd.

Mange stader er tilskottet til friskolar nede i 60 pst. av det ein elev i ein offentlig skole får, på grunn av at kapitalkostnadene ikkje vert dekte fullt ut. Det er urimeleg. Friskolebarn skal også ha klasserom og pult. Eg vonar at Regjeringa i neste periode får gjennomført det som Semerklæringa hadde som målsetjing på dette området.

Regjeringa har foreslått å trekkja ut berre 80 pst. av totalkostnadene når ein elev forlèt offentlig skole til fordel for ein friskole. Det er faktisk forstandig. Det vert ikkje alltid billegare å driva ein skole eller ein klasse om ein elev vert borte.

Forslaget til vedtak I er dermed som å slå inn opne dører. Forslaget om å gje fylkesmannen omtrent vetorett mot nye og kanskje gamle friskolar er typisk A4-tenking. Fri-drom, rett til å vera annleis og foreldreretten vert underminert. Det undrar meg at Senterpartiet kan stå for dette.

I motsetnad til dei sosialistiske partia maktar Kristeleg Folkeparti å ha to tankar i hovudet på same tid. Vi arbeider for ein trygg, god og sterk offentlig skole, vi legg til rette for at friskolane skal få vekst og rom, og vi satsar på lærarane og på eit gedigent kunnskapsløft.

Eg anbefalar å stemma mot innstillinga og for forslag nr. 1.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Rune J. Skjælaen (Sp) [20:01:52]: Fylkeskommunene har etter opplæringsloven ansvaret for å planlegge og bygge ut vidaregåande opplæring. Regjeringens endring av privatskoleloven til en friskolelov har ført til et stort antall nye søknader om opprettelse av frittstående vidaregåande skoler. Mange av søknadene er innvilget, mot fylkenes anbefaling – bortsett fra Oslo.

Det er litt underlig å høre på representanten Apelthun Sæle, som snakker om ideologi i denne sammenheng, mens hennes egen fylkesordfører i Hordaland går sterkt imot disse frittstående skolene. Det handler ikke om ideologi i den forstand som representanten snakker om i denne sammenheng. Det handler om rettferdighet i forhold til finansiering av det – først og fremst det.

Fylkeskommunenes høringsuttalelser er klare på at etablering av nye frittstående skoler vil få negative konsekvenser for det offentlige tilbudet. Det er faktisk det som er begrunnelsen fra fylkeskommunene.

Begrepet «vesentlige negative konsekvensar for vertsfylket» er en grunn til ikke å godkjenne. Uttrekkssystemet, slik vi på en klar måte har beskrevet det i dokumentet, får negative konsekvenser, men tydeligvis ikke vesentlige negative konsekvenser, ifølge regjeringspartiene. Departementet mener tydeligvis heller ikke at det store antall søknader som er innvilget, vil få vesentlige negative konsekvenser, siden mange av dem er innvilget.

I forarbeidet til endringene i friskoleloven framgår det at dersom etableringen av en frittstående skole vil føre til en permanent og vesentlig mer kostnadskreven skole-drift for vertsfylket, gir det grunnlag for ikke å godkjenne søknaden, likeledes dersom etableringen fører til at fylkeskommunen ikke kan tilby enkelte opplæringstilbud. I praksis vil det være svært vanskelig for en fylkeskommune å kunne dokumentere alle effekter av en nyetablering, et forhold som for øvrig er godt beskrevet i det dokumentet vi behandler. I tillegg til at nyetablering av frittstående skoler vil føre til økt overkapasitet i fylkeskommunenes skolebygg, økte skysskostnader og trekk i rammetilskuddet, viser fylkeskommunene at de vil måtte bygge ned det fylkeskommunale tilbudet tilsvarende de nye plassene som etableres, alternativt at skolene får redusert bredden i det tilbudet de i dag har. I mange fylker vil det i praksis ramme dagens gode, desentraliserte tilbudsstruktur.

Det er jo interessant at både Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre her i Stortinget ikke deler den virkelighetsbeskrivelse som de samme partiene har lokalt.

Det er åpenbart at departementet har en svært høy terskel for å avslå en søknad. Så vidt jeg vet, er det ikke gitt avslag på en eneste søknad om etablering av friskole, selv om fylkeskommunenes uttalelser om negative konsekvenser er tydelige nok. Det må jo være et tankekors for regjeringspartiene med tanke på lokaldemokratiet at fylkeskommunenes uttalelser og varsku om framtidige negative konsekvenser så totalt blir ignorert, samtidig som de samme partier snakker om styrket lokaldemokrati.

Det er, slik fylkeskommunene påpeker, en reell fare for at en vekst i antall frittstående skoler vil medføre en reduksjon i det offentlige opplæringstilbudet. Det vil ramme flertallet av elevene, som vil få et både kvalitativt og kvantitativt dårligere tilbud. Det samsvarer jo dårlig med regjeringspartienes ord om økt valgfrihet.

Representanten Sortevik fra Fremskrittspartiet snakket om valgfriheten. Dersom fylkeskommunen må legge ned studieretninger ved distriktsskoler, reduserer det virkelig valgfriheten for de aller, aller fleste elevene, som da eventuelt må gå på en videregående skole et annet

sted. Så når vi snakker om valgfrihet, er det jammen viktig å ta høyde for at de aller fleste elevene skal få lov til å velge skole. Men når fylkeskommunen må redusere tilbudet, og kanskje fjerne linjer eller studieretninger, så reduserer man jo faktisk valgfriheten for svært mange elever.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Arne Sortevik (FrP) [20:06:44]: Her fikk vi omkampen demonstrert fra en av forslagsstillerne.

La meg minne om at denne forferdeligheten som forslagsstillerne beskriver og gjentar her fra talerstolen, har vårt nærmeste naboland, Sverige, levd godt med i over ti år. Der er det så vidt jeg vet, sosialdemokratisk styre. Jeg har ikke oppfattet at det har vært gjort noe forsøk på å endre den endringen i skolelovgivningen som kom i Sverige for ti år siden. Der er det fri etablering. Der er det en finansiering som følger eleven, og det er faktisk også tillatt for skoledrivere i det sosialdemokratiske Sverige å tjene penger på sin skolevirksomhet.

Jeg vil også minne om at elever som går i frittstående skoler, får med seg 85 pst. av driftsutgiftene i offentlig skole. Det er altså en grov forskjellsbehandling av elever som vi slett ikke vil være med på.

La meg også gjenta at det ikke er snakk om en massevandring. Det er igjen basert på erfaringer fra Sverige, der det store flertall, den alt overveiende del av elevene, faktisk fortsatt går i offentlig skole. Nå er prosenten i friskoler i Sverige noe høyere etter ti år enn det vi ser i Norge, og vi vil få en tilsvarende utvikling, men det vil altså ligge innenfor 5–7 pst. Så det er ingen stor masseforflytning, og heller ingen stor ulykke.

Når det er sagt, vil jeg understreke at Fremskrittspartiet selvfølgelig også er opptatt av å styrke kvaliteten i den offentlige skolen. Sammen med Regjeringen har vi vært med på løft for kompetanseutvikling blant lærere, vi har vært med på å løfte frem penger til utvikling og opprustning av skolebygg, og vi har vært med – det har jo de aller fleste partiene – på den innholdsmessige endringen i den offentlige skolen gjennom St.meld. nr. 30 for 2003-2004, som vi behandlet for nesten nøyaktig et år siden, den 17. juni i fjor. Så vi i Fremskrittspartiet satser også på den offentlige skolen, og er opptatt av at vi skal ha kvalitet i den offentlige skolen.

Med vår finansieringsmodell vil det også bli konkurranse de offentlige skolene imellom. Det mener vi vil bidra til utvikling av mangfold og utvikling av kvalitet. Velger vi Fremskrittspartiets finansieringsløsning, hvor pengene følger eleven, hvor eleven blir kunde – ja faktisk kunde, vi bruker det uttrykket – er det slik at skoledriverne, også når de er offentlige, må anstrenge seg for å skaffe seg elever, og eleven bør kunne velge fritt over hele landet. Det har vi også i flere sammenhenger foreslått, og vi kommer til å foreslå igjen at vi får et nasjonalt fritt skolevalg over hele landet, for alle elever. Slik kan det være når de har pengene med seg. Da vil det også være tilbud av god kvalitet å velge over hele landet.

Inge Lønning (H) [20:10:02]: Representanten Sortevik har åpenbart rett i at dette Dokument nr. 8-forslaget er en omkamp om en sak som er avgjort i denne stortingsperioden. Men det er et par innslag i denne omkampen som er egnet til å forundre.

På den ene siden har Arbeiderpartiet etter at friskoleloven ble vedtatt, lagt seg på den linje at man er tilhenger av den tidligere privatskoleloven, til forskjell fra den nye friskoleloven. Det er et helt nytt standpunkt fra Arbeiderpartiets side, for tidligere var man rabiat motstander av privatskoleloven. Men det er jo en ærlig sak å omvende seg.

I privatskoleloven ble det imidlertid i forrige stortingsperiode gjort den endring at man presiserte at fylkeskommunene eller primærkommunene ikke skal ha avgjørende innflytelse, men rett til å uttale seg. Den endringen ble riktignok vedtatt mot Arbeiderpartiets stemmer, men derimot med Senterpartiets stemmer. Og da må jeg si at det forbauser meg virkelig at man nå går inn for et vedtak som vil tillegge fylkeskommunene absolutt vetorett, «avgjerande innverknad». Det må bety at Senterpartiet i dag har det stikk motsatte standpunkt av det partiet hadde i forrige stortingsperiode.

Da må man undres om det er et ledd i Senterpartiets ideologiske hamskifte, og at det skyldes at man har flyttet fra den ene til den andre siden i norsk politikk, nemlig den som er tilhenger av mest mulig offentlig regulering og mest mulig offentlig styring av folks valg.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [20:12:23]: Representanten Lønning må følge usedvanlig dårlig med i det som skjer i Stortinget, dersom han ikke har registrert at Senterpartiet faktisk ønsker den gamle privatskoleloven tilbake igjen. Vi forsvarer den gamle privatskoleloven med foreldreretten. Det har vi gjort her i Stortinget nå i vår, faktisk flere ganger, også i spørretimen overfor statsministeren.

Foreldreretten mener vi er svært vesentlig. Men nå kommer det en annen lov, som ikke handler om foreldreretten i det hele tatt. Foreldreretten handler faktisk om at en skal kunne ha et skoletilbud til foreldre som av overbevisningsgrunner ikke kan sende barna sine til den offentlige skolen. Derfor ønsker vi privatskoleloven.

Men den loven som denne regjeringen har lagt til grunn, er faktisk en helt annen lov, der man kan opprette en skole som er helt identisk med den offentlige skolen, har identiske læreplaner, men drives av private. Et slikt skolesystem ønsker faktisk ikke Senterpartiet å støtte. Men vi står klart ideologisk på privatskoleloven og foreldreretten til å kunne sende barna til en privatskole fordi en av overbevisningsgrunner ikke kan sende dem til den offentlige skolen. Det står vi virkelig fast på.

Inge Lønning (H) [20:14:14]: Jeg har ikke uoverstigelige problemer med å følge med i de innstillinger som avgis av Stortingets komiteer, heller ikke den innstilling som ligger til grunn for behandlingen av denne sak.

Derimot har jeg følelsen av at representanten Skjælaaen har en veldig kort hukommelse. Det kan jo skyldes at det ikke var han som representerte Senterpartiet i fagko-

miteen, nemlig KUF-komiteen, i forrige periode, men en annen representant.

Men når det er slik at Senterpartiet er en varm tilhenger av privatskoleloven, går jeg ut fra at det betyr den privatskoleloven som Senterpartiet var med på å presisere så sent som i forrige stortingsperiode, nettopp for å avskjære den mulige forståelse at det er de lokale offentlige myndigheter som har vetorett når det gjelder etablering av private skoler.

Da gjenstår for meg det vanskelige spørsmål: Hvordan kan representanten Skjælaaen da hevde at man står på det samme standpunktet i dag, samtidig som man er medforlagsstiller til et forslag som nettopp vil tillegge de regionale og lokale skolemyndigheter vetorett, absolutt vetorett? Det går for meg å se til ikke i hop.

Presidenten: Representanten Rune J. Skjælaaen har hatt ordet to ganger tidlegare, og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [20:15:57]: Da vil jeg bare minne representanten Lønning om at dette er en annen lov. Friskoleloven er altså en annen lov enn privatskoleloven. Det utgjør faktisk den store forskjellen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [20:16:17] (leiar i komiteen): Avslutninga av denne debatten tok ein overraskande runde, noko som gjer at eg finn grunn til å ta ordet for å seia to ting.

For det fyrste er vi i Senterpartiet nøgde med at Regjeringa delvis har komme oss i møte allereie, fordi dei no foreslår eit lågare uttrekk frå fylkeskommunen enn dei har gjort før, og vi avventar ei vidare oppfølging av det. Vi hadde gjerne sett at vi hadde fått eit vedtak her i dag om at det skulle skje i samband med statsbudsjettet for 2006, for det hastar.

For det andre har eg lyst til å seia til representanten Inge Lønning: I dei fylkeskommunane som har ansvaret for eit desentralisert vidaregåande tilbod som tek i vare elevane der dei bur, og som òg tek i vare den foreldreretten som skal takast i vare, og som ligg i at foreldra skal ha moglegheit til å velja ein offentleg skule for barna sine, går det no føre seg store debattar om korleis dei skal stella seg til alle søknadene som gjeld friskular. I Rogaland er det t.d. slik at alle parti, med unntak av Framstegspartiet, har gitt klår melding om korleis dei ser på situasjonen slik han er, at dei kan risikera å måtta ta over friskular som dei eigentleg ikkje ynskjer. No drøftar dei ein alternativ strategi. Dei vil altså komma med eit mottrekk. Dei vil satsa på den offentlege skulen for å møta alle desse søknadene.

Eg ber representanten Lønning følgja med på dei debattane som skjer rundt omkring i fylka. Det kan vera at det dukkar opp ein liknande debatt internt i Høgre som den vi har hatt i dag på tvers av partia.

Presidenten: Representanten Inge Lønning har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Inge Lønning (H) [20:18:57]: Representanten Skjælaaen har selvfølgelig rett i at privatskoleloven er én lov og friskoleloven er en annen lov, selv om de regulerer de samme forhold, og selv om begge ble vedtatt av et flertall her i Stortinget. Men det kan jo ikke føre til at politiske partier skifter ut sine prinsipper, fordi det er to forskjellige lovtekster. Prinsippene er formodentlig de samme, i hvert fall forhåpentlig. At det er diskusjon i fylkeskommunene, ja bevares, selvfølgelig er det det. Men det er jo ikke det saken dreier seg om. Det man har fremsatt forslag om, er at fylkeskommunen skal ha det siste og avgjørende ordet, altså at fylkeskommunen faktisk skal kunne nekte enhver søker. Ideologisk sett er det, med respekt å melde, det stikk motsatte standpunkt av det Senterpartiet hadde så sent som for fire år siden.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [20:20:03]: Det er vel slik av nokon kvar må ta innover seg den utviklinga som skjer, og vurderer sine standpunkt i forhold til det. Vårt standpunkt når det gjeld friskulelova, vart avklårt i vinter, og det står fast. Så har vi sett korleis talet på ulike søknader har poppa opp, og har av omsyn til å ta i vare ein god og desentralisert skule i det enkelte fylket funne det nødvendig å fremma det forslaget som vi har sett fram i dag.

Så har eg heilt klårt oppfatta det slik at Høgre – kanskje ikkje Høgre, men i alle fall Kristeleg Folkeparti – må ha endra sine prinsipper. Eg har forstått det slik at Høgre òg har endra sine prinsipper no i denne perioden ved å endra privatskulelova, som altså galdt skular som innebar alternativ pedagogikk eller la vekt på livssyn, til den skulelova som i dag er vedteken, og der dei prinsippa som låg til grunn for den, er heilt annleis enn dei som låg til grunn for privatskulelova.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

(Votering, sjå side 3048)

S a k n r . 7

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås og Karin Andersen om å endre reglene for spesialistkvoten slik at det blir lettere for kvalifisert arbeidskraft å arbeidsinnvandre fra land utenfor EU-området (Innst. S. nr. 258 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:80 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske frå kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje blir gjeve høve til replikkar etter dei enkelte innlegg, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Kari Lise Holmberg (H) [20:22:57] (ordfører for saken): I Dokument nr. 8:80 for 2004-2005 foreslår stortingsrepresentantene Heikki Holmås og Karin Andersen å

endre reglene for spesialistkvoten slik at det blir lettere for kvalifisert arbeidskraft å arbeidsinnvandre fra land utenfor EØS-området.

Forslagsstillerne viser til at kvoten for spesialister og fagarbeidere fra land utenfor EØS-området er satt til 5 000 årlige arbeidsinnvandrere. Imidlertid har denne kvoten aldri blitt fylt opp, men hatt en gradvis nedgang i innvilgelse.

Ifølge forlagsstillerne gis det i Canada arbeidstillatelse til søkere basert på et kriteriesystem der alder, tilknytning, utdanning, praksis og språkkunnskaper vektlegges. Søkere med kompetanse fra bransjer med mangel på arbeidskraft prioriteres i behandlingsskøen. Det forutsettes at arbeidssøkerne kan dokumentere at de er i stand til å ta vare på seg selv økonomisk i en periode på seks måneder.

Forslagsstillerne ønsker å endre reglene ved innvilgelse av arbeidstillatelse til fagarbeidere og spesialister, slik at kvalifiserte arbeidsinnvandrere kan få arbeids- og oppholdstillatelse for å søke arbeid i Norge i en nærmere fastsett periode.

Det er et bredt flertall i komiteen som ikke støtter forslaget, men velger å vedlegge dokumentet protokollen. Senterpartiet står imidlertid sammen med SV og mener at spesialistbestemmelsene må gjøres mindre rigide. Fremskrittspartiet står sammen med Arbeiderpartiet og regjeringspartiene, men har sin egen merknad i saken. Jeg forutsetter at de ulike partiene selv redegjør for sine synspunkter.

Nå er det slik at departementet for tiden arbeider med den kommende odelstingsproposisjonen om ny utlendingslov. I forslaget til ny utlendingslov, NOU 2004:20, ble de kriterieordningene som forlagsstillerne peker på, både vurdert og omtalt uten at de ble anbefalt. Det er lite trolig at gjeldende regelverk alene er årsaken til nedgangen i antall søknader innenfor spesialistkvoten. Den økte tilgangen på arbeidskraft fra de nye EØS-landene har nok vel så stor betydning. Innenfor spesialistkvotområdet trenger nå ikke borgere fra de tidligere EØS-landene å søke arbeidstillatelse. Det sørger EU-regelverket for. Nedgangen i søknader har da også vært på hele 35 pst.

Utlendinger fra land utenfor EØS-området med spesialistkompetanse og arbeidsønske i Norge, kan få visum for å oppholde seg en periode i Norge for å søke arbeid. Dette skyldes den innførte ordningen med jobbsøkervisum. En regelendring skulle derfor etter Høyres mening ikke være nødvendig.

Forslagsstillerne henviser til Canada. Det kan være vel verdt å se til kanadiske ordninger, men forholdene i Norge og Canada er på en rekke områder så forskjellige at de ulike ordningene ikke umiddelbart er sammenlignbare. Den kanadiske ordningen er mer et system for å regulere arbeidsinnvandringen generelt sett.

I likhet med mange andre private lovforslag som blir fremmet i denne sal, er dette en sak som bør ses i en mer helhetlig sammenheng. For denne sakens vedkommende vil det være i forbindelse med den pågående gjennomgangen av odelstingsproposisjonen om ny utlendingslov. Det er ikke minst på denne bakgrunn at Høyre ønsker at dokumentet vedlegges protokollen.

Avslutningsvis vil jeg bare rette oppmerksomheten mot at SV i denne saken har lagt fram et forslag i salen i dag, forslag nr. 2, hvor det heter:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av au-pair-ordningen i Norge for å sikre at au-pairenes rettigheter ivaretas.»

Dette er et forslag og en sak som ikke har vært til vurdering i komiteen. Det er fremmet i salen i dag, og jeg synes rent prinsipielt at det ikke er måten å gå fram på. Det er ikke en god måte å føre politikk på, så Høyre kommer ikke til å støtte det forslaget.

Presidenten: Presidenten vil nemne at forslaget ikkje er formelt fremma enno.

Signe Øye (A) [20:27:37]: SV vil at det skal bli lettere for kvalifisert arbeidskraft utenfor EØS-området å få arbeidstillatelse her i landet, og fremmer forslag om å endre spesialistbestemmelsen for arbeidsinnvandrere. Arbeiderpartiet vil gå imot forslaget.

Vi er opptatt av at vi har en regulert innvandringspolitikk. Det gjelder også arbeidsinnvandring. Da vi sist satt i regjering, ble det gjort endringer i spesialistbestemmelsen, slik at det ble lettere å kunne søke og få arbeid her i landet. Forutsetningen for å bruke spesialistbestemmelsen var at slik arbeidskraft ikke fantes i Norge eller i EØS-området. Taket ble satt til 5 000 plasser. Men det har fra Arbeiderpartiets side aldri vært noe mål å nå full kvote hvert år. Om vi ikke når 5 000 pr. år fordi kravene fortsatt er for stramme eller om det er fordi Norge kanskje ikke er så attraktivt som vi ynder å framstille det, vites ikke. I SVs forslag blir det derfor også mye synsing.

Vår hensikt med å ha en slik regulering var og er at det ikke skal fortrenge arbeidskraft som allerede er her i landet. Jeg vil minne forslagsstillerne om at vi har nesten 100 000 ledige, at vi har altfor mange kvinner på deltid som ønsker heltid, og at arbeidsledigheten blant innvandrere her i landet er svært høy. Vi er spesielt opptatt av å gi disse gruppene et arbeid å leve av også.

Det er også slik at vi må være varsomme med ikke å bidra til at vi taper fattige land for verdifull arbeidskraft. Det kan hende vi trenger flere sykepleiere, men det gjør også de nye EU-landene som nå er midt i en oppbyggingsfase av sin velferd.

Arbeiderpartiet ser fram til behandlingen av ny utlendingslov der det blir mulig å se innvandringspolitikken i sammenheng, og ikke bare stykkevis og delt, slik vi nå holder på med.

Hvis SV tar opp sitt forslag nr. 2, vil Arbeiderpartiet støtte det.

Per Sandberg (FrP) [20:30:08]: Etter foregående innlegg fra representanten Øye hadde jeg kanskje ikke hatt noen grunn til å ta ordet, for jeg synes representanten Øye holdt et meget godt innlegg, som jeg stiller meg fullt og helt bak.

Men la meg i hvert fall stille noen spørsmål. Jeg leter etter agendaen og målsettingen til Sosialistisk Venstreparti i denne saken. Det er riktig, som representanten Øye si-

er, at det ikke er noen begrensninger i så måte så lenge vi ikke greier å fylle opp den kvoten som allerede er vedtatt. Jeg mener og tror, og kanskje håper også, at vi bør finne den kvalifiserte arbeidskraften som SV her etterlyser, først og fremst innenfor vårt eget lands grenser, men jeg nekter nærmest å tro at ikke den arbeidskraften finnes innenfor EØS-området, som det også er besluttet.

Det er derfor jeg stiller meg litt tvilende til agendaen til Sosialistisk Venstreparti – jeg skal være litt forsiktig med å påstå at det er noen agenda – men det virker for meg som om de skal bruke arbeidsinnvandring for å skjule innvandring i forhold til asyl- og flyktningpolitikken. For meg virker det sånn, men jeg regner med at representanten Holmås vil gi meg et tilsvarende svar på det i sitt innlegg.

Jeg finner også at Sosialistisk Venstreparti på en måte kolliderer med seg selv. På den ene siden gir de sterkt uttrykk for frykt for en stigende arbeidsledighet i Norge i tiden som kommer. Vi har stor arbeidsledighet. Vi har mange deltidsarbeidende som er kvalifisert for en større mengde arbeid. Derfor blir de på en måte i kollisjon med seg selv når de da skal ha økt arbeidsinnvandring som skal konkurrere med den arbeidskraften som allerede er ledig, helt eller delvis, i Norge.

Jeg skal gjerne ta en generell og bredere debatt om arbeidsinnvandring fra land utenfor EØS-området i forhold til norsk lov- og regelverk, hvis det er det Sosialistisk Venstreparti ønsker, men jeg tror ikke, hvis vi skal komme fram til noe konkret i en sånn generell debatt, at SV og Fremskrittspartiet ville falle ned på samme standpunkt. Hvis Fremskrittspartiet skulle gå i retning av å løse opp eller finne andre mulige former for arbeidsinnvandring til Norge, ville vi i større grad la næringslivet, eller de som da har behov for arbeidskraften, hente den inn, men i form av egne arbeidskontrakter i perioder hvor næringslivet eller også offentlig sektor måtte ha behov for arbeidskraft, uten at det offentlige i større grad skal ha ansvaret for de sosiale ordningene som måtte være knyttet til et slikt arbeidsforhold.

Heikki Holmås (SV) [20:33:54]: Vi har i dag en ekstremt restriktiv politikk i forhold til arbeidsinnvandring til Norge fra land utenfor EØS-området. Jeg må innrømme at da den nye regjeringen, eller det som nå er den gamle blå-gule regjeringen, som vi kaller den, trådte inn i kontorene og presenterte Sem-erklæringen, hadde jeg tro på at dette skulle endre seg. For under tittelen «Økt tilgang på arbeidskraft» står det i et punkt at en vil

«gjøre det enklere for personer fra land utenfor EØS-området å få arbeidstillatelse i Norge».

Jeg antar at målsettingen med dette var å øke antallet mennesker fra områdene utenfor EØS som ville komme til Norge for å jobbe. Men faktum er at i løpet av den perioden Regjeringen har sittet, har det kommet færre mennesker. Jeg ville tro at det var det motsatte av Regjeringens politikk.

Det er i en globalisert verden svært vanskelig for mennesker å komme til Norge for å studere, og ikke minst er det vanskelig å komme hit for å jobbe, med mindre man er inne på noen av disse midlertidige ordningene som heter au pair-ordning eller praktikantordning, eller som se-

songarbeider. Jeg mener at dette er et problem, fordi vi får en stadig mer globalisert verden, der mennesker knytter kontakter på kryss og tvers av grensene, og man gifter seg, man gifter seg ikke, og man finner kjæresten osv. Vi har i hvert fall en utveksling av mennesker, og jeg mener at det burde være enklere for mennesker utenfor EØS-området å komme til Norge.

Det er tre grunner til dette – tre helt forskjellige grunner. Den ene er at jeg mener at det bør finnes flere lovlige veier inn til Norge enn det det er i dag. Jeg mener at den lovlige muligheten for arbeidsinnvandring er for snever.

Den andre grunnen er den litt grunnleggende liberale holdningen om at når vi som nordmenn kan reise omtrent hvor vi vil i verden for å jobbe, så mener jeg i prinsippet at andre mennesker burde få lov til å gjøre det også.

Jeg er ikke for fri innvandring. Jeg mener at det for å ta vare på velferdsstaten er viktig å ha en regulert form for innvandring, og derfor synes jeg i og for seg at en kvote på 5 000 mennesker er et all right utgangspunkt.

Jeg må innrømme at jeg ble litt forelsket i Canada da jeg var der sammen med komiteen, rett og slett fordi det er et land som ser på seg selv som et land som ønsker innvandring, av forskjellige grunner. De ønsker et multikulturelt samfunn, og det er vel hovedgrunnen til at vi og Fremskrittspartiet vil være uenige på akkurat dette punktet. I tillegg har de lagt opp til å ha en balanse mellom innvandring av flyktninger og asylsøkere med rett til familie-gjenforening og arbeidsinnvandring, slik at de har forutsigbare måter å få til arbeidsinnvandring til Canada på.

Så vil jeg ta opp den hansen som Per Sandberg kastet til meg. Vi har 250 000 mennesker som er helt eller delvis arbeidsløse. Det er bare et par uker siden vi behandlet spørsmålet om pensjonsmeldingen, der hele Stortinget med unntak av SV gikk inn for en reform som skulle stramme inn på pensjonene nettopp fordi man så for seg at det kom til å bli så få arbeidende mennesker i Norge pr. pensjonist at man ikke kom til å klare seg. Jeg synes det er fornuftig å begynne forsiktig med å legge til rette for et system som faktisk gir en åpning for arbeidsinnvandring til Norge, så kan vi høste erfaringer fra dette. Hvis vi ønsker og ser behov for at vi trenger flere arbeidsinnvandrere til Norge i framtiden, mener jeg at det er lurt å få på plass et system allerede nå.

Norge er ikke så attraktivt for faglærte, høyt utdannede mennesker med praksis. Det er mange grunner til det. Vi har en hårreisende streng visumpolitikk, som gjør at det er vanskelig å få besøk av venner og familie. Vi har en slik politikk som gjør at vi ikke fullt ut anerkjenner utdannelse fra Asia. Vi gir ikke gratis norskopplæring til arbeidsinnvandrere. Vi har, som jeg påpeker, firkantete regler for arbeidsinnvandring. Dette er noe vi ønsker å gjøre noe med. Derfor fremmet vi dette forslaget. Jeg hører at vi skal ta det opp i en bredere debatt. I den forbindelse vil jeg gjerne få noen antydninger fra Erna Solberg om hvordan hun ser for seg at man har tenkt å følge opp Sem-erklæringen på dette punkt.

Til slutt skal jeg bare si at au pair-ordningen er en ordning jeg lenge har vært skeptisk til. Jeg har prøvd å få inn-syn i den gjennom kontakt med UDI og besøk der. Det er

kommet en hovedoppgave som har gått kvalitativt inn og intervjuet en del mennesker som er au pair. De har avdekket at det sannsynligvis skjer en god del uhumskheter. Derfor kunne jeg tenke meg en helhetlig gjennomgang av ordningen.

Jeg tar opp det forslaget som er omdelt i salen, og forslaget i innstillingen.

Presidenten: Representanten Heikki Holmås har teke opp dei forslaga han refererte til.

Ruth Stenersen (KrF) [20:39:38]: Det har i de senere årene vært en nedgang i innvilgelse av spesialistarbeidstillatelser. Forslagsstillerne ønsker at et nytt regelverk skal gi kompetent arbeidskraft mulighet til å komme til Norge for å søke arbeid for en fastsatt periode, slik EØS-borgerne kan i dag. Det vises til Canada, der et kriteriesystem brukes for å gi arbeidstillatelse.

For meg er det uklart hva slags endringer forslagstillerne ønsker i regelverket, men jeg vil understreke at det er viktig at det regelverket som allerede finnes, blir praktisert smidig og fleksibelt. I dag er det slik at borgere utenfor EØS-området kan få spesialist- eller fagarbeidertillatelse i Norge, forutsatt at innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS-området ikke fortrenses.

Arbeidsdirektoratet opplyser at det er god tilgang på så vel innenlandsk spesialistarbeidskraft som spesialistarbeidskraft fra EØS-området. Regelendring vil neppe føre til nevneverdig økning av kvalifisert arbeidskraft fra området utenfor EØS til Norge. Det er også innført en ordning med jobbsøker-visum, slik at man kan komme til Norge for å søke om arbeidstillatelse.

Utlendingslovutvalget har vurdert de kriterieordningene som forslagsstillerne legger til grunn. De har ikke kunnet anbefale dette nå. Kristelig Folkeparti mener derfor at dette spørsmålet må vurderes grundigere og mer helhetlig og tas med i odelstingsproposisjonen som departementet arbeider med, om revisjon av utlendingsloven. Vi anbefaler derfor at dokumentet vedlegges protokollen.

Når det gjelder det forslaget som Heikki Holmås la fram som er omdelt i salen, synes vi det blir vanskelig å ta stilling til et slikt forslag rett over bordet. Å ta stilling til og vedta det forslaget som er lagt fram i dag, synes Kristelig Folkeparti er vanskelig. Slik saksbehandling kan ikke vi ha.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [20:42:11] (leiar i komiteen): Eg skal berre ganske kort gjera greie for Senterpartiet sitt syn, som også går fram av innstillinga.

Vi ynskjer altså ei lemping i spesialistkvoten, slik at det kan verta lettare for kvalifisert arbeidskraft òg utanfor EØS-landa å søkja arbeid i Noreg. For oss inneber det at vi ynskjer ein smidigare praksis med omsyn til dagens reglar. Det er i dag veldig stor forskjell på moglegheitene til å få seg arbeid om ein er innanfor eller utanfor EØS-området. Etter vårt syn er ikkje det i strid med å gjera langt meir for at fleire av dei mange som i dag er utanfor arbeidslivet i Noreg, får høve til eit arbeid, ei heller å intensivera innsatsen for å motarbeida utstøytning frå arbeidslivet.

Tala er tydelege. Kvoten er altså 5 000. Det var 1 667 i 2002, 1 126 i 2003, 747 i 2004 som fekk ja på søknaden sin. Lat meg understreka at vi ikkje har noko ynske om å utvida kvoten. Vi har heller ikkje som mål å fylla kvoten, men vi har registrert nokre eksempel på arbeidsgivarar som har etterlyst forenklingar og liberalisering. Vi har òg eksempel på nokre arbeidstakarar som har møtt eit nei der dei trudde dei fekk eit ja. Vi vil understreka at norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelda.

Så er det fremma eit forslag om ein gjennomgang av au pair-ordninga. Senterpartiet var i si tid med på eit Dokument nr. 8-forslag som skulle gjera det lettare å nytta seg av denne ordninga. Vi synest nok at med dei eksempla som no er komne, er det nødvendig med ei evaluering. Det kan sjølvsagt skje utan at det vert gjort eit spesielt vedtak her i Stortinget. Det kan attpåtil tenkjast at statsråden allereie har planar om det. Men vi har i utgangspunktet, med bakgrunn i dei eksempla som er komne, med bakgrunn i den tida som ein no har hatt denne ordninga, og særleg den utvidinga som skjedde som følgje av eit Dokument nr. 8-forslag i Stortinget, tenkt å stemma for det forslaget.

Trine Skei Grande (V) [20:45:19]: Venstre har stor sympati for innhaldet i forslaget, men vi er enig med flertallet i at dette må ses på i en helhetlig sammenheng ut fra det som Regjeringa arbeider med. Som regjeringsparti har Venstre her en litt annen kanal enn Sosialistisk Venstreparti.

Venstre reiste spørsmål om økt arbeidsinnvandring, som det eneste partiet, under valgkampen i 2001. Sem-erklæringen satte saken på dagsordenen, og Kommunal- og regionaldepartementet la fram en høringsuttalelse høsten 2002. Med EU-utvidelsen og dermed utvidelsen av EØS har fokuset vært andre steder, og sjøl SV merker LO-presset om overgangsordninger og strengere grenser.

Vi har i dag en ordning med jobbsøkervisum. Denne ordningen kan vi sikkert markedsføre bedre og jobbe videre med, men den er der.

Det er positivt at Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti så tydelig sier at de forstår behovet, og ønsker flere velkommen. Etter Venstres syn er det åpenbart at verdiskaping og velferd er avhengig av økt arbeidsinnvandring. Vi får rett og slett ikke nok arbeidstakere i Norge på egen hånd i årene framover.

Venstre er enig med Sosialistisk Venstreparti når partiet understreker at arbeidsinnvandring vil utvide friheten for borgere i land utenfor EØS til å kunne reise og etablere seg i flere land i verden. Det er en grunnleggende liberal respekt for enkeltmenneskets frihet, i kontrast til Arbeiderpartiets gammeldagse påstand om at den enkelte skal underlegge seg forpliktelsen mot sitt eget land og dermed fratras sin reelle frihet til å søke lykken og en god framtid der de måtte kunne finne det.

Det er en illusjon at folk kan stenges inne i fattige land på denne måten. I praksis vil en slik begrunnelse bare føre til at andre land enn Norge velges av gode arbeidsfolk. Det er spesielt ironisk at det skjer i et land som da det var et av Europas fattigste, eksporterte 50 pst. av sin befolkning til Amerika, når vi ser på den velferden vi har i dag.

Det handler også om synet på immigrantbefolkningen vår. Hvis den eneste måten å komme inn til dette landet på, er gjennom asyl- og flyktningsinstituttet, får vi en type immigrantbefolkning som gjør at vi ikke tiltrekker oss dem som ganske enkelt kommer hit til landet fordi de har lyst til å skape en god framtid for seg og sin familie.

Nå er arbeidsledigheten på vei ned, men det er et litt skremmende bilde vi får tegnet fra Arbeiderpartiet her, som nærmest sier at hvis det kommer inn noen, så kommer de bare for å ta arbeidet fra andre. Det mener jeg er et litt tragisk syn på vekst.

Jeg tror at jeg har svaret på Per Sandbergs «hvorfor», som jeg egentlig syns er svaret på veldig mange av de ekstremiter mange Dokument nr. 8-forslagene SV har lagt fram i det siste. Det er tydelig at de er engstelige for at hvis de havner i regjering, er ikke dette noe som Arbeiderpartiet kommer til å kjempe sammen med dem om, så da er det vel like greit å prøve å få vedtatt mest mulig her i salen på forhånd, slik at man faktisk har stortingsflertallet bak seg når man skal begynne å forhandle med Arbeiderpartiet.

Statsråd Erna Solberg [20:48:57]: La meg bare få komme med noen korte merknader knyttet til både Dokument nr. 8-forslaget og det andre forslaget som er lagt ut.

Regjeringen orienterte Stortinget om arbeidet videre med arbeidsinnvandring og oppfølgingen av Sem-erklæringen i forbindelse med stortingsmeldingen om arbeidsmarkedet, som ble behandlet i fjor vår, og hvor det var et eget kapittel om arbeidsinnvandring. Der gav vi linjene for hvordan vi tenkte fremover, men gav også klar beskjed om at vi mente at når det gjelder ytterligere større reguleringsendringer for å gjøre det mer liberalt, skulle vi avvente og se virkningen av EØS-utvidelsen før vi tok stegene.

Jeg har lurt litt på hva man egentlig har tenkt på med dette forslaget. Én ting er at det er fascinerende å se til et annet land og se at de har et system, men på mange måter har jeg ikke skjønnet hvordan det stemmer med vårt system. For jeg kan ikke se at denne regelen er bedre – hvis ikke det er meningen at man skal få inn ufaglærte, men jeg oppfatter at de skal være såkalt kompetente.

Når det gjelder den kanadiske modellen, er det jo i og for seg stort sett høyt utdannede som kommer ved hjelp av den, men det er altså ikke en senkning av kravene som stilles. Da har vi faktisk et mye enklere system. Vi har et system med en kvote på 5 000. Så hvis man har fått seg en jobb i Norge, så prøves det ikke i arbeidsmarkedet. Man har adgang til å komme her. Og hvis det er slik at man ikke helt sikkert vet om man vil komme til Norge når man er i den kategorien, om man vil se Norge eller finne seg en arbeidsgiver, så har man mulighet til jobbsøkervisum. Da kan man komme til Norge i tre måneder og være jobbsøker. Når man har et slikt visum og man har funnet seg en jobb, kan man altså søke om arbeidstillatelse fra landet. Man må ikke reise hjem igjen, man kan søke herfra, og man kan få en midlertidig arbeidstillatelse i perioden inntil den permanente arbeidstillatelsen er ferdigbehandlet. Derfor er dette forslaget litt å sparke inn åpne dører, så jeg

vet ikke helt hva man i det hele tatt ville oppnådd ved at flere skulle komme.

Så vil jeg bare si når det gjelder hvordan vi jobber videre med spørsmålet om arbeidsinnvandring: Det er noen områder hvor vi nå jobber med å gjøre noe regelverk praktisk enklere. I januar hadde vi et møte med arbeidslivets parter. Vi inviterte både LO, NHO og andre for å diskutere en praktisk håndtering og et smidigere regelverk, og vi fikk noen eksempler som de hadde. Det var ikke så mange, men det var et par felt som vi så at det var mulig å jobbe videre med.

I tillegg hadde vi diskusjonen: Det er ikke kommet så mange utenfra EØS-området, og hva er det som skal til for at det kommer flere? Da stilte jeg spørsmålet til dem som er partene i arbeidslivet: Er det regelverket det er noen problemer med, eller er det mangelen på aktiv rekruttering? Og hvis vi skal ha mer aktiv rekruttering, hvem skal da gjøre det? Det var et enstemmig svar. Det var ikke regelverket i utgangspunktet som var det store problemet, det var sannsynligvis det at vi – hvis vi skal få flere til komme utenfra – etter hvert må tenke på en mer aktiv rekruttering. Det er noe helt annet enn å foreta regelverksendringer. Men så lenge vi ikke har fylt opp kvoten vår – og nå er det et ganske stort gap for å fylle opp kvoten, siden de andre kommer på EØS-tillatelse – så er det kanskje slik at hvis man prøver aktivt å finne noen, så er tiltakene for å få flere fra utenfor EØS-området ikke regelverksendringer, men faktisk å stille seg spørsmålet om landet skal ha en strategi, om enkelte bedrifter og foretak eller etater i offentlig regi skal ha en strategi for å rekruttere flere til landet. Det som gjør at jobbsøkerervisumsordningene o.l. i dag brukes i liten grad, er sannsynligvis mangel på kjennskap, det at Norge ikke er så kjent i mange andre land, og det kan godt tenkes at vi ikke er attraktive nok.

Det viktigste for meg er ikke spørsmålet om hvor mange som kommer, men at de som kommer, faktisk har en jobb. Og det har aldri vært slik at det som har stått i Semerklæringen, skulle måles på om det kom flere, i alle fall ikke i en situasjon hvor konjunktorene endret seg betydelig, og hvor man hadde økende arbeidsledighet.

For Høyres vedkommende har vi vært for en mer liberal arbeidsinnvandring, men det har alltid vært basert på at man skal ha en jobb når man er arbeidsinnvandrer, og det er klart at det tallet vil gå ned når konjunktorene er dårlige, og så vil det gå opp når det er trangt i arbeidsmarkedet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 7.

(Votering, sjå side 3049)

S a k n r . 8

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen og Ågot Valle om å utvide flyktningkvoten og øremerke en del for FN-flyktninger med familie i Norge (Innst. S. nr. 259 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:81 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske frå kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje blir gjeve høve til replikkar etter dei enkelte innlegg, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Kari Lise Holmberg (H) [20:55:00] (ordfører for saken): Ved inngangen til 2004 anslo FNs høyskissær for flyktninger at det var 9,7 millioner flyktninger i verden. UNHCR melder om stort behov for at land tar imot flere av flyktningene for gjenbosetting, og Stortinget vedtok under behandlingen av budsjettet for 2005 å øke kvoten med overføringsflyktninger til 1 000. Sosialistisk Venstreparti fremmet i den anledning forslag om å øke kvoten til 1 500 flyktninger.

Mange av dem som tidligere har kommet til Norge som flyktninger fra prioriterte områder og leirer, har nære slektninger som ikke har kommet med i forbindelse med UDIs uttak. Forslagsstillerne mener at flyktningkvoten gradvis må trappes opp fra dagens nivå på 1 000 årlig til 3 000 årlig i 2009. Forslagsstillerne mener også at det bør avsettes en andel av overføringsflyktningkvoten til UNHCR-erklærte flyktninger med slektninger i Norge. Med unntak av Fremskrittspartiet er alle partiene, inkludert SV selv, enige om at dokumentet vedlegges protokollen. Fremskrittspartiet bifaller ikke forslaget. De har et noe avvikende syn i mer restriktiv retning. Jeg regner med at de ulike partiene selv redegjør for sine standpunkter i saken.

Jeg synes det er grunn til å framheve at UNHCR har tilbakevending som hovedmål med all hjelp av flyktninger. I Høyre er vi enig i at retur til hjemlandet er hovedmålsettingen, og at det først og fremst er ønskelig å hjelpe flyktningene i deres opprinnelige land eller i nærområdene. Jeg er selvfølgelig innforstått med at det vil være et behov for hjelp til å gjenbosette en del overføringsflyktninger i tredjeland, og vi ser det derfor som nødvendig og riktig at Norge stiller opp og hjelper til med gjenbosetting for mennesker som av ulike grunner vil måtte flyttes til et tredjeland.

USA har stilt en større andel av sine årlige kvoter til UNHCRs disposisjon. USA har også planer om å øke flyktningkvoten i sin neste budsjettperiode.

Norge økte sin kvote av overføringsflyktninger fra 750 til 1 000 i budsjettet for 2005, og det totale antallet gjenbosettingsplasser i regi av FN vil være større i dag enn for et par år siden. Det viktige arbeidet med FN-flyktningenes gjenbosetting i tredjeland nødvendigvis gjør et grundig forarbeid av FN, eller UNHCR. Vi er kjent med at UNHCR tidligere hadde kapasitetsproblemer med saksbehandlingen, og er derfor enig i at Norge kan bistå med å bedre bemannings- og ressursituasjonen på dette området. Vi støtter også departementets arbeid med å få flere land til å tilby gjenbosetting og til å konsolidere situasjonen i de ferske gjenbosettingslandene.

En økning av kvoten for overføringsflyktninger vil kreve en styrking av budsjettet for bosetting og integre-

ring av flyktninger i Norge. Dette spørsmålet må avgjøres i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2006, ikke i dag i forbindelse med et privat lovforslag.

Når det gjelder spørsmålet om en andel av den totale kvoten for overføringsflyktninger skal avsettes til UNHCR-erklærte flyktninger med familie i Norge, vil jeg bare si at Norge allerede har et uttalt ønske om å holde flyktningfamilier samlet. Det samme har UNHCR. Vi er derfor enig med forslagsstillerne på dette punktet, men mener det blir godt ivare tatt gjennom det tette samarbeidet som vi har med UNHCR.

Det vil alltid kunne finnes enkeltteksempler på det motsatte, slik også forslagsstillerne viser til. Det er derfor viktig å ha klare regler og gode rutiner for samarbeidet om flyktningkvoten. Det er viktig å se flyktningssituasjonen i en helhetlig sammenheng, og vi mener derfor det vil være riktig å følge UNHCRs anbefalinger om uttak. Vi ser imidlertid at det av ulike grunner ikke alltid vil være mulig eller ønskelig å oppnå 100 pst. familiesamling, nettopp slik kommunalministeren også pekte på i sitt brev til komiteen.

På innvandringsområdet må vi i denne salen svært ofte behandle saker ut fra enkeltstående eksempler og private forslag. Dette gir både en uheldig behandling og er med på å danne et uriktig bilde av politikken. Troverdighet i flyktning- og asylpolitikken oppnår vi best ved å opptre konsekvent og se de lange linjene.

Vi skal føre en regulert og human politikk. Da er det viktig å ta seg tid til å vurdere alle momenter i hver enkelt sak, og ikke falle i den fellen at en bedriver en tabloid politikk på dette området. Det er ingen tjent med – ikke vi og langt mindre de menneskene som trenger en trygg havn i Norge.

Avslutningsvis vil jeg bemerke at det ser ut til at SV kommer til å sette fram et forslag som er omdelt i salen i dag. Det er et forslag som på en måte er en oppfølging fra tidligere tider. (Presidenten klubber.) Forutsetningen i den saken den gangen var at det var en engangsforeteelse, og Høyre ser ikke å kunne støtte dette forslaget.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Vi får se på overtiden her som en stemmeforklaring.

Signe Øye (A) [21:00:37]: Saksordføreren gikk i sitt innlegg inn på innholdet i SVs private forslag og innstillingen fra kommunalkomiteen, og jeg ser ikke noen grunn til å gjenta det. Arbeiderpartiet er enig i at dokumentet vedlegges protokollen. Derfor vil jeg konsentrere meg om forslaget fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet om å øke kvoten for overføringsflyktninger fra FN til 1 500 personer i året fra 2006.

Det er slik at i mange år mottok Norge 1 500 kvote-flyktninger i året. Da regjeringen Bondevik II overtok regjeringskontorene i 2001, skjedde det utrolige at antallet ble halvert. Norge så seg altså ikke lenger i stand til å ta imot 1 500, som er et forholdsvis lavt antall. Hvordan

Kristelig Folkeparti kunne akseptere en slik avgjørelse, er ganske utrolig og ganske uforståelig. Men det har de nå gjort. Noe økning har skjedd i år, men det er fortsatt langt igjen til 1 500.

Derfor går min oppfordring spesielt til Kristelig Folkeparti, men også til Venstre, som kritiserer Arbeiderpartiet for å være så restriktive i innvandringspolitikken: Nå er det mulighet til å være med og skape et flertall for å øke kvoten igjen til 1 500 fra neste år. Det ville være et godt signal helt på slutten av denne stortingsperioden. For vi må ikke glemme at her snakker vi om de aller, aller fattigste i verden.

Så en stemmeforklaring i forhold til det forslaget som SV kommer til å ta opp: Det vil Arbeiderpartiet stemme imot.

Per Sandberg (FrP) [21:02:49]: Noen ganger kan en være kort når en skal holde innlegg i Stortinget. Saksordføreren redegjorde for sakens innhold, så det eneste jeg føler behov for å si, er at når det gjelder familiegjenforening for flyktninger, er det Fremskrittspartiets store mål at det skal skje i det land hvor familien generelt sett samlet har størst tilknytning. Det trenger ikke nødvendigvis å være i Norge. Jeg tror det i liten grad vil være i Norge.

Når det gjelder forslaget om å øke kvoten, har det vært tradisjon og normalt at man gjør det i forbindelse med budsjettbehandlingen, så det må avgjøres til høsten.

Så vil jeg fremme forslaget som Fremskrittspartiet står bak.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Heikki Holmås (SV) [21:03:47]: Så lenge det finnes krig og diktatorer i verden, vil det finnes flyktninger. Og denne regjeringen har altså – til Kari Lise Holmbergs informasjon – halvert antallet flyktninger fra 1 500 til 750, for deretter å øke antallet i år til 1 000 stykker. Kari Lise Holmberg etterlyser større forutsigbarhet. Budsjettet er det stedet der man virkelig får tatt gode og helhetlige diskusjoner om flyktningpolitikken, etter hennes oppfatning. Vel, hun om det.

La oss gi oss selv bare ett sekund til å dvele ved tallene fra FNs høykommissær, som viser at det er over 9 ½ mill. flyktninger i verden. Det trengs fredsbygging og utviklingshjelp for å gjøre det mulig for folk å vende tilbake. Men i tillegg må vi støtte FNs arbeid med å finne nye hjem til dem som har flyktet fra konflikter, og som trolig ikke kommer til å kunne reise tilbake. I SV mener vi det må gjøres ved å øke flyktningkvoten med 500 i året, som vi har hatt i budsjettene våre, til vi når målet om å ta imot 3 000 FN-flyktninger i året.

I tillegg må vi bidra bedre til å gjenforene familier som har fått status som FN-flyktninger. I dag bor det mennesker i Norge, noen av dem norske statsborgere, som har nære familiemedlemmer i flyktningleirer. Prøvelsene ved selv å leve i fred og rikdom, men med nære og kjære i nød, tror jeg er så store at vi ikke kan forestille oss det. Derfor mener jeg og SV at vi bør åpne for at folk skal kunne ap-

pellere til UDI om å få valgt ut sine nære familiemedlemmer – søsken, foreldre, barn – som en del av flyktningkvoten dersom de er FN-flyktninger fra før.

Vi har allerede i dag politisk styring på hvem vi tar imot, gjennom gruppering av flyktningkvoten i undergrupper. Departementet bestemmer etter anbefaling fra UDI. Flertallet i komiteen mener dette fungerer bra i dag. Det er jeg ikke enig i, og jeg mener jeg vet hva jeg snakker om etter selv å ha fulgt opp et par konkrete saker. Følgende skjer: Fra UDI får man beskjed om å kontakte UNHCR, og UNHCR sier de følger opp de henvendelser de får fra UDI. Ingen griper med andre ord tak i sakene. Det mener jeg at UDI burde gjøre.

Derfor mener jeg at vi bør avsette en del av flyktningkvoten til folk i Norge som har nære slektninger i flyktningleirer, slik at de kan få vurdert av UDI og UNHCR om deres familie skal kunne få komme til Norge. På den måten hjelper vi en FN-flyktning, og vi fjerner bekymringer i livet for en førstegenerasjons nordmann, med de positive effektene det har.

Så er det ett spørsmål som alltid dukker opp, og her ber jeg statsråden lytte. Når det gjelder flyktninger som flyktet fra Al-Tash, og som nå sitter i «ingenmannsland» mellom Jordan og Irak i Al-Karame-leiren, vil ikke statsråden ta imot disse, og det skyldes «erfaringen med at tidligere uttatte fra denne gruppen i mindre grad enn ønskelig er blitt aktive deltakere i det norske samfunnet». Det er det hun skriver i brev til komiteen. Jeg synes ikke det holder som argument, av flere grunner, men jeg legger det til side nå, og sier istedenfor følgende: Både Finland og Sverige har fulgt opp UNHCRs anbefaling om å ta imot flyktninger fra denne leiren, mens Danmark har vegret seg av samme grunn som Erna Solberg. Der har imidlertid Flygtningehjælpen funnet ut at påstanden om at de ikke integreres godt i Danmark, ikke er riktig, og Utlendingsstyrelsen anbefaler nå mottak av 80 fra denne flyktninggruppen. Jeg vil utfordre statsråden til å gjennomgå denne informasjonen, sjekke ut forholdene i Norge og se om ikke også vi skal følge opp forespørselen fra UNHCR om å ta imot flyktningene i «ingenmannsland».

Så har vi en sak som burde hjemsøke alles dårlige samvittighet, og som vi fremmer forslag om i dag. Det gjelder barn som har sittet lenge i asylmottak. For et år siden vedtok vi enstemmig, etter anbefaling fra Kirken og Redd Barna, at barn som hadde vært her som asylsøkere i tre år eller mer, skulle få sakene sine behandlet på følgende premisser:

«Komiteen vil understreke at en ny behandling må bygge på en generøs vurdering med utgangspunkt i barnas konkrete situasjon, menneskelige hensyn og FNs barnekonvensjon art. 3 der det slås fast at «barnets beste skal være et grunnleggende hensyn».»

Dette førte til at like over 234 barn og deres foreldre fikk bli.

Men vi gav oss ikke med det fra komiteens side. Både den enstemmige komiteen og saksordføreren, fra regjeringspartiene, understreket at vi forventet handling fra Regjeringen for å unngå at barn havnet i samme fortvilte

situasjon igjen. Anita Apelthun Sæle, som var saksordfører, sa den gang:

«Likevel ser vi at problemstillinga ikkje er enkel, heller ikkje eineståande for Noreg, og komiteen ber derfor Regjeringa om å greia ut problemstillinga og så komma tilbake til Stortinget med ei utgreiing i eigna sak.»

Her har ikke Regjeringen gjort det Stortinget bad om, og dermed har det gått mindre enn et år før vi igjen havnet i samme situasjon. Informasjon fra UDI viser at pr. 1. mai 2005 bodde det totalt 254 barn i norske asylmottak som hadde søkt om asyl for mer enn tre år siden.

Vår forpliktelse etter Barnekonvensjonen er overfor barna, helt uavhengig av hva foreldrene deres gjør eller tenker. Jeg synes det er skuffende at dette, der det var en enstemmig komite for et år siden da oppmerksomheten var stor, og tårene trillet, nå er redusert til et forslag som kun støttes av SV og Senterpartiet. Jeg tar opp våre forslag i innstillingen og det forslaget som er omdelt.

Presidenten: Representanten Heikki Holmås har tatt opp de forslag han refererte til.

Anita Apelthun Sæle (KrF) [21:09:30]: Det er mange menneske på flukt i verda. Nesten 10 millionar er på vent i ein eller annan flyktningleir. Det er nødvendig å satsa på tilbakevending som hovudstrategi, og bistand og internasjonale tiltak er heilt nødvendige.

Vi har problem med integrering i Noreg – det må vi erkjenne. Kommunalkomiteen har brukt mykje energi og midlar for å få eit introduksjonsprogram på beina, i samarbeid med Regjeringa, sjølv sagt.

Som eit lite apropos: Det som undrar meg, er at andre land ser ut til å integrera eller kanskje til og med assimilera nye landsmenn noko betre enn oss, iallfall fleire enn oss. Canada og USA er eksempel, men det er jo kjempestore land og samfunn. Men også Israel har klart å integrera usannsynleg mange fleire flyktningar og innvandrara enn det vi gjer. I dei siste ti åra har det komme 1 million russiske flyktningar, som alle er vortne iallfall integrerte, om ikkje assimilerte. Og det er jo eit frimerke av eit land, med eit innbyggjartal omtrent som Noreg. Men ein må vel erkjenne at noko må ein halda fram med å undra seg over.

Kristeleg Folkeparti er tilfreds med at vi har auka kvoten for overføringsflyktningar til 1 000 i året. Eg er samd med dei som seier at det er eit beskjedent tal, men vi ser ikkje at det er mogleg å auka dette ytterlegare på tampen av stortingsperioden.

Vi er også skeptiske til SV sitt nye hasteforslag om «lenge ventande» barn. Eg er lei for at det finst barn i norske mottak som er i ein vanskeleg situasjon, og som har ei usikker framtid. Men som saksordfører for det forslaget som SV har kopiert – og som eg var svært fornøgd med den gongen, det stemmer, det vart kalla vårens varmaste vedtak i fjor vår – vil eg likevel presisera at vi heldt det for å vera eit eingongsvedtak. Det trur eg til og med at SV den gongen presiserte. Det gjaldt då også i stor grad barn som faktisk hadde vore her både fem og seks år.

(Apelthun Sæle)

Kristeleg Folkeparti er lite fornøgd med å gjenta ei slik ekstraordinær sak nest siste dag i sesjonen. Vel kan ein innvenda at vi på ny er komne i ein lite ynskjeleg situasjon med mange barn som har vore her i tre år, og det var ein føresetnad at vi skulle få fortare og meir effektiv handsaming av sakene. Men det har vore eit svært vanskeleg mål å oppnå, ikkje berre for «lenge ventande» barn, men for alle grupper. Det er altså svært vanskeleg å få hurtig prosedyre og utsending.

Kristeleg Folkeparti meiner at nye «eingongsvedtak» på rad og rekkje er uheldig og fører til at lovverket vert ut-hola. Eg vonar, trass i at vi har altfor mange avviste, ikkje-returnerte barnefamiliar i Noreg no, at «eingongsvedta- ket» har hatt effekt på sakshandsaminga, slik at barns situasjon vert endå meir vektlagd enn tidlegare. Det bør vera slik.

Så er det ein sjølvsgd ting at kvoteflyktingar med familie i Noreg må ha høg prioritet, som dei også har. Noreg har gjeve uttrykk for ei slik prioritering, og vedtak her vil neppe endra situasjonen ute, om han ikkje er tilfredsstillande. Eg rår til at saka vert lagd ved protokollen, slik det står i I under komiteens forslag til vedtak.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [21:13:39] (leiar i komiteen): Saksordføraren har ryddig gjort greie for flyktningssituasjonen ved inngangen til 2004, altså 9 672 000, etter anslag frå UNHCR. Heilt klart fortel det noko om behovet for forsterka innsats i nærmiljøet. Heilt klart fortel det òg noko om at Noreg bør ta sin del av ansvaret ved å busetja nokre av desse.

Vi var svært overraska då Bondevik II reduserte talet på kvoteflyktingar frå 1 500 til 750, eit tal som dei altså seinare har auka til 1 000. No står Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet saman om å auka dette talet til 1 500 igjen frå 2006. Vi veit at det krev eit forsterka engasjement både når det gjeld busetjing, og når det gjeld oppfølging elles. Det får vi komma tilbake til til hausten.

Så ein kort kommentar til forslag nr. 4, som er omdelt i salen. Dette forslaget hadde fortennt ein langt betre skjebne. Dei barna som dette gjeld, hadde òg fortennt ein langt betre skjebne enn å bli diskutert når klokka er vel ni den nest siste dagen i Stortinget, og utan komiteehandling på førehand. Men om det er slik at det 1. mai 2005 budde 254 barn i norske asylmottak som hadde søkt om asyl for meir enn tre år sidan, seier det noko om at den eine føresetnaden i det felles komiteeforslaget frå i fjor ikkje er oppfylt. Vi føresette då at vi fekk ei sak der vi såg meir langsiktig på korleis barn som vart buande lenge i mottak, skulle behandlast, ut frå ein situasjon som vi hadde då – og som vi veit er den same no. Det er ikkje heldig for noko barn å bli buande lenge i mottak.

Det eg er lei for, er at vi ikkje har teke denne diskusjonen tidlegare i komiteen. Eg trur vi i fleire parti må ta innover oss at vi her ikkje har følgd godt nok med i forhold til det som vi vart einige om i juni i fjor. Samtidig tykkjer eg at vi skal stå ved det vi sa i fjor; då blei det sett ei grense. Det var eit eingongsvedtak, men det var altså visse føresetnader knytte til det som ikkje er følgde opp. Dersom vi

skal stå ved det vi sa når det gjeld følgjene av å bu lenge i mottak, er det logisk å stemma for eit likelydande forslag i år. Så må vi på nytt gå ut frå at det blir føreteke ein gjennomgang frå Regjeringa si side, og at det blir føreteke ei raskare avklåring for dei dette gjeld. Eg anbefalar difor forslag nr. 4.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 3049)

S a k n r . 9

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Lodve Solholm, Torbjørn Andersen og Per Sandberg om å gjeninnføre kravet om arbeidstillatelse for utenlandske sjøfolk på skip under fremmed flagg i fart med last og passasjerer mellom norske havner (Innst. S. nr. 277 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:89 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Signe Øye (A) [21:18:56] (ordfører for saken): Et lite tilbakeblikk i denne saken er på sin plass, for da Stortinget behandlet skipsfartsmeldingen «Vilje til vekst – for norsk skipsfart og de maritime næringer», gikk Arbeiderpartiet og SV i innstillingen imot at utlendingsforskriftens § 8, om krav om arbeidstillatelse for utenlandske sjøfolk på skip under fremmed flagg mellom norske havner, skulle endres.

Arbeiderpartiet og SV fremmet forslag om at Stortinget skulle be Regjeringen stoppe forslag til endringer av forskriften. Vi mente at endringen som Regjeringen var i ferd med å gjennomføre, ville undergrave norsk innenriks skipsfart. Det fikk vi ikke flertall for fordi Fremskrittspartiet og Senterpartiet ikke ville konkludere før etter at forskriften hadde vært ute på høring.

Men så skjer det at Fremskrittspartiet, ved representantene Hedstrøm, Solholm, Andersen og Sandberg, for kort tid siden fremmet et privat forslag om at Regjeringen skal gjeninnføre kravet om arbeidstillatelse for utenlandske sjøfolk på skip under fremmed flagg i fart med last og passasjerer mellom norske havner innen 1. juli 2005 – et helt konkret forslag med kort tidsfrist. Med brask og bram reiste gutta kysten rundt og fortalte sjømannsorganisasjonene at nå skulle Fremskrittspartiet ordne opp. Det skulle bli orden i sakene. De trengte ikke å bekymre seg for arbeidsplassene sine.

Arbeiderpartiet var tilfreds, for nå fikk vi flertall. Men den gang ei. Igjen opplever vi at Fremskrittspartiet går imot sitt eget forslag, bare noen uker etter at det er frem-

met, men etter at lobbyistene har vært på besøk. Mer skulde det altså ikke til.

Dette er skuffende, og det er ikke ryddig. Regjeringen får nå flertall, og den som tror at det blir noen endring nå, tar skammelig feil. Det er nok bare et regjeringsskifte til høsten som kan rydde opp.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil ha gjeninnført forskriften fra 1. januar 2006 og ber Regjeringen redegjøre for arbeidet med gjeninnføring av forskriften i budsjettproposisjonen for 2006.

Arbeiderpartiet er bekymret. Vi er opptatt av at vi har en politikk som sikrer opprettholdelse av et norsk maritimt miljø og norske arbeidsplasser til sjøs. Dette gjelder i særlig grad distriktsarbeidsplasser. Men det flertallet gjør her, er å gå den motsatte veien. Ikke minst skjer dette på grunn av at Fremskrittspartiet i dag vil stemme imot sitt eget forslag – et forslag som kunne fått flertall.

Fremskrittspartiet er vanligvis imot innvandring. Tusen personer i året skal få komme, står det i Fremskrittspartiets program. Men i denne saken, som de nå er med på, er det fritt fram for utlendinger på norskekysten. Det vil være sjøfolk fra Russland, Ukraina og andre lavkostland som kommer for å bemanne skipene i kystfartsnæringen vår ved hjelp av Fremskrittspartiet. Og uansett, nettolønnsordninger eller ikke, vil de selvsagt utkonkurrere de norske sjøfolkene.

Peter Skovholt Gitmark (H) [21:22:33]: Selvsagt kan vi være noe forbauset over at partier går bort fra egne forslag og er med på det som blir flertallet i denne sal. Det får så være. Like fullt er det gledelig hva Fremskrittspartiet gjør. Når fakta har kommet på bordet, når statsrådets brev har blitt lagt fram, og når Rederiforbundet har synliggjort konsekvensen av forslaget, snur man. Det er både en gledelig og en god nyhet. Det betyr igjen at det er argumentene man er opptatt av, i motsetning til Arbeiderpartiet.

Jeg finner det oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet ønsker å bruke politiresurser på å løpe etter sjømenn i stedet for å løpe etter kriminelle. Ressursene som politiet ville måtte bruke her på kontroll og håndheving, ville være betydelige. Mener virkelig Arbeiderpartiet at det norske samfunn er bedre tjent med at disse politiresursene skal brukes til å løpe etter sjøfolk, i stedet for etter kriminelle?

Neste punkt som er oppsiktsvekkende når det gjelder Arbeiderpartiet, er Norges EØS-forpliktelser. De forpliktelsene blir enda klarere nå som store skipsfartsnasjoner som Malta og Kypros har blitt med i EU. Ønsker virkelig Arbeiderpartiet å gå inn for å sikre – på bekostning av EØS-avtalen – at det kun skal være norske sjøfolk, eller i det minste sjøfolk med norsk arbeidstillatelse, som får lov til å være på skip i norsk innenriksfart?

Per Sandberg (FrP) [21:24:33]: Noen ganger – til og med i Fremskrittspartiet – kan det være sunt å innse at en har gått for raskt fram. Det skal jeg ærlig innrømme at jeg gjort i denne saken. Jeg er faktisk litt stolt i dag, jeg, over at jeg kan innrømme at det går an å gå litt for fort en

gang iblant. Men fra det og over til en så saklig lav debattform som representanten Øye legger opp til, synes jeg ikke hører hjemme noe sted.

Det er likevel litt interessant, for jeg skal gjerne snu representanten Øyes argumentasjon helt opp ned. Hun synes det er så merkelig at Fremskrittspartiet, som er imot innvandring, tar den beslutningen som vi tar her i dag. Da er det litt merkelig at Arbeiderpartiet, det partiet som er for mest mulig innvandring, gjør det de gjør. I dette tilfellet er de altså imot innvandring. Sånn går det også an å argumentere.

Jeg er helt enig med representanten Øye i at hvis vi hadde fått på plass en nettolønnsordning for norske sjøfolk, hadde vi kanskje ikke hatt de store utfordringene med hensyn til den type arbeidsinnvandring. Men Arbeiderpartiet har jo ikke villet være med på det heller, fullt ut. Men hadde det ligget et forslag på bordet her i dag om å innføre 100 pst. nettolønnsordning for norske sjøfolk fra 1. januar 2006 – eller gjerne fra 1. juli 2005 – skulle Fremskrittspartiet med glede ha støttet det. Men det hadde ikke Arbeiderpartiet vært med på, langt ifra! Da ville Arbeiderpartiet ha stemt imot.

Det er heller ikke slik som representanten Gitmark prøver å gi uttrykk for; det er verken brev fra statsråden eller brev fra Rederiforbundet som har fått meg til å tenke meg om to ganger til. Den grunnleggende årsaken til at jeg har tenkt meg om på nytt, det er faktisk det jeg mener, er det brevet som er kommet fra Fraktfartøyenes Rederiforening, der de skriver at de på generalforsamlingen sin i 2003 har vedtatt en hovedmålsetting om

«å arbeide for et norsk flagg – et register, fritt på norskekysten. Videre at det skal være valgfritt mannskap – med nettolønnsordning for de norske besetningsmedlemmene».

Det er nye signaler fra denne foreningen, og det er viktig for meg. For denne rederiforeningen stoler jeg på ivaretar norske sjøfolks intensjoner og sikkerhet.

De skriver videre:

«Vi vil fraråde at Stortinget gjør endringer i forskriften etter kun 5 måneder, og uten en forutgående mulighet for høring fra næringen».

Ja, det tar vi innover oss. Vi tar også innover oss at denne rederiforeningen

«ber om at saken eventuelt tas opp igjen etter en grundigere behandling hvor erfaringene fra dagens forskrift blir tatt med».

Ja, vi er enig i det. Det er faktisk det vi ber om. Vi ber om at Norges Rederiforbund, Sjømannsorganisasjonenes Fellesekretariat og Fraktfartøyenes Rederiforening, kanskje ved hjelp av Utenriksdepartementet – og statsråd Erna Solberg, gjerne det – finner fram til hva som er de reelle konsekvensene av at vi viderefører den endringen som kom 1. januar i år. Men da må vi ha erfaringer med det. Det er det vi får. Hvis det viser seg at enten Rederiforbundet eller andre farer med falske konsekvensanalyser, vil jeg ha rede på det. Så skal jeg ta de riktige beslutningene og gjerne innføre den type krav om arbeidstillatelser, hvis vi får rede på hva som er de riktige konsekvensene av endringen.

Så er det jo litt interessant når representanten Øye sier at et eventuelt rød-grønt alternativ fra høsten av er den eneste måten å få på plass en nettolønnsordning på. Jo, jeg synes jeg ser for meg at Arbeiderpartiet skal få med seg SV og Senterpartiet på en nettolønnsordning for norske sjøfolk fra 1. januar 2006!

Jeg vil bare til slutt fremme det forslaget som Fremskrittspartiet står sammen med andre om.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Heikki Holmås (SV) [21:30:01]: Denne saken kan vel best beskrives med ordtaket «opp som en hjort, ned som en lort». Vi ser at Fremskrittspartiet faktisk følger opp gode forslag fra SV og Arbeiderpartiet, men med en gang de ser konsekvensene av sitt eget forslag og møter lite grann motstand, velger de minste motstands vei og snur.

Per Sandberg har gitt en god beskrivelse av snuoperasjonen. Signe Øye har gitt en god beskrivelse av hvorfor det vil være fornuftig å gjeninnføre den forskriften som vi hadde tidligere. Jeg føler egentlig at det ikke er så veldig mye mer å si i saken, og ser at Fremskrittspartiet nå skal gå nye runder med utredninger, sånn at de i hvert fall selv, neste gang de fremmer et forslag, kan være trygge på at de mener det de sier.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [21:31:19] (leiar i komiteen): I 1996 vart ein ny maritim politikk vedteken i Stortinget. Senterpartiet hadde eit sterkt engasjement for eit haldbart og føreseieleg skatteregime. Vi registrerte med glede at vedtaket førte til fleire sjøfolk, at talet på læreplassar vart femdobla, at det vart registrert 32 pst. auke av ungdom i maritim utdanning og ein auke på 24 pst. av flåten under norsk flagg.

Sidan 1996 trur eg ein i Stortinget kan telja meir enn 20 endringar i rammevilkåra for denne næringa. Dei har ført til usikkerheit og nedgang.

Senterpartiet er oppteke av å sikra fleire norske sjøfolk på norske skip. Då Regjeringa varsla endring i utlendingsforskriftas § 8 om krav om arbeidsløyve for utanlandske sjøfolk, gjekk det fram av Innst. S. nr. 267 for 2003-2004 at Senterpartiet, til liks med Framstegspartiet, ville avventta høyringsrunden før vi konkluderte. Det var berre regjeringspartia som støtta Regjeringa i Stortinget då. Så konkluderte Framstegspartiet så klårt at dei faktisk fremma eit eige Dokument nr. 8-forslag for å be Regjeringa snu – ei regjering som altså hadde innført forskriftsendring frå 1. januar 2005.

Vi er urolege for konsekvensen av denne endringa. Vi synest det er svært viktig å følgja utviklinga vidare nøye. Vi meiner nok at Regjeringa burde gått fleire rundar i høve til kva verknader på kort og lang sikt som ei endring, eller ikkje endring, ville medført. Vi har ikkje vorte overtydde om at det er nokon umiddelbare negative konsekvensar i dag. Vi kjem til å stå på det som vi står på i innstillinga. Vi stemmer med Arbeidarpartiet og SV. Vi er

forundra over Framstegspartiet sine store ord og tilbake-toget deira no.

Lat meg gjera det heilt klårt: Det er ikkje nokon grunn for Framstegspartiet til å harselera over Senterpartiet i nettolønssaka. Vi står der vi har stått før.

Steinar Bastesen (Kp) [21:35:00]: Jeg er glad for at dette forslaget blir fremmet, særlig av den grunn at dette er et av mine gamle forslag. Jeg har i flere år sett med uro på at det hver eneste dag seiler skip mellom havner langs norskekysten med utenlandsk mannskap som verken kjenner farledene eller har tillatelse til å seile mellom norske havner.

Dette er ikke bare en særdeles spekulativ norsk innenriksfart. Det er miljømessig sett en farlig praksis. Vi har hatt ulykker i slik fart der svært mange mennesker har omkommet. Jeg håper dette forslaget blir vedtatt, slik at vi kan sette en stopp for denne livsfarlige trafikken langs norskekysten. Dette har jeg snakket om i mange år, men har ikke blitt hørt før nå.

Vi hadde en forskrift som ikke ble håndhevet. Det er på tide med en ny forskrift som *blir* håndhevet. Det er helt uakseptabelt at utlendinger skal kunne gå fra havn til havn og arbeide uten arbeids- og oppholdstillatelse. Jeg snakker ikke om EU-borgere, men om utlendinger som ikke er EU-borgere. Men hva er vi vitne til i denne saken? Jo, Fremskrittspartiet viser igjen sitt sanne ansikt. Denne saken viser på nytt at Fremskrittspartiet sier én ting, men gjør noe helt annet. Jeg er mildest talt rystet over at Fremskrittspartiet snur i denne saken også, og tilpasser sin politikk til et framtidig regjeringssamarbeid. Fremskrittspartiet stemte imot Kystpartiets forslag om å innføre nettolønn for fire år siden. Betyr det at norske sjøfolk har noen framtid med Fremskrittspartiet? Nei, det har de ikke. Vi i Kystpartiet har hele tiden kjempet for norske sjøfolk og står fortsatt på barrikadene for den norske sjømann.

Det er snakk om å legge ned en hel næring. Verksteder, slipper, meglere, forsikringsselskap, elektronikkleverandører, oljeselskap, malingsleverandører – det er snakk om en hel næring! Det er snakk om samfunnskontrakt, må vite. Man har samfunnskontrakt når man har norsk flagg og norsk mannskap, men når man har utenlandsk flagg og utenlandsk mannskap, har man ikke mye samfunnskontrakt med det norske samfunnet. Forstår ikke folk det?

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 3050)

S a k n r . 1 0

Forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 122):

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til full avgiftsmessig likebehandling av forvaltningstjenester som boligbyggelagene yter til tilknyttede borettslag og mellom frittstående borettslag og sameier.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3050)

S a k n r . 1 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om vilje til forskning (Innst. S. nr. 232 (2004-2005), jf. St.meld. nr. 20 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet og Høyre 15 minutter hver, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti 10 minutter hver, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Søren Fredrik Voie (H) [21:39:49] (ordfører for saken): Forskningsmeldingen har fått en utrolig god mottakelse. Fra næringslivets organisasjoner, fra enkeltbedrifter, fra universitets- og høyskolesektoren, fra instituttsektoren og fra enkeltforskere er det nærmest en unison tilslutning til de visjoner, de målsettinger og de tiltak som Regjeringen foreslår i meldingen. Denne brede og positive responsen gir seg også uttrykk i den foreliggende innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

Komiteens merknader er på mange måter en tverrpolitisk tilslutning til meldingens hovedlinjer og prioriteringer, med noen påpekninger av områder som bør prioriteres ytterligere. Dette vil jeg komme tilbake til. For øvrig går jeg ut fra at de partier som har avvikende prioriteringer og forslag, vil fremme og begrunne sine egne forslag. I hovedsak gjelder det Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet, som også i denne saken gjennomfører en viss intern konkurranse om å bruke mest av skattebetalerens penger. Forstå det den som kan.

Stortingsmeldingen, Vilje til forskning, har en bred gjennomgang av norsk forskningsaktivitet og forskningspolitikk, herunder behovet for økt forskning.

Det er bred enighet i komiteen om nødvendigheten av å sette høye og ambisiøse mål for norsk forskning. Opprettholdelse og videreutvikling av vårt velferdssamfunn er avhengig av ny kunnskap, nye produkter og nye tjenester. Her er forskning vår viktigste innsatsfaktor. Næringslivet blir stadig mer kunnskapsavhengig, og forskningens betydning for innovasjon og verdiskaping, både i privat og offentlig sektor, øker kontinuerlig. Innenfor enkelte spesialiserte områder og næringer er Norge i løpet av få år blitt verdensledende. Dette gjelder f.eks. kunnskapsintensive og kunnskapsdrevne næringer som offshorevirksomhet,

maritim virksomhet og enkelte områder innenfor marin sektor. Det viser at selv en liten nasjon med begrensede ressurser kan vinne fram på den internasjonale og globale konkurransearena.

Komiteen slutter seg til de strukturelle og tematiske områder som Regjeringen foreslår prioritert. Internasjonalisering, grunnforskning og forskning for mer nyskaping og innovasjon skal være gjennomgående for forskningen innenfor de områder der vi på mange måter har våre naturgitte fortrinn – energi og miljø, hav, mat og helse, der eksisterende og ny teknologi forutsettes brukt og videreutviklet, gjerne til nye innovasjoner, produkter og tjenester.

Komiteens flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet og representanten Simonsen, har sluttet seg til Regjeringens ambisiøse målsetting om at norsk forskningsinnsats skal tilsvare 3 pst. av BNP innen 2010. Dette er for øvrig i tråd med målsettingen til EU. EU ønsker å bli verdens mest konkurransedyktige region innen samme tidspunkt.

For å nå denne økonomiske målsettingen skal den offentlige andelen av bevilgningene til FoU økes til 1 pst. av BNP, tilsvarende vel 6 milliarder kr, mens næringslivet skal stå for den øvrige andelen, tilsvarende ca. 24 milliarder kr pr. år. Det er en stor utfordring å nå denne målsettingen, særlig gjelder det veksten i næringslivets FoU-virksomhet. Et flertall i komiteen, inkludert Høyre og øvrige regjeringspartier, mener derfor at en betydelig offentlig innsats må innrettes mot å utløse og stimulere til økt forskningsinnsats fra næringslivet.

Forskningsmeldingens vektlegging og prioritering av innovasjon og nyskaping, matematikk, naturvitenskap og teknologi er etter min vurdering viktige bidrag for å møte næringslivets behov. Jeg vil senere komme tilbake til ytterligere tiltak som vil bli og kan bli iverksatt for å oppnå nødvendig vekst i forskningsbevilgningene fra næringslivets side.

Prioritering av begrensede midler er viktig også i forskningssammenheng. Fra Høyres side finner jeg grunn til å understreke at meldingens vektlegging av innovasjonsrettet forskning ikke betyr noen nedprioritering av forskningen innen andre viktige områder, herunder grunnforskning. Prioriteringene angir hovedlinjer for disponeringen av økte forskningsmidler, bl.a. for å kunne utløse økt innsats fra privat sektor. Fri grunnforskning er på mange måter basisen for at vi også skal kunne lykkes innenfor anvendt forskning, og det vil fortsatt være en svært viktig aktivitet, særlig ved våre universiteter og høyskoler.

Komiteens flertall påpeker i denne sammenheng at det er nødvendig å iverksette tiltak for å stimulere til økt forskning innenfor realfag og teknologi, hvis Norges evne til verdiskaping skal kunne opprettholdes og økes.

Komiteen har understreket betydningen av deltakelse i internasjonale samarbeidsprosjekter og forskningsprosjekter for å kunne opprettholde kvalitet og relevans i norsk forskning, men også for å kunne ta del i de finansieringsmuligheter som åpnes gjennom internasjonale forskningsprogrammer, f.eks. i EU. I tillegg til EU-området, har komiteen påpekt at samarbeid rettet mot Nord-Ameri-

ka, Japan, Kina og Russland skal prioriteres. Siden vi i Stortinget i går behandlet en annen stortingsmelding, den såkalte nordområdemeldingen, finner jeg grunn til å understreke de enorme utfordringer og muligheter som Norge står overfor i nord, og som i stor grad bare kan løses ved hjelp av forskning og ny kunnskapsproduksjon innen en rekke fagfelt. Komiteen har i denne sammenhengen understreket Svalbards rolle i forhold til arktisk forskning og det ansvar som påhviler høyskoler og universitet i nord for å bidra til økt utdanning og forskning på de aktuelle områder, samt bedt Norges forskningsråd vurdere mulighetene for et eget nordområdeprogram innenfor Forskningsrådets strategiske satsinger.

Kvalitet er et gjennomgående mål for all forskning, men samtidig ikke et entydig definert begrep. Produktenskaper, originalitet, soliditet, faglig relevans og samfunnsmessig eller praktisk nytteverdi kan til en viss grad stå i motsetning til hverandre. Tradisjonelle kvalitetskriterier i akademisk forskning er ikke alltid like relevant for anvendt forskning og for kommersialisering av forskningsresultater. Arbeidet med kvalitetsforbedrende tiltak og kriterier for kvalitet og resultater i forskningen må derfor fortsette og prioriteres. Komiteen viser ellers til at flere fagevalueringer påpeker at norsk forskning generelt er preget av fragmentering. Mange miljøer er små og sårbare. Jeg vil i denne sammenheng påpeke behovet for økt strategisk samarbeid mellom forskningsinstitusjonene og det ansvar som i særlig grad påhviler institusjonenes ledelse for å få dette til å fungere. Strategisk planlegging og faglig ledelse kan utvilsomt bli bedre og er en nødvendig forutsetning for å nå våre ambisiøse målsettinger.

I meldingen lanseres forslag om å opprette sentre for forskningsdrevet innovasjon, etter mønster fra ordningen med sentre for fremragende forskning. Dette kan være et viktig bidrag for å stimulere innovasjonsevnen i næringsliv og i offentlig sektor. Gjennom økt satsing på langsiktig grunnleggende forskning hvor det stilles høye krav til vitenskapelig kvalitet og nærings- og samfunnsmessig relevans, vil forskningsdrevet innovasjon og nyskaping kunne bli vesentlig forbedret. Ifølge flere tilbakemeldinger er dette forslaget meget godt mottatt i næringslivet selv.

Jeg finner også grunn til å understreke at forskningsdrevet innovasjon og nyskaping er minst like viktig for offentlig sektor som for privat næringsliv. Forskning og utviklingsarbeid bidrar positivt til nødvendig omstilling, til kunnskap om hvordan omstillingsprosesser kan og bør foregå, og ikke minst til forståelse for behovet for omstilling. Forskning utvikler nye ideer og nye teknologier som det ennå ikke er etterspørsel etter, og bidrar til at vi kan møte fremtiden på en best mulig måte.

Forskningen spiller en viktig rolle som grunnlag for politikkutforming og forvaltning og gir viktige bidrag til en åpen samfunnsdebatt. På dette området kan nok mange forskere og forskningsmiljøer bli enda flinkere til populærvitenskapelig framstilling, slik at resultater og ny kunnskap kan nå langt flere, og også til å delta i og skape debatt i det offentlige rom.

For å oppnå de ønskede resultater av forskningen er bevilgninger bare én av flere nødvendige forutsetninger. Tilgang til gode forskere, mulighet til å kunne rekruttere og beholde de gode forskerne og ikke minst mulighet til å kunne gi forskerne gode rammebetingelser i form av utstyr og ulike driftsmidler er av avgjørende betydning. Dette legges det stor vekt på å imøtekomme gjennom en rekke tiltak som er omtalt og foreslått i meldingen, ikke minst mulighetene til tilgang til mindre forskningsmidler for å komme i gang med ulike og nye forskningsprosjekter.

Regjeringen får med Stortingets vedtak i dag bred tilslutning til forskningsmeldingens prioriteringer og tiltak. Nå gjenstår det bare å sikre et stortingsflertall i neste periode som gjør at Regjeringen får fortsette og får mulighet til å iverksette og fullføre de målsettinger som i kveld blir vedtatt. Det legges med dette et godt grunnlag for fortsatt verdiskaping, kunnskapsutvikling og velferdsutvikling i vårt land.

Vidar Bjørnstad (A) [21:49:32]: Tittelen på Regjeringens forskningsmelding er «Vilje til forskning». Den svenske regjeringen overleverte sin forskningsmelding til Riksdagen under navnet «Forskning för ett bättre liv». Den svenske tittelen ville etter min oppfatning scoret best på en formidlingskomponent. Den forteller at økt forskning ikke bare er et mål i seg selv, men at forskningen har et formål og en retning.

Forskning og forskningsbasert kunnskap har og vil ha en stor betydning for utviklingen av vårt framtidige samfunn, både for offentlig og privat sektor. Arbeiderpartiet mener derfor vi skal ha ambisiøse mål for norsk forskning. Arbeiderpartiet slutter seg til målsettingen om å øke den samlede FoU-innsatsen i Norge til 3 pst. av BNP innen 2010 og fordelingen offentlig/privat. Det vil bli særskilt krevende å øke næringslivets bidrag i forhold til målsettingen. Vi må derfor ha en betydelig offentlig innsats for å tilrettelegge og stimulere næringslivet til egen forskningsinnsats. Her har vi etablerte ordninger, f.eks. SkatteFUNN og brukerstyrte FoU-programmer, og det foreslås nye som vi slutter oss til, f.eks. sentre for forskningsdrevet innovasjon og stimulering for privat finansiering av forskningsformål.

Målet er ambisiøst, og det kreves planmessig innsats. Regjeringen bes derfor i statsbudsjettet for 2006 om å fremme forslag om en opptrappingsplan for den offentlige forskningsinnsatsen fram mot 2010, og at det skal foretas årlige evalueringer av den samlede forskningsinnsatsen og utviklingen av det offentlige og næringslivets andel. Det vil gi muligheter for å foreslå nye tiltak i forhold til næringslivet og eventuelt øke den offentlige andelen for å nå totalmålsettingen.

Norsk forskning må prioritere områder hvor vi som nasjon har naturgitte eller andre spesielle fortrinn.

Innenfor de tematiske satsingene må vi legge vekt på områder der Norge har internasjonalt ledende forskningsmiljøer og historiske, geografiske eller spesielle næringsmessige fordeler. Jeg vil her spesielt peke på marin sektor, den maritime næring og petroleumsområdet. Vi bør ha

ambisjon om å være verdensledende på området petroleumsforskning, og staten bør inngå partnerskapsavtaler med oljeindustrien for å fremme en slik målsetting.

Arbeiderpartiet er opptatt av tilrettelegging og større innsats i helseforskning. Vi bør bl.a. ha som mål å utvikle større og tyngre miljøer som evner å tiltrekke seg norske og internasjonale forskere og forskningsmiljøer. Det forutsetter et samarbeid mellom myndigheter, farmasøytisk industri og forskningsmiljøer, f.eks. innenfor kreftforskning. I denne sammenheng vil også jeg nevne betydningen av at lovgivningen ikke hindrer norske forskere å delta i forskning som kan nyttiggjøre seg de medisinske framskritt som bio- og genteknologien gir muligheter for. Jeg er derfor fornøyd med at et flertall i Stortinget har bedt Regjeringen legge fram en revidert bioteknologilov som kan ivareta dette.

Skal en prioritere, kan ikke alle forskningsfelter rangeres øverst. Men det er samtidig viktig å ivareta og styrke områder der vi er sterke allerede. De tunge norske forskningsmiljøene innenfor samfunnsfagene og humaniora er internasjonalt anerkjente. Utviklingen av offentlig sektor må skje ut fra kunnskapsbasert forskning. Det er derfor stort behov for samfunnsforskning som gir grunnlag for framtidige beslutninger om ressursbruk, organisering og forbedring av offentlige tjenester.

Hensynet til kvalitet i forskningen forutsetter at vi følger med og aktivt deltar i den internasjonale forskningsutviklingen. Jeg vil her spesielt vektlegge deltakelse i utformingen av en felles europeisk forskningspolitikk og aktivitet i forhold til EUs rammeprogrammer. Her bør en utvikle landslag med slagkraft til å delta i internasjonalt forskningssamarbeid og finansiering fra internasjonale programmer. Det kreves mer samarbeid mellom universiteter og høyskoler, institutter og næringsliv. Myndighetene må sikre rammevilkår og finansiering som muliggjør deltakelse i konkurransen på den internasjonale arena.

Vi må også ivareta våre internasjonale forpliktelser.

I utgangspunktet må FN's målsetting om et mer økonomisk, økologisk og sosialt bærekraftig samfunn gjenspeiles i målsettingene for innovasjons- og forskningspolitikken. Mer spesielt må f.eks. helseforskning bistå utviklingsland i å bekjempe fattigdomssykdommer og integreres tydeligere som virkemiddel i utviklingspolitikken. Det trengs mer forskning på globale helsespørsmål.

Undersøkelser viser at bedrifter har en klar egeninteresse i å satse på FoU-arbeid. Samtidig ser vi imidlertid at store norske selskaper synes å bruke mindre penger på forskning og utvikling i en sammenligning av årene 2001 og 2002. Her må næringslivet ta et selvstendig ansvar uten å vente på at myndighetene skal komme løpende med økonomisk støtte. Store bedrifter hvor staten er betydelig eier, bør ha et særskilt ansvar for å gå foran med hensyn til forskningsinnsats. Men selvfølgelig må myndighetene utvikle virkemidler og stimulere næringslivet på dette feltet.

Det er videre behov for nærmere samarbeid mellom myndigheter, næringsliv og forskningsinstitusjoner. Samhandlingsarenaer og møteplasser må etableres. Her kan ikke frykten for en aktiv stat eller næringsnøytralitet ha

noen plass. Det siste er jo direkte i strid med forskningsprioriteringene.

Forskningsresultater fra norske universiteter og høyskoler må utnyttes bedre. Men jeg vil understreke at den langsiktige forskningen og kunnskapsoppbyggingen ikke ofres på bekostning av mer kortsiktige og kommersielle interesser.

I mange sammenhenger vil mulig kommersiell utnyttelse hindres av mangel på kapital i en startfase. Sårkornfondene i universitetsbyene kan bidra til å avhjelpe dette, og jeg er tilfreds med at en slik ordning også etableres i Tromsø.

Arbeiderpartiet mener at offentlige innkjøp, i et omfang på 250 milliarder kr årlig, er en ubrukt ressurs for å fremme innovasjon i næringsliv og offentlige tjenester. Offentlige innkjøp må brukes til å stimulere til økt forsknings- og utviklingsarbeid. I tillegg bør myndighetene søke langsiktige avtaler med næringslivet, hele bransjer eller knippe av store bedrifter for økt FoU-innsats, hvor det blir en gjensidig forpliktelse om et avtalt beløp. Aktuelle områder kan være bygg- og anleggsbransjen, oppdrettsnæringen og ikke minst, som jeg nevnte tidligere, oljeindustrien. Jeg vil i tillegg påpeke behov for innovasjon og utviklingsarbeid knyttet til privat tjenesteyting som handel og transport. Kort sagt trenger vi aktivitet fra myndigheter i samspill med næringsliv og forskningsmiljøer.

Økt forskningsinnsats krever flere forskere. Stortinget har vedtatt en opptrappingsplan for stipendiater, som må følges opp. Arbeiderpartiet slutter seg til forslag til en nasjonal ordning med forskerskoler og en innføring av en ordning med nærings-ph.d. i Norge.

Særskilt oppmerksomhet må knyttes til rekruttering til realfag og teknologi.

Gode lønns- og arbeidsvilkår og trygghet i stilling er viktig. Bruken av midlertidige ansettelser mener Arbeiderpartiet undergraver de ansattes stillingsvern og bidrar til å gjøre forskeryrket ved våre institusjoner mindre attraktive. Vi går derfor imot Regjeringens forslag om en ny midlertidig stilling.

Fremskrittspartiet har her en høyst uklar holdning. De har i to omganger om universitets- og høyskoleloven argumentert imot, men stemt sammen med regjeringspartiene for utvidelser. I denne innstillingen skriver Fremskrittspartiet sammen med Arbeiderpartiet og et flertall at de er skeptisk til å videreføre den omfattende ordningen for bruk av ulike former for midlertidighet i ulike ansettelsesforhold som foreløpig er videreført i universitets- og høyskoleloven. Men like fullt går de inn for en ny midlertidig stilling. Det skal bli interessant å se hva Fremskrittspartiet gjør når vi får tilbake egen sak om åremål og midlertidig ansettelse i sektoren.

Knapphet på sammenhengende tid er også kritisk faktor for god forskning. Tiden som brukes til forskning, må sikres ved våre institusjoner, og det er viktig å se på effektene av Kvalitetsreformen for forskningstiden i denne sammenheng.

Jeg er fornøyd med at Stortinget vil videreføre en ordning med individuelle stipender for doktorgrader, som kan være et positivt bidrag for rekruttering.

Det er langt fram til målet om likestilling mellom menn og kvinner i utdannings- og forskningsinstitusjonene. Det er særlig to utfordringer – å øke andelen kvinner i disipliner og på fagområder med få kvinner, særlig naturvitenskap og teknologi, og å øke andelen kvinner i faste vitenskapelige stillinger, særlig i toppstillinger.

Likestilling handler om like muligheter for begge kjønn, men også om forskningskvalitet, om å utnytte de samlede ressursene og om å sikre et bredest mulig rekrutteringsgrunnlag til forskerstillinger.

Universitet og høyskoler har et særlig ansvar for å utføre langsiktig, grunnleggende forskning.

Arbeiderpartiet er enig i at bevilgningene til grunnforskning skal styrkes, både direkte til institusjonene og gjennom Norges forskningsråd, og veksten skal fordeles på grunnlag av faglige resultater og kvalitet. Jeg vil også understreke at midlene til disiplinbaserte frie prosjekter på alle fagfelt i Forskningsrådet må styrkes.

Arbeiderpartiet vil at myndighetene skal stimulere og understøtte forskningssamarbeid mellom universiteter og mellom høyskoler og universiteter.

Statlige høyskoler må bli sentrale aktører i regional utvikling og innovasjon. Det må rettes spesiell oppmerksomhet mot den relativt lave FoU-aktiviteten i Nord-Norge og tiltak for å øke denne, f.eks. et eget forskningsprogram knyttet til nordområdene.

Arbeiderpartiet vil først ta stilling til innholdet av nytt finansieringssystem for universiteter og høyskoler når det blir lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet for neste år. Jeg kommenterer derfor ikke dette ytterligere her.

Instituttsektoren er en viktig del av vårt forskningssystem. Disse må sikres en grunnfinansiering som ivaretar den langsiktige forskningen og kompetanseoppbyggingen. Forskning skal gi oss et bedre liv. Grunnlaget legges nå i Stortinget for en forsterket innsats på forskningsområdet, og det gjøres med tverrpolitisk enighet. Det er nødvendig. Vi må løfte i flokk for å nå målsettingene.

Arne Sortevik (FrP) [21:59:47]: Selv for en snautsnakkende bergenser kan det bli kort tid med ti minutter på en så omfattende melding.

Jeg starter med å ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Vi er tilfreds med at det er fremlagt en ny forskningsmelding som i hovedsak synes å gi gode beskrivelser av utfordringer og mål for norsk forskning i årene fremover. Det er i komiteen bred enighet om mange viktige forhold som er omtalt i meldingen. Det er viktig. Likevel er det ulike syn på enkelte områder.

Men utfordringen blir også denne gang slik den var i forbindelse med forrige forskningsmelding, St.meld. nr. 39 for 1998-99, Forskning ved et tidsskille, nemlig *om og hvordan* det skaffes nok midler til å innfri den forskningsmessige målsettingen. Målsettingen i forrige forskningsmelding var at forskningsinnsatsen i Norge «i løpet av den neste femårs-perioden kommer på linje med gjennomsnittet i OECD-landene, målt som andel av BNP». Forskningsinnsatsen i prosent av BNP for Norge lå i 2003 under EU-gjennomsnittet målt i 2002.

Fremskrittspartiet støtter Regjeringens mål for forskningsinnsatsen, som er på linje med EUs målsetting. Vi vil understreke at når man i den nye forskningsmeldingen konkretiserer målet til 3 pst. av BNP innen 2010, bør virkemidlene for å nå dette målet være både realistiske og tydelige. Dagens nivå på 1,75 pst. som er utgangspunktet, er fortsatt langt unna dette målet.

Når målsettingen er henholdsvis 1 pst. for offentlig sektor og 2 pst. for privat sektor, blir utfordringen betydelig, særlig for privat sektor. Vi mener at det i meldingen mangler en grundig drøfting av virkemidler generelt og en drøfting av virkemidler som spesielt kan sikre at privat sektor klarer målsettingen om 2 pst. innen 2010.

Fremskrittspartiet savner spesielt drøftelse av skattepolitikk og skatteincentiver. Etter vårt syn er det en vesentlig svakhet ved meldingen at vi ikke har fått en slik drøftelse.

Som en meget rik oljenasjon har Norge nå en særlig mulighet til å investere intensivt i forskning for å sikre fremtidig verdiskaping etter at olje- og gassressursene er utnyttet. Vi savner i forskningsmeldingen en grundig drøftelse av hvordan nasjonens oljerikdom kan brukes til nasjonal satsing på forskning som investering i samfunnsmessig infrastruktur. Norges rikdom gir nasjonen en mulighet til å løfte den nasjonale verdiskapingen gjennom sterk satsing på forskning. I meldingen drøftes det overhodet ikke at denne muligheten finnes, eller hvordan den kan brukes. Vi mener det er en vesentlig mangel ved meldingen.

Helt konkret foreslår Fremskrittspartiet og representanten Simonsen at det i forbindelse med statsbudsjettet for 2006 etableres en ordning der den norske stats utgifter til EUs 7. rammeprogram for forskning og til nasjonalt medlemskap i internasjonale forskningsorganisasjoner dekkes over et utenlandsbudsjett. Bare utgiftene til EUs rammeprogram kan alene komme til å beløpe seg til over 1 600 mill. kr. Beløpet betales ut i utlandet. Det behøver ikke belastes de offentlige forskningsbudsjettene innenlands. I stedet kan vi frigjøre 1 600 mill. kr til forskningsinnsats i Norge. På samme måte mener Fremskrittspartiet vi kan finansiere kjøp av vitenskapelig utstyr. Det vi trenger, kjøpes nesten uten unntak fra utlandet. Vi trenger mye nytt utstyr, for mye av det vi har, er gammelt. Råd har vi!

Etter Fremskrittspartiets syn kan vi ikke snakke oss til resultater og slett ikke på vegne av andre. Skal vi stimulere og motivere privat sektor til et forskningsmessig løft, må virkemidler og tiltak være tydelig til stede. Hvis ikke gjør vi opp regning uten vert.

Fremskrittspartiet mener at offentlig forskningsinnsats i perioden frem til 2010 må økes til 1,4 pst. for å sikre at vi når den samlede målsettingen innen 2010. Derfor fremmer vi også forslag om en ytterligere avsetning til Forskningsfondet, på 50 milliarder kr. Det vil gi vel 2 milliarder kr mer i årlig forskningsinnsats fra det offentlige.

Vi mener det bør utarbeides en tilleggsmelding til den fremlagte forskningsmeldingen som konkret omhandler to forhold: bruk av oljepenger og bruk av virkemidler for å spore næringslivet til å nå målsettingen. Vi har i innstil-

lingen gjort rede for en rekke av de forhold som vi mener det bør ses på i forbindelse med skatteincentiver for privat sektor.

Forskning krever langsiktighet. Fremskrittspartiet mener det bør utarbeides forskningsmeldinger med tiårshorison og handlingsprogram med tilhørende forpliktende budsjetter som rulleres hvert femte år. Uten en slik langsiktig og avklart forpliktelse blir det ganske likt Nasjonal transportplan. Også det er en plan der man har gode hensikter, men man har årlige budsjetter som gjør at den faktiske fremrykningen ligger stadig lenger etter i forhold til planen og de gode hensiktene. For øvrig er sammenlikningen med Nasjonal transportplan ganske god og illustrerende. Vi bør etter vår mening se på forskningsinnsatsen som en investering i infrastruktur – like viktig som veier er for verdiskaping, både i nåtid og i fremtid.

Derfor støtter Fremskrittspartiet sammen med medlemmene fra Arbeiderpartiet, fra Senterpartiet og representanten Simonsen, subsidiært også SV, et forslag om at Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2006 legger frem forslag om en opptrappingsplan for den offentlige forskningsinnsatsen frem mot 2010.

Når det gjelder rekruttering av forskere, melder jeg igjen at vi i Fremskrittspartiet er avvisende til spesialbestemmelsene i universitets- og høyskoleloven. Siden jeg ble avlagt en visitt av foregående taler, kan jeg minne om at vi helt riktig dannet flertall for å få universitets- og høyskoleloven tilbake. Det var faktisk med velberådd hu – etter at vi hadde behandlet ny arbeidsmiljølov og ny tjenestemannslov. Vi vil fortsatt kreve særlig gode begrunnelser for at det skal være spesialbestemmelser i universitets- og høyskoleloven knyttet til de ansattes ansettelsesvilkår når det gjelder midlertidighet. Det må være særlig gode grunner. De må være godt dokumentert. At det er særlig gode grunner for å trekke midlertidigheten til godt over tolv år, stiller vi oss fortsatt ganske skeptiske til.

Noen ord til slutt i forbindelse med Kvalitetsreformen. Komiteen legger til grunn at når det skal foretas justeringer og endringer i finansieringssystemet vedrørende forskningskomponenten for universiteter, høyskoler og helseforetak, må den viktige sammenhengen mellom forskning og Kvalitetsreformen ivaretas. 27 pst. av forskningen skjer innenfor universitets- og høyskolesektoren.

Vi er tilfreds med at et flertall, bestående av Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, peker på nettopp denne forbindelsen og understreker at de vitenskapelig ansatte ved de institusjonene som skal drive forskningsbasert undervisning, også får tid til å utføre og delta i forskning av høy kvalitet. Det er tilbakemeldinger i forbindelse med innføring av Kvalitetsreformen som trekker i tvil om den tiden er tilstrekkelig, og det er tilbakemeldinger vi bør ta innover oss og ta på alvor. Vi må også se at det er en sammenheng mellom forskningsinnsats og Kvalitetsreformen, som bør vises igjen når vi skal lage et nytt finansieringssystem.

Konkret mener Fremskrittspartiet at det kan og bør gjøres gjennom en økning i beløpet innenfor utdanningskomponenten. Vi må akseptere at det koster å gi forskningsbasert undervisning.

Til slutt – jeg ser klokken løper: Noen ord om akademisk frihet. Vi er vel fornøyd med at det initiativet vi har sett komme fra spesielt yngre forskere, for å sikre akademisk frihet er ivaretatt av komiteen. Komiteen anbefaler en ordning med individuelle stipender for doktorgrader i Norge, og at de fortsatt skal tildeles av Norges forskningsråd eller på annen egnet måte.

Det er viktig at en ny forskningsmelding er på plass. Den har gode visjoner. Den har gode mål for forskningsinnsatsen i Norge. Oppslutningen om meldingen er god. Men vi trenger altså, som jeg startet med å peke på, en forpliktende offentlig finansiering som sikrer at vi når målene. Norge er et rikt land, og Fremskrittspartiet vil investere oljerikdom. Det kan jo være en sluttvisitt til saksordføreren. Vi vil investere oljerikdom i forskningsinnsats for å sikre fremtidig verdiskaping i Norge. Privat sektor må inviteres og oppfordres til langt sterkere forskningsinnsats, og vi mener at virkemidlene til den innsatsen må gi tydeligere fristelser for privat sektor.

Sigvald Oppbøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har teke opp dei forslaga han refererte til.

Lena Jensen (SV): [22:10:08]: Å satse på forskning er å satse på framtiden. Forskning er en viktig kilde til nye og bedre måter å produsere på og dermed til framskritt og økt velferd. Forskning er avgjørende for vekst og utvikling for å se sammenhenger og erverve ny kunnskap.

For at Norge skal kunne følge utviklingen internasjonalt, er det nødvendig å øke forskningsinnsatsen. Økt forskning er ikke bare et mål i seg selv, men forskningen bør også ha formål og retning. Forskningen skal være med på å skape et bedre liv for alle.

SV er enig med Regjeringen i ambisjonene om 3 pst. av BNP innen 2010. Det er nesten en dobling fra dagens 1,7 pst. Men problemet med Regjeringens satsing er at Regjeringen ikke har noen reelle planer for hvordan denne økningen skal finansieres. Selv sier forskningsminister Clemet at næringslivet skal bidra mest, og at de må tredoble sin forskning innen 2010 for å oppnå Regjeringens mål. Jeg har ikke funnet noen som mener dette er realistisk i det hele tatt. Jeg har ikke sett noen i universitetsmiljøene, i forskningsmiljøene eller i bedriftene som mener at dette er realistisk. Tvert imot etterlyser alle konkrete planer for hvordan dette målet skal oppnås.

SV mener det ikke er realistisk at det om fem år skal være en samlet vekst for næringslivet på 23 milliarder kr. Regjeringen er ambisøs på andres vegne, og det er lett. Men vi må spørre oss: Er det sannsynlig at Norske Skog, Telenor eller Orkla vil tredoble sin forskning bare fordi Regjeringen sier det?

Næringslivet lokalt og regionalt må bli satt i stand til å frigjøre midler til økt investering i forskning. Det er slik at næringsstrukturen i Norge preges av små og mellomstore bedrifter der mangel på risikokapital er en kritisk faktor for å kunne investere i langsiktige forskningspro-

sjekter og i neste omgang omsette forskningsresultater til kommersielt interessante prosjekter.

Jeg er helt enig i at de store bedriftene må forske mer enn i dag, men det er realistisk at staten tar på seg en større andel av den økonomiske byrden enn det Regjeringen legger opp til. Ellers er jeg redd for at målene om en økning av forskningsinnsatsen vil falle i fisk.

SV mener det er viktig å få en handlingsplan for hvordan forholdet mellom forskning og arbeidsliv kan styrkes, og fremmer i dag forslag om dette. SV blir stående alene om dette forslaget.

Det er viktig å ha høye ambisjoner for forskningen. Ambisjonene for den forrige meldingen, som strekker seg fram til utgangen av 2005, var at Norge skulle ha en samlet forskningsinnsats som er på linje med gjennomsnittet for OECD-landene. Dersom vi hadde nådd målet, ville vi i dag ha brukt om lag 2,23 pst. av BNP i 2005. Bare i liten grad har Norge nærmet seg målet i løpet av denne stortingsperioden. Jeg minner om dette fordi det er viktig når man setter seg mål, også å ha med seg noen grad av realisme. Dersom en setter seg mål som er urealistiske, vil dette kunne virke demotiverende og frustrerende. Dessuten vil denne type mål lett komme i miskreditt og forsterke politikerforakten fordi det i ettertid viser seg at det ikke er samsvar mellom de mål man har satt seg, og den politiske vilje.

Når man setter seg et mål, er man nødt til å ha en plan for å nå det. Derfor mener SV mener at ambisjonene må følges opp med konkrete og realistiske planer for hvordan vi skal oppnå økt forskning. Den mest realistiske planen for å få dette til er å øke Statens forskningsfond, slik at avkastningen derfra øker og man kan bruke mer til forskning. I dag er Forskningsfondet på rundt 35 milliarder kr. SV foreslår i dag at fondet skal økes til 100 milliarder kr innen 2010, altså en konkret opptrappingsplan. Konkret foreslår SV at Forskningsfondet skal være 70 milliarder kr i 2006, 90 milliarder kr i 2007 og 100 milliarder kr i 2008.

SV foreslår en forpliktende opptrappingsplan fordi det er mangel på forpliktende økonomiske opptrappingsplaner, noe som var en svakhet ved den forrige forskningsmeldingen, som ble behandlet i 2000. I tillegg til at opptrappingsplanen vil virke som et pressmiddel mot den årlige statsbudsjettbehandlingen, vil en plan også gi de tunge forskningsmiljøene bedre planleggingsmuligheter.

Når vårt forslag beklageligvis vil falle i salen i dag, vil vi subsidiært støtte I, der en ber Regjeringen om å fremme forslag om en opptrappingsplan i statsbudsjettet for 2006, som jevnlig skal evalueres, og som det da vil bli flertall for.

For å kunne benytte seg av hver krone en setter inn i forskningen, er det nødvendig å ha verktøyene i orden. Det er nødvendig med en økt satsing på nytt utstyr. Derfor foreslår SV i dag at Regjeringen i budsjettene for 2006 og 2007 foreslår 1 milliard kr hvert år øremerket anskaffelse av vitenskapelig utstyr. Dette forslaget blir SV også stående alene om.

Meldingen vektlegger kvalitet og relevans som de viktigste kriteriene for framtidige forskningsprioriteringer.

For å sikre kvalitet legges det opp til økt konkurranse om forskningsmidlene. Men forskning er av den karakter, både grunnforskningen og den næringsrettede som arbeider med å løse konkrete problemer, at den ofte har en lang tidshorison. Tradisjonell konkurranse med en omfattende søknadsprosedyre er ikke en effektiv måte å sikre kvalitet og relevans på. Det brukes i dag enormt mye ressurser på å skrive søknader, altfor mye tid går bort til det, vil jeg hevde. Innvilgelsesprosenten er lav innenfor flere av Forskningsrådets programområder. Det fører til at mange gode og viktige prosjekter ikke får innvilget midler.

Kvalitet og relevans er først og fremst avhengig av den faglige styrken i miljøene og den kompetanse oppdragsgiverne har til å definere problemene og framtidige utfordringer. En må derfor bygge sterke fagmiljøer, og gjennom langsiktig finansiering gi disse mulighet til å møte konkurranse fra utenlandske institusjoner og institutter. Økt basisbevilgning til instituttene er en måte å øke slagkraften i norsk forskning på, samt tettere samarbeid mellom høyskoler, universitet og institutter. SV mener at deler av den økte statlige forskningsinnsatsen må kanaliseres direkte til universitetene og høyskolene gjennom finansieringsmodellen.

Det er langt dette landet, og det er variert. Ser en på fordelingen på forskning, er Nord-Norge kraftig skjevfordelt i forhold til resten av landet. Det er nødvendig å ta grep, ellers vil Nord-Norge havne i en forskningsskygge og dermed komme i bakevjen når det gjelder både utvikling og kompetanse. Jeg er glad for at komiteen har sluttet seg til SV når det gjelder å etablere et landsomfattende såkornfond også ved Universitetet i Tromsø. SV mener at vi i tillegg skal bruke ulike virkemidler. Derfor foreslår vi et eget forskningsfond for Nord-Norge. Jeg er litt overrasket over at ikke flere partier støtter dette forslaget, spesielt Arbeiderpartiet, som tidligere har vært ute og sagt i de nordligste avisene at de støtter et slikt fond.

SV støtter Regjeringen i den tematiske forskningen som den har skissert: energi og miljø, mat, hav og helse. Men vi foreslår også et femte tema som heter «velferdsstaten, kunnskap og fornying». Dette fordi den nordiske velferdsmodellen gir de nordiske landene et konkurransefortrinn. Det er et fortrinn som vi må utvikle og forbedre. Derfor er det behov for å øke kunnskapen om velferdsstatens fortrinn og hvilke utfordringer den møter i en globalisert verden. De tunge norske forskningsmiljøene innenfor samfunnsfag og humaniora er internasjonalt anerkjent.

SV mener at Norge skal være verdensledende både når det gjelder petroleumsforskning, og når det gjelder fornybar energi. Det er et enormt utnyttet potensial når det gjelder bruk av alternativ energi og behov for å bedre bærekraftige energisystemer. De naturgitte fortrinnene gir norske miljøer mulighet til å hevde seg innen internasjonal forskning på området, samtidig som resultatene vil gi store samfunnsmessige gevinster. Økt forskning innen enøk og alternativ energi må prioriteres.

I dag vokser produksjonen av solstrøm, solvarme, vindkraft, bioenergi og nye transportløsninger med 20–35 pst. i året. Investeringene beløper seg til flere titalls milliarder

kroner årlig. Dette er bare en forsmak på veksten framover. Poenget er at dersom vi tør å satse nå, kan vi ha store fortrinn når det virkelig gjelder. Allerede nå jobber faktisk 300 personer i to bedrifter i Nordland, Scancell og Scan-Wafer, med å produsere deler til solceller. Det er enorme muligheter, og vi har et enormt potensial hvis vi går inn på dette.

Saksordføreren kom i sitt innlegg inn på veldig mange viktige punkter og områder der komiteen står sammen. Jeg vil si at jeg er veldig glad for at vi har denne forskningsmeldingen til behandling i dag. En økt forskning er viktig både for kompetanse og for utvikling. Men som sagt, SVs store ankepunkt er at vi savner en konkret handlingsplan i forhold til de midlene man ønsker å gå inn med for å styrke forskningen.

Jeg tar opp de forslagene som SV står alene om, og det vi står sammen med Senterpartiet om.

Presidenten: Representanten Lena Jensen har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Arne Lyngstad (KrF) [22:20:42]: Det er nå seks år siden Stortinget sist behandlet en forskningsmelding, og det er naturlig med en ny behandling for å gjøre opp status og trekke opp nye retningslinjer. Vi skal nå trekke opp linjene fram til 2010. Samtidig er det viktig å minne hverandre om at forskning er en langsiktig øvelse hvis vi skal nå våre mål.

Kristelig Folkeparti mener norsk forskning er på rett vei. Forskningsmeldingen i 1999 fra statsråd Lilletun representerte et tidsskille. Vi har etter den tid flere indikasjoner på økt kvalitet i forskningen, og ressursene har økt. Kristelig Folkeparti er enig med Regjeringen når den vil styrke forskningen, men ikke endre den radikalt. Regjeringens melding får da også i dag bred politisk tilslutning.

Også forskningsmeldingen fra 1999 satte ambisiøse mål for innsatsen. Vi har ikke nådd ressursmålet, men ambisiøse mål er likevel nødvendig. Norge har forutsetninger for å bli en ledende forskningsnasjon, og Kristelig Folkeparti deler Regjeringens ambisjon om å øke den samlede forskningsinnsatsen til 3 pst. av BNP, hvorav 1 pst. fra offentlige kilder. Vi er også enig i at kapitalen til Forskningsfondet økes til 50 milliarder kr fra januar 2006. Norge kan ikke prioritere alle forskningsformål, vi må velge. Da er det klokt å videreføre de satsingsområder som den forrige stortingsmeldingen la opp til, nemlig energi og miljø, hav og helse, og jeg får legge til mat.

Vi er også enig i at det er behov for å ta internasjonaliseringen på alvor, gjennom å gjøre den til et gjennomgående perspektiv i forskningspolitikken. Grunnforskningen må fortsatt være en hovedprioritet, hvor kvalitet får større vekt. Det er også nødvendig å satse på forskningsbasert innovasjon og nyskaping, noe som vil støtte opp under omstilling og fornyelse av norsk næringsliv og offentlig sektor. Kristelig Folkeparti er også enig i satsingen på teknologiområder i sterk utvikling og med brede anvendelsesmuligheter, noe vi finner innenfor IKT, bioteknologi og material- og nanoteknologi.

Av de mange utfordringer vi har, er den største å øke næringslivets forskningsinnsats. Kristelig Folkeparti mener Regjeringen skisserer kloke strategier for å øke deres engasjement. Å øke de offentlige midlene har vi politikere herredømme over. Det er vanskeligere å få næringslivet til å øke sine.

Mange av innvendingene mot Regjeringens forskningsmelding har fokusert på tvil om det er mulig å nå målene for forskningsinnsatsen i næringslivet. Jeg er enig i at dette er en stor utfordring. Det er derfor viktig at Regjeringen har en nær dialog med næringslivet for å finne gode tiltak som gjør det interessant for bedrifter å øke sin forskning i Norge. Kristelig Folkeparti har med interesse sett at SkatteFUNN har gitt positive bidrag til økt FoU i næringslivet. Flere sentre for forskningsdrevet innovasjon kan også være viktige bidrag. Økt satsing på matematikk, naturvitenskap og teknologi i grunnforskningen vil øke kvaliteten innenfor disse områdene og over tid gi grunnlag for økt verdiskaping i næringslivet. Strukturen i næringslivet, med mange små bedrifter og konsentrasjon om næringer med lav forskningsintensitet, gir oss særlige utfordringer. Vi har imidlertid også områder hvor vi er ledende, f.eks. når det gjelder offshoretologi. Forskningen er i sin karakter global, og Norge bør være interessant for lokalisering av forskning fra store internasjonale konsern gjennom tilgang på forskningsfasiliteter og godt kvalifisert og rimelig arbeidskraft.

Kristelig Folkeparti vil spesielt peke på de muligheter vi har for forskning og næringsutvikling knyttet til havet. Det er viktig å sikre en god og kunnskapsbasert forvaltning av kyst- og havområdene. Derfor vil Kristelig Folkeparti øke innsatsen innenfor marin sektor. Videre ligger det fortsatt et potensial for næringsutvikling innen maritime næringer. Her har Norge en sterk internasjonal posisjon som vi må ta vare på. Jeg er derfor tilfreds med at en samlet komitee peker på NTNU og Marintek i Trondheim som et tungt maritimt-teknisk forskningsmiljø i Europa. Det er viktig å invitere flere land, deriblant EU-landene, til å trekke større vekslere på dette miljøet. Komiteen ber derfor Regjeringen arbeide for at Marintek kan bli et europeisk forskningslaboratorium innenfor det europeiske forskningssamarbeidet.

Kristelig Folkeparti ønsker at Norge skal delta aktivt i det europeiske forskningssamarbeidet. EU-kommisjonen har varslet en kraftig økning av det sjuende rammeprogram. Avhengig av om EU finner en løsning på sine budsjettproblemer, må Norge regne med å øke sin medlemskontingent i årene framover. Da er det viktig å påvirke innholdet i rammeprogrammet, slik at Norge kan få godt utbytte av samarbeidet.

Kristelig Folkeparti er også enig i at forskning må integreres tydeligere som et virkemiddel i utviklingspolitikken. Det er få utviklingsland som har midler til på egen hånd å utføre god forskning på fattigdomssykdommer som lungebetennelse, diaré, tuberkulose, malaria og hiv/aids. Norge har gode miljøer som kan bidra i dette forskningsarbeidet. Jeg er derfor glad for at et flertall i dagens innstilling mener ressurser som i dag brukes på nasjonal helseforskning, i større grad bør brukes på global helse-

forskning med hovedvekt på fattigdomssykdommer. Vi må bygge partnerskap mellom offentlig og privat sektor for å støtte denne forskningen.

Kristelig Folkeparti har tidligere tatt til orde for å få flere kilder til finansiering av forskning i Norge. I dag har Norges forskningsråd en svært sentral rolle ved fordelingen av offentlige forskningspenger. Kristelig Folkeparti mener det er ønskelig å videreføre Forskningsrådets rolle. Samtidig hilser vi velkommen forslaget om at gaver til forskning på over 5 mill. kr fra privatpersoner og bedrifter, som kan utløse en offentlig gaveforsterkning på 25 pst. Denne ordningen bør komme til anvendelse når gaven går til alle institusjoner, som universitet og høyskoler med forskningskompetanse. Jeg håper dette kan øke interessen blant privatpersoner og bedrifter for å investere i forskning. Ordningen er ment å utløse nye midler i tillegg til de som private institusjoner i dag bidrar med. Kristelig Folkeparti er spent på erfaringene med dette tiltaket, og vi vil i tiden framover også vurdere om slike ordninger kan utvides til å omfatte frivillige organisasjoner som ønsker å finansiere forskning. Dermed kan også forskningspolitikken bidra til å stimulere frivilligheten i samfunnet, samtidig som den kan utløse økte ressurser til god og samfunnsnyttig forskning.

Forskning reiser i mange tilfeller store og viktige etiske spørsmål. Kristelig Folkeparti mener at forskningsetikke og etiske spørsmål generelt må vektlegges sterkere når det gjelder høyere utdanning, herunder forskerutdanningen og forskningsmiljøene for øvrig. Vi trenger en aktiv offentlig debatt om de etiske spørsmål forskningen reiser. Forskere har et selvstendig etisk ansvar og et ansvar for å bidra til at offentligheten får del i de overveielser som gjøres. Dette er viktig for å legitimere forskningen og gi mulighet for dialog og aksept i samfunnet som helhet. Kristelig Folkeparti er tilfreds med at Regjeringen varsler en proposisjon om lovfesting av et helhetlig forskningsetisk komitesystem, og hvordan uredelighet i forskningen skal behandles.

Med denne innstillingen får Regjeringen tilslutning til ambisiøse mål for forskning. Det er bred politisk oppslutning om strategiene for å nå målene. Det trengs en samordnet politikk for høyere utdanning, forskning og innovasjon hvis vi skal bidra positivt til den verdiskapingen som er nødvendig for sikre framtidens velferdssamfunn. I tillegg må virkemiddelapparatet for forskning og innovasjon samarbeide nært med regionale utviklingsaktører og næringslivet. Universitet og høyskoler må utvikle en god kommersialiseringspolitikk for sin forskningsinnsats, men også samarbeide nært med næringslivet. Når dette er sagt og mulighetene for anvendelse er understreket, er det samtidig viktig å minne om at forskning har en egenverdi i seg selv. Utvikling av ny kunnskap har ikke bare betydning for næringslivet, men vil komme hele samfunnet og kulturen til gode. Det å vite og det å skape øker livskvaliteten. Å formidle kunnskap og forskningsresultater er derfor en sentral oppgave for forskningsinstitusjonene. Det kan skape ny inspirasjon og nysgjerrighet, som kan utløse videre forskning og utvikling. Det vil være viktig for rekrutteringen av forskere i framtiden.

Kristelig Folkeparti er en del av det brede flertallet bak innstillingen fra komiteen. Behandlingen av de årlige budsjetter framover avgjør om ressursmålene nås. Det vil være det naturlige tidspunkt for å vurdere om strategiene virker. Kristelig Folkeparti vil ved disse korsveiene vise vilje til forskning.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [22:29:58]: Som innleggene hittil har vist, og som innstillingen også viser, er det bred enighet om de høye mål som meldingen legger opp til for norsk forskning, og likeledes om de strukturelle områdene som internasjonalisering, grunnforskning og forskningsbasert nyskaping og innovasjon, de tematiske områdene energi og miljø, hav, mat og helse, og IKT, material- og nanoteknologi samt bioteknologi.

For å videreutvikle velferdssamfunnet er forskning en avgjørende innsatsfaktor. Økt verdiskaping innenfor områder der vi er gode, der vi har fortrinn, og der vi er ledende, er avhengig av en forsterket forskningsinnsats sammen med andre virkemidler.

Jeg vil i løpet av disse minuttene peke på noen områder Senterpartiet mener det er nødvendig å ha oppmerksomheten rettet mot når meldingen skal følges opp.

Det første gjelder kravet til økt konkurranse om forskningsmidlene. Meldingen legger vekt på kvalitet og relevans som de viktigste kriterier for framtidige forskningsprioriteringer. For å sikre kvaliteten legges det i meldingen opp til økt konkurranse om forskningsmidlene. Senterpartiet stiller spørsmål ved om en tradisjonell konkurranse med en omfattende søknadsprosedyre alltid er en effektiv måte å sikre kvalitet og relevans på.

En annen sak er dette med anbud, som for så vidt ikke ligger innunder denne statsrådets ansvarsområde, men det gjelder jo også anbudsregler i forhold til offentlige forskningsoppdrag. Hvis et oppdrag er på 200 000 kr eller mer, må det ut på anbud. Jeg har forstått noen signaler slik at disse anbudsreglene muligens blir hevet, og det vil også kunne tjene forskningen og forskningsmiljøene som arbeider overfor offentlig sektor.

Instituttsektoren er det andre området jeg vil rette oppmerksomheten mot. Instituttene er avhengige av tilstrekkelige midler for langsiktig kompetansebygging. Senterpartiet mener derfor det er avgjørende at instituttene har en grunnbevilgning som understøtter en slik langsiktighet. I dag har instituttene i gjennomsnitt en grunnfinansieringsandel på om lag 18 pst. Vi mener at den bør økes til om lag en tredjedel, og vi fremmer et forslag der vi ber Regjeringen komme tilbake med et finansieringsopplegg som sikrer denne langsiktigheten ved norske forskningsinstitutter.

Så til målsettingen om at forskningsinnsatsen økes til 3 pst. av BNP innen 2010, og at næringslivets forskningsinnsats skal utgjøre 2 pst. av denne. Senterpartiet vil understreke at den største utfordringen er den planlagte veksten i næringslivets FoU. Senterpartiet mener derfor det er helt nødvendig med større offentlig innsats rettet mot å utløse større næringslivsinnsats for FoU. Vi trenger et sett av virkemidler. Noen har lettvis sagt at det er lett å lage målsettinger på vegne av andre, men næringslivet

sjøl ser forhåpentligvis nødvendigheten av å styrke FoU-innsatsen. Da er det Stortingets oppgave å skape gode nok rammevilkår for denne økte FoU-innsatsen.

Den forrige forskningsmeldingen var også ambisiøs, men målene er jo ikke nådd. Den lave opptrappingen av f.eks. antall stipendiater er ett eksempel. Det er de årlige budsjetter som bestemmer om målene i denne meldingen skal nås. Da er det nødvendig å ha oversikt over utviklingen. Senterpartiet er derfor med på et forslag – som med subsidiær støtte fra SV får flertall – der Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2006 fremme forslag om en opptrappingsplan for den offentlige forskningsinnsatsen fram mot 2010, og at det må foretas evalueringer av den samlede forskningsinnsatsen i de årlige budsjetter.

Trine Skei Grande (V) [22:35:39]: Denne forskningsmeldingen er det stor enighet om. Det er bra fordi den er offensiv, men det er også bra for forskningen at det er stor enighet i denne sal om framtida for forskningen.

Jeg vil også benytte anledningen til å takke saksordføreren som har brakt oss fram til en felles forståelse.

Fordi det er så stor enighet om meldingen, ønsker jeg å bruke taletida mi til å belyse noen ideologiske perspektiver knyttet til forskningspolitikken.

Forskning har en verdi i seg sjøl, ikke bare som instrumentell nytte for samfunnet. Den kritiske offentlighet er avhengig av at forskere deltar med sin kunnskap om samfunnsforhold, om kulturelle forhold og om den teknologiske utviklingen. Akademiske prinsipp og ikkemarkedsprinsipp må få lov til å styre forskningsprosessene. Spesielt er det viktig at forskerne beholder sin rolle som demokratisk motmakt til myndigheter og næringsliv.

Venstres mål er at norske forskningsmiljøer skal ha gode nok rammebetingelser til å produsere kunnskap på høyt internasjonalt nivå. Grunnforskningsfinansieringen må fortsatt være en sentral del av finansieringen av universitets- og høyskolesektoren, og det blir befestet med forskningsmeldingen i dag. Norske forskningsmiljøer må gis mulighet til å utvikle kunnskap over et bredt register, både gjennom fri grunnforskning og gjennom forskning som har mer direkte betydning for framtidens næringsliv og verdiskaping.

Venstre har alltid gått inn for en rask og kraftig opptrapping av samfunnets samlede forskningsinnsats. Derfor er vi glad for Regjeringas ambisiøse mål i meldingen. Arbeidet med kommersialisering av forskningsresultater bør stimuleres og belønnes. Universitetene og den enkelte forsker må sikres hjelp og tilgang til ressurser til kommersialisering- og patenteringsfasen. Her har Regjeringa lagt inn en rekke tiltak som vil gjøre det mye lettere.

Vi trenger en god balanse mellom den frie grunnforskningen og den næringsrettede forskningen. Den frie forskningen er en av grunnpilarene i demokratiet vårt og har stor egenverdi. Av og til kan fri grunnforskning være mer næringsrettet enn næringsrettet forskning.

I meldingen er det et fokus på realfagene. Det er viktig av to grunner: For det første ligger disse fagene etter i satsingen, og det er ressurskrevende fag som trenger et eget fokus for å løftes. For det andre er finansieringsmekanis-

mer i forhold til universitet og høyskoler slik at studenttilgangen styrer store deler av ressurstilgangen når det gjelder forskningen. Derfor er det viktig at vi lager oppdemninger som ikke fører til en rent studentstyrt forskningsprioritering.

Om forskernes frihet vil jeg si at vi først og fremst må dyrke fram den nysgjerrige forskeren og ikke byråkraten. Det gir utfordringer til hvordan vi organiserer tilgangen på midler. Det er også viktig at forskningen blir ledet av ledere som tør si «følg sporet», når noen tror at de kanskje har funnet noe. Det er viktig at den nysgjerrige forskeren får dyrket fram sine evner som formidler, ikke bare i tunge tidsskrifter, men også overfor den spente, nysgjerrighetsdrevne student.

Jeg skjønner at det blir litt frustrerende for Sosialistisk Venstreparti ikke å ha de store planøkonomiske grepene, og at de heller ikke har spesielt stor tro på privat sektors mulighet til å delta i den store dugnaden denne forskningsmeldingen legger opp til. Nei, det er faktisk slik at det blir en kamp i hvert statsbudsjett når det gjelder den offentlige satsingen. Der vil sannheten komme til syne hvert eneste år. Jeg merker meg igjen – etter en rekke saker fra Sosialistisk Venstreparti – at de har så liten tro på at de skal klare det hvis de sjøl havner i regjering, at det blir viktig å få vedtak i denne sal som de kan støtte seg på – når de ikke tror at de klarer å gjøre jobben i egne rom.

Så vil jeg til slutt nevne støtteordningen i forhold til gaver til forskningen, som jeg mener ikke bare er et godt grep for forskningen rent forskningspolitisk, men det er også et viktig demokratisk grep. Det er viktig at det finnes flere og mindre byråkratiske penger i systemet, og forskningsstøtte kan være en like viktig og nyttig satsing for private som det å sponse kultur- eller idrettsaktivitet.

Statsråd Kristin Clemet [22:40:44]: Regjeringens forskningsmelding uttrykker vilje til å utnytte muligheter og møte fremtidige utfordringer for norsk forskning. Meldingens utgangspunkt er at forskning er et gode i seg selv, men også at økte investeringer i forskning er nødvendig for å møte fremtidige muligheter og utfordringer samfunnet står overfor. Den er gjennomgående meget godt motatt.

Komiteens innstilling tyder på at meldingen også får bred tilslutning i Stortinget. Det lover godt for den videre oppfølgingen. Jeg vil takke komiteen for det omfattende og krevende arbeidet som er gjort.

Meldingen har høye ambisjoner for norsk forskning. Det er det også grunn til. Vi har opparbeidet et godt utgangspunkt. Det er optimisme og nytenkning i norsk forskning. Kvaliteten er på vei opp, og de offentlige ressursene har økt betydelig de siste fem årene. Forskningsmeldingen fra 1999 har på mange måter bidratt til et tidsskille i norsk forskning. Men vi har også utfordringer. Fagevalueringer viser at kvaliteten er varierende, at faglig og strategisk ledelse mangler, at miljøene er fragmenterte, og at tilgangen på frie midler er for liten.

Forskning og forskningsbasert virksomhet blir stadig mer internasjonal. Andre land har også høye ambisjoner for sin forskning. Våre ambisjoner og prioriteringer kan

derfor ikke være upåvirket av det som skjer utenfor landets grenser, men må anrettes for å gripe de økte mulighetene internasjonaliseringen gir, og for at vi skal ta det moralske ansvar vi har for det globale samfunn.

Regjeringen foreslår internasjonalisering, grunnforskning og forskningsbasert nyskaping og innovasjon som gjennomgående prioriteringer. Gjeldende tematiske satsinger videreføres i stor grad gjennom områdene energi og miljø, hav, mat og helse. Vi definerer IKT, bioteknologi og nanoteknologi som prioriterte teknologiområder, og vi legger særskilt vekt på å styrke den realfaglige forskningen. Disse prioriteringene kombinerer hensynet til bredde, kontinuitet, nasjonale behov og fortrinn, og gjør norsk forskning i stand til å delta aktivt i det internasjonale forskningssamarbeidet.

Prioriteringene skal realiseres gjennom vekst og ikke gjennom omprioritering. Humaniora og områder som ikke er direkte prioritert, vil derfor få vekst i ressursene. Meldingen inneholder da også konkrete tiltak for å styrke humanistisk forskning, i tillegg til at humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning vil være helt nødvendig for å realisere prioriteringene i meldingen.

Videre skal kvalitet stimuleres og belønnes uavhengig av fagområde. Det er gledelig at komiteens flertall støtter både vekstmålet og innretningen av veksten. Jeg merker meg at komiteen ber om at Regjeringen legger frem en opptrappingsplan for den offentlige innsatsen. Regjeringen vil følge opp dette i statsbudsjettet for 2006.

Norge har et særlig behov for å øke forskningsinnsatsen i næringslivet. Meldingen svarer med å foreslå prioriteringer som treffer næringslivets behov og muligheter, og den varsler betydelig opptrapping av tiltak som vi vet virker. Det betyr likevel ikke at all vekst skal gå til næringsrettet forskning. For det første har forskningen flere formål enn å bidra til økt verdiskaping. For det andre er næringslivet tjent med at det foregår god, nysgjerrighetsdrevet grunnforskning og utdanning ved universitetene og høyskolene. Økte investeringer i grunnforskningen står derfor ikke i motsetning til økt næringsrelevans, men er snarere en forutsetning for et mer verdiskapende næringsliv. En viktig del av veksten vil derfor kanaliseres til universitetene og høyskolene, og såkalt frie midler skal styrkes. Dette kommer i tillegg til de 1 470 mill. kr i rene forskningsmidler som ble tilført fra 2001 til 2005, en realvekst på 24 pst.

Utover vekst i ressurser varsler meldingen en rekke tiltak for å styrke forskningen ved universitetene og høyskolene. Fortsatt styrking av den faglige ledelsen er nødvendig, og det samme er bedre tilrettelagte og mer forutsigbare karriereveier.

Jeg merker meg med tilfredshet at et flertall i komiteen gir tilslutning til opprettelsen av en ny midlertidig mellomstilling på vei mot fast tilsetning som professor. Denne er etterspurt av fagmiljøene og har fått tilslutning fra organisasjonene. Samtidig vil jeg understreke at en ikke skal øke den samlede graden av midlertidige ansettelse i sektoren, men tvert imot bidra til at særlig bruken av korte og uforutsigbare engasjementer og prosjekter går ned. Jeg merker meg og deler komiteens vurdering av behovet for

individuelle stipender, og har allerede for en tid tilbake avtalt møte med Aksjonsgruppen «Ung og lovende?» for å drøfte hvordan dette behovet best kan møtes. Jeg konstaterer at komiteen går inn for å utvide den foreslåtte ordningen for private donasjoner med flere mottakerinstitusjoner. Regjeringen vil utarbeide konkrete retningslinjer for ordningen i tråd med dette.

Forskningsmeldingen gir grunnlag for gode vilkår og setter høye mål for norsk forskning i årene fremover. Men det er ikke nok i seg selv. Skal vi nå målet om å heve Norge til en ledende forskningsnasjon, kreves det en felles vilje fra myndigheter, forskningsmiljøer, næringsliv og samfunnet for øvrig. Jeg drister meg til å spå at dagens stortingsbehandling vil vise at det er felles vilje på politisk nivå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A) [22:45:57]: Jeg påpekte i mitt hovedinnlegg at det allerede er et stort omfang av midlertidige ansettelse i universitets- og høyskolesektoren. For å si det litt enkelt: En skal være godt voksen for å få fast stilling. Regjeringen foreslår så ytterligere utvidelser både generelt – den debatten hadde vi i forrige uke eller i uken før det – og også på dette område, og de undergraver de ansattes stillingsvern. Det er jo en utvikling som Regjeringen ønsker, og som Arbeiderpartiet er imot. Men mener forskningsstatsråden at usikkerhet for stilling er et pre for forskning og et viktig hensyn i likestilling?

Statsråd Kristin Clemet [22:46:52]: I forbindelse med forberedelsen av denne meldingen gjennomførte jeg svært mange møter med svært mange forskere for å be om råd og innspill til forskningsmeldingen. Mitt hovedinntrykk var at det var veldig mye optimisme i Forsknings-Norge, og at hovedbeskjeden var: Hold frem som dere stevner – mer av det gode, så å si.

Men på to områder fikk jeg ganske klare tilbakemeldinger. Det ene gjaldt mangel på små driftsmidler. Det kan høres rart ut, fordi det har vært en voldsom vekst i driftsmidlene i institusjonene. Men det har vi tatt til etterretning, og vi har fremmet forslag. Det andre var en etterlysning av bedre og mer forutsigbare karriereveier. Da var det en veldig alminnelig tilbakemelding at man ikke er mot midlertidighet, men man ønsker en viss forutsigbarhet i midlertidigheten, og at den er av en viss varighet. Det vi har foreslått her, innebærer at man skal vurderes for professorstilling. Institusjonene kan selv velge om de vil lyse ut en slik stilling. Vi tror at det vil lette rekrutteringen til forskning mer enn det vi ser mange unge forskere opplever i dag, hvor det er meget kortsiktige prosjekter og engasjementer som de er beskjeftet med, uten utsikter til fast stilling.

Arne Sortevik (FrP) [22:48:08]: Vi kan være tydelige i kritikken. Vi vil også være tydelige i rosen, og Fremskrittspartiet gir statsråden god karakter for en god melding.

Men jeg har et spørsmål, og det er ikke bare et tusen-kronersspørsmål, men et femogtyvemilliardersspørsmål. Det er jo slik at Regjeringen legger ganske mange egg i den kurven med 2 pst. fra næringslivet. Næringslivet svarer ganske kontant, iallfall noen av representantene der svarer ganske kontant, at de pengene har de ikke. Det finnes ikke nok penger i næringslivet til å finansiere den forskningsinnsatsen som Regjeringen legger opp til. Det sies i den siste meldingen som kom fra forskningsdirektøren i en av de store norske lokomotivbedriftene. Og hvis man regner litt, så er det formidable tall vi snakker om. Hvis denne økningen opp til 2 pst. for privat sektor skal basere seg på 5 pst. av omsetningen, så snakker vi om 500 milliarder kr i omsetning for å skaffe dette løftet. Hva er tanken bak, og hva er virkemidlet som gjør at dette virkelig kommer på plass?

Statsråd Kristin Clemet [22:49:29]: Det er viktig med en bedre balanse mellom private investeringer i forskning og offentlige investeringer i forskning i Norge, fordi vi trenger et mer kunnskapsbasert næringsliv, og fordi det er viktig av hensyn til demokratiet og en liberal maktfordelingsbalanse. Vi mener også at det er mulig, og at vi er inne i en god utvikling. I 1997 gikk 28 pst. av bedriftenes innovasjonsutgifter til forskning og utvikling. I 2001 gikk 54 pst. av innovasjonsutgiftene til forskning og utvikling. Forskningsrådet har gjort en spørreundersøkelse. Det er svært mange i næringslivet, mange bedrifter, som mener at dette er mulig og realistisk, og halvparten av de bedriftene som forsker, svarer at de kommer til å forske mer i årene som kommer. Ser man hen til Danmark, som er et land som det er lettere å sammenlikne med enn Finland, fordi det likner mer på vårt, ser vi at de har hatt en slik utvikling i næringslivets forskning over den samme tidsperioden som vi ønsker oss nå. Vi mener at vi gjennom denne meldingen har svart på ønskene i næringslivet vedrørende tiltak som skal være incentiver og stimulanser til næringslivet, enten det er sentre for forskningsrelatert innovasjon, etablererstipend, Centres of Expertise eller andre ting, og at det kan gi det nødvendige løft for at næringslivet selv skal kunne greie å investere.

Lena Jensen (SV) [22:50:56]: Forskningsmeldingen legger opp til en økning i ambisjonene i forhold til BNP, til 3 pst. fra dagens 1,7 pst., en formidabel økning på fem år. Og dette er bra, dette er gode mål og viktige mål som SV støtter. Men jeg er veldig opptatt av at man ikke skal gå i den samme fella som man gjorde i 2000 da man behandlet forrige forskningsmelding, ved at vi satte oss mål som ikke ble fulgt opp. Jeg regner med at statsråden nå alt er i gang med budsjettprosessen i forbindelse med budsjettet for 2006. Stortinget sier nå at vi ønsker at statsråden skal komme med en plan for opptrappingen, og jeg vil da utfordre statsråden til å si noe om når denne planen kan komme.

Statsråd Kristin Clemet [22:52:02]: Jeg kan selvsagt ikke si noe om budsjettet for 2006, men som jeg sa i

mitt innlegg, vil vi selvsagt følge opp Stortingets ønske om at vi skal legge frem en opptrappingsplan i forbindelse med budsjettet for 2006.

Men jeg vil avvise at man gikk i en felle ved den forrige forskningsmeldingen. Den ble et reelt tidsskille. Og bare for å illustrere hvor vanskelig dette er: I den første opptrappingsplanen som ble laget etter den meldingen, antok man at det var nødvendig for det offentlige å investere 2 milliarder kr mer i forskning. Det som reelt sett har skjedd siden forrige forskningsmelding, er at det er investert 4,6 milliarder kr mer, og 3 milliarder kr mer bare under Bondevik II-regjeringen. Under Bondevik II-regjeringen, den nåværende regjering, har det vært en realvekst på 17 pst., til UH-sektoren 24 pst. Langt over det man trodde og forutsatte at det offentlige skulle bidra med, har vi bidratt med, og likevel har vi ikke nådd målet. Dette viser at det er ganske vanskelig.

Jeg vil legge til at dersom vi når målet om 1 pst. av BNP i Norge, betyr det at vi kommer til å ha verdens høyeste offentlige forskningsinnsats, for dette er ikke BNP for Fastlands-Norge, det er vårt samlede BNP. Det betyr at vi har et veldig høyt BNP, og at det også vil være en meget høy offentlig forskningsinnsats dersom vi når det målet.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [22:53:27]: I møte med Forskerforbundet fikk vi se en oversikt over dem som var ansatt på universitets- og høyskolesektoren de siste årene, og det gikk fram at det var ansatt mange i rene undervisningsstillinger. Mener statsråden at dette er en negativ utvikling? Vi snakker altså om forskningsbasert undervisning som et viktig prinsipp. Det var det ene.

Det andre var det jeg nevnte i innlegget mitt, om offentlige tilbud og at dette på en måte rammet forskningen. Det gikk mye midler til å søke. Kan statsråden si noe om det er noen planer om å heve anbudsgrensen til 400 000–500 000 kr?

Statsråd Kristin Clemet [22:54:31]: Når det gjelder det siste, er det som representanten Skjælaaen antydte i sitt innlegg, en annen ansvarlig statsråd, som jeg nesten får overlate det spørsmålet til. Men jeg kan si at det for øvrig innenfor det som Forskningsdepartementet har ansvar for, iverksettes tiltak for å gjøre dette med søknadsprosedyrer og byråkrati osv. mindre belastende. Likevel vil jeg legge til at det er helt klart at det er svært lite byråkratisk i Norge i forhold til hva det f.eks. er i EU-systemet, som jo også norske forskere belastes med. Der er det veldig byråkratisk.

Når det gjelder dette med undervisning og forskning, er vi samstemt om at det vi baserer oss på på våre akademiske institusjoner, er forskningsbasert undervisning. Jeg er helt enig med komiteen i at det er behov for tid til forskning, og at det er behov for sammenhengende tid. Men jeg må minne om at vi i forbindelse med Kvalitetsreformen og reformen i høyere utdanning nå har delegert mye ansvar til institusjonene, strategisk, faglig, administrativt, organisatorisk osv., for å forvalte den typen ting som tidligere ble detaljregulert fra sentralt hold.

Vidar Bjørnstad (A) [22:55:45]: Når statsråden hevder at hun får signaler fra institusjonene og deres ansatte om at hun skal holde fram som hun stevner i forhold til midlertidige ansettelse, må jeg si at vi ikke kan ha møtt de samme organisasjonene, for de var da vitteleg nesten samlet imot alle de endringene og utvidelsene som skjedde i universitets- og høyskoleloven. Men det var ikke det jeg skulle spørre om.

Vi har i dag en bioteknologilovgivning som ekskluderer norsk forskning fra innsats på viktige områder, for å kunne nyttiggjøre seg de medisinske framskritt som bio- og genteknologien gir muligheter for, og hvor vi høyst sannsynlig vil benytte resultatene av slik forskning som skjer internasjonalt. Mener forskningsstatsråden at dagens lovgivning er riktig og fornuftig?

Statsråd Kristin Clemet [22:56:54]: Først en liten misforståelse. Når forskerne sa til meg: «Hold frem som dere stevner,» så gjaldt det forskningspolitikken i sin alminnelighet.

Når det gjelder midlertidighet, tror jeg likevel at det forslaget som vi har fremmet om mellomstilling, med rett til å bli vurdert som professor, har fått så stor tilslutning fordi selv de som skulle dele det synspunktet at midlertidighet er veldig uheldig, vil betrakte dette som et framskritt, fordi det er et siktemål som er mer varig og fast, og fordi det har en lengre horisont enn mange av de korte prosjektene og engasjementene som unge forskere er på i dag.

Når det gjelder det andre spørsmålet, er Regjeringens politikk basert på Sem-erklæringen, hvor vi som regjering er veldig opptatt av både personvern, menneskeverd og personlig integritet. Representanten vet at Regjeringen har fremmet en rekke saker når det gjelder bioteknologi, forskning på befructede egg, bioteknologiloven, lov om biobanker osv. Men man vet også at et utvalg har vært i arbeid, at det nå er på høring, og at Regjeringen også vil fremme forslag om den samlede regulering av bioteknologiloven og biobankloven når det gjelder medisinsk forskning.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed over.

Grethe Fossli (A) [22:58:25]: Norge er en av verdens beste nasjoner, om ikke den beste, på oppdrett av laks. Norge er også en av verdens beste nasjoner når det gjelder teknologi i olje- og gassnæringen. Hvordan har vi kommet dit? Jo, ved at det har vært en intensiv forskning. Både de nevnte næringer og myndighetene har forstått viktigheten av å forske for å bedre teknologien og kvaliteten og for å utvikle næringene videre og hele tiden være i front.

Gå til oppdrettsnæringen, en næring som i sin spede barndom var preget av for mye bruk av medisiner, føret forurenset havbunnen og omgivelsene, og det var en næring som kanskje ikke hadde det beste ryktet. I dag er det en næring som er preget av minimal bruk av medisiner, som sjelden forurenser omgivelsene, og som leverer produkter av meget høy kvalitet. Men samtidig er det en næ-

ring som ikke hviler på laurbærene, de vet at det ennå er utfordringer som kan løses ved mer forskning. Laksen kan ennå få oppdrettsrelaterte misdannelser, og det forsøker veterinærer og andre på. Det forsøkes på nye arter som torsk og kveite, som bare er to av dem.

Det vil ta for mye av min tid å nevne opp alle de institutter, universiteter og høyskoler som driver med marin forskning og utvikling, men vi finner dem spredt fra Alta i nord til Bærum, Skedsmo og Ås i østlandsområdet.

St.meld. nr. 19 for 2004-2005, Marin næringsutvikling – Den blå åker, har en omfattende beskrivelse av den innsatsen som gjøres på forskningssiden i de marine næringene. Det er en viktig satsing for Norge.

Olje- og gasssektoren er like spennende. På tirsdag var jeg i St. Petersburg på den store konferansen St. Petersburgs Økonomiske Forum. Et av innleggene jeg hørte, ble holdt av Chairman of the Board of Directors i Gazprom, det store russiske gasselskapet – hans navn var Aleksej Miller. Han snakket om de mulighetene som finnes for utviklingen i nordområdene, og da trakk han fram Statoil og Hydro som mulige samarbeidspartnere, nettopp fordi dette er selskaper som har vært med på den teknologiske utviklingen og har bred teknologisk kompetanse og erfaring fra olje- og gassutvinning i områdene i nord. Dette er to selskaper som også har satset mye på forskning og utvikling, og derfor er konkurransedyktige.

I stortingsmeldingen «Vilje til forskning» framheves forskning og utvikling som meget viktig for nyskaping og innovasjon for norsk næringsliv og offentlig sektor. De to næringene jeg viste til, er gode nok eksempler på dette.

En utfordring er å koble universitets- og forskningsmiljøene tettere opp til næringslivet. Fremdeles er det ikke god nok samhandling på en del områder. I tillegg bør vi også innenfor forskningen, som i næringspolitikken, satse på de områdene hvor vi har naturgitte eller andre spesielle fortrinn, og de områdene som skal ivareta våre nasjonale, særegne behov.

I innstillingen er også de vedtatte landsdekkende såkornordningene som skal etableres i universitetsbyene, omtalt. Det må foreligge en misforståelse når det gjelder Senterpartiets merknad om disse. Disse såkornordningene er ennå ikke etablert, og det Senterpartiet sier om at det kan synes vanskelig å nå fram med prosjekter utenfor universitetsbyene, må bero på en misforståelse, da man ennå ikke har noen erfaring fra slike fond.

Jeg tror at det kommer helt an på de miljøene som skal forvalte såkornordningene. De har en oppgave i å spre kunnskapen om mulighetene, når de blir etablert. Men så skal det også sies at en av hensiktene med ordningene nettopp var å stimulere til at universiteter og høyskoler, sammen med næringslivet, skal benytte seg av disse ordningene mer enn de gjør i dag.

Når det gjelder Ås og UMB, vil de på lik linje med andre universiteter og høyskoler i Østlandsområdet kunne søke om midler fra fondet i Oslo, når det er etablert. Det er ikke slik at det er Universitetet i Oslo som er tildelt fondet, men det skal lokaliseres til Oslo. Det er som kjent kort avstand mellom Oslo og Ås, og de gode prosjekter i Ås som måtte bli utviklet i samarbeid med næringslivet, vil

ha like gode sjanser som eventuelle gode prosjekter i regi av Universitetet i Oslo og næringslivet.

Så merknaden fra Senterpartiet må være basert på en misforståelse om ordningen.

Helt til slutt: Forskning gir ikke nødvendigvis resultater i morgen, man må ha tålmodighet og bruke tid før det er lønnsomt. Det er også viktig å ta vare på den langsiktige grunnforskningen i dette bildet, også for næringslivet.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Raymond Robertsen (H) [23:03:24]: Noen har en gang sagt at et samfunn som har flere politikere og advokater enn ingeniører, er et samfunn på vei mot avgrunnen. Nå skal jeg ikke bruke tid på å utdype eller tolke dette utsagnet, men hvis vi tenker oss om, har det kanskje noe for seg.

Vi er på full fart inn i en tid som preges av den vektløse økonomi. Kunnskap og teknologi har blitt den store handelsvare, og den intellektuelle håndbaken mellom verdensdelene og land tilar stadig i styrke. Den eneste måten å sikre Norges posisjon i den internasjonale konkurransen og det globale samarbeidet på er å sørge for at norsk næringsliv og academia har noe å bidra med. Derfor har Regjeringen lagt frem en forskningsmelding som prioriterer bl.a. innovasjon, teknologi og realfag.

Selv om Norge eksporterer mye råvarer, er den vektløse økonomien viktig for oss. Forskning og utvikling skal bidra til at ny teknologi ser dagens lys, og derigjennom sikre større verdier både innenfor eksisterende virksomheter og ikke minst innenfor nye områder.

Forskningsmeldingen er et strategisk dokument for all forskning i Norge, og prinsippet om at forskningsmiljøene skal konkurrere om forskningsmidler, skal bidra til at de beste miljøene og prosjektene realiseres. Jeg vil i den sammenhengen fokusere på et forhold jeg mener Norge har et forbedringspotensial på.

I innstillingen påpeker et flertall i komiteen at selv om 10 pst. av Norges befolkning bor i Nord-Norge, står landsdelen for bare 5 pst. av forskningen. Jeg er ikke tilhenger av at forskningsmidler skal tildeles etter geografiske kriterier. Men det er noe som uroer meg med disse tallene. Dersom de brytes ytterligere ned, er det grunn til å anta at Troms fylke har høy forskningsaktivitet, mens aktiviteten i Nordland og Finnmark antakelig er betydelig lavere. Spesielt er næringslivets forskningsinnsats liten i landsdelen. Jeg er derfor glad for den presiseringen som gjøres i innstillingen om forskning i Nord-Norge.

Men det er grunn til økende optimisme for fremtidig forskningsaktivitet i landsdelen. Petroleumsnæringen vokser i Nord-Norge, og jeg er sikker på at den økte petroleumsaktiviteten i nord også vil gi seg utslag i forskningsaktivitet. Da er det ekstra betryggende at 19. runde i Norskehavet og Barentshavet ble utlyst av Regjeringen i dag.

Et flertall i komiteen har også omtalt samisk forskning spesielt. Selv om den samiske forskningen utgjør en liten andel av vår totale forskningsinnsats, er det viktig at den gis rom. Spesielt mener jeg det er viktig å skaffe seg kunnskap om hvordan bl.a. klimaendringer kan påvirke tradisjonelle samiske næringer. Jeg mener også at forskning og utvikling av og på samisk språk må ha den nødvendige plass innenfor den totale norske forskningsinnsatsen.

Jan Olav Olsen (H) [23:06:42]: Tilslutningen til forskningsmeldingen har vært stor og nærmest enstemmig. Sjelden har en stortingsmelding blitt møtt så positivt som denne. Det viser at statsråden har gjort et meget godt stykke arbeid.

Jeg vil gjerne få lov til å dvele ved noen punkter som kanskje ikke har vært så mye framme i diskusjonen.

I meldingen drøftes i punkt 9.1.3, med overskriften «Endringer i universitets- og høyskolestrukturen», den nye situasjonen som er oppstått etter at Stortinget i 2000 åpnet for at statlige høyskoler kan få akkreditering som universitet, dersom visse kriterier blir oppfylt. Som kjent har Høgskolen i Stavanger oppfylt Stortingets kriteriesett, og er dermed blitt Universitetet i Stavanger fra 1. januar i år. Høgskolen i Agder vil ventelig snart følge etter.

Stortinget har etter 2000 fått seg forelagt en rekke lovproposisjoner og meldinger som drøfter hvilke faglige rettigheter nye universiteter skal ha i forhold til hva som er de «gamle» universitetenes rettigheter. I forskningsmeldingen, som vi behandler i dag, blir det argumentert for en typologisering av universitetene. Noen av dem, nemlig de fire eldste, skal være forskningsuniversiteter. Dette kan forstås slik at det skal ikke de nye bli. Ved tidligere behandlinger har Stortinget vært tydelig på at nye universiteter ikke skal være kopier av de fire breddeuniversitetene. Det forhindrer ikke at også nye universiteter skal ha, og må ha, et forskningsansvar.

Stortingets intensjon har vært og er at nye og gamle universiteter ikke skal forskjellsbehandles. En enstemmig komitee understreker derfor nok en gang Stortingets syn i dagens innstilling når komiteen på side 18 sier:

«Komiteen vil understreke at det i universitets- og høyskoleloven og Stortingets intensjoner ikke ligger noen inndeling av nye og eldre universiteter i ulike kategorier.»

Det komiteen slår fast her, er at vi har samme intensjon nå som i 2002 og ved behandlingen av universitets- og høyskoleloven tidligere i år: Universitetene tilhører ikke ulike kategorier. De skal konkurrere på like formelle og faglige vilkår, og det er kvaliteten på det de leverer, som skal være avgjørende, ikke en forhåndsinndeling i f.eks. forskningsuniversiteter og andre. Det er viktig at dette er slått tydelig fast i innstillingen.

I meldingen – side 142 – slås det også fast at det nå er akkrediteringssystemet og kvalitetsvurderinger som i stor grad vil bestemme utviklingen i universitets- og høyskolesektoren. Kvalitet og konkurranse institusjonene imellom vil bestemme stadig mer av institusjonsmønnet. Det er helt i tråd med det som har vært og fortsatt er Stortin-

(Olsen)

gets intensjon: kvalitet, ikke kategorisering og typologisering. Det er uttrykt slik i innstillingen:

«Komiteen har merket seg meldingens konstatering av at det i stigende grad vil være akkrediteringssystemet og faglige kvalitetsvurderinger som skal bestemme utviklingen av institusjonsmønstrer innen høyere utdanning og forskning. Dette er i tråd med Stortingets intensjoner.»

Dette gir institusjoner med kvalitet og forskning med kvalitet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

(Votering, se side 3051)

S a k n r . 1 2

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Rolf Reikvam og Lena Jensen om innføring av gratis skolemåltid i grunnskolen (Innst. S. nr. 278 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:95 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til Høyre og 5 minutter til hver av de øvrige gruppene og til hver av de uavhengige representantene.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Arne Sortevik (FrP) [23:11:02] (ordfører for saken): Det er sent på kvelden, men likevel noen ord om dette – et lite dokument, men en stor sak.

I Dokument nr. 8:95 fremmer forslagsstillerne Kristin Halvorsen, Rolf Reikvam og Lena Jensen fra SV forslag om innføring av skolemåltid i grunnskolen. Forslaget er fremmet 24. mai. Det betyr at når komiteen har avgitt innstilling mandag 13. juni, har den behandlet saken raskt.

Komiteen er delt i synet.

Et flertall i komiteen, representantene fra partiene Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre samt de to representantene Evje og Simonsen, avviser både forslag og problemstillinger og vil vedlegge dokumentet protokollen. Flertallet vil nok redegjøre for dette syn selv.

Et mindretall i komiteen, som representerer et flertall i Stortinget, har et annet syn. Mindretallet i komiteen, som består av representantene fra Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, vil innføre en ordning med et skolemåltid i norsk skole. Derfor er denne saken viktig – den innebærer starten på veien frem til en ordning med skolemåltid i grunnskolen.

På vegne av de nevnte partiene tar jeg herved opp forslag nr. 1 i innstillingen.

Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, som alle ønsker en ordning med skolemåltid innført, gir nå Regjeringen et politisk oppdrag. Når saken nå er fremmet så hurtig gjennom komiteen, betyr det at disse partiene bruker sitt politiske flertall i Stortinget til å gi Regjeringen et politisk oppdrag. En ordning med skolemåltid skal nå utredes, og det skal gjøres innen utgangen av våren 2006.

Denne saken er viktig, og det er en stor sak. Den krever grundig utredning og grundig forberedelse.

Jeg har merket meg statsrådets svarbrev til komiteen datert 8. juni med kommentarer til forslaget saken bygger på, og som foruten opplysninger om problemstillingen også viser en åpen og positiv holdning til igangsettelse av det arbeidet flertallet bestiller. Det er bra. Det er langt mer positivt enn den holdningen som legges frem i merknadene fra regjeringspartiene i komiteen, der det heter:

«Flertallet vil beklage måten denne saken er behandlet på. Saken er blitt presset gjennom i komiteen på svært kort tid med liten mulighet for reell drøfting og vurdering. Flertallet er av den bestemte mening at en sak som gir så store økonomiske uttelling, burde ha vært behandlet på en grundigere måte.»

Jeg synes det er leit og unødvendig med en slik ordbruk. Som saksordfører vil jeg gjenta at når Regjeringen har utført sitt oppdrag på en grundig måte, vil utdanningskomiteen behandle saken på en grundig måte.

Både Sverige og Finland har lange tradisjoner og gode erfaringer med å tilby elevene skolemåltider. Formålet med skolemåltidet i disse landene har vært å gi elevene den anbefalte ernæring og energi, men også å hjelpe elevene med å opprettholde konsentrasjonen og dermed høy arbeidsevne mens de er på skolen. Skolemåltidet har i tillegg en sosial dimensjon, fordi det legges til rette for samling rundt felles måltider, som videre gir grunnlag for felles opplevelser ved å knytte læringsarbeidet i skolen til maten som serveres. Sammen danner dette en fellesskapsramme som favner både tillagingen av maten, selve måltidet og oppryddingen. For Fremskrittspartiet er nettopp elevdeltakelsen en viktig forutsetning for en ordning med skolemåltid.

Samling om skolemåltidet gir mulighet for å styrke samholdet mellom elevene og derigjennom gi et bedre skolemiljø, som også gir positiv gevinst for læringsmiljøet knyttet til den ordinære undervisningen.

Så langt jeg har kunnet registrere, er det bred og sterk oppslutning om skolemåltidsordningene i Sverige og Finland blant elever, foreldre, lærere, skoleeiere, myndigheter og politikere. Jeg har ikke oppfattet at foreldre i Sverige og Finland føler seg umyndiggjort og tilsidesatt, og at det offentlige og/eller skolen overtar oppdragerollen når elever gjennom 50 år har fått servert et måltid mat på skolen. Fremskrittspartiets vurdering er at foreldre også i Norge vil støtte opp om en slik ordning. Fremskrittspartiets vurdering er at foreldre i Norge vil legge vekt på at en ordning med skolemåltid gir bedre trygghet for at ens egne barn faktisk spiser et godt og næringsrikt måltid i løpet av en lang skoledag, som er blitt og vil bli lengre. Fremskrittspartiets vurdering er også at norske foreldre

ser store fordeler med en slik ordning. Spørreundersøkelser nylig bekrefter en ganske overveldende tilslutning nettopp fra foreldre og elever.

Vi legger fra vår side vekt på lokal tilpasning. Vi vil ha en modell, som kjent, med foreldre flertall i driftsstyrer på offentlige skoler. Det legger godt til rette for sterk foreldrestyring. Vi forutsetter innenfor dagens styringsmodell i skolen at samarbeid med foreldre og foreldrevalgte representanter også om skolemåltid blir gjennomført. Det er en viktig forutsetning.

Til slutt: Regjeringen har fått tid på oppdraget ut våren 2006. Jeg vil presisere at vi for vår del ikke tror det er nødvendig å bruke så lang tid. Vi skriver nå 16. juni. Det er et halvt år igjen. Man skal ikke reise langt. Man kan reise til Sverige og få en del nyttig informasjon. Man kan faktisk reise til Finland også. Man trenger faktisk ikke reise. Hvis man sjekker litt hva det faktisk koster i Sverige, er det ganske ferske tall å hente. Det varme måltidet i Sverige koster ca. 3 300 kr i året i 2005-kroner. Med 620 000 elever – hvis det er det riktige tallet – snakker vi om ca. 2 milliarder kr for et varmt måltid.

Så skal vi se når utredningen kommer, om det er det varme måltidet vi skal ha eller ikke. Poenget til slutt er at det er svært romslig tid hvis vi skal bruke tiden frem til utløpet av våren 2006. Vi tror det kan gjøres et godt utredningsarbeid på atskillig kortere tid, som gjør det mulig for Stortinget å behandle dette tidlig på våren 2006, og slik at vi enten kan begynne med en innfasing for oppstart eller at vi kan begynne med prøveordninger. Da snakker jeg selvfølgelig om starten på skoleåret i 2006, det som starter i august, og som gjelder skoleåret 2006/2007.

Presidenten: Skulle representanten Sortevik ta opp et forslag?

Arne Sortevik (FrP) [23:17:52]: Ja, jeg tok opp forslaget, men jeg kan gjenta at jeg tar opp forslag nr. 1 på vegne av de partiene som er i et mindretall i komiteen, men som forhåpentligvis blir et flertall i Stortinget.

Presidenten: Det er bra, da er det notert.

Karita Bekkemellem Orheim (A) [23:18:09]: Det er sjelden jeg har vært så enig med representanten Sortevik i disse fire årene som jeg var nå. Det var et utmerket innlegg!

Arbeiderpartiet stemmer i dag for en utredning om forholdet knyttet til skolemat. Vi foreslår derimot ikke, som Regjeringen bl.a. har hevdet, at vi straks skal innføre et gratis skolemåltid. Vi vet at en ordning med gratis skolemat koster, men vi vet ikke hvor mye. Vi vet at en ordning med skolemat sannsynligvis vil kreve et behov for praktisk tilrettelegging, men vi vet ikke i hvilken utstrekning. Nettopp av disse enkle grunnene mener vi det er riktig å få en utredning om saken før vi bestemmer oss for hva slags løsning som er best for skolen og for elevene.

Vi ønsker et skolemåltid i en eller annen form. Arbeiderpartiet har programfestet at vi vil ha en ordning med frukt og grønt til alle barn i grunnskolen. Jeg synes

det er synd at Regjeringen ikke støtter oss i denne saken. Vi vet dessuten at det foregår en rekke gode prøveprosjekt med skolemåltid på mange skoler rundt omkring i landet vårt. Vi er positive til disse prosjektene, og vi ser derfor at de også skal fortsette.

Arbeiderpartiet mener at det er en sammenheng mellom næring og læring. Vi har vært en pådriver for en utvidet skoledag. Med flere timer blir det ikke bedre læring om ikke elevene har de rette forutsetningene for å lære. Nettopp derfor mener jeg det er sterkt beklagelig at kommunalminister Erna Solberg for noen dager siden klarte å hevde at vedtaket om en utredning om et skolemåltid – en utredning – vil kunne true forbedringsarbeidet i den norske skolen.

Det er for det første synd at kommunalministeren ikke har fått med seg at det er bred politisk enighet om viktige tiltak for å gjøre skolen vår bedre: flere timer, kompetanseheving blant lærerne, nye læremidler osv. Dette er tiltak som Arbeiderpartiet gir sin fulle støtte til.

Det er videre beklagelig at Høyres partileder ikke ser at det er en sammenheng mellom det en putter i magen, og det en kan få plass til i hodet. Det er også synd at kommunalministeren åpenbart ikke har lest forslaget fra SV, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet før denne kritikken kommer.

Regjeringspartiene sier i dag nei til å utrede en ordning med skolemåltid i grunnskolen med sikte på en gradvis innføring. Samtidig sier Regjeringen at den på et eget initiativ vil sette ned en arbeidsgruppe som skal frambringe oppdatert kunnskap om skolemåltid. Det er mange som ikke helt har forstått logikken i dette.

Jeg er glad for at opposisjonen har tatt grep. Jeg er glad for at opposisjonen har høye ambisjoner for den norske skolen, og at den har evne og vilje til å tenke langsiktig. Det mener jeg er helt avgjørende for å gjøre skolen vår bedre. Regjeringspartienes behandling av saken framstår som underlig. Det mener jeg en kan si også om den kritikken en har sett både fra statsministeren og fra kommunalministeren.

Jeg tar opp forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Karita Bekkemellem Orheim har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Jan Olav Olsen (H) [23:21:37]: Dette er en sak som har blitt kjørt igjennom i komiteen i rekordfart uten den ønskede grundige saksbehandling. Dette vil jeg på vegne av Høyre beklage.

Selv om konklusjonene i saken sannsynligvis blir et noe utvannet utredningsoppdrag til Regjeringen, var utgangspunktet i Dokument nr. 8:95 for 2004-2005 at Regjeringen skulle pålegges å fremme en sak som skulle sikre gjennomføring av skolemåltid i grunnskolen. – Altså ikke en utredningssak, men pålegg om å fremme en sak med en gitt konklusjon.

Jeg er glad for at saken gjennom komiteens behandling har blitt redusert til et utredningsoppdrag. Det betyr at det vil bli tid til de nødvendige utredninger i forhold til finan-

siering, praktisk tilrettelegging, type mat og alle de andre forholdene som forslagsstillerne tydeligvis ikke har tenkt svært grundig igjennom.

Komiteens behandling viser at SV ikke har fått flertall for sitt forslag. Komiteens mindretall, men sannsynligvis Stortingets flertall, støtter ikke SV i at Regjeringen skal fremme en sak. Det skal utredes en ordning. SVs forslag om at saken skal omhandle det å sikre gjennomføringen av skolemåltid, følges ikke opp i vedtaket. Det skal utredes en ordning med skolemåltid i grunnskolen *med sikte på* en gradvis innføring. Det tas ikke stilling til verken praktisk gjennomføring, finansiering, tidspunkt eller type mat. Det må kunne slås fast at flertallet kommer med atskillig spinklere kost i sitt forslag til vedtak enn det som opprinnelig lå i dokumentet. Det har derfor vært overraskende at kommentarene i media både fra enkeltrepresentanter, fra dem som står bak forslaget, og kommentarene fra media selv, konkluderer med at SV har fått fullt gjennomslag. Ja, et sted ble det sågar slått fast at det nå var flertall for gratis skolemåltid fra høsten 2006. Om denne konklusjonen kommer av manglende leseferdighet eller leseforståelse, er vanskelig å si. Den er i hvert fall ikke korrekt i forhold til sakens fakta, så mye må kunne slås fast.

Høyre, sammen med et flertall i komiteen, foreslår at dokumentet vedlegges protokollen. For Høyre er det viktig å slå fast at foreldrene har et selvsagt ansvar og myndighet til å oppdra egne barn, herunder også det å sørge for at barn tilegner seg gode matvaner. Dette er et ansvar som de aller fleste foreldre utfører på en utmerket måte og på ingen måte ønsker å bli fratatt. Det er en sterk undervurdering av tusenvis av norske foreldre å påstå at dette er en oppgave som de ikke makter, og at det offentlige derfor må overta denne oppgaven. For det må jo være denne tanken som ligger bak. Dette makter ikke foreldrene, derfor må skolen overta. De faktiske forhold er at de aller fleste foreldre sørger for at egne barn har med seg sunn og næringsrik mat på skolen. Undersøkelser viser at selv i ungdomsskolen har godt over halvparten av elevene med seg matpakke hver dag – hver dag faktisk. Det viser at norske foreldre tar sin oppgave på alvor og er seg sitt ansvar bevisst.

For Høyre går det en klar grense mellom foreldrenes selvsagte ansvar for å sørge for at barn tilegner seg gode matvaner, og at barn har med seg mat på skolen, og skolens oppgave med å gi informasjon og kunnskap om riktig kosthold, og å legge forholdene til rette slik at maten blir spist innenfor gode rammer. Det gjøres ved å sørge for at matpausen får en fornuftig lengde, og at det blir ro rundt måltidet. Dette kan gjøres med enkle, organisatoriske grep. De fleste steder gjøres dette på en god måte.

Høyre er selvsagt enig i at det er viktig for barns konsentrasjonsevne og arbeidslyst at det spises sunn og næringsrik mat i løpet av skoledagen. Dette kan, etter vår mening, best gjøres ved at foreldrene sørger for at barna har mat med, og at skolen sørger for en fornuftig organisering av matpausen. Vanskeligere burde ikke dette være.

Ordringene med melk og med frukt og grønt, som mange skoler har, er positive. I disse ordningene ligger det

inne at foreldrene betaler for et bestilt volum. Det er fornuftige og gode ordninger som fungerer bra, og der elever og foreldre selv avgjør sin egen deltakelse. At noen skoler gjennom elevbedrifter organiserer salg av mat til elevene, er også positivt. Men det er stor forskjell på disse ordningene og et gratis skolemåltid for alle, betalt av det offentlige.

Kostnadene ved ordningene er usikre, men sikkert er det at kostnadene, avhengig av omfang, tilrettelegging og type mat, blir høyere enn 2,5 milliarder kr, som forslagsstillerne anslår i dokumentet.

Jeg er enig i det som stod i lederartikkelen i Dagsavisen for i går. Der stod det:

«Skolen ville blitt enda bedre om 2,5 milliarder var blitt brukt til lærere og læremidler.»

Det er utvilsomt en fornuftig konklusjon.

Høyre viser til brev fra statsråden, datert 8. juni, hvor det varsles at en arbeidsgruppe vil bli nedsatt for å øke og oppdatere kunnskapsgrunnlaget om ulike sider ved skolemåltid og kostnader knyttet til slike tiltak, og at dette vil danne grunnlaget for Regjeringens videre behandling av saken. Denne tilbakemeldingen fra statsråden, som også Stortinget har sagt at er positivt, burde ha ført til at komiteen kunne ha blitt enige om at saken skulle bli vedlagt protokollen i stedet for at Stortinget nå vedtar et utvannet forslag som gir større forventninger enn forslagets ordlyd innebærer.

Lena Jensen (SV) [23:26:57]: For SV er det første-prioritet å skape en kunnskapsskole for barna våre. Vi må skape en skole der hver enkelt elev blir sett og får den tilpassede opplæringen som de trenger. Vi trenger en skole der man får flere og godt kvalifiserte og oppdaterte lærere – en skole der det tekniske utstyret er moderne og bibliotekene er fulle av bøker. Skolebygninger er nødt til å rustes opp, slik at barna våre ikke får vondt i hodet før man er kommet til lunsj.

Vi skal skape en krevende kunnskapsskole med de beste mulighetene for utvikling for den enkelte. Derfor er SV svært fornøyd med at Stortinget i dag vedtar at det skal innføres skolemat. Endelig slår Stortinget fast at det er en sammenheng mellom læring, ernæring og kvalitet i skolen, noe som all erfaring fra ulike prosjekter har vist. Også forskning viser det, og faginstanser som Barneombudet, Ernæringsrådet og ernæringsekspertene støtter oss i dette – og superkokken Jamie støtter det ved å si at skolemat er viktig.

Regjeringen skal innen utgangen av våren 2006 legge fram en utredning om gradvis innføring av skolemat. Det er viktig å styrke kvaliteten i skolen på mange områder – det ene utelukker ikke det andre.

Det er ikke rart at Høyre ikke støtter forslaget vårt. Høyre har lovet skattelette på 23 milliarder kr i neste periode. Politikk er å prioritere. SV prioriterer annerledes. Vi prioriterer skolebarna. Vi prioriterer et kunnskapsløft som det faktisk er innhold i. Der Høyre lover skattelette, lover vi skolemat. Sultne elever sliter med å følge med i timene. Når blodsukkeret nærmer seg bunnivå, kommer rett og slett pedagogikken til kort.

Sverige og Finland har lange tradisjoner og gode erfaringer med å tilby elevene skolemåltider. Der er man ikke i tvil om at skolemat gir kvalitet i skolen. Skolemåltidene har også en viktig sosial dimensjon, fordi det legges til rette for samling rundt felles måltider, som videre gir grunnlag for felles opplevelser ved å knytte læringsarbeid i skolen til maten som serveres – her inkludert både tillaging av maten, selve måltidet og oppryddingen etter måltidet. Dette styrker samholdet, som igjen gir positiv gevinst for læringsmiljøet.

SV vil i dag understreke at skolematen som skal serveres i skolen, skal være sunn, god og næringsrik mat, og inneholde både frukt og grønt. Skolen er en naturlig og viktig plattform for arbeidet med å lære barn og unge gode matvaner. Vi vet at mange barn ikke spiser skikkelig. De har ikke med seg matpakken sin, og dårlige matvaner er en utfordring vi er nødt til å gripe fatt i.

I den skolematordningen som kommer, må det være stort rom for lokale utfordringer og tilrettelegging av måltidene. Vurderingen av hvorvidt det skal serveres varm eller kald mat, til hvilken tid på dagen, av hvem, og hvor måltidene skal lages, må være opp til den enkelte kommune og skole selv å avgjøre. Det er viktig for SV å understreke i dag at skolemat er nødt til å fullfinansieres fra statlig hold, og ikke belaste trange kommunebudsjett.

Stortinget tar i dag et viktig skritt i retning av å skape en bedre skole for barna våre. Jeg vet at det å innføre skolemat er en kjempeviktig og riktig investering som vil føre til en kvalitetsheving av skolen.

Jeg ser fram til at Regjeringen vil legge fram en sak for Stortinget så fort som mulig, og senest innen utgangen av våren 2006, om hvordan vi skal innføre skolemåltid i grunnskolen.

Elsa Skarbøvik (KrF) [23:31:31]: Politikk er å prioritere. For ett år siden vedtok Stortinget en ny skolereform for hele grunnopplæringen som skal starte i 2006. Vi valgte da å prioritere kompetanseheving av lærere i milliardklassen. Det skal innføres nye læreplaner, med det følger nye lærebøker, og skoledagen på småskoletrinnet skal utvides. Det er tatt et krafttak for Skole-Norge som skal merkes de nærmeste årene, og Kristelig Folkeparti er svært fornøyd med dette.

I dag lover opposisjonspartiene Skole-Norge en ny reform som vil kreve minst like mange milliarder som Kunnskapsløftet. Dette blir i Dagens Næringsliv kalt «Matpakkeflesket». De beskriver opposisjonens totale mangel på evne til å gjøre det viktigste først.

De fleste norske elever har gode måltidsvaner og et normalt, sunt kosthold. Men det gjelder ikke riktig alle. Er det likevel grunn nok til at staten skal bruke milliarder av kroner for at alle barn skal få betalt skolemat? Hvor går grensen mellom skolens og hjemmenes ansvar? Kristelig Folkeparti mener at det er foreldrenes ansvar å sørge for mat til sine barn, men det er skolens ansvar å legge til rette for gode rammer rundt skolemåltidet. Dessuten bør det være tilgang på frukt og grønt og melk og lokale varianter av kantinedrift, som f.eks. elevbedrifter. Derfor er vi fornøyd med at flere tiltak er i gang med dette i dag. For ek-

sempel lanserte Utdanningsdepartementet og Helsedepartementet i fjor prosjektet «Fysisk aktivitet og måltider i skolen», der målet er å tilrettelegge for mer daglig fysisk aktivitet og gode rammer for måltider i skolen. Skoleeiere og skoler har anledning til å sette i gang og prøve ut ulike modeller i samarbeid med foreldre og lokale organisasjoner i dag.

Elevene skal spille en aktiv rolle både i utviklingen og gjennomføringen av lokale prosjekter. For inneværende skoleår fikk 200 skoler midler, og for neste skoleår har over 500 skoler søkt om til sammen ca. 20 mill. kr. Det er i gang ganske mange prosjekt på temaet skolemat. I St.meld. 16 for 2002-2003 om folkehelsepolitikken legges det et grunnlag for å fremme fysisk aktivitet og et godt kosthold i befolkningen, med bl.a. skolen som arena. Dette ble fulgt opp i budsjettene, med bl.a. styrking av abonnementsordning for frukt og grønt i skolen. Skolefrukt heter det. Det er et samarbeid mellom Sosial- og helsedirektoratet og Opplysningskontoret for frukt og grønnsaker. Ordningen er i dag landsdekkende og svært vellykket. 1 100 skoler og 65 000 elever deltar. Det koster 2,50 kr pr. dag for foreldre, og det offentlige subsidierer med 1 kr. For 50 kr pr. måned er elevene sikret frukt hver skoledag. Nettopp frukt og grønt er mangelvare i kostholdet blant barn og unge.

Andre tiltak som bidrar til å gjøre sunn mat tilgjengelig, er ulike modeller for kantinedrift. Elevdrevet kantine har jeg sett flere gode eksempler på. Tid er et viktig aspekt i denne sammenheng. Det er skolens ansvar å legge til rette for både nok tid og ro rundt måltidene. Da er tilsyn viktig. Det høres nesten ut som om det ikke er måltid i det hele tatt i dag i skolen. Det er det, og de skaper sosiale arenaer.

Undersøkelser viser at de fleste foreldre faktisk synes at det er helt all right å smøre matpakke. En MMI-undersøkelse om matpakker viser at 96 pst. av elevene på barnetrinnet har med matpakke hver dag, mens det er 80 pst. på ungdomstrinnet. Men de oppgir også at det er mange som kaster matpakken og tyr til boller og skolebrød i stedet. Jeg spør meg: Hvordan får de til dette? Det må jo være skolens ansvar å sette grenser for elevers tilgang til den slags. Av egen erfaring vet jeg at det går an å sette grenser gjennom skolens reglement. Her må foreldrene på banen og utfordres til å samarbeide med skolen om nettopp å skape gode matvaner hos barn og unge.

Når jeg i dag hører på representanter både fra Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og SV, skapes det forventninger hos folk til at det nå skal bli gratis mat. Av saksordførers innlegg går det fram at det til og med skal innføres høsten 2006. Arbeiderpartiets representant sa at det var et utmerket innlegg vi hørte fra saksordføreren, og var helt enig. Da snakket saksordføreren om 2 milliarder kr. Det skapes altså forventninger her. Vi har hele tiden visst at det er sammenheng mellom næring og læring. Vi har tillit til at foreldrene også skjønner dette.

Rune J. Skjælaen (Sp) [23:36:55]: Jeg har lyst til å rose statsråden for det svaret hun gav komiteen da hun fikk oversendt dokumentet vårt. Jeg synes det er ryddig.

Jeg har også lest et innlegg i VG der hun kommenterer det samme, og der statsråden sier at vi mangler likevel en del kunnskap når det gjelder elevenes spisevaner i skolen. Denne er det viktig å få fram før vi pålegger elevene nye ordninger. Det kan gi oss sikrere kunnskap om hva elevene spiser på skolen, og hvilke behov elever, hjem og skole faktisk har.

Det er bl.a. dette vi ønsker å få utredet med dette forslaget som kommer til å bli vedtatt her i Stortinget i dag.

Jeg synes statsråden har svart positivt på dette – ryddig og greit. Og jeg må si jeg er meget overrasket over andre representanter fra partiet Høyre, som nærmest sier at dette er å frata foreldrene oppgaver.

Og når en hører på representanten Skarbøvik si at dette med matpakke, det kan foreldrene ordne sjøl – ja, da kunne de vel også ordnet epler og gulrøtter sjøl.

Når vi ønsker å få utredet dette med sikte på å innføre et skolemåltid, er det fordi vi mener og tror at dette er noe som vil tjene barna, vi tror det vil tjene læringsmiljøet osv. Jeg begriper ikke den enorme motstanden som regjeringspartiene viser, og som de har holdt fram her i debatten i dag, mens jeg opplever at statsråden nøkternt forholder seg til det, hun sier hun trenger mer kunnskap osv. for å se hva slags behov som både elever, hjem og skole har på dette området.

Ellers vil jeg minne henne om at vi tidligere i denne perioden har hatt et forslag om frukt og grønt. Vi mener at det er en veldig bra ordning, og ønsker å gjøre den tilgjengelig for alle elever. Men å gjøre dette til en sak der en fratrar foreldrene en oppgave, det skjønner jeg rett og slett ikke.

Trine Skei Grande (V) [23:39:57]: Dette er tredje gangen i dag at jeg bare tørt må bemerke at SV har liten tro på egen regjeringsdeltakelse, så de må sørge for at all politikk blir vedtatt før de eventuelt havner i regjering, i rdsel for ikke å få gjennomslag for politikken.

Vi sitter i regjering, og føler ingen behov for å instruere Regjeringa til å utrede ting, og det skjønner sikkert alle.

Venstres standpunkt er at vi ønsker å innføre en sånn ordning i neste periode, men vi har mest tro på en lokal tilpassing som bygger på dagens frivillige ordninger, som også er en lokal tilpassing som tilsier at ikke alle nødvendigvis velger samme løsning. Jeg tror f.eks. at de forsøksordningene vi hadde i Oslo da jeg var byråd – frokost istedenfor lunsj – er betraktelig mer intelligent.

Det som jeg har lyst til å kommentere mest i denne saken, og som jeg faktisk synes er ganske skummelt, er hvordan populistiske partier kan klare å ødelegge store reformer med sitt dårligere håndverk. Det er egentlig det som opprører meg mest i denne saken.

Saksordførerens eneste setning som var godt beskrivende for saken, var starten, der han definerte saken som et lite dokument, men en stor sak.

Politikk er snakk om håndverk, håndverk for å få til noe, håndverk for å få flertall for en ting, men også å forholde seg til virkeligheten. Og den ekspressfarten det her er snakk om, der vi i tillegg har en saksordfører som vil ha protokollført i komiteen at han ikke ønsker å høre statsrå-

dens mening, det er ganske spesielt, særlig når vi ser at hans kumpaner i saken syntes at statsråden svarte ganske bra og opplysende. Jeg føler meg ganske komfortabel med statsrådets svar, og jeg syns også at statsrådets svar var en betraktelig styrke i forhold til det lille dokumentet i en stor sak. Og det å skru opp forventningene hos folk og si at dette skal nok skje fra høsten 2006, det er ikke bare å lyve for befolkningen, det er også å ikke ha noen som helst anelse om de praktiske konsekvensene.

Hvem er det som skal lage denne maten, spør lærere meg. Er det vi som skal begynne å gjøre det? Og skal vi i Oslo bygge nesten 200 storkjøkken – hvis det er det man skal legge seg på, ifølge Sorteviks beskrivelse? Da kan de andre partiene bare runde av, men det er Sortevik som her setter standarden for hvor stort dette skal være, omfanget og hastigheten. Jeg syns jeg ser at Mattilsynet skal godta alt dette. Og hvilken kompetanse klarer man å bygge opp? Skal man ha kompetanse på hver enkelt skole slik at dette kan gjøres bra?

Jeg ser at folk har blitt sjarmert av TV-kokken Jamie Olivers store grep. Men hans grep var jo å få kompetanse inn i de kjøkkenene som allerede er der. Det er et ugjen-drivelig faktum at i Sverige – der de får et varmt måltid midt på dagen – er det akkurat like få som spiser mat i løpet av dagen som i Norge. Da må det bety at det er noe svenskene gjør feil. Og hvis vi skal bruke så mange milliarder i investeringer som det er snakk om her, da må vi sørge for at vi ikke gjør de feilene andre gjør. Men Sortevik syns det er helt utrolig misbruk av tid at statsråden skal innhente sånn type informasjon. Så jeg tror at det er en ganske stor glipp i denne salen når det gjelder hva man forventer fra oss som i neste periode har et program som forplikter oss på dette. Skal man ikke kunne snakke ærlig til befolkningen om hva vi faktisk kan klare, skal man ikke ha noen målsettinger om hva dette kan bidra med, kan man ikke se at dette kan skje litt forskjellig fra kommune til kommune? Man kan faktisk stå på Dagsrevyen og si til folk at fra 2006 kan du regne med at alle skolene i Norge har et storkjøkken med ansatt kvalifisert personale som står klar til å legge den varme retten på bordet. Det syns jeg at de som har gått sammen med Sortevik i denne saken, bør være litt engstelig for.

Jan Simonsen (uav) [23:44:27]: For noen år siden besøkte en amerikansk journalist det sosialistiske paradiset med navnet Folkerepublikken Korea. Da han kom hjem, skrev han en sterkt ironiserende artikkel som lovpriste folkerepublikken og dens store leder Kim Il Sung, som tok seg av sine undersåtter på en slik måte at de slapp å tenke selv. Ja, selv hvilke sko de skulle bruke, ble bestemt av den store lederen, slik at folk flest slapp å plages med å ta en slik vanskelig avgjørelse, skrev journalisten med ironisk begeistring.

Og fordi ironi av og til kan være vanskelig å forstå, førte hans artikkel til begeistring i Folkerepublikken, og til at den daværende ambassaden i Oslo fikk den oversatt til norsk og sendte den ut til alle norske aviser. Jeg vet ikke riktig hvorfor, men jeg kom til å tenke på denne lille historien da jeg hørte at Fremskrittspartiet ville la pappa Stat

betale og mamma Kommune bestemme hvilken mat våre unger skal spise.

Det er et glimrende forslag, for selvsagt må foreldrene slippe å ta en så vanskelig avgjørelse. Barna våre er for viktige til å tilhøre foreldrene alene. De tilhører jo egentlig staten. Hva de skal spise på formiddagene, må selvfølgelig bestemmes av ernærings ekspertene, av politikere, offentlig ansatte lærere, sosionomer og matpsykologer som kan påse at de får sunn og god og næringsrik mat, i samarbeid, naturligvis, med lokalhistorikere som kan påse at maten er i tråd med det beste i norske mattradisjoner, med «stort rom for lokal utforming og tilrettelegging», som det så glimrende er formulert i innstillingen fra mindretallet i komiteen.

Hvis vi overlater dette til foreldrene, blir ungene feitere enn Jan Simonsen før de har fylt 15 år, og det kan vi ikke risikere. Det gode med forslaget er jo også at det fremmer likhet. Det gir grunnlag for felles opplevelser når alle elevene putter den samme maten i munnen på den samme tid – prikk like elever, i samme flotte skoleuniformer, som putter pølsene i munnen på kommando, for ikke å snakke om tranen. Det må jo virkelig være våre likhetsidealer.

Problemet er jo bare at forslaget ikke går langt nok. For hva i all verden gjør man om kveldene? For å forhindre at slankekur på formiddagen ender opp med potetgull og chips foran TV-en, kan vi kanskje innføre et folkekjøkken i alle bydelene og i alle kommunene, med tvungent fram møte? Jeg vet ikke, men det haster, før feilernæringen og overvekten og konsentrasjonsproblemene, som skyldes dårlige matvaner, får anledning til å utvikle seg for langt.

Jeg setter min lit til at Fremskrittspartiet og de andre sosialistiske partiene kan klare å komme opp med en løsning. Det må jo være mulig å ta noen ideer fra andre land, ikke bare fra Finland og Sverige, men kanskje også kikke litt nærmere på Kommunist-Kina, på Folkerepublikken Korea eller Fidel Castros Cuba. For det må jo være noen ideer å hente der.

Og så til slutt, i tilfelle at ironien er for vanskelig å forstå: Fremskrittspartiets representanter sier jo stadig vekk at Norge er verdens rikeste land. I verdens rikeste land burde det da være mulig for foreldrene å ha råd til og tid til å skjære noen brødstykker som skolemat til sine barn.

Dagsavisen skrev søndag om en undersøkelse foretatt av Opplysningskontorene i landbruket. Den viser at åtte av ti foreldre med barn i grunnskolen syntes det var lett å smøre skolepakke. De fleste foreldrene mente også at det var lett å finne pålegg som passet til maten, og å lage skolepakken sunn og god. Undersøkelsen viser dessuten at 70 pst. av foreldrene brukte grovt brød i skolepakken. Så folk flest er jo altså ikke så dumme som Fremskrittspartiet og de andre sosialistiske partiene later til å tro. Skolen får sørge for tilstrekkelig med gymnastikktimer og nok tid til å nyte skolematen, men å pakke maten, det klarer foreldrene selv, og det er også vitterlig deres ansvar.

Men selvfølgelig: Dette er et populært forslag. For vi mennesker er jo en gang skapt slik at vi gjerne sier ja takk når vi får noe som vi tror er gratis og gir oss litt mindre arbeid i tillegg. Men det er et bedrag. Ingenting er gratis.

Selv ikke oljepenger kan brukes to ganger, selv ikke av Carl I. Hagen eller av Fremskrittspartiet. Gratis skolemat må betales gjennom skatteseddelen til syvende og sist. Men det er lenge siden det var noe argument for Fremskrittspartiet.

Og så helt til slutt, siden dette sannsynligvis er mitt siste innlegg noensinne på denne talerstolen, så vil jeg ønske spesielt mitt gamle parti, Fremskrittspartiet, lykke til videre på ferden mot det sosialistiske paradiset, der staten tar vare på oss fra vuggen via skolefrokosten til graven.

Statsråd Kristin Clemet [23:49:48]: Jeg tror litt av problemet med denne debatten er at det er en ganske stor diskrepans mellom det som faktisk skjer i denne salen i kveld, og den offentlige debatt om dette. Og grunnen til at den offentlige debatt har blitt noe mer aksentuert, er jo at den også er aksentuert i forhold til det forslaget som får oppslutning her i kveld, som hovedsakelig dreier seg om en utredning. Det er mange som synes å ha hoppet til en konklusjon og lovet at det skal komme et skolemåltid, og noen har gått langt i å foreslå eller si at det også skal komme et varmt skolemåltid, og at det skal være gratis.

Det jeg tenker på, er: Hvilket problem er det egentlig vi skal løse? Jo, det problemet vi skal løse, er at det er noen barn i Norge som har et usunt kosthold, og det er tendenser til fedme problemer, et problem jeg forstår er nøyaktig like stort i de landene som har innført og har hatt skolemåltid bestandig. Og så tror vi at det er lurt med sunt kosthold for å kunne lære. Alt dette er vi enig i. Men spørsmålet er hva som er svaret på spørsmålet. Der mener vi at vi ikke har tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å komme med det endelige svaret. Men den kunnskapen vi har, tyder ikke på at et skolemåltid uten videre er svaret. Bare la meg nevne de tallene vi har pr. i dag. De viser at omtrent 99 pst. av barna på småskoletrinnet har med seg matpakke på skolen. 95 pst. av barna på mellomtrinnet har med seg matpakke på skolen. 75 pst. av barna på ungdomstrinnet har med seg matpakke på skolen.

Det ble hevdet i en radiodebatt i går av herr Djupedal at det var et problem at barn i grunnskolen har med seg brus og sjokolade og den slags på skolen. Unnskyld, president, jeg tror ikke det er sant. Jeg tror ikke en barneskole i Norge ville tillate at brus og sjokolade er den vanlige kosten man har med seg på skolen. Det er også skapt et feilaktig inntrykk av at brusautomater er vanlig i norske skoler. De kan forekomme i videregående skoler, men da må jeg minne om at det fins elever som er myndige, og som når som helst kan gå ut av skolen, men selv der er det nå en trend å bytte ut brusautomater med vannautomater. Det er både billigere, bedre og sunnere.

Noen hevder at barn i og for seg tar med seg mat, men at de kaster den. Og da bare spør jeg: Hvordan skal et skolemåltid løse et slikt problem? Skal det være en form for tvangsføring? Jeg tror ikke det vil lykkes. Jeg tror dette er et problem – hvis det er et problem – som i grunnen alle foreldre og alle familier i dag har en mulighet til å løse. Hvis ikke får man hjelpe de familiene som trenger det.

Dessuten bidrar staten allerede til å utvikle lokale løsninger, enten det er kantiner, fruktordninger, som nå en

tredjedel av skolene er med i, eller melkeordninger, som 350 000 elever er med på. Dette er ordninger som vokser, som er tilpasset lokale forhold, og som fungerer utmerket.

Problemene knyttet til kosthold og fedme er ikke skapt av skolen. Det er ikke der det vokser frem. Snarere tvert om er skolen et sunt sted. Så det man vil forsøke å gjøre her, er å bytte ut den sunne delen av dagen med noe annet sunt, fremfor å gjøre noe med den delen av dagen og den delen av døgnet hvor man faktisk sitter stille og stapper i seg potetgull og drikker brus, hvis det er det som skjer. Det er altså min påstand at det er ikke på skolen.

Det hevdes at foreldre støtter dette i meningsmålinger. Ja, det overrasker meg ikke så mye. Jeg la merke til i en meningsmåling at det var svært mange foreldre som var positive til at barna får gratis mat på skolen, men de samme foreldrene sa at det var helt ok å smøre matpakke også. Jeg hørte elever i dag som var veldig begeistret over dette forslaget – de var på et arrangement i regi av Barneombudet – og de gledet seg nå til pasta, lasagne og hamburgere, noe som det var fort å lage, sa de. Det er ikke mitt inntrykk at det er dette det er for lite av blant norske barn i dag. Så hvis det er disse forventningene som er skapt blant elevene, tror jeg elevene vil bli veldig, veldig skuffet.

Grunnen til at jeg har sendt et veldig saklig svar til komiteen, er som sagt at jeg følte at det var noe annet som stod på dagsordenen enn det man får inntrykk av i den offentlige debatt nå, og at jeg mener at det alltid er bra med kunnskap, og at vi uansett må ha et beslutningsgrunnlag, enten vi skal mene det ene eller det andre. Derfor har Regjeringen allerede tatt initiativ til å utrede dette, i og for seg uavhengig av hva Stortinget nå går inn for. Vi trenger kunnskap om kostnader – de, det må jeg bare medgi, kan bli enorme. Det verserer tall fra 1,5 til 2,5 milliarder kr, men det er basert på meget nøkterne beregninger og brødmat. Skal man ha noe mer enn det, vil kostnadene sannsynligvis stige ganske radikalt. Vi må diskutere rammene for dette, tid, lokaler osv. og innholdet i måltidene, hvor det bl.a. reiser seg kulturelle spørsmål.

Dette må selvsagt ses i lys av at vi har besluttet å gjennomføre et stort kunnskapsløft i norsk skole som skal koste flere milliarder kroner, og at det alltid vil være et spørsmål om prioritering ved hver eneste krone man bruker over offentlige budsjetter.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en tale tid på inntil 3 minutter.

Søren Fredrik Voie (H) [23:55:07]: «Matpakkeflesket» er overskriften på dagens lederartikkel i Dagens Næringsliv. Lederskribenten i denne avisen er bare en av en rekke lederskribenter og kommentarforfattere som på ulike måter harselerer med Sosialistisk Venstrepartis forslag om gratis skolemåltid. Dersom matpakkeflesket fra Sosialistisk Venstreparti var ment som valgflesk, er jeg redd

det har fått en uappetittlig lukt og smak allerede før det er blitt behandlet.

Dagens Næringsliv skriver videre:

«Dette er Stortinget på sitt verste, og det er ingen unnskyldning at valgkampen er nær.»

Og videre:

«Den nye skolematalliansen fremstår like fristende som en klemt matpakke med makrell i tomat og svett brunost.»

Lignende karakteristikker og omtale av forslaget framgår også i en lang rekke andre aviser. Det er faktisk sjelden å se at et politisk forslag blir så til de grader slaktet og partert i media. Det må være et tankekors for Fremskrittspartiet at de har gitt seg inn på dette i allianse med de rødgrønne samarbeidspartiene. Verken forslaget eller behandlingsmåten som er presset fram, bidrar til å styrke Fremskrittspartiets ønske om regjeringssamarbeid.

For Høyre er det foreldrenes ansvar å oppdra sine egne barn, lære barna gode matvaner og sørge for at barna har en sunn og god mat på skolen. Dette skal selvfølgelig skolen hjelpe til med, men det må være grenser for hvilke oppgaver og hvilket ansvar man skal ta fra foreldrene, for deretter å overføre både ansvar og oppgaver til offentlig ansatte. Det er ikke konservativ politikk, og det er heller ikke Høyres politikk.

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti rokker også ved prinsippet om valgfrihet og mangfold. Det må ikke bli slik at Stortinget gjennom sentrale direktiver og lovformuleringer skal styre hverdagen i detalj for alle skolebarn, alle skoler og i alle lokalmiljø. Det å organisere skolemåltidet og gode opplegg for trivelige matpauser på skolen kan gjøres på en rekke ulike måter, og kan med fordel overlates til den enkelte skole, skoleeieren, foreldrene og elevene i fellesskap. Sosialistisk ensretting og sentraldirigering har ingen behov for på dette området.

Mest alvorlig er det likevel at SVs forslag tar både oppmerksomhet og ressurser bort fra skolens viktigste oppgave: å drive opplæring og kunnskapsformidling. Kunnskapsløftet skal nå gjennomføres etter tidligere faglig forfall i skolen. Lærerne skal gjennom omfattende etter- og videreutdanning. Dette krever den oppmerksomhet og de ressurser som det er mulig å tilføre skolen. I denne sammenheng blir gratis skolemat et blindspor og en fullstendig avsporing av Kunnskapsløftet. Også i denne sammenheng er jeg overrasket over at Fremskrittspartiet samrører med sosialistene.

Til slutt: Alt som er gratis, oppfordrer til overforbruk og sløsing. Det er den totalt motsatte holdning vi bør lære våre barn og ungdommer i forhold til mat, i en verden hvor store deler av befolkningen sulter.

Arne Sortevik (FrP) [23:58:24]: Jeg må si at jeg er ganske overgitt over hvor tydelig det er at verken Høyre eller Kristelig Folkeparti makter å skjønne hva dette dreier seg om.

Siden vi nå er kommet mot midnatt, og vi får full og rik anledning til bredt å drøfte innføring av skolemåltid senere, vil jeg kort si hva som skjer i denne saken. Dette lille dokumentet er starten på en stor sak for elever i norsk sko-

le, og det handler faktisk også om å gjøre den norske skole bedre, for etter vårt syn er det slik at en god skole også omfatter et godt skolemåltid. Vi har ikke hentet erfaringer fra Nord-Korea eller andre lignende stater, men vi har bl.a. sett på et nordisk naboland som faktisk slår oss ned i støvlene når det gjelder læringsresultater. Finske elever er vel de som kommer best ut av en rekke internasjonale elevsammenligninger. Det jeg og Fremskrittspartiet har merket oss, er at noe av det finske lærere peker på som en av flere årsaker til dette, nettopp er skolemåltidets gode virkning i den finske skole. Men først og fremst ligger den politiske realiteten ikke i om vi eller andre partier enn vårt slutter oss helt og holdent til det opprinnelige forslag fra SV. Det er for så vidt helt uinteressant sett fra Fremskrittspartiets synspunkt. Poenget her er at det er samlet et flertall som gir et politisk oppdrag, et ganske konkret oppdrag med tidsramme. Det er interessant å høre at dette har departementet begynt å sysle med på egen hånd – helt utmerket, faktisk. Da er det jo mentalt forberedt på at denne jobben skal gjøres. Men vi som utgjør flertallet, vil altså gi et tydelig oppdrag, en tydelig premiss for oppdraget, et tydelig mål for oppdraget, og vi har satt en tidsramme. Jeg har for min del på vegne av Fremskrittspartiet sagt at det er ikke nødvendig å bruke hele tiden. Vi tror faktisk at det er mulig å gjøre dette uten at man skal bruke et helt år. Men hovedpoenget er at det blir gitt et politisk oppdrag om et viktig forbedringstiltak i norsk skole, som vil virke positivt sammen med de andre forbedringstiltakene vi har satt i gang. Vi ønsker å få det før neste vår er omme, og vi har en ambisjon om å komme videre slik at vi har noe å vise frem og noe å starte opp med når skoleåret 2006–2007 starter.

Lena Jensen (SV) [00:01:44]: Jeg lurte på om det at Høyre svinger seg til de store høyder nå, skyldes at opposisjonen har gitt pålegg om å bruke om lag 3 av de 23 milliarder kr som Høyre har lovet i skattelette i neste periode.

For oss er ikke dette en valgkampsak. SV er ikke et meningsmålingsparti som endrer mening i forhold til skolemat etter hvordan meningsmålingene varierer. Dette er en sak som SV har stått for i program etter program. Dette har vært viktig for SV, og SV er overbevist om at skolemat vil øke kvaliteten i skolen. Det har vi også fått mange rapporter om. Vi har erfaringer fra Sverige, vi har erfaringer fra Finland, det har vært mange forsøk i den norske skolen, og vi har også fått støtte for vårt forslag nå både fra ernæringseksperter og fra fagfolk.

Det som Stortinget nå i dag kommer til å slå fast, er for det første at læring, ernæring og kvalitet i skolen henger sammen. Det andre vi kommer til å slå fast, er at det på en eller annen måte skal innføres skolemat. Det forslaget som kommer til å få flertall i dag, og som er viktig for SV, er at man innen utgangen av våren 2006 skal utrede en ordning om skolemåltid i grunnskolen, og man skal gjøre det, som jeg har sagt tidligere, med sikte på gradvis innføring. Utredningen skal også inneholde en vurdering av behovet for praktisk tilrettelegging og finansiering.

Den store debatten om skolemat, hvordan vi skal innføre skolemat, og på hvilken måte en skal gjøre det, vil

komme neste vår i Stortinget, og, som sagt tidligere, ser jeg veldig fram til den debatten.

Arne Lyngstad (KrF) [00:04:02]: Saksordføreren startet debatten med å si at det var «et lite dokument, men en stor sak». Denne debatten synes jeg faktisk illustrerer at det er det. Sortevis sa også at Høyre og Kristelig Folkeparti ikke «makter å skjønne hva dette dreier seg om». Men her er det et forslag om å utrede, og saksordføreren legger vekt på det, og samtidig går Sosialistisk Venstrepartis talsperson på denne talerstolen og sier at det er et vedtak om å innføre skolemat. Det er en vesentlig forskjell på disse to tingene, og når jeg leser forslaget til vedtak, klarer jeg ikke å lese at det her «innføres» skolemat. Men det er et pålegg om å utrede, og vi skal alltid klare å få laget en utredning. Jeg synes statsråden hadde en veldig konstruktiv tilnærming i forhold til hva det er som da reises av problemstillinger, og hvorvidt de ulike ordningene virker i forhold til det som etterspørres. Men den forvirring som eventuelt er skapt i denne sal omkring innholdet i vedtaket, er det forslagsstillerne som har skapt, og det hadde vært veldig interessant å høre om Arbeiderpartiet nå mener at vi vedtar en utredning, eller om vi vedtar å innføre. Jeg mener imidlertid at det ligger klart i vedtaket at en skal utrede, og at det, hvis det ikke blir sagt noe annet, er den tolkningen som ligger her.

Til slutt: Jeg opplever selve saken som et utslag av velferdssamfunnets tidsklemme og ikke som et utslag av en fattigdomsklemme. Men det er ikke dermed sagt at et generelt skolemåltid er det som er svaret på tidsklemma.

Karin Andersen (SV) [00:06:31]: Jeg synes dette er en av de rareste debattene jeg har hørt på i Stortinget noen gang. Slik går det kanskje når man rører ved nasjonalsymbolet matpakka. Den er av de ting man ikke skal spøke med i Norge. Den er liksom symbolet på høy moral og foreldres ansvarlighet. Jeg skjønner at det er mange som har sterke følelser når det gjelder dette, og man må jo gjerne spise sin matpakke for min del, men jeg tror at hvis vi kjenner etter sjøl hva slags måltid vi kan tenke oss å innta midt på dagen, hva slags måltider vi faktisk inntar midt på dagen, vil de færreste av dem som sitter i denne salen, foretrekke en matpakke. Vi vil gjerne spise maten vår i hyggelige omgivelser, og vi vil gjerne ha sosialt samvær med andre mens vi spiser.

SV er også overbevist om at god læring og god ernæring hører sammen. Vi mener at det vil skape et læringsmiljø som gjør at den enkelte vil tjene på det, at samfunnet vil tjene på det, og at dette er god økonomi på sikt. Derfor mener vi at det er verdt å investere i det.

Jeg har respekt for at Høyre mener at det er andre grep som vil skape bedre læring eller mer vekst – jeg respekterer det – men jeg ber også om respekt for oss andre som mener at dette faktisk er et godt forslag.

Ellers blir jeg litt forundret over at representantene i utdanningskomiteen tydeligvis har litt problemer med leseferdighetene, for det står veldig tydelig i innstillingen hva dette forslaget dreier seg om, hva det skal gå ut på. Når SV mener at dette er en god ordning, og uttrykker at vi ønsker

dette, er det uttrykk for vårt initiativ og ønske i denne saken. Vi står for det forslaget, som er et fellesforslag.

I tillegg til dette har jeg lyst til å referere fra innstillingen, der det står: Det vises til at det finnes flere måter å organisere en ordning med skolemåltid på for alle elever i grunnskolen, og at det er viktig at en får fram en samlet vurdering av erfaringer og eksempler fra andre land med skolemåltider. Det betyr at man ikke har sagt at dette skal foregå på én spesiell måte. Jeg synes det er litt trist at man prøver å dreie debatten over på noe annet enn det man faktisk har greid å bli enige om.

Og så til det kanskje mest bisarre argumentet jeg har hørt i dag, som kom fra nestlederen i komiteen, som tydeligvis mener at sulten i verden blir mindre av at man spiser matpakke enn at man spiser et felles måltid. Det er vitterlig behov for å fordele mat og ressurser i denne verden bedre enn det vi gjør i dag, men spising av matpakke har fryktelig lite å gjøre med det. En rettferdig økonomisk politikk, både globalt og nasjonalt, har mye med det å gjøre, og der synes jeg ikke Høyre har de beste bidragene.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Inge Lønning (H) [00:10:04]: Det er et godt, gammelt norsk ordtak som sier at jo flere kokker, desto mer søl. Jeg har ingen ekspertise når det gjelder det som foregår på et skolekjøkken, men når det gjelder det politiske skolekjøkken, holder i hvert fall ordtaket helt åpenbart stikk.

Problemet med den måten saken er behandlet på, og som har resultert i at man sannsynligvis får vedtatt et forslag som er svært forskjellig fra det forslaget som ble innlevert fra Sosialistisk Venstreparti, er jo at de partiene som har stilt seg bak det endelige produkt, som er et åpent utredningspålegg til Regjeringen, har vidt forskjellig oppfatning av hva det er de er med på her i Stortinget i dag. Og det illustrerer et annet problem: Vi begynte denne arbeidsuken i Stortinget med å behandle makt- og demokratiutredningen, der man snakker om forvitringen i det norske politiske system og den svekkede tillit velgerne har til oss som fatter beslutninger på Stortinget. Jeg synes denne saken er nok et eksempel på hvorfor det er slik, uttrykt gjennom de partiene som har vært mest aktive i å markedsføre en stor reform. Nå skal det innføres skolemat, sa Lena Jensen gjentatte ganger.

Jeg husker et stykke tilbake i forrige årtusen, og så langt mitt minne rekker i hvert fall, har det alltid vært skolemat som den selvfølgeligste sak i norsk skole. Men på denne måten fører man jo velgerne systematisk bak lyset. Man skaper forventninger som man ikke har dekning for, og som man ikke følger opp med forpliktende vedtak i Stortinget. Da er det ikke rart at stadig flere velgere sier at det ikke er noe man kan stole på i det som markedsføres av de politiske partiene. Derfor må jeg si jeg er svært glad for at det er noen partier som i denne saken holder sin stiren, og som markerer at de ikke vil stå ansvarlig for de forventninger som nå er skapt, og som kommer til å påfø-

re oss nok en tillitskrise i forholdet mellom Stortinget og velgerne i dette landet.

Presidenten: Selv om dette er en prinsipielt viktig sak, har presidenten den oppfatning at mesteparten snart er sagt.

Statsråd Kristin Clemet [00:12:55]: Det tror jeg, men her er det en del som snakker forbi hverandre, og jeg føler av hensyn til referatet og protokollen behov for å presisere noe.

Representanten Karin Andersen var her oppe og gav uttrykk for at vi andre så å si misforstod SVs intensjoner med deres opprinnelige forslag og ønske om et gratis skolemåltid i skolen, og hun sa at grunnen til at man ville ha det, var at man ønsket hyggelige omgivelser når man spiste, sosialt samvær mellom elevene og god ernæring fordi det fører til god læring.

La meg bare si så sterkt jeg kan: Alle vi andre er også for det. Det eneste spørsmålet vi reiser, er om det ikke er slik i dag. Mitt inntrykk er at mange elever spiser i hyggelige omgivelser sammen med hverandre – altså at det er sosialt samvær – og at det er god ernæring fordi 99 pst. har med seg matpakke hjemmefra. En tredjedel av skolene har fruktordning. 350 000 elever har melk. Det er kantineordninger. Dette er under stadig utvikling. Vi bare spør: Må man ha en statlig reform og betale gratis statlig mat, så å si, for å oppnå hyggelige omgivelser, sosialt samvær og god ernæring? Det er spørsmålet.

Det er ingen som er imot det. I det Kunnskapsløftet som nå skal gjennomføres, er det tvert om nedfelt i Læringsplakaten som et helt nytt element at skolene har et ansvar for å legge til rette for gode skolemåltider, legge rammer for det, bruke tid i hyggelige omgivelser, og alt dette, og at de har et ansvar for fysisk aktivitet. Herom hersker det ingen tvil. Spørsmålet er bare om dette må være statens ansvar.

Så føler jeg behov for å si, siden det alltid skal settes opp mot de såkalte skattelettelsene, enten man sier Regjeringens eller Høyres, at jeg ikke deler SVs syn på skattelettelser. Jeg mener ikke at en utgiftskrone er det samme som en krone til skattelettelser. Jeg mener at en bedrift som går med overskudd og betaler skatt, er mye bedre enn en bedrift som er konkurs eller har flyttet til utlandet. Jeg mener også at en familie som er i stand til å betale for sin egen mat, og betaler ned gjelden sin selv og er selvhjulpent, er en familie som har det mye bedre enn en familie som ikke greier det. Så det at økonomien går godt, har sammenheng med skattelettelsene. Etter vår mening skaper det rom for mer offentlig velferd, ikke mindre.

Presidenten: Lena Jensen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lena Jensen (SV) [00:15:24]: Det har kommet fram i debatten at det er litt uklarhet om hva som egentlig menes med det forslaget som flertallet i dag kommer til å vedta. Da vil jeg vise til merknadene fra mindretallet i komiteen, hvor det bl.a. står:

«Disse medlemmer mener at innføring av et skolemåltid i grunnskolen er et viktig tiltak i arbeidet med å lære barn og unge gode matvaner».

Man sier også at man

«mener at en felles skolematordning bør bygge videre på det beste i norske mattradisjoner og sikre alle sunn, god og næringsrik mat».

Et flertall mener også at man må ha lokal tilrettelegging ved innføring av skolematordningen.

Merknadene er tydelige og gir veldig klar tale med hensyn til hva forslaget som står her, betyr. Jeg mener også at forslaget taler klart for seg selv, med sikte på en gradvis innføring av skolemåltid i grunnskolen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 12. (Votering, se side 3052)

S a k n r . 1 3

Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om fritt nasjonalt skolevalg innenfor videregående opplæring, inklusiv landslinjer og landsdekkende tilbud basert på statlig stykkprisfinansiering.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3052)

S a k n r . 1 4

Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om lovbestemt driftsstyre på alle offentlige skoler og slik at foreldrevalgte representanter har flertall.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3052)

S a k n r . 1 5

Forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Simonsen oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem ny sak med formuleringer av friskoleloven § 6-2b og § 6A-8 første ledd som forhindrer at friskoler pålegges begrensninger i driften som offentlige skoler ikke rammes av.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3052)

S a k n r . 1 6

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en grundig gjennomgang av spesialundervisningens plass i norsk skole, herunder en vurdering av ressursbruk og resultater samt det statlige støttesystemets organisering og virksomhet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3053)

S a k n r . 1 7

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 105):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag om å innføre en generell rett til videregående opplæring uavhengig av alder.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3053)

S a k n r . 1 8

Forslag fra stortingsrepresentant Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til ny formålsparagraf i opplæringsloven, med utgangspunkt i formuleringene til skolegruppa under Verdikommisjonen. Forslaget må avspeile at Norge er blitt et flerkulturelt og pluralistisk samfunn, og må kunne samle bred oppslutning fra ulike tros- og livssynssamfunn.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3053)

S a k n r . 1 9

Forslag fra stortingsrepresentant Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til ny læreplan for KRL-faget til behandling i Stortinget.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3053)

S a k n r . 2 0

Forslag fra stortingsrepresentant Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 104):

«Stortinget ber Regjeringen følge opp endringene i KRL-faget med endringer i fagbetegnelsen. Navnet bør gjenspeile at livssyns-, etikk- og verdispørsmål står sentralt i faget, og ikke gi kristen tro og kultur særskilt forrang.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3053)

S a k n r . 2 1

Innstilling frå sosialkomiteen om trygdeoppgjæret 2005 (Innst. S. nr. 279 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 72 (2004-2005))

Harald T. Nesvik (FrP) [00:19:06] (ordfører for saken): Vi skal nå gå til behandling av det som går på trygdeoppgjøret for inneværende år. Selv om dette ikke er et stort og komplisert utregningsforslag, men et meget konkret forslag, skal vi prøve å gjøre det litt mer effektivt, eller i hvert fall sørge for at dette blir framlagt på en skikkelig måte.

Partene i trygdeoppgjøret, som har bestått av regjeringspartiene, FFO, Norsk Pensjonistforbund og LO, har hatt drøftelser 24. og 25. mai inneværende år. De har drøftet det som går på selve trygdeoppgjøret, altså regulering av grunnbeløpet i folketrygden. Motpartene til Regjeringen hadde et krav på 3,55 pst., herunder et etterslep fra 2003 til 2004 på 0,05 pst. Ut fra de tall som hadde med lønnsutvikling for perioden å gjøre, har det tekniske beregningsutvalget kommet til at lønnsøkningen fra 2003 til 2004 var på 3,6 pst., mens reguleringen av grunnbeløpet for samme tidsrom i fjor var på 3,55 pst. Det var man enig om.

Videre kom partene den 25. mai til slutt til enighet om at grunnbeløpet skulle økes med 1 921 kr, fra 58 778 kr til 60 699 kr, fra 1. mai inneværende år. Partene har kommet til enighet, og komiteen ser derfor ingen grunn til å fremme andre forslag enn det som ligger i dette oppgjøret.

Mindretallet, bestående av Fremskrittspartiet og Senterpartiet, har imidlertid en egen merknad som bl.a. viser til tidligere års forslag, som går på at

«Stortinget ber Regjeringen innen utgangen av 2002 legge frem en opptrappingsplan som skal ha som resultat at fullt opptjent pensjon i 2007 skal utgjøre 2/3 av tidligere lønnsinntekt.»

Dette forslaget falt i sin tid da det ble fremmet, og har heller ikke flertallets tilslutning i dag. Men både Fremskrittspartiet og Senterpartiet, som står bak merknaden, aksepterer at man har kommet til enighet, og ser da ingen grunn til å gjøre noe annet enn det de er bedt om.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 21.
(Votering, se side 3053)

S a k n r . 2 2

Innstilling frå samferdselskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Jan Simonsen om at det settes i gang strakstiltak for å fjerne 65-70 tonn kvikksølv om bord i ubåtvrak U-864 utenfor Fedje i Hordaland (Innst. S. nr. 280 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:99 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses bifalt.

Steinar Bastesen (Kp) [00:23:10]: Kystpartiet støtter forslaget fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Jan Simonsen om at det settes i gang strakstiltak for å få fjernet 65–70 tonn kvikksølv ombord i ubåtvraket U-864 utenfor Fedje i Hordaland.

Dette er en sak Kystpartiet har arbeidet med i lengre tid, ja i flere år. Kystpartiet mener at ubåten representerer en miljøbombe av dimensjoner. Kvikksølv er livsfarlig, og det blir hevdet at 64 tonn kvikksølv tilsvarer nesten 60 års totale utslipp fra hele Norges industri og befolkning til sammen. Dette kvikksølvet er lokalisert i posisjon 60° 46' N, 04° 35' Ø, ved Fedje.

La det være sagt med en gang. Kystverket har gjort et godt forarbeid i denne saken og foreslår en omfattende plan for å fjerne kvikksølvlasten og vraket av den tyske ubåten utenfor Fedje. Omkostningene vil overstige 350 mill. kr. Av hensyn til omkostningene ved fjerning er det nødvendig at det gjennomføres nye direkte forundersøkelser med hensyn til tilstand og muligheter for å fjerne beholdere med kvikksølv i vraket og på havbunnen før vraket heves.

I rapporten fra Kystverket, som er signert kystdirektør Øyvind Stene og beredskapsdirektør Tor Christian Sletner, anbefales det at det opprettes et prosjekt i to faser. Det er helt avgjørende for at prosjektet kan gjennomføres på en forsvarlig måte at det blir gjort grundige forundersøkelser så snart som mulig. Kostnaden for dette forprosjektet er beregnet til 14,4 mill. kr. Grovt regnet er hovedprosjektet anslått til å koste 338 mill. kr. Totalkostnaden er dermed anslått til 352,4 mill. kr.

Kystpartiet fremmer forslag i revidert nasjonalbudsjett om at det bevilges 14,4 mill. kr ekstra over Kystverkets budsjett til det nødvendige forprosjektet, som innebærer grundige forundersøkelser. Disse forundersøkelsene må bli iverksatt så snart som råd er, og i alle tilfelle i inneværende år. Vi håper at vi får støtte fra en samlet samferdselskomite til dette forslaget.

Jeg tviler ikke på at et samlet storting mener det er viktig å få fortgang i arbeidet med å få ut kvikksølvet fra ubåten. Jeg tviler ikke på at et samlet storting ser for seg miljøkatastrofen hvis kvikksølvet begynner å lekke ut, kanskje i stort omfang. Jeg tviler ikke på at et samlet storting er fullstendig klar over at en lekkasje vil bety skandale for en samlet fiskerinæring, og for Norge som miljønasjon.

Får vi en lekkasje, vil vi i sannhet få merke tidligere statsminister Lars Korvalds omtale av Norge som et lite land i verden.

Det internasjonale fiskemarkedet vil aldri forstå at en slik lekkasje kan finne sted i et av verdens rikeste land. De forstår vel knapt at fiskerinasjonen Norge tillater at vi har

en slik miljøbombe liggende. For den internasjonale fiske-
rinæringen og for internasjonal presse vil ikke katastrofen
være lokalisert til Fedje, men til hele norskekysten. Norge
vil tape sine milliardmarkeder for fisk i løpet av et øye-
blikk. Her snakker vi om en internasjonal næring som om-
setter for over 30 milliarder kr årlig.

Jeg tror vi vet nok til å sette i gang forprosjektet. Nå må
vi stortingsrepresentanter vise ryggrad og handlekraft og
fjerne denne miljøbomben så fort som mulig. Vi er allerede
på overtid.

For øvrig er Kystpartiet imot at Norge selges bit for bit.

Jan Simonsen (uav) [00:27:17]: Jeg vet ikke helt hva
jeg skal si om denne innstillingen fra komiteen. Den be-
står jo bare av tre–fire linjer. Jeg er iallfall godt fornøyd
med at man viser til dokumentet, nr. 8:99, for det er jo vik-
tig at man får lest det. Det er et grundig og godt gjennom-
arbeidet dokument. Så er det selvfølgelig imponerende at
man klarer å avgi innstilling i en sak i løpet av noen få ti-
mer, iallfall noen ganske få dager, selv om innstillingen
bare består av én setning, hvor det heter at man «ber Re-
gjeringen gjere greie for situasjonen med sannsynleg
kvikksølvforureining utanfor Fedje».

Det er jo, med respekt, svært lite forpliktende. Jeg går
ut i fra at Regjeringen i forbindelse med et statsbudsjett
kan gjøre det uten noe problem. Man burde i det minste ha
bedt Regjeringen utrede dette grundig med sikte på å
fremme forslaget om å få gjort noe i forbindelse med stats-
budsjettet.

Jeg er av den oppfatning at 65–70 tonn kvikksølv
om bord i et ubåtvrak er en betydelig miljøbombe som
man umiddelbart bør gripe fatt i. Derfor fremmer jeg
det forslaget som er utdelt på representantenes plasser i
salen.

Presidenten: Representanten Jan Simonsen har tatt
opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Svein Ludvigsen [00:28:41]: Ubåten U-864
ble funnet av Sjøforsvaret i 2003. Den ble senket i 1945.
Vraket ligger på 150 meters dyp, omkring 2 km vest for
Fedje. Vraket er delt i to, og for- og akterpartiet synes å
være relativt intakt. Midtpartiet er ikke funnet. Historiske
dokumenter viser at ubåten sannsynligvis hadde omkring
65 tonn metallisk, flytende kvikksølv om bord da den ble
senket. Kvikksølvet var lagret på 1 857 stålflasker. Vi
kjenner ikke til tilstanden til beholderne i dag.

Selvsagt er vi opptatt av forurensningsfaren. Men på
den annen side er det helt nødvendig at vi i denne saken
arbeider grundig og systematisk, slik at det ikke trekkes
forhastede konklusjoner eller iverksettes tiltak som kan
medføre økt fare for spredning av kvikksølv.

Første trinn i Kystdirektoratets arbeid med foruren-
sningsfaren ble gjennomført høsten 2003 og vinteren 2004
for å få bekreftet opplysningene om det kunne være en
last med kvikksølv ombord, og om deler av det hadde lek-
ket ut. I noen sedimentprøver ble det påvist meget høye

kvikksølvkonsentrasjoner. Det er ikke grunn til å tro at det
finnes andre kilder enn vraket. Høsten 2003 ble det derfor
ved NIFES startet en undersøkelse av kvikksølv i fisk og
skalldyr. EUs øvre grenseverdi for kvikksølv i sjømat er
0,5 milligram pr. kg våt vekt. Kvikksølvinnholdet i uer fra
Fedje var til sammenligning 0,22 milligram pr. kg. For
krabbe var kun én av de 25 prøveverdiene på linje med
EUs øvre grenseverdi, mens kvikksølvinnholdet i torsk,
sei og lange tilsvarte det som er funnet å være normalni-
vået for kvikksølv i disse artene.

Mattilsynet ble holdt orientert om dette arbeidet, og det
er viktig å understreke at Mattilsynet sen vinteren 2004
ikke fant grunn til å gi ut kostholdsråd knyttet til fisk eller
skalldyr fra området ved Fedje.

Som tredje trinn i arbeidet har NIVA i vår gjort en vur-
dering av den risiko kvikksølvet representerer for miljøet
i framtiden. I denne sammenheng har vi lagt til grunn at
det kan være så mye som 65–70 tonn metallisk kvikksølv
i vraket.

På bakgrunn av miljørisikovurderinger og konsultasjo-
ner med Havforskninginstituttet, Fiskeridirektoratet,
NIFES og NIVA har Kystdirektoratet anbefalt at det
iverksettes tiltak for å fjerne faren for kvikksølvforuren-
sning. Denne anbefalingen ble mottatt i departementet den
7. juni i år.

Kystdirektoratet anbefaler at man i et forprosjekt bør
gjøre en grundig kartlegging av vraket og området rundt
det, og vurdere hvilke tiltak som det er mulig å gjennom-
føre uten at det medfører en uakseptabel fare for ytterlige-
re forurensning. På bakgrunn av forprosjektet, er anbefa-
lingen at det iverksettes et hovedprosjekt der faren for
forurensning fjernes, så langt det lar seg gjøre. Det mest
omfattende alternativet er å fjerne lasten, vraket og for-
urensende sediment. Alternativet med en samtidig heving
av vraket, med lasten om bord, anses å innebære en stor
risiko for ytterligere forurensning. Dersom lasten og vra-
ket ikke kan heves, er innkapsling/tildekking av vraket på
bunnen et annet alternativ. Rapporten er gjort offentlig til-
gjengelig.

Kystdirektoratets anbefaling er nå til vurdering i Fiske-
ri- og kystdepartementet. Det er helt nødvendig at vi gjør
et grundig arbeid og ikke minst analyserer risikoen for
hva slags forurensning det kan medføre hvis man håndte-
rer vraket på en uheldig måte.

Regjeringen vil, slik komiteen ber om, selvfølgelig
komme tilbake til Stortinget i forbindelse med statsbud-
sjettet for 2006. Vi vil i den sammenheng – så langt vi da
er kommet – kunne komme med en mer grundig analyse
av de muligheter som er, på bakgrunn av de grundige un-
dersøkelser som er gjort.

Jeg forsikrer enda en gang: Dette har Regjeringen, fra
det ble oppdaget i 2003, hatt kontinuerlig oppfølging av.
Jeg hører at enkelte representanter sier at de har vært opp-
tatt av dette i årevis, men vi fant altså vraket i 2003.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak
nr. 22.

(Votering, se side 3054)

S a k n r . 2 3

Forslag fra stortingsrepresentant Inga Marte Thorkildsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 13. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 119):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en avklaring av hvordan man vil forholde seg til lagring og sletting av biometriske data.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3055)

S a k n r . 2 4

Forslag fra stortingsrepresentant Magnar Lund Berge på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 129):

«Stortinget ber Regjeringen om at det innføres en utvidet plikt til å offentliggjøre partienes inntekter 1. september i valgår.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3055)

S a k n r . 2 5

Forslag fra stortingsrepresentant Magnar Lund Berge på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 129):

«Politiske partier kan ikke ha inntekter fra spilleautomater, dette innbefatter også inntekter generert fra spilleautomater utplassert i lokaler hvor det spilles bingo.»

Medlemmer:

1. Berit Brørby, leder
2. Asmund Kristoffersen
3. Bendiks H. Arnesen
4. Marit Nybakk
5. Sonja Irene Sjøli, nestleder
6. Søren Fredrik Voie
7. Svein Flåtten
8. Siri A. Meling
9. Siv Jensen
10. Lodve Solholm
11. Karin Andersen
12. Rolf Reikvam
13. May-Helen Molvær Grimstad
14. Jan Sahl
15. Ola D. Gløtvold
16. Trine Skei Grande
17. Steinar Bastesen

Personlige varamedlemmer:

- Reidar Sandal
- Signe Øye
- Torny Pedersen
- Sigvald Oppebøen Hansen
- Ingjerd Schou
- Jan Olav Olsen
- Bent Høie
- Kari Lise Holmberg
- Per Sandberg
- Carl I. Hagen
- Heidi Grande Røys
- Geir-Ketil Hansen
- Åse Wisløff Nilssen
- Odd Holten
- Inger S. Enger

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3055)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter uttalte **presidenten:** Vi går da til votering over sakene nr. 1–25 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstillet:

Som medlemmer og varamedlemmer til styret for Domstoladministrasjonen velges for perioden 1. august 2005 – 31. juli 2009:

1. Ole Henrik Magga, Kautokeino. Varamedlem: Oluf Arntsen, Kristiansand S.
2. Turid Moldenæs, Tromsø. Varamedlem: Ranveig Frøiland, Fjell.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Som medlemmer og varamedlemmer til forberedende fullmaktskomité velges:

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram 17 forslag. Det er – forslag nr. 1, fra Reidar Sandal på vegne av Arbeiderpartiet

- forslagene nr. 2 og 3, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 4–12, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 13–15, fra Karin Andersen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 16 og 17, fra Magnhild Meltveit Kleppa på vegne av Senterpartiet

I den videre votering vil presidenten først la votere over mindretallsforslagene på vanlig måte ved at vi starter med minste fraksjon, med følgende unntak:

De forslagene som angår kommunesektorens samlede inntekter, vil bli tatt opp i den rekkefølgen at vi starter med det mest ytterliggående, altså det forslaget som har høyest beløp, så det nest høyeste, osv.

Det gir dem som får sitt primære forslag forkastet, muligheten til subsidiær støtte til det nest høyeste, osv.

Denne framgangsmåten er i tråd med Stortingets praksis når det gjelder denne type forslag.

Per Sandberg (FrP) [00:44:08]: Jeg vil gjerne foreslå en alternativ votering. Jeg vil søke å få til et vedtak som bør være i alle partiers interesse. Derfor foreslår jeg at man voterer i forhold til størrelsen på rammeforslagene, og at man til slutt ender opp med alternativ votering mellom Regjeringens forslag og Fremskrittspartiets forslag.

Kan jeg også i tillegg, for å spare litt tid, ta en stemmeforklaring med det samme?

Presidenten: Var det ikke det presidenten foreslo?

Per Sandberg (FrP) [00:44:42]: Presidenten foreslo å ta vedtak på rammene hele veien.

Presidenten: Presidenten gjorde ikke det. Det gjorde presidenten på alle de andre forslagene, men når det gjelder de forslagene som er knyttet til rammen, foreslo presidenten at vi følger den prosedyre at vi først voterer over de mest ytterliggående, og da ender vi opp med Fremskrittspartiets til slutt. For øvrig kan ikke presidenten se at det foreligger noe forslag fra Regjeringen. Så det blir å stemme for og imot Fremskrittspartiets forslag til slutt – så får det gå som det går.

Per Sandberg (FrP) [00:45:17]: Takk, president! Kan jeg ta en stemmeforklaring også?

Vi vil gjerne ha anledning til å stemme for forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, og så vil vi stemme mot XVI, XVII, XVIII og XIX.

Presidenten: Presidenten går ut fra at Fremskrittspartiets medlemmer fikk med seg det.

Steinar Bastesen (Kp) (fra salen): Det er noen forslag som jeg skal stemme for, og andre imot.

Presidenten: Det skal du bare holde orden på selv, så skal det gå bra.

Det votes først over forslag nr. 17, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa auke alle satsar i regionaltilskotet med 2 mill. kroner i statsbudsjettet for 2006.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 92 mot 8 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.46.47)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 14, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å etablere et eget tilskudd knyttet til nye læremidler som følge av Kunnskapsløftet. Midlene skal fordeles etter inntektssystemets kriterier.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.47.23)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2006 foreslå en ekstra finansiering av skolestruktur som er nødvendig for å sikre at barn ikke får urimelig lang skolevei.»

Senterpartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 79 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.47.45)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4 til og med 12, fra Fremskrittspartiet, med unntak av forslag nr. 7.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag om hvordan lokaldemokratiet kan utvikles, og innbyggerne i de ulike kommunene skal få økte incentiver for å delta i lokalpolitikken. Herunder bes Regjeringen legge frem en helhetlig plan for hvordan kommunene skal få råderett over plan- og arealsaker innenfor sine egne kommunegrenser.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette en informasjonskampanje overfor kommunene som forteller om mulighetene knyttet til utfordringsrett.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å legge frem en prinsippmelding våren 2006 om fylkeskommunens utvikling.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2006 legge opp til øremerking av 40 mill. kroner til tiltak for unge rusmiddelmissbrukere.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak om innføring av en stykkprisfinansiering i grunnskole og videregående opplæring som skal omfatte både driftsutgifter og kapitalutgifter. Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan stykkprisen skal tilpasses størrelsen på skolen, elevenes individuelle behov for tilpasset opplæring og om ordningen skal inkludere et basisbeløp pr. skole som en grunnfinansiering.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fjerne basistilskuddet til kommunene for deretter å fordele midlene etter det vedtatte inntektssystemet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utvikle forslag hvor enkeltkommuner og interkommunale samarbeidsorganer får overta rollen som regional utviklingsansvarlig, og dermed de virkemidler som tillegges fylkeskommunen knyttet til regional næringsutvikling.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette forsøk hvor kommuner som ønsker det, kan få overta ansvaret for kollektivtrafikk og tilhørende midler.»

Kystpartiet har varslet støtte til forslagene nr. 4, 8 og 12, så det votes først over disse. Deretter votes det over de øvrige.

V o t e r i n g :

1. Forslagene nr. 4, 8 og 12, fra Fremskrittspartiet, ble med 83 mot 17 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.48.16)
2. Forslagene nr. 5, 6 og 9–12, fra Fremskrittspartiet, ble med 84 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.48.35)

Presidenten: Det votes så over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringa om å etablere tilskottsordningar for utgreiing og implementering av interkommunale samarbeidsløysingar.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 79 mot 21 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.48.58)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Den kommunale egenandelen i toppfinansieringsordningen for særlig tunge brukere skal være 650 000 kroner.»

Fremskrittspartiet har varslet at de støtter dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 65 mot 35 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.49.15)

Presidenten: Da gjenstår de forslagene som angår kommunesektorens samlede inntekter. Her starter vi med forslag nr. 13, fra Sosialistisk Venstreparti, som er det mest ytterliggående. Forslaget lyder:

«Veksten i kommunesektorens samlede inntekter skal være mellom 8 og 9 mrd. kroner for 2006.

Veksten i kommunesektorens frie inntekter skal være mellom 5,8 og 6,8 mrd. kroner for 2006.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.49.48)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 16, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Veksten i dei samla inntektene til kommunesektoren skal vere mellom 6,7 og 7,7 mrd. kroner for 2006.

Veksten i kommunesektoren sine frie inntekter skal vere mellom 5,7 og 6,7 mrd. kroner.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 80 mot 20 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.50.08)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Veksten i kommunesektorens samlede inntekter skal være 5,5 mrd. kroner for 2006.

Veksten i kommunesektorens frie inntekter skal være 4,8 mrd. kroner for 2006.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 61 mot 39 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.50.24)

Presidenten: Det votes endelig over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Veksten i kommunesektorens samlede inntekter skal være på 4,5 mrd. kroner for 2006.

Veksten i kommunesektorens frie inntekter skal være 3,8 mrd. kroner for 2006.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 73 mot 27 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.50.41)

Presidenten: Vi skal så votere over innstillingens forslag til vedtak.

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget gir Kommunal- og regionaldepartementet fullmakt til å fordele etter skjønn 3 873 mill. kroner for 2006. Midlene foreslås bevilget over kap. 571 Rammetilskudd til kommuner og kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen ta initiativ overfor KS for å gjøre dagens konsultasjonsordning mer forpliktende slik at de totale ressursene innenfor offentlig sektor kan utnyttes bedre. Stortinget ber Regjeringen legge fram prinsippene for en slik ordning i forbindelse med statsbudsjettet for 2006.

III

Stortinget ber Regjeringen utrede en ordning med sikte på at kommuner som solgte kraftaksjer før endringen i kommuneloven 1. januar 2001, gis anledning til å inntektsføre oppspart avkastning i driften.

IV

Tilskuddet til leirskoleopplæring innlemmes ikke i rammetilskuddet.

V

Tilskuddet til bedrifter som tar inn lærlinger med særskilte behov innlemmes ikke i rammetilskuddet.

VI

Tilskudd til rusmiddeltiltak innlemmes ikke i rammetilskuddet.

VII

Stortinget ber Regjeringen ved salderingen av statsbudsjettet for 2005 påse at det skjer en eventuell refordeling av uttrekk og kompensasjon i ordningen med moms-kompensasjon.

VIII

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en oversikt som viser de økonomiske virkningene av innlemmingen av vertskommunetilskuddet for de aktuelle kommunene. Denne oversikten må presenteres i statsbudsjettet for 2006.

IX

Stortinget ber Regjeringen i samband med statsbudsjettet for 2006 leggja fram forslag som sikrar ei føreseieleg økonomisk ordning for kommunar som er avhengige av skyssbåtar til helsepersonellet sitt.

X

Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå det samlede heldøgnsstilbudet for mennesker med psykiske lidelser innenfor sykehusavdelingene, de distriktspsykiatriske sentrene og de psykiatriske sykehjemmene ut fra forutsetningen om at det samlede heldøgnsstilbudet skal styrkes, og legge fram en samlet plan for den videre utbyggingen for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2006.

XI

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at finansieringsordningen for særlig ressurskrevende brukere endres slik at den enkelte kommunes utgifter utover innslagspunktet legges til grunn for den statlige kompensasjonen.

XII

Stortinget ber Regjeringen følge opp vedtaket om å legge fram en sak om brukerstyrt personlig assistanse (BPA) der rettighetsfesting for brukerne, tjenestens omfang og innhold samt ulike modeller for statlig medfinansiering utredes. Saken skal legges fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2006.

XIII

1. Stortinget ber Regjeringen påse at det utarbeides individuell plan etter helse- og sosiallovgivningen for utflytting av unge funksjonshemmede fra eldreinstitution. Utflyttingen må tidfestes.
2. Stortinget ber Regjeringen vurdere eventuelle virkemidler for å stimulere til utflytting av unge funksjonshemmede fra eldreinstitution, herunder gjeninnføring av tilskudd.

XIV

Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan en ordning med politiråd kan innføres i Norge.

Presidenten: Presidenten regner her med at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 62 mot 38 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.51.30)

Videre var innstillet:

XV

Stortinget ber Regjeringen foreslå å endre Plan- og bygningslov slik at kommunene forpliktet til å ta kriminalitetsforebyggende hensyn i sin planlegging.

Presidenten: Her regner presidenten med at Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 56 mot 44 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.51.57)

Videre var innstillet:

XVI

Stortinget ber Regjeringen sette i verk et arbeid overfor kommunesektoren med sikte på å etablere en forpliktende plan for oppretting av den økonomiske ubalansen i kommunesektoren. Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en slik plan i statsbudsjettet for 2006.

XVII

Stortinget ber Regjeringen sette opp måltall for ønskede resultater av de tre hovedmålene i IA-avtalen i hele offentlig sektor.

XVIII

Driftstilskudd for barnehager, kap. 856 post 60, blir innlemmet i inntektssystemet når maksimalpris trinn 2 for barnehager er innført og det er oppnådd full barnehagedekning. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om nødvendig endring av inntektssystemet som legger til rette for innlemming når forutsetningene er innfridd.

XIX

Stortinget ber Regjeringen legge fram en sak slik at Stortinget i 2006 kan fatte prinsippbeslutning om innføring av forvaltningsreform på regionalt nivå.

Presidenten: Presidenten har forstått det slik at Fremskrittspartiet ønsker å stemme mot XVI–XXI, slik det framgår av innstillingen.

Men nå forstår presidenten det slik at Per Sandberg skulle ha varslet at Fremskrittspartiet skal støtte XX og XXI. Stemmer det?

Per Sandberg (FrP) (fra salen): Det er riktig.

Presidenten: Det voteres da over XVI, XVII, XVIII og XIX.

Her antar presidenten at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 54 mot 46 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.53.19)

Videre var innstillet:

XX

Stortinget ber Regjeringen, som en del av redegjørelsen knyttet til kostnadsberegningen for organiseringen av det interkommunale legevaktsamarbeidet, som Regjeringen har varslet skal komme i statsbudsjettet for 2006, medta i redegjørelsen hvordan det kan utvikles statlige insentiver som bidrar til utvikling av interkommunalt legevaktsamarbeid der dette framstår som geografisk hensiktsmessig og tjenlig for befolkningen.

XXI

Stortinget ber Regjeringen om å legge fram en sak for Stortinget om samhandlingen mellom helsetjenesten i kommunene og spesialisthelsetjenesten ut fra målsettingen om at økt tilgjengelighet til spesialisttjenester ved stor geografisk avstand til sykehus kan bidra til å utjevne for forskjeller i tilgangen til spesialisttilbud i befolkningen.

Presidenten: Her antar presidenten at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 62 mot 38 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.53.41)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram sju forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 3–7, fra Magnhild Meltveit Kleppa på vegne av Senterpartiet

Det voteres over forslagene nr. 3–7, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa fremme forslag om en gründerbank som kan veilede og gi økonomisk støtte til gründere som i dag faller utenfor de eksisterende økonomiske ordninger.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa tilrettelegge for en kapitalbase på 20 mrd. kroner til regionale næringsfond. Avkastningen skal forvaltes i et samarbeid mellom det regionale folkevalgte nivå og Innovasjon Norge.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa etablere et nasjonalt senter for småsamsfunnsatsing.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa utrede en nærhetsgaranti for føde- og akuttjenester som sikrer at ingen har mer enn to timer reisetid til føde- og akuttavdelinger.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa fremme forslag om å opprette et uavhengig distriktsovervåkingsorgan.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Presidenten vil så la votere over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en endelig evaluering av fylkeskommunen og forslag til ny struktur, slik at ansatte og den øvrige befolkning kan unngå å leve i usikkerhet frem til 2007.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at det skal være to forvaltningsnivåer i Norge med direkte folkevalgt styring. Regjeringen bes snarest igangsette et arbeid for å forberede en reform av det regionale nivået hvor dagens fylkeskommuner avløses av regioner.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.55.13)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå og utvikle et bedre finansieringssystem for å fremme desentralisert utdanning.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en særskilt nasjonal satsing rettet mot småsamfunn i områder med stor nedgang i folketallet og stor avstand til sentra.

III

Stortinget ber Regjeringen etablere en ordning med kystutviklingsmidler i kystområdene som en parallell til bygdeutviklingsmidlene i landbruksområdene. Nærmere retningslinjer for ordningen forutsettes drøftet i statsbudsjettet for 2006.

IV

Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at det skal være tre forvaltningsnivåer i Norge med direkte folkevalgt styring. Regjeringen bes snarest igangsette et arbeid for å forberede en reform av det regionale nivået hvor dagens fylkeskommuner avløses av regioner.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 54 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.55.39)

Videre var innstillet:

V

St.meld. nr. 25 (2004-2005) – om regionalpolitikken – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykker i godtakelse av vedtak om videreutvikling av Schengen-regelverket (direktiv 2002/90/EF om definisjon av hjelp til ulovlig innreise, transitt og opphold og rammebeslutning 2002/946/JIS om styrking av de strafferettslige rammer for å hindre hjelp til ulovlig innreise, transitt og opphold).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Arne Sortevik på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres først over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen sak om innføring av en stykkprisfinansiering i grunnskole og videregående opplæring som skal omfatte både driftsutgifter og kapitalutgifter. Stortinget ber Regjeringen vurdere hvordan stykkprisen skal tilpasses størrelsen på skolen, elevenes individuelle behov for tilpasset opplæring og om ordningen skal inkludere et basisbeløp pr. skole som en grunnfinansiering.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.57.02)

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringa i statsbudsjettet for 2006 å leggje fram ny modell for uttrekk/korreksjonsordning for private skular.

II

Stortinget ber Regjeringa fremme forslag om lovending som sikrar at fylkeskommunane får avgjerande innverknad på etablering av private vidaregåande skuletilbod i sine fylke.

Presidenten: Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti lyder:

«Dokument nr. 8:58 (2004-2005) Forslag fra stortingsrepresentantene Rune J. Skjælaaen, Magnhild Meltveit Kleppa og Eli Sollid Øveraas om styrket finansiering av videregående skoler – bifalles ikke.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 54 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.57.27)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslag nr. 1 er inntatt i innstillingen, mens forslag nr. 2 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Det voteres først over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en helhetlig gjennomgang av au-pair-ordningen i Norge for å sikre at au-pairenes rettigheter ivaretas.»

Senterpartiet har varslet at de støtter forslaget. Presidenten er litt usikker på hva Arbeiderpartiet har varslet.

Signe Øye (A) (fra salen): Vi vil også støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.58.38)

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:80 (2004-2005) – forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås og Karin Andersen om å endre reglene for spesialistkvoten slik at det blir lettere for kvalifisert arbeidskraft å arbeidsinnvandre fra land utenfor EØS-området – vedlegges protokollen.

Presidenten: Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre reglene ved innvilgelse av arbeidstillatelse til fagarbeidere og spesialister, slik at kvalifiserte arbeidsinnvandrere kan få arbeids- og oppholdstillatelse for å søke arbeid i Norge i en nærmere fastsatt periode.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 75 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.59.25)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 2 og 3, fra Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Forslagene nr. 1–3 er inntatt i innstillingen, mens forslag nr. 4 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en gradvis opptrapping av antallet kvoteflyktninger med 500 per år til målsetningen om 3 000 overføringsflyktninger per år er nådd.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre kriteriene for overføringsflyktninger slik at en andel av kvoten settes av til FN-flyktninger med familie i Norge, og at det blir mulig for herboende å gjøre henvendelser til UDI slik at saken kan vurderes i samråd med UNHCR.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 86 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.00.18)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjenta prosedyren fra 2004 med å gi fornyet behandling av asylsakene til

barn som har oppholdt seg i landet etter asylsøknad i mer enn tre år. En ny behandling må, som i 2004, bygge på en sjenerøs vurdering med utgangspunkt i barnas konkrete situasjon, menneskelige hensyn og FNs barnekonvensjon art. 3 der det slås fast at «barnets beste skal være et grunnleggende hensyn».)»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 80 mot 19 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.00.33)

Presidenten: Det voteses så alternativt mellom komiteens innstilling til I og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet.

Komiteen hadde innstillet:

I

Dokument nr. 8:81 (2004-2005) – forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen og Ågot Valle om å utvide flyktningkvoten og øremerke en del for FN-flyktninger med familie i Norge – vedlegges protokollen.

Presidenten: Forslaget fra Fremskrittspartiet lyder:

«Dokument nr. 8:81 (2004-2005) – forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Bjørn Jacobsen og Ågot Valle om å utvide flyktningkvoten og øremerke en del for FN-flyktninger med familie i Norge – bifalles ikke.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 80 representanter hadde stemt for innstillingen og 17 representanter for forslaget.

(Voteringsutskrift kl. 01.00.58)

Hans Gjeisar Kjæstad (H) (fra salen): President! Jeg ble ikke registrert.

Presidenten: Siden det ser ut til at det er flere som ikke har fått registrert sin stemme, tar vi voteringen på nytt.

Presidenten gjentar at det voteses alternativt mellom komiteens innstilling til I og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet.

V o t e r i n g :

Ved alternativt votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 83 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.01.44)

Videre var innstillet:

II

Kvoten for overføringsflyktninger fra FN økes til 1 500 personer i året fra 2006.

Presidenten: Her regner presidenten med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 55 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.02.10)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten har Peter Skovholt Gitmark satt fram et forslag på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Det voteses alternativt mellom komiteens innstilling og dette forslaget.

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget ber Regjeringen innen 1. januar 2006 gjeninnføre kravet om arbeids- eller oppholdstillatelse for utenlandske sjøfolk på skip under fremmed flagg som frakter gods eller passasjerer mellom norske havner.

Presidenten: Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti lyder:

«Dokument nr. 8:89 (2004-2005) – forslag fra stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Lodve Solholm, Torbjørn Andersen og Per Sandberg om å gjeninnføre kravet om arbeidstillatelse for utenlandske sjøfolk på skip under fremmed flagg i fart med last og passasjerer mellom norske havner – vedlegges protokollen.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 54 representanter hadde stemt for forslaget og 46 representanter for innstillingen.

(Voteringsutskrift kl. 01.03.04)

Olav Akselsen (A) (frå salen): President! Eg stemte feil.

Presidenten: Da skulle det være 53 stemmer for forslaget og 47 stemmer for innstillingen. Dermed er forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifalt.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det voteses over forslag fra stortingsrepresentant Torbjørn Andersen på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til full avgiftsmessig likebehandling av forvaltningstjenester som boligbyggelagene yter til tilknyttede borettslag og mellom frittstående borettslag og sameier.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes med 58 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 01.03.54)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten er det satt fram ti forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Lena Jensen på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
 - forslagene nr. 2–7, fra Lena Jensen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 8–10, fra Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen
- Det voteres først over forslagene nr. 2–7, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en handlingsplan for hvordan forholdet mellom forskning og arbeidsliv kan styrkes, i forbindelse med statsbudsjettet for 2006.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i de årlige budsjettene fremme forslag om oppbygging av forskningsfondet slik at fondet den 1. januar hvert år har slik kapitalbase: 2006: 70 mrd. kroner

2007: 90 mrd. kroner

2008: 100 mrd. kroner.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i de årlige budsjettene legge til grunn følgende vekst i forskningsrammene i perioden 2006-2010:

2006: 2,1 mrd. kroner

2007: 2 mrd. kroner

2008: 2 mrd. kroner

2009: 2 mrd. kroner

2010: 2 mrd. kroner.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i budsjettene for 2006 og 2007 å foreslå 1 mrd. kroner hvert år øremerket anskaffelse av vitenskapelig utstyr.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å opprette et eget forskningsfond for Nord-Norge.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen tilrettelegge for følgende femte tematiske satsingsområde for forskning: Velferdsstaten, kunnskap og fornying.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.04.49)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8 og 9, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2006 etablere en ordning med et eget utenlandsbudsjett for utgifter til kontingenter for deltakelse i internasjonale forskningsprogrammer, medlemskap i internasjonale forskningsorganisasjoner samt kjøp av nytt vitenskapelig forskningsutstyr.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2006 øke avsetningen til Forskningsfondet med ytterligere 50 mrd. kroner fra 1. januar 2006.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 83 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.05.10)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 10, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem egen tilleggs melding til Forskningsmeldingen om hvorledes midler fra oljefondet kan brukes til forsterket forskningsinnsats og hvorledes Skattefunn og andre skatteordninger kan bidra til å nå målsettingen om FoU-innsats på 2 pst. av BNP for privat sektor.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 82 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.05.25)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et finansieringsopplegg som sikrer langsiktigheten ved norske forskningsinstitutter. Regjeringen bes vurdere om en opptrappingsplan av strategiske instituttprogrammer kan være en virksom måte å nå dette målet på for instituttsektoren.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 78 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.05.44)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2006 fremme forslag om en opptrappingsplan for den offentlige forskningsinnsatsen fram mot 2010. Det må foretas evalueringer i de årlige budsjetter av den samlede forskningsinnsatsen og utviklingen av det offentlige og næringslivets andel.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 62 mot 38 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 01.06.05)

Videre var innstillet:

II

St.meld. nr. 20 (2004-2005) – om vilje til forskning – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Arne Sortevik på vegne av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Karita Bekkemellem Orheim på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Det vil først bli votert over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette en ordning med gratis frukt og grønt til alle elever i grunnskolen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 55 mot 44 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 01.06.52)

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:95 (2004-2005) – forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Rolf Reikvam og Lena Jensen om innføring av gratis skolemåltid i grunnskolen – vedlegges protokollen.

Presidenten: Forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innen utgangen av våren 2006 utrede en ordning med skolemåltid i grunnskolen med sikte på en gradvis innføring. Utredningen bør blant annet inneholde en vurdering av behovet for praktisk tilrettelegging og finansiering.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes forslaget med 60 mot 40 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 01.07.32)

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om fritt nasjonalt skolevalg innenfor videregående opplæring, inklusiv landslinjer og landsdekkende tilbud basert på statlig stykkprisfinansiering.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 80 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.07.59)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om lovbestemt driftsstyre på alle offentlige skoler og slik at foreldrevalgte representanter har flertall.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.08.16)

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem ny sak med formuleringer av friskoleloven § 6-2b og § 6A-8 første ledd som forhindrer at friskoler pålegges begrensninger i driften som offentlige skoler ikke rammes av.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 84 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 01.08.46)

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en grundig gjennomgang av spesialundervisningens plass i norsk skole, herunder en vurdering av ressursbruk og resultater samt det statlige støttesystemets organisering og virksomhet.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og representanten Jan Simonsen står bak forslaget, så presidenten regner med at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 62 mot 38 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 01.09.15)

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag om å innføre en generell rett til videregående opplæring uavhengig av alder.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til ny formålsparagraf i opplæringsloven, med utgangspunkt i formuleringene til skolegruppa under Verdikommisjonen. Forslaget må avspeile at Norge er blitt et flerkulturelt og pluralistisk samfunn, og må kunne samle bred oppslutning fra ulike tros- og livssynssamfunn.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.09.54)

Votering i sak nr. 19

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til ny læreplan for KRL-faget til behandling i Stortinget.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 86 mot 14 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.10.14)

Votering i sak nr. 20

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Rolf Reikvam på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 4. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen følge opp endringene i KRL-faget med endringer i fagbetegnelsen. Navnet bør gjenspeile at livssyns-, etikk- og verdispørsmål står sentralt i faget, og ikke gi kristen tro og kultur særskilt forrang.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.10.33)

Votering i sak nr. 21

Komiteen hadde innstillet:

I

Grunnbeløpet i folketrygda blir sett til kr 60 699 med verknad frå 1. mai 2005.

II

I statsbudsjettet for 2005 blir det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
<i>U t g i f t e r :</i>			
660		Krigspensjon	
	70	Tilskott, militære, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	6 000 000
		frå kr 255 000 000 til kr 261 000 000	
	71	Tilskott, sivile, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med	13 000 000
		frå kr 615 000 000 til kr 628 000 000	
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskott, blir auka med	14 000 000
		frå kr 621 000 000 til kr 635 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
666		Avtalefesta pensjon	
	70	Tilskott, blir auka med frå kr 788 000 000 til kr 805 000 000	17 000 000
2543		Ytingar til yrkesretta attføring	
	70	Attføringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 10 320 000 000 til kr 10 554 000 000	234 000 000
2652		Medisinsk rehabilitering mv.	
	70	Rehabiliteringspengar, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 8 400 000 000 til kr 8 562 000 000	162 000 000
2655		Uførhet	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 16 819 000 000 til kr 17 177 000 000	358 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 24 543 000 000 til kr 25 071 000 000	528 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 380 000 000 til kr 1 410 000 000	30 000 000
	73	Førebels uførepensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 250 000 000 til kr 255 000 000	5 000 000
	74	Tidsavgrensa uførestønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 155 000 000 til kr 2 202 000 000	47 000 000
	76	Yrkesskadetrygd, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 70 000 000 til kr 72 000 000	2 000 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 33 015 000 000 til kr 33 734 000 000	719 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 45 645 000 000 til kr 46 640 000 000	995 000 000
	72	Ventetilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 105 000 000 til kr 107 000 000	2 000 000
	73	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 4 870 000 000 til kr 4 976 000 000	106 000 000
2680		Ytingar til gjenlevande ektefellar	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 207 000 000 til kr 1 233 000 000	26 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 1 034 000 000 til kr 1 057 000 000	23 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 62 000 000 til kr 63 000 000	1 000 000
2683		Stønad til einsleg mor og far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsløyving</i> , blir auka med frå kr 2 300 000 000 til kr 2 350 000 000	50 000 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

«Stortinget ber Regjeringen sette i gang strakstiltak for å fjerne 65-70 tonn kvikksølv om bord i ubåtvrak U-864 utenfor Fedje i Hordaland.»

Presidenten: Presidenten vil bemerke at det er lenge siden trygdeoppjøret gikk enstemmig igjennom i Stortinget. Det er et godt tegn.

V o t e r i n g :

Forslaget fra stortingsrepresentanten Jan Simonsen ble mot 2 stemmer ikke bifalt.

V o t e r i n g i s a k n r . 2 2

Presidenten: Under debatten har representanten Jan Simonsen tatt opp et forslag på vegne av seg selv. Forslaget lyder:

Komiteen hadde innstillet:

Dokument 8:99 (2004-2005) – forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Jan Simonsen om at det settes i gang strakstiltak for å fjerne 65-70 tonn kvikksølv

ombord i ubåtvrak U-864 utenfor Fedje i Hordaland – vert å leggje ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 23

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Inga Marte Thorkildsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 13. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en avklaring av hvordan man vil forholde seg til lagring og sletting av biometriske data.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.12.30)

Votering i sak nr. 24

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Magnar Lund Berge på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen om at det innføres en utvidet plikt til å offentliggjøre partienes inntekter 1. september i valgår.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 77 mot 21 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 01.12.51)

Votering i sak nr. 25

Presidenten: Det voteres over forslag fra Magnar Lund Berge på vegne av Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 14. juni 2005:

«Politiske partier kan ikke ha inntekter fra spilleautomater, dette innbefatter også inntekter generert fra spilleautomater utplassert i lokaler hvor det spilles bingo.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 81 stemmer mot og 16 stemmer for forslaget fra Sosialistisk Venstreparti.

(Voteringsutskrift kl. 01.13.12)

Rune J. Skjælaaen (Sp) (fra salen): Jeg fikk ikke stemme.

Presidenten: Da er forslaget fra Sosialistisk Venstreparti med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

S a k n r . 2 6

Referat

1. (268) Forslag fra stortingsrepresentant Trond Giske om at lotterivirksomhet, om bord på norske skip i rute mellom norsk og utenlandsk havn, fortsatt skal være lovlig (Dokument nr. 8:103 (2004-2005))

Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.

Møtet hevet kl. 01.15.
